

DEMOKRACIJA

V ozadju koncentriranih napadov na vlado je strah pred razkritjem zlorab v Sovi. Ni izključeno, da bodo poskušali vlado dejansko rušiti v državnem zboru.

ZADNJI JURIŠ BOLJŠEVIKOV

INTERVJU

Albin Gutman

Gre za nakup, ki ustreza potrebam SV

ISSN 1408-0494
9 1771408 049069

PRILOGA
Avtomobilizem

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

MMS¹ MP3²

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno
(9 % popusta) 2 x letno
(10 % popusta) 1 x letno
(20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Zadnji juriš boljševikov

Metod Berlec

V ozadju koncentriranih napadov na vlado, ki smo jim priče v zadnjih tednih, je strah pred razkritji zlorab v Sovi, ki močno bremenijo sive eminence tranzicijske levice. Obstaja strah, da bo vladna delovna skupina za nadzor Sove pod vodstvom pravosodnega ministra Lovra Šturma v prihodnje našla nove obremenilne dokaze, pa čeprav so že sedANJI na moč zaskrbljivi. Vlada je z nenačrtovano ustanovitvijo vladne delovne skupine nepričakovano dregnila v osir, saj se je pokazalo, da so neizročeni udbovski arhivi le vrh ledene gore. Očitno je bila parlamentarna komisija za nadzor varnostno-obveščevalnih služb samo nekakšen lakmusov papir. Opravljala je površinski nadzor, o številnih stvareh, ki so se opravljale v tej službi nezakonito, pa ni vedela nič oziroma ji je ostalo prikrito.

Pri tem se moramo vprašati, zakaj tako divji napadi na vlado. Da bi lahko odgovorili na to vprašanje, moramo poseči v preteklost. Slovenski komunisti so že leta 1941 ustanovili Varnostno-obveščevalno službo, ki je obračunavala s političnimi nasprotniki. Čeprav je bila t. i. Osvobodilna fronta sprva koalicijska, so imeli popoln nadzor nad VOS samo komunisti. Kasneje se je ta udarna komunistična pest preimenovala v Ozno, Udbo in SDV (Službo državne varnosti). Ves čas je delovala kot nekakšna tajna komunistična policija, ki je bila v službi komunistične partije in njenih funkcionarjev. Ob nastopu demokracije in po osamosvojitvi se je SDV preimenovala v Varnostno-informativno službo (VIS) in kasneje v Sovo. Kot kaže sedanje dogajanje, so se nekateri načini obnašanja njenih predhodnic v tej službi ohranili vse do danes. Komunistični funkcionarji so si nadedeli demokratično preobleko, agencijo pa so očitno še naprej uporabljali za svoje potrebe. Zadnje vladno poročilo dokazuje, da so bili še do nedavnega (ali so še danes) v Sovi zaposleni ljudje, ki so se ukvarjali z sledenjem političnih oporečnikov, na primer iz kroga Nove revije. Obstaja torej utemeljen sum, da so nekateri glavni predstavniki tranzicijske levice zlo-

rabljali Sovo oziroma »parasovo« za notranjepolitične potrebe. Pridobljene informacije naj bi spretno uporabljali za obračun z opozicijo. Zato ne preseneča, da je tranzicijski levici tako hitro uspelo razbiti Demos, ki je izpeljal osamosvojitve, in da so leta 1996 preprečili pomladnim strankam, da bi zmago na volitvah udeležili v praksi. Zato jim je leta 2000 nenavadno hitro uspelo povzročiti notranja nesoglasja v Bajukovi vladi in še bi lahko naštevali. Hkrati so pred demokratizacijo s pomočjo tajnih služb poskrbeli za odliv kapitala v tujino, kasneje pa z njim financirali različne projekte. V letih tranzicije so poskrbeli, da so nekdanji partiji in njihovi potomci postali pravi kapitalisti. Tranzicijska levica ima v lasti kapital, medije in nadzor nad informacijami. Danes se boji, da bo svoj dominantni položaj v slovenski družbi, ki ga je imela dobrih šest desetletij, izgubila.

Zato ne preseneča, da se je na razkritja v Sovi tako žolčno odzval predsednik republike Janez Drnovšek, ki je kot predsednik predsedstva SFRJ med drugim podpisoval tajne listine. Predsednika vlade Janeza Janšo je začel napadati tudi zadnji predsednik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in nekdanji predsednik republike Milan Kučan, da o predsedniku zveze borcev Janezu Stanovniku in drugih sploh ne govorimo.

Situacija je torej podobna kot leta 1993, ko je prišlo do odkritja nezakonitega orožja na mariborskem letališču, o katerem pa takratno obrambno ministrstvo pod vodstvom Janeza Janše ni nič vedelo, čeprav bi po zakonu moralo. Z Depalo vasjo so se spomladi 1994 znebili motečega obrambnega ministra. Podobno sedanja vlada ni vedela za nezakonito delovanje Sove. Takrat so tako kot sedaj v primeru Sove nekatere zalotili tako rekoč z roko v vreči. Zato tako velika nervoza v vodilnih strukturah tranzicijske levice. Ni izključeno, da bodo poskušali demokratično izvoljeno vlado zaradi tega dejansko rušiti v državnem zboru. Nekateri procesi in dogodki že kažejo na to. **D**

Nervoza je velika. Ni izključeno, da bodo poskušali vlado tudi dejansko zrušiti v državnem zboru. Situacija je podobna kot leta 1993 po razkritju orožja na mariborskem letališču. Takrat so bili tako kot sedaj zaloteni tako rekoč z roko v vreči.

UVODNE STRANI

- 9 Srebrna obletnica prostosti duha
- 10 **Pogledi:** Sindikalne mineštre
- 11 **Kolumna:** Možnost izbire

POLITIKA

- 12 Nov korak na poti k pokrajinam
- 14 Sova kot Podbregarjeva samopostrežna
- 17 Črni fondi so nesprejemljivi
- 20 Čas premikov ali čas okopov?

SLOVENIJA

- 22 Obrekljiv prvi nadzornik
- 24 Kapitalski prevzem LDS
- 26 Prihranek pri zdravilih
- 28 Ambiciozna krajina ob Savinji
- 30 Za medveda in proti njemu

TUJINA

- 34 Vrnitev k prelivanju krvi
- 36 **Globus:** Poklic za belce
- 37 **Tuji tisk:** Karlov most

INTERVJU

- 39 Albin Gutman

DOMOZNANSTVO

- 42 Dekletov grob na Gradišču
- 45 Slovar stare prekmurščine
- 46 Izumitelj ladijskega vijaka
- 48 Rim – duša Zahoda
- 54 Podeljene baletne nagrade

OGLEDALO

- 56 **Film:** Veter, ki trese ječmen
- 58 **Avtomobilizem:** Ford S-max 2,0
- 60 **Znanost:** Pametni patentirajo
- 62 **Šport:** Dvainpetdesetletni spektakel
- 64 **Črna kronika:** Zapor in izgon
- 66 **Rumeno:** Al' lepše od Urške bilo ni nobene
- 68 **TV Kuloar:** Zamolčana Gotenica
- 74 Alenka Paulin v. d. direktorice STA

38 Intervju: Albin Gutman

Položaj vojaka se izboljšuje na različne načine, zakon o vojaški službi pa daje podlago za to. Bo pa zakon omogočil bistveno boljši status vojaka, zlasti glede na rešitve o zagotavljanju celostne preskrbe ter ustreznih dodatkov pri plači.

12 Decentralizacija: 14 pokrajin

S prenosom nalog na 14 pokrajin bo nanje prenesen tudi ustrezen delež javnofinančnih prihodkov pokrajine, davčno breme zato ne bo večje. Gre za pomembno spremembo v organiziranosti države, za katero je doseženo soglasje, kakršnega še ni bilo.

14 Podbregarjeva samopostrežna

Vladna komisija, ki preučuje razmere v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Sova), je v četrtek predstavila že tretje vmesno poročilo, ki je razkrilo nove finančne nepravilnosti v agenciji. Vlada je dokumentacijo o tem izročila organom pregona.

24 Kapitalski prevzem LDS

Obstaja utemeljen sum, da bo z novo morebitno predsednico Liberalne demokracije Slovenije Katarino Kresal stranko prevzel kapital, dobiček pa bo pomembnejši od ljudi. Le koliko ljudi bi volilo takšno stranko?

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek
Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana, fotomontaža

Svetovna prvaka in plesalca argentinskega tanga, Andreja Podlogar in Blaž Bertoneclj.

Zlato, d.d. - Savarinska 134, Ljubljana

GORENJK
since 1922

Slastnostrastna

Strastni užitek, ki te zapelje kot prva simpatija. Temperamentna eleganca, ki preraste v romantično izkustvo. Čustvena prefinjenost, ki postane prava ljubezen. Nove čokolade Mistica iz Gorenjke, ki vsebujejo do 75 % najodličnejšega kakava, sladokusce zavrtijo v svet izbranih okusov in svojevrstnih užitkov.

Mistica - strast, ki preraste v ljubezen.

www.gorenjka.si

Zadušek

Aleksander Škorc

„Poslušajte vi, Zadušek ali kaj ste že, kako vam sploh lahko pride na misel, da bi moj dobri prijatelj Iztok izpod brega storil kaj nezakonitega? Zanj bi takoj dal v ogenj svojega pokojnega psa! Razumete? Saj sem mu vendar osebno zabičal, naj deluje samo zakonito. Še dobro se spomnim, ko mi je nekoč prinesel izpiske prisluškovanja opozicijskim strankam, sem rekel: 'Iztok, prijatelj, le glej, da ne boš kdaj storil kaj nezakonitega!' Tako sem mu rekel in vem, da me je ubogal, saj se natančno spomnim, kaj mi je odgovoril. Rekel je: 'Janez, veš, da ne bom!' No? In da pri vsem skupaj nekdo pomisli, da sem se jaz ali kdor koli okoriščal na račun neke letalske vozovnice za nekega zdravilca? Lepo vas prosim! Meni denar ne pomeni nič. Imam ga toliko, da ne vem kam z njim in ga velikokrat celo komu kaj poklonim. Seveda vedno pazim, da me pri tem ne bi kdo videl, saj veste, ljudje ob pogledu na denar, ki ni njihov, postanejo slabe volje. Sploh pa je sporni zdravilec, ki ga itak ne poznam, tajni sodelavec Sove, ki nam je posredoval neprecenljive podatke o vplivu tradicionalne medicine na rodnost kitajskih veletrgovcev, to pa je podatek, ki je za državo, kot je naša, izjemnega pomena. Torej je jasno, da smo mu plačali vozovnico. Tako se spodobi in osebno sem poskrbel za to. Ampak jaz o tem ne vem nič!

In moja zvesta tajnica!? Da bi ona storila kaj nezakonitega?! Zanj dam takoj na golo pobriti njenega dragocenega flandrijskega pudlja. Odpustil sem jo namreč kar sedemkrat in ji s tem zagotovil absolutno poštenje. Ob njej celo jaz izpadem kot kakšen skrajno grešen Cefizelj.

Dragi moj Zadušek, zakaj raje ne vprašate kaj pomembnega? Hudobci namreč pospešeno zavzemajo državo in ljudje so prestrašeni. Ravno oni dan se mi je pritožil neki na smrt prestrašen odstavljeni direktor, ki ga je zaradi izgube dohodka že zapustila ljubica, žena pa mu grozi z ločitvijo. In takšnih odstavljenih direktorjev je kar nekaj deset, da ne govorim o nekdanjih oblastnikih, ki so povsem neupravičeno izgubili položaje in so sedaj na smrt prestrašeni in skrajno nesproščeni ... Kako, Zadušek? Da se vi počutite dobro? Potem ste eden od njih. Hudobec ste in treba vas je odrešiti. Poglejte tale križ. Ga vidite? Nepremično zrite vanj in recite sami pri sebi: 'Zlodej, takoj zapusti mojo grešno dušo ...' Hej! Zadušek! Kam bežite? Vrnite se vendar! Poglejte, kako lep križ!

Če to ni ena nesrečna smola! Pa ravno sedaj, ko mu je kazalo na bolje!

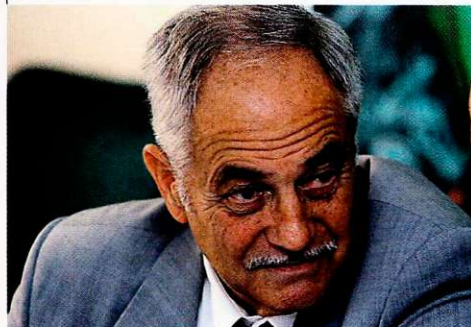
H-umor

»O vzgojnih učinkih dela vaših staršev smo že zdavnaj ugotovili, da so pod vsako kritiko.«

(Poslanica SD in predsednica komisije za nadzor proračuna Breda Pečan je zelo »strpna«, še posebej takrat, ko komunicira s poslancem SDS Zvonkom Černačem.)

»Banda krščanska, še premalo so vas zmehtal v fojbe!«

(Anonimni komentator je na Delovem portalu pod člankom o domnevni spolni zlorabi, v katero naj bi bil vpleten duhovnik, nakazal, kako bi dokončno rešil katoliško vprašanje.)

»Kot da bi srečal NLP.«

(Poslanec Rudolf Moge je opisal svoja občutja, ko se je Katarina Kresal predstavila kot morebitna nova predsednica LDS. N je nedolžna, L je lepa in P pametna.)

»Včasih smo se pohecali – mogoče preveč v kino hodi.«

(Pevka Natalija Verboten razlaga, zakaj Damjan Murko trdi, da mu je ukradla njegovo pesem.)

»Svobode govora mi niso vzeli ne generali JLA ne Milošević in ne svetovna politika, ki ni bila naklonjena slovenskemu osamosvajanju.«

(Nekdanji predsednik države Milan Kučan se počuti, kot bi imel nagobčnik, in s tem potrjuje staro tezo, da je za komuniste najbolj nevaren »notranji sovražnik«, ki se skriva v osebi JJ.)

»V določenih momentih je agresiven, vendar gre bolj za to, da tega ne skriva več.«

(Radijski imitator Marjan Šarec ni prepričan, da se je predsednik države Janez Drnovšek res tako spremenil, kot se zdi na prvi pogled.)

»Glede na to, da to merijo znani prijatelji vlade, nas to zelo skrbi.«

(Predsednik vlade Janez Janša je odgovoril na vprašanje novinarja Dnevnika, kaj meni o izidih javnomnenjske agencije Nina-media o velikem padcu podpore vladi.)

»Imel sem kar nekaj vprašanj, pa mi je v svoji predstavitvi praktično odgovorila na vsa.«

(Poslanec LDS Geza Džuban je ob predstavitvi Katarine Kresal ostal brez besed.)

»Marko Pavliha se je zavestno odločil, da se poslovi od LDS, in ne vem, zakaj bi ga LDS za to nagrajevala.«

(Vodja poslanske skupine LDS Jožef Školč je potrdil, da za neizvolitev Marka Pavliha za predsednika državnega zbora ni bila kriva koalicija.)

»Preprosto se ne spodobi, da premier predsedniku države grozi s smrtjo na grmadi.«

(Kolumnist Ervin Hladnik Milharčič se je ob Janševem komentarju na Drnovškovo izjavo, da bi dal za Flandrovo in Podbregarja roko v ogenj, spomnil na mračni srednji vek.)

»Danes državo vodi ena vlada, jutri druga. Imamova pot pa ostaja večna.«

(Iranski ajatola Jusef Saney je zadovoljen, ker je v primerjavi s politiki tako rekoč nezamenljiv.)

Kam z veletržnico?

Zapleti z iskanjem nadomestne lokacije za veletržnico na širšem območju Ljubljane, o katerih smo pred meseci že pisali, se očitno poglobljajo. Pridelovalci slovenskega sadja in zelenjave, ki bodo morali do konca junija izprazniti prostore v lasti družbe Viator & Vektor na Rudniku, so prejšnjo sredo izvajali »mehak« protest pred Magistratom. Mimo-idočim so brezplačno delili svoje izdelke. S tem so opozarjali na resne posledice, ki bi jih izguba lokacije imela tako za pridelovalce kot za potrošnike. Majhni pridelovalci se zaradi količine pridelkov namreč ne morejo kosati s tujimi dobavitelji velikih trgovskih verig, ki pridelke odkupujejo po nizkih cenah. Za ohranitev kakovostnih slovenskih pridelkov je tako nujno potreben nadaljnji obstoj veletržnice.

Ljubljanski župan Zoran Janković kmetom sicer ponuja v odkup bližnjo lokacijo, a kmetje denarja zanj nimajo, zato so mestni občini predlagali, naj k načrtu pristopi kot partner. Druga možnost, ki se po Jankovičevih besedah ponuja, je lokacija sedanjega skladišča družbe Metalka Commerce v Šentvidu. O problemu je govoril tudi kmetijski minister Iztok Jarc, ki se je prejšnji teden srečal s predstavniki kmetijskega sindikata. Slednji pričakujejo pomoč države. Jarc je prisluhnil njihovim argumentom in obljubil,

Kmetje so razburjeni, saj ne vedo, kam bodo šli.

da bo ministrstvo v okviru svojih pristojnosti preučilo rešitve. Pri tem je poudaril, da bi morala gospodarstvo in MOL sama prepoznati pomen in interes pri tem projektu. Po oddaji članka v tisk je prišlo do sestanka med ministrom in županom, z Jankovičem pa so včeraj govorili predstavniki kmetov. Neuradno smo izvedeli, da bistvenih premikov na bolje ni pričakovati. M. V.

Modrosti tedna

»Problem je tudi, da precejšen del nasprotnikov sedanje vlade vidi v predsedniku države nekakšnega nadomestnega vodjo opozicije. To namreč nikakor ne sodi v okvir njegove funkcije, ki je po svoji zasnovi izrazito reprezentativna. To ne pomeni, da predsednik ne sme biti kritičen do določenih vladnih potez. Na ta način lahko igra vlogo korektiva vladnih politik. Vendar narava njegove funkcije, ki je predvsem simbolno povezovalna, zahteva, da so njegove poteze čim širše sprejemljive.«
(Sociolog dr. Matevž Tomšič)

»(Matjaž) Gantar je poslovnež, ki je znal sodelovati z vsako oblastjo, kar je v državi, kjer ima oblast zaradi nedokončane privatizacije velik vpliv na dogajanje v gospodarstvu, donosno početje. Med politiki je slišati, da je tako spreten kakor ljudska stranka, ki je bila doslej v vsaki vladi, ali pa celo spretnejši od nje, ker zna razpršiti svoje naložbe. LDS, ki se skuša izkoptati iz hudih težav, zanj pomeni majhno investicijo, ki pa se lahko dolgoročno izkaže za donosno in koristno.«
(Urednik Peter Jančič)

Neskončno sodno zavlačevanje

Na problematične sodbe slovenskih sodišč, ki navadno prizadenejo tiste, ki bi jih morali ščititi, smo v Demokraciji večkrat opozorili. Takšen primer nam je predstavil Rifat Popara, ki je na Okrajnem sodišču v Ljubljani, potem ko je že mislil, da je našel svojo pravico, doživel hladno prho. Popara je zahtevo za izpraznitev poslovnih prostorov v pritličju stanovanjskega bloka v Ljubljani – najemnik je kršil pogodbo z neplačevanjem najemnine – podal že leta 1996. Po triletnem čakanju so leta 1999 na izvršilnem oddelku omenjenega sodišča končno ugodili njegovi zahtevi. Kot najemodajalec in upnik si je sprva oddahnil, a ne za dolgo, saj ga je čakalo še mnogo sodnih peripetij.

Zaradi ugovora tretje stranke TORO, d. o. o., češ da je izvršba nedopustna, je moralo sodišče še enkrat obravnavati zadevo. Po sodbah okrajnega sodišča v letu 2004 in višjega sodišča leto pozneje je bil tudi ta ugovor zavržen. A kot da ne bi bilo dovolj, so s sodišča, ki bi moralo Poparo obvestiti o dogajanju in od njega dobiti soglasje, ali še vztraja pri izterjavi, sklep poslali z večme- sečno zamudo. Za to naj bi bil kriv Popa-

Ljubljansko okrajno sodišče

ra, saj je medtem spremenil naslov stalnega prebivališča, kar bi moral po zakonu o pravnem postopku sporočiti sodišču. Poleg tega so na sodišču napačno navedli naslov obravnavanega poslovnega prostora.

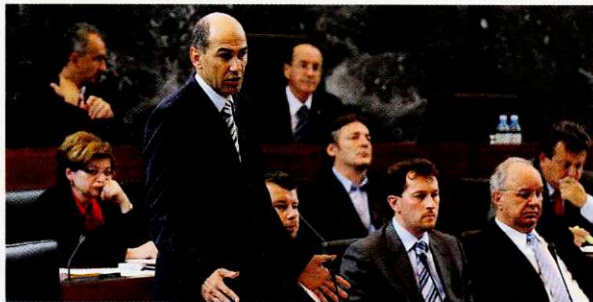
Do izpraznitve prostorov oziroma deložacije še ni prišlo, Popara čaka tudi na povrnitev stroškov, ki jih je imel s sodnim izvršiteljem in jih je poravnal že davnega leta 1999.

Zaradi vrste drobnih napak, nedoslednosti ter bolj ali manj očitnih zavlačevanj, ki so si sledila, Popara s prstom kaže na neprofesionalni odnos okrajne sodnice Lene Medič. Poleg tega je prepričan, da se za vsem skupaj skrivajo tiha prijateljstva. Obupan nad goro dopisov, ki so se mu z leti nabrali, se je zdaj obrnil na nas. No, tudi sami smo se prepričali, kako težko je vzpostaviti komunikacijo s sodiščem, kaj šele da bi sodniki podali komentarje o omenjenih postopkih. Ne glede na to, da so se na okrajnem sodišču držali črke zakona, se sprašujemo, zakaj nastajajo takšni zapleti in kaj mora posameznik, ki mu daje zakon prav, še storiti, da svojo pravico uveljavi tudi v praksi. M. V.

Dvojna merila politične neodvisnosti

Predsednik vlade Janez Janša je na začetku 28. redne seje državnega zbora minuli ponedeljek odgovarjal na vprašanja poslancev o etičnem kodeksu, guvernerju Banke Slovenije, visokem šolstvu in o članstvu Slovenije v OECD.

Prvi je vprašanje premierju postavil poslanec LDS Jožef Školč, ki ga je zanimalo, zakaj je vlada podpisala etični kodeks in kako ga izvaja. Po njegovih besedah je namreč značilnost te vlade, da se izogiba vsaki razpravi o svoji odgovornosti, zato naj bi si bila izmislila tudi etični kodeks, »ki se ga praktično nihče ne drži«. Janša Školčevih vzporednic med financiranjem zdravilca predsednika države Janeza Drnovška in uporabo avtomobila zunanjega ministra Dimitrija Rupla za nepoklicne namene ni želel komentirati. Zagotovil pa je, da »se noben minister te vlade niti njegova žena nikoli nista financirala iz kakšnih črnih fondov, česar pa ne bi mogli reči za koga drugega«. Glede izpolnjevanja kodeksa je odvrnil, da so bili v tem mandatu postavljeni bistveno višji etični standardi, saj je vlada davkoplačer-

Premier Janša v DZ o aktualnih političnih vprašanjih

valcem omogočila številne prihranke, nekateri ministri pa so se celo odpovedali dnevnicam. Na vprašanje poslance SD Mirana Potrča o domnevni nesposobnosti imenovanja guvernerja Banke Slovenije je Janša odgovoril, da se mu zdi nesprejemljivo, »da se v tej državi uvajajo dvojni standardi za ugotavljanje politične neodvisnosti«. Tako sta bila dva kandidata za guvernerja ministra v nekdanji vladi LDS, pa zanju ni nihče trdil, da sta politično neodvisna. Medtem pa se je za Boštjana Jazbeca, ki ni bil nikoli član nobene stranke, trdilo, da je politično odvisen. Predsednik vlade je tudi zavrnil Potrčeve namige, naj bi neimenovanje guvernerja kakor koli vplivalo na stabilnost finančnega sistema in na skoraj-

šnje predsedovanje Slovenije EU. Pavel Gantar iz nepovezane skupine poslancev je premierja vprašal, kakšno je njegovo stališče do načrtovanega zakona o visokem šolstvu, saj naj bi bil prišel na dan prehitro in brez širše javne razprave. Janez Janša je odgovoril, da zakon o visokem šolstvu še ni niti osnutek, obravnavala ga ni niti vlada niti noben vladni odbor, prav tako o njem ni potekalo kakršno koli usklajevanje. Po njegovih besedah takšne manipulacije v javnosti ustvarjajo vtis, da je vlada predlagala zakon, ki bo podražil univerze, kar pa je »popolna neumnost«. Minister je, tako Janša, teze za osnutek zakona poslal strokovni javnosti prav zato, ker je želel o gradivu, ki nima še nobenih zakonskih ingerenc, dobiti mnenja. Ob koncu prvega dela seje je v odgovoru na vprašanje Jožefa Horvata iz NSi o prednostih članstva naše države v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj premier še dodal, da bo Slovenija s tem v prihodnje lahko razpolagala z najbolj natančnimi napovedmi gospodarskih gibanj za naprej in tudi z najbolj realno medsebojno primerljivo različnih razvojnih kazalnikov držav članic. P. A.

Spremembe na Delu

Na ponedeljkovi skupščini Dela, ki je bila sklicana na zahtevo največjega, to je 94-odstotnega lastnika Pivovarne Laško, so lastniki imenovali štiri nove nadzornike. Za novo predsednico nadzornega sveta so izvolili Andrijano Starina Kosem, državno sekretarko na ministrstvu za gospodarstvo, ki je ministru Andreju Vizjaku že podala odstopno izjavo s tega mesta. Skupščina je potekala brez zapletov. Iz nadzornega sveta družbe so bili odpoklicani štirje predstavniki kapitala, in sicer Boris Zupančič, Dejan Jelovac, Žan Jan Oplotnik in Andreja Pihler (oba predstavnika zaposlenih ostajata nadzornika), namesto njih pa bodo nadzorniki v prihodnjih štirih letih poleg Starina Kosmove še odvetnik Stojan Zdolšek in Rebeka Lah, zaposlena v Elanu. Nova predsednica nadzornega sveta je po seji skupščine dejala, da se nadzorniki strinjajo z oceno uprave (vodi jo Danilo Slivnik) o potrebnih uredniških spremembah, lastniki in nadzorniki pa naj bi podpirali tudi druge načrte uprave. Izpostavila je, da bo treba v Delu izvesti tudi nekatere ekonomske ukrepe, da bi izboljšali kakovost, povečali branost, ohranili vodilni položaj na domačem trgu in poslovanje morda razširili tudi na tuje trge. Morebitne spremembe naj bi bile znane v mesecu ali dveh. V. K.

Stojan Zdolšek, Andrijana Starina Kosem in Danilo Slivnik

Poročilo tožilstva

Barbara Brezigar izročila poročilo DZ.

Predsednik državnega zbora France Cukjati je pretekli ponedeljek sprejel generalno državno tožilko Barbaro Brezigar. Slednja mu je izročila skupno poročilo o delu državnega tožilstva v letu 2006. V predstavitvi je Brezigarjeva dejala, da je bilo delo državnih tožilcev uspešno in

brez zaostankov, hkrati pa opozorila na premajhno učinkovitost na področju preprečevanja gospodarskega kriminala. Ti postopki po njenih besedah potekajo prepočasi, in to zaradi vseh, ki so v to delo vključeni – tožilstva, sodstva in policije. Glede sodelovanja s slednjo je dejala, da je čedalje boljše, vendar povečano število obravnav tožilstvu povzroča težave. Izpostavila je tudi veliko potrebo po izobraževanju in predanosti poklicu, zlasti pri mladih.

Po zakonu o delu državnega tožilstva mora predsednik državnega zbora skupno letno poročilo o delu tožilstva prejeti najkasneje do 31. maja.

Parlamentarni odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje pod vodstvom predsednice Mojce Kucler Dolinar naj bi ga obravnaval še pred začetkom parlamentarnih počitnic, najkasneje pa jeseni. P. A.

Srebrna obletnica prostosti duha

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Revija za mišljenje in pesništvo V teh dneh Nova revija praznuje petindvajset let svojega obstoja. Leta 1982 je izšla prva številka Nove revije, ki je bila v svojem začetku zamišljena kot »revija za mišljenje in pesništvo«, zato je že tedaj vzbujala veliko nezaupanje med komunističnimi oblastniki. Iz tega razloga je bil čas izida prve številke tako negotov, da na reviji ni bil označen mesec izida, ampak samo zaporedna številka. To tradicijo je ohranila vse do danes, saj je ravno ob 25-letnici izšla jubilejna, 300. številka Nove revije. Prva pobuda za literarno revijo, ki je dobila preprosto ime Nova revija, je bila v javnost posredovana že leta 1980, pobudniki so se obrnili tudi na tedanjega predsednika Socialistične zveze delovnega ljudstva Mitjo Ribičiča. Tudi izhajanje revije – izhajala je pod okriljem Cankarjeve založbe – je bilo ves čas negotovo, največ pretresa pa je izzvala 57. številka, ki je izšla leta 1987, torej pred dvajsetimi leti. Simbolična je bila že sama številka 57, v kateri so svobodomiselnih intelektualci objavili svoje prispevke za slovenski nacionalni program, saj je spominjala na Revijo 57, ki je začela izhajati trideset let pred izidom 57. številke Nove revije, partijska oblast pa jo je hitro ukinila, podobno kot kasnejše revije Perspektive. Intelektualci iz kroga Nove revije so kasneje dejavno sodelovali v viharnih letih demokratizacije in osamosvajanja Slovenije, nekateri so se tudi politično angažirali. Pri tem je bil najbolj izpostavljen dr. Jože Pučnik. Kasneje je Nova revija presegla okvire literarne revije in se preoblikovala v založbo, ki izdaja zlasti publikacije s področja humanistike pa tudi revije, kot so Poligrafi, Phainomena, Dignitas in mesečnik Ampak. Pred dvema letoma je bil ustanovljen Inštitut Nove revije – zavod za humanistiko. Ves ta čas se je kulturno-intelektualni krog Nove revije angažiral v civilni družbi prek različnih civilnih pobud (leta 1997 »Ura evropske resnice za Slovenijo«, leta 1999 »Majniška izjava«), izdal pa je tudi nekaj zbornikov, med katerimi je najbolj odmeval zbornik »Sproščena Slovenija« iz leta 1999.

Širjenje evropske ideje Kot je v ponedeljek, 28. maja, na tiskovni konferenci ob 25-letnici Nove revije pojasnil eden njenih urednikov dr. Tine Hribar, Nova revija nikoli ni bila prostor enoumja, ampak je že od vsega začetka zavezana svojemu poslanstvu, poleg tega je seznanjala javnost z vsemi temeljnimi tokovi v kulturi, umetnosti in filozofiji. Kot so zapisali v jubilejni številki, je revija v minulih petindvajsetih letih opravila ogromno dela, v katerem se je vseskozi udeležala tista formativna duhovna energija slovenske zavesti, kakršna je sooblikovala procese, ki so slovensko družbo in slovenski svet popeljali v demokracijo, v Evropo in pod razpoznavno državno streho. Po besedah Dimitrija Rupla, zunanjega ministra in nekdanjega urednika, je Nova revija imela poleg kulturnega in umetniškega tudi širše demokratično poslanstvo in tega se je tedanji

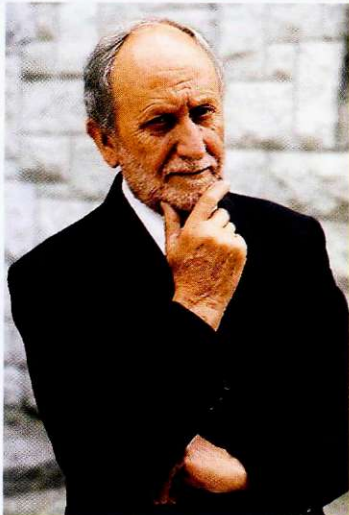

Tiskovna konferenca Nove revije ob njenem jubileju

Kot so zapisali v jubilejni številki Nove revije, je le-ta v minulih petindvajsetih letih opravila ogromno dela, v katerem se je vseskozi udeležala duhovna energija slovenske zavesti ...

komunistični režim bal. Rupel je poleg tega izrazil obžalovanje, da evropska ideja, ki jo je gojila Nova revija, ni dosegla tudi drugih delov Jugoslavije.

Kdo bo urednik? Tiskovne konference se je udeležila tudi dr. Spomenka Hribar. Dejala je, da nobena revija ni prinesla v Slovenijo toliko sveta kot Nova revija, hkrati pa izrazila upanje, da bo Grafenauerjev naslednik ohranil ravnotežje znotraj revije. Dosedanji urednik Niko Grafenauer je napovedal slovo s tega mesta, med morebitnimi nasledniki pa je omenil Deana Komela, Branka Senegačnika in Uroša Mozetiča. Član uredništva Nove revije dr. Peter Jambrek je napovedal javno tribuno Zbora za republiko (ZZR) na temo sproščene Slovenije, in sicer 12. junija v Cankarjevem domu v Ljubljani, to je ob tretji obletnici prve javne tribune ZZR. Založba Nova revija je ob svojem jubileju poleg jubilejne, 300. številke revije pripravila tudi jubilejno ponudbo najodmevnejših knjig, ki jih je izdala založba, junija pa naj bi izšla monografija dr. Rosvite Pesek o slovenski osamosvojitvi. **D**

Sindikalne mineštre

Pavel Ferluga

Golaž. Poznamo ga več vrst: ciganski, partizanski, predvolilni, povolilni, delodajalski, sindikalni itd.

Sedaj pa so v modi tudi mineštre, in to večinoma krepko prismojene, posebno tiste, ki so večkrat pogrevane. Tako mineštro so pripravili tudi Semoličevi sindikalni privrženci na Socerbu ob "obujanju prvomajske tradicije". Sindikalni list Delavska enotnost (št. 17) s posebnim ponosom poroča o tem »pustno-prvomajskem mineštronu«, kjer je nastopal pajac v beli maršalski uniformi (Ivo Godnič, pustni Titov režiser) in zabaval navzoče s posebnimi dovtipi zgodovinskega cvetenja »belih ljubičic«, ko so delavci ukazovali in imeli največje pravice in dobrote, kjer ni bilo zanje ne kapitalizma in ne luksuznih avtomobilov in moderne tehnične navlake ter je delavec res delal in ni nikoli štrajkal ne sitnaril. Lahko je le zavidal življenje delavcem, ki so imeli pravico štrajka v gnilem kapitalizmu, a si takega življenja ni želel, ker je že sam pogled na maršala v belem zadoščal za potešitev vseh njegovih pregrešnih želja v paradižu »ljudskih demokracij«.

Iz ust belega klovna smo celo izvedeli, da smo izgubili Trst, ker je morala Jugoslavija ohraniti Dalmacijo in otoke v zameno za zahodno stran »domovine«. Saj Jugoslovanov ni zanimala zahodna stran podalpskih Hrvatov. Vse to ob spremljavi eksotičnih balkanskih trubaških skupin, ki so do solz ganile »slovenske« delavce, vaje vseh dobrot magičnega socializma, ki je znal dati delavstvu dostojanstvo dela, nedela, garanja in lenobe z istimi plačami velike blaginje proletarskega kolektivizma.

Take prireditve, ki so bile tudi drugod po Sloveniji, so sindikalisti označili kot odsev nezadovoljstva delavcev v današnji demokratični državi in njegovih slabih življenjskih razmer. Nisem pa zasledil povečevanja velikih delavskih parad v »ljudskih (delavskih) demokracijah«, kot so Kitajska, Južna Koreja idr., kjer so poudarjali velik napredek delavskega razreda. Manjkala je celo Kuba, prava avantgardna država delavskih dosežkov, saj so dosegli zavidljivo plačo, ki doseže celo okrog 20 evrov mesečno. Našim delavcem, ki ne morejo živeti v Sloveniji, svetujem, da se nemudoma podajo na Kubo, kjer ni razlogov za sindikalna protestna gibanja in se živi izključno od lastnega dela, kot zapoveduje socializem, kar je pošteno in prav. »Zadovoljen delavec je dober delavec,« so dejali sindikalisti pri Sv. Treh kraljih nad Slovensko Bistrico (tudi z 20 evrov mesečno?).

Res pa je tudi, da take prismojene mineštre, venomer pogrevane, servirajo sindikalisti z užitkom le prismojenim delavcem, ti pa jih pogoltnjejo, kot bi bil kaviar s šampanjcem.

Resno, ne obrobno

Vida Kocjan

Razvoju države vladna koalicija namenja veliko pozornosti, le prisluhni ji je treba.

Na gospodarskorazvojnem področju je vlada v času svojega dvoipolletnega delovanja sprejela več pomembnih dokumentov, ki so v javnosti po krivem nekako zanemarjeni. Razlog za to so seveda tudi novinarji, ki temu segmentu delovanja vlade namenjajo premalo pozornosti. Drugi razlog je verjetno v tem, da si svetovalci ministrov za stike z javnostmi premalo prizadevajo, da bi bila javnost s temi dokumenti bolje seznanjena. Tretji, najpomembnejši, pa je v tem, da se vsi skupaj preveč ukvarjamo z obrobniimi stvarmi, k čemur nas napeljuje tudi poduhovljeni predsednik države, od katerega bi vsaj glede na njegovo ekonomsko izobrazbo pričakovali, da bo svoje misli in moči usmeril h gospodarskim gibanjem, razvoju in podobnemu. Tega seveda od nekdanjega predsednika države glede na njegovo politično preteklost in delovanje (v gospodarstvu ni opravil niti ene delovne ure v svojem življenju) ne moremo pričakovati. Zakaj tako? Zato, ker smo se v času sprejemanja t. i. svežnja pokrajinske zakonodaje in spremljanja delovanja posameznih slovenskih pokrajin (te v naši reviji predstavljamo že nekaj časa) spet spomnili tudi na resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. Vlada jo je sprejela 12. oktobra 2006, dokument pa zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri uresničitvi katerih bo sodelovala država. Resolucija med drugim predstavlja operacionalizacijo okvira ekonomskih in socialnih reform, in sicer na področju predlogov ukrepov za učinkovitejšo porabo sredstev EU za hitrejši razvoj. Ključno področje, na katero se nanašajo osrednji razvojno-investicijski projekti resolucije, je razvojna mreža Slovenije, v katero so vključeni projekti graditve gospodarskih središč. V njih naj bi odprli 17.000 novih delovnih mest in v vseh slovenskih regijah povečali možnosti za razvoj približno 2000 malih in srednjih podjetij. Med drugim so podrobno predstavljene težave in pasti vseh regij, o ciljih posameznih regij pa zdaj razpravljajo tudi na lokalni ravni. Ob tem, ko analiziramo vse to, se moramo spomniti besed nekaterih, tudi nekdanjega predsednika na primer, ki so ta dokument označili kot »spisek neuresničljivih želja« oziroma kot »nekaj nepotrebne« in podobno. Za vse take, tudi za Drnovška in Kučana, si na tem mestu upamo trditi, da resolucije niti prebrali niso. Če bi jo, bi videli, kako potrebno je načrtovanje do leta 2023, pa tudi to, kaj vse so sami zagrešili v preteklih desetletjih. Verjame mo, da je nekaterim težko priznati, da se je zdajšnja vlada tudi na gospodarskem področju stvari lotila resno in premišljeno.

Možnost izbire

Dr. Andrej Rahten

Pred devetdesetimi leti, 30. maja 1917, je v dunajskem parlamentu dr. Anton Korošec doživel svoj prvi veliki državniški trenutek. Slovenski, hrvaški in srbski poslanci so ga pooblastili, da kot načelnik Jugoslovanskega kluba prebere znamenito Majniško deklaracijo. Kljub nekaterim kasnejšim drugačnim interpretacijam ni samo besedilo deklaracije vsebovalo za tiste čase nič revolucionarnega.

Znjo so južnoslovanski poslanci izrazili zahtevo, da je treba na temelju narodnega načela in hrvaškega državnega prava v samostojno državo telo pod habsburškim žezlom združiti vsa ozemlja monarhije, kjer prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi.

Majniška deklaracija se je vsebinsko ujemala s trialistično resolucijo kranjskega deželnega zbora ob aneksiji Bosne in Hercegovine in z memorandumom, ki ga je leta 1909 takratni prvak Slovenske ljudske stranke dr. Ivan Šusteršič poslal prestolonasledniku Francu Ferdinandu. Pomembna razlika je bila v tem, da sta oba programa iz predvojnega časa predvidevala dolgoročno, Majniška deklaracija pa takojšnjo rešitev. Razlika je bila seveda tudi v tem, da reformno usmerjeni prestolonaslednik Franc Ferdinand ni bil več med živimi. Na habsburškem dvoru je tedaj vladal mladi cesar Karel I., ki pa mu v vihri svetovne vojne ni uspelo zbrati dovolj moči, da izpolni zahteve južnoslovanskih narodov in reformira okostenelo dualistično državno zgradbo. Rezultat je znan: 29. oktobra 1918 je bila na ruševinah habsburške monarhije razglašena Država Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je pod dinastijo Karadjordjevičev že čez mesec dni združila s srbsko in črnogorsko kraljevino. V nasprotju z dolgoletnimi pričakovanji slovenskih politikov se jugoslovansko vprašanje ni rešilo znotraj habsburške monarhije, ampak zunaj nje in proti njej.

Dejstvo je, da je versajski sistem prinesel tudi razkosanje slovenskega etničnega ozemlja med sosednje države. To je bilo v primerjavi z življenjem v habsburški monarhiji, v kateri je bila združena velika večina Slovencev, nedvomno tragično spoznanje za vso slovensko politično elito, ki se je v dobi krepitve nacionalizmov oprijela jugoslovanske ideje kot rešilne bilke. Stari ideal Zedinjene Slovenije se je sicer v glavah slovenskih politikov ohranil tudi v novi politični realnosti, a možnosti za njegovo izpolnitev so bile praktično izgubljene. Po drugi strani pa je vstop v jugoslovanski državni okvir Slovincem ponudil nekatere nove priložnosti, zlasti na gospodarskem področju. Demokratični primanjkljaj je sicer bolj ali manj zaznamoval celotno obdobje bivanja v Jugoslaviji, kar seveda posebej velja za čas komunističnega totalitarizma, toda reakcije slovenskih politikov ob razpadanju jugoslovanskega okvira in

njihova hitra usmeritev v evropsko integracijo kažejo, da se je srednjeevropska miselnost v slovenstvu ohranila kljub sedmim desetletjem bivanja v državi, ki je imela težišče na Balkanu. Ali če nekoliko parafraziramo Petra Handkeja: za Slovence Srednja Evropa nikoli ni bila samo »meteorološki pojem«.

Kljub različnim ocenam slovenskih izkušenj v avstrijskem in jugoslovanskem okviru se zdijo nekatere razmišljanja o potrebi opredeljevanja Slovencev za Srednjo Evropo ali za Balkan, ki smo jih lahko brali v zadnjem času, morda le nekoliko preveč poenostavljena. Slovenija je danes kot samostojna država in članica EU prvič v zgodovini v položaju, ko lahko suvereno odloča o svoji regionalni in sploh mednarodni usmeritvi. Minili so časi bojazni, ki jih je nekaj rad opisoval tudi del slovenske politične publicistike, da bo »potisnjena v balkanski kotel« ali pa da bo (znova) postala »avstrijska provinca«. Teh dilem v procesu evropskega združevanja, še zlasti pa po zgodovinski širitvi EU na Srednjo in Vzhodno Evropo leta 2004, ni več treba postavljati tako strogo.

Geopolitični položaj Slovenije je danes strateško gledano takšen, da si lahko privoščijo več izbire. Njena umeščenost v Srednjo Evropo verjetno ni za nikogar več sporna, kar dokazuje tudi njeno aktivno sodelovanje v različnih pobudah, kot je na primer Regionalno partnerstvo. Prav tako ji vsi partnerji v EU (in tudi širše) priznavajo pomembno vlogo o razpravah o prihodnosti Zahodnega Balkana, kjer imajo velik interes tudi slovenski gospodarstveniki. S širitvijo leta 2004 je EU prvič v zgodovini pridobila tudi »slovensko dimenzijo«. Organizacije, kot je Forum slovanskih kultur, samo potrjujejo, da tudi to dejstvo predstavlja za Slovenijo priložnost. Morda je še najmanj izražena njena sredozemska dimenzija, a tudi

tu je opaziti nekatere vzpodbudne premike, ki se kažejo tudi v pobudi za ustanovitev sredozemske univerze.

Skratka, izkušnje, ki so si jih starejše generacije Slovencev pridobile v prejšnjih mnogonarodnih državnih okvirih, lahko danes koristno uporabljamo v novi evropski stvarnosti. Ob poznavanju teh izkušenj bodo tudi dileme slovenskih državnikov v razpravah o prihodnosti EU manjše. ■

Geopolitični položaj Slovenije je danes takšen, da si lahko privoščijo več izbire.

Decentralizacija: 14 pokrajin

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

S prenosom nalog na 14 pokrajin bo nanje prenesen tudi ustrezen delež javnofinančnih prihodkov, davčno breme ne bo večje. Gre za pomembno spremembo v organiziranosti države, za katero je doseženo soglasje, kakršnega še ni bilo.

Pretekli teden je vlada sprejela sveženj t. i. pokrajinske zakonodaje, v katerem so trije zakoni in predlog območij pokrajin, njihovih sedežev in ime ter medresorsko sodelovanje pri pripravi predpisov za uvedbo pokrajin v letu 2007. Vlada se je odločila, da bo v Sloveniji 14 pokrajin, o predlogu njihovih območij in sedežev ter imen pa bo zdaj tekla javna razprava in obravnava v občinskih svetih. Vlada pričakuje, da bo končana v roku 60 dni, ko ji bodo občinski sveti poslali svoja mnenja o predlogu. Predlogi zakonov so koalicijsko usklajeni, čeprav nekateri pričakujejo spremembe pri predlogih območij. Nihče ne

pričakuje večjega števila pokrajin, ampak le manjše spremembe znotraj območij.

Temeljni zakon Prvi v svežnju pokrajinske zakonodaje je zakon o pokrajinah, ki bo urejal sistemski status pokrajine. To pomeni, da bodo s tem zakonom urejena načela pokrajinske samouprave, urejeno bo delovno področje z izvirnimi in prenesenimi pristojnostmi pa tudi organizacija pokrajinskih organov in pokrajinske uprave. Vlada je sprejela predlog zakona in ga posredovala državnemu zboru v obravnavo po rednem zakonodajnem postopku. Vlada poudarja, da so cilji uvedbe pokrajin predvsem funkcionalna

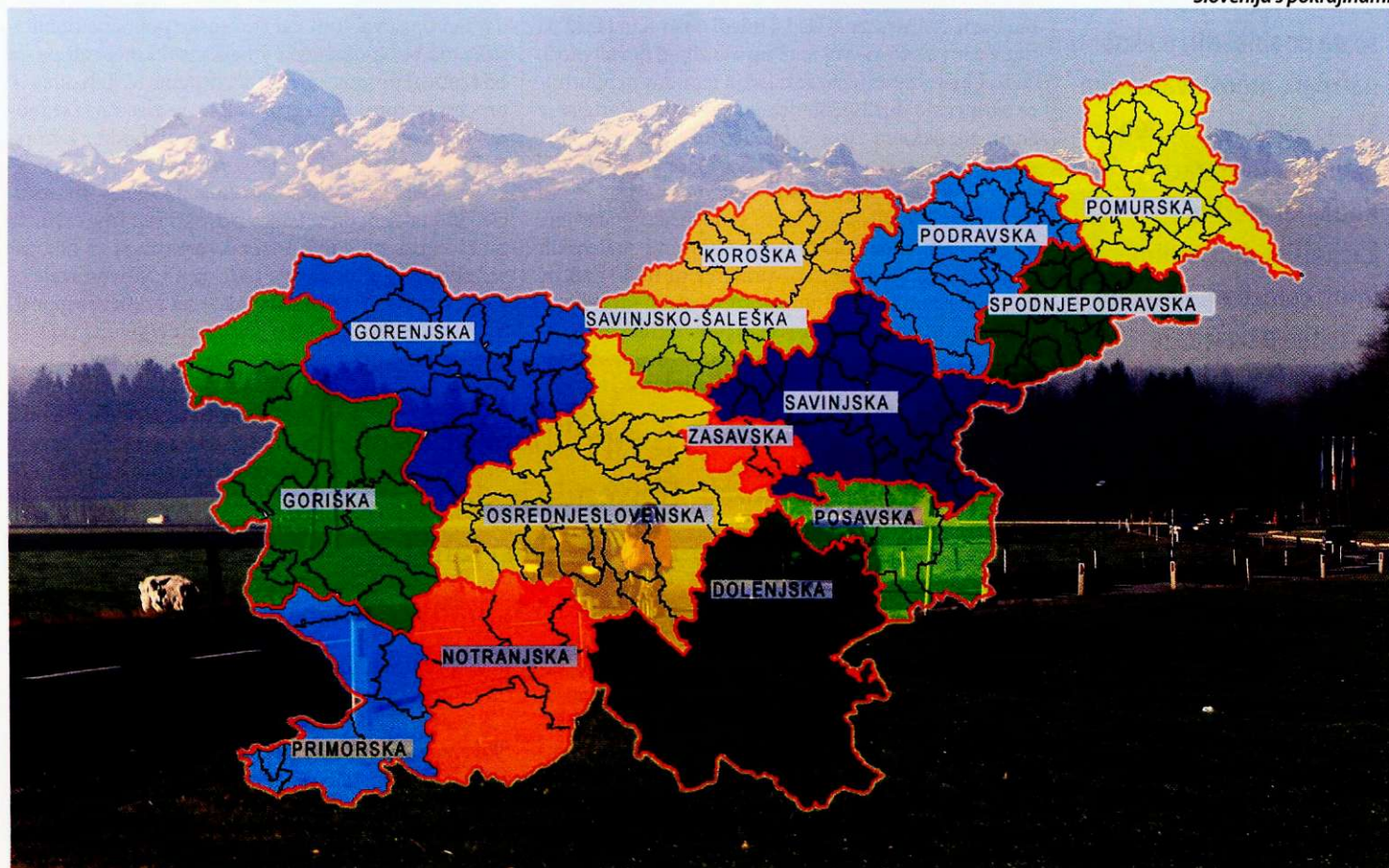
in fiskalna decentralizacija upravljanja v skladu z načelom subsidiarnosti, pri čemer naj bi pokrajine naloge iz svoje pristojnosti opravljale samostojno, v skladu z ustavo in zakoni, v korist svojih prebivalcev, v skladu z načeli lokalne samouprave. Z zakonom so zagotovljeni pogoji za začetek delovanja pokrajin (prostorski, kadrovski in materialni).

Kaj je pokrajina? Zakon opredeljuje pokrajino kot vmesno raven lokalne samouprave med državo in občinami ter kot teritorialno politično upravno skupnost s položajem pravne osebe, z izvirnimi pristojnostmi, z lastnim premoženjem in lastnimi viri financiranja,

neposredno izvoljenim predstavniškim organom in kot teritorialno enoto za izvajanje prenesenih nalog državne uprave na prvi stopnji. Predlog zakona ureja pokrajinsko samoupravo na način, ki ne posega v lokalno samoupravo na ravni občin in varuje njihovo samostojnost z upoštevanjem načel Evropske listine lokalne samouprave.

Financiranje Drugi predlog zakona, ki ga je vlada sprejela v okviru t. i. pokrajinske zakonodaje, je predlog zakona o financiranju pokrajin. Njegovi cilji so: zagotovitev sorazmernosti virov financiranja in pristojnosti pokrajin, uveljavitev finančne avtonomije pokrajin ter

Slovenija s pokrajinami

Andrej Bajuk, minister za finance, in Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo in razvoj

Predlog temelji na upoštevanju predlaganih nalog in pristojnosti pokrajin, predlaganem sistemu financiranja ter prebivalstvenih, gospodarskih in zgodovinskih razlogih. Predlog upošteva delitev Slovenije na razvojne regije ter prevladujočo teritorializacijo državne uprave. V predlogu območij pokrajin v Sloveniji so navedene tudi do sedaj podane pripombe in predlogi glede imen in sedežev nekaterih pokrajin. Dodana so tudi mnenja glede oblikovanja njihovih območij. Pričakuje se, da se bodo občinski sveti, na katere se predlogi nanašajo, do njih tudi opredelili. Vlada bo predlog območij pokrajin v Sloveniji z imeni in sedeži posredovala občinskim svetom s pozivom, da najpozneje v 60 dneh oblikujejo svoja mnenja o predlogu. Po roku za mnenja občinskih svetov bo vlada predložila predlog zakona o ustanovitvi pokrajin v državni zbor. Če bo mogoče, bo vlada v predlogu zakona upoštevala mnenja občin, sicer pa bo drugačna odločitev obrazložena v predlogu zakona. Ob tem je vlada sprejela sklep, da se najpozneje do 8. 6. 2007 oblikuje medresorska strokovna delovna skupina za pripravo usklajenih besedil, in sicer predloga zakona o prenosu

določitev ustreznih meril za zagotavljanje dodatnih sredstev iz državnega proračuna za zagotavljanje regionalnega razvoja. Zakon ureja način zagotavljanja državnih sredstev za izvajanje prenesenih državnih nalog. Poleg avtonomnih virov financiranja določa zakon delež posamezne pokrajine v davčnih prihodkih v skladu z načeli fiskalne decentralizacije. Temeljno izhodišče predlaganega zakona je, da se s prenosom nalog v pristojnost pokrajin ne povečajo davčne obremenitve zavezancev, temveč se hkrati z njimi prenese na pokrajine tudi ustrezen delež javnofinančnih prihodkov. Tudi ta predlog zakona ureja financiranje pokrajin v skladu z načeli Evropske listine lokalne samouprave.

Volitve Tretji je predlog zakona o volitvah v pokrajinah. Cilj tega zakona je postavitve sistema volitev v pokrajinski svet. Zakon ureja volilno pravico, volilni sistem, volilne organe, splošne, predčasne in nadomestne volitve, kandidiranje, glasovanje in ugotavljanje volilnih izidov ter varstvo volilne pravice. V prehodnih in končnih določbah so posebej urejene prve volitve v pokrajinski svet. S predlaganim novim zakonom o volitvah v pokrajinah se prvič celovito ureja volilni postopek za volitve organa pokrajine – pokrajinskega sveta. Gre za del lokalnih volitev, saj je voljen organ samoupravnih lokalnih skupnosti.

Območja, sedeži in imena Vlada je sprejela predlog območij pokrajin, njihovih sedežev in imen ter določila medresorsko sodelovanje pri pripravi predpisov za uvedbo pokrajin v letu 2007. Pri tem se je odločila, da je regionalizacija Slovenije na štirinajst pokrajin najprimernejša podlaga za javno razpravo in obravnavo v občinskih svetih.

Vlada je sprejela pomembno pokrajinsko zakonodajo.

pristojnosti na pokrajine, predloga uredbe o ukrepih za zagotovitev kadrovskih, prostorskih, informacijskih in materialnih pogojev za izvedbo postopkov konstituiranja pokrajinskih organov in začasne pokrajinske uprave ter predloga uredbe o vrsti stroškov, ki se upoštevajo za izračun primerne obsega sredstev za financiranje nalog pokrajine, ter metodologije za izračun povprečnine.

Zadolžitve Vlada je zadolžila ministrstva, da ob upoštevanju določb predloga zakona o pokrajinah in predloga zakona o financiranju pokrajin vsako na svojem področju dela do 30. 6. 2007 pripravijo strokovne podlage za prenos pristojnosti na pokrajine, zagotovijo kadrovske, prostorske, informacijske in materialne pogoje za pokrajine,

opredelijo vrste stroškov, ki se bodo upoštevali za izračun primerne obsega sredstev za financiranje pokrajin, umestijo pokrajine v sistem uprave, javnih uslužbenec in plač v javnem sektorju ter pokrajine umestijo v sistem javnih financ.

Pomembno soglasje Predloge zakonov so pripravljali v resorju za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki ga vodi minister Ivan Žagar. Ta je na tiskovni konferenci po seji vlade dejal: »Cilj predloga zakona o pokrajinah je predvsem funkcionalna in fiskalna decentralizacija upravljanja v skladu z načelom solidarnosti, pri čemer naj bi pokrajine naloge iz svoje pristojnosti opravljale samostojno v skladu z ustavo in zakoni, v korist svojih prebivalcev in v skladu z načeli lokalne samouprave.« Na omenjeni tiskovni konferenci je sodeloval tudi Andrej Bajuk, minister za finance, ki je dejal, da je temeljno izhodišče predlaganega zakona, da se s prenosom nalog v pristojnost pokrajin ne bodo povečale davčne obremenitve zavezancev, saj se hkrati s prenosom nalog na pokrajine prenese tudi ustrezen delež javnofinančnih prihodkov. »Gre za pomembno spremembo v organiziranosti države. V preteklosti je bilo zelo težko doseči kakšno soglasje. Upamo, da bo danes, ko so jasne posledice, če tega ni, to bolj enostavno in bomo le našli pravi pot, da bomo končno imeli tudi v Sloveniji bolj decentralizirano javno upravo, ne da bi to dodatno bremenilo slovenske davkoplačevalce,« je pojasnil Bajuk. Dodal je, da je predlagani način financiranja dolgoročno rešitev. »Druge možnosti ne vidim.«

14 slovenskih pokrajin, njihovi sedeži in število prebivalcev

POKRAJINA	SEDEŽI	ŠT. PREBIVALCEV
1. Osrednjeslovenska	Ljubljana	498.000
2. Podravska	Maribor	237.000
3. Gorenjska	Kranj	200.000
4. Savinjska	Celje	198.000
5. Dolenjska	Novo mesto	140.000
6. Pomurska	Murska Sobota	125.000
7. Goriška	Nova Gorica	118.000
8. Primorska	Koper	104.000
9. Spodnjepodravska	Ptuj	88.000
10. Koroška	Slovenj Gradec	74.000
11. Posavska	Krško	71.000
12. Savinjsko-Šaleška	Velenje	61.000
13. Notranjska	Postojna	51.000
14. Zasavska	Trbovlje	46.000

Podpis: Razdelitev države na pokrajine je narejena na podlagi obstoječe teritorialne razdelitve, tako imenovane razvojne statistične regije, 14 pa je tudi številka, ki odraža politično realnost.

Vir: Vlada RS

Podbregarjeva samopostrežna

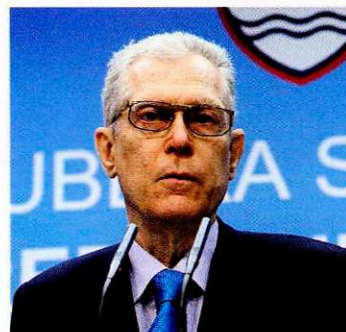
Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Vladna komisija, ki preučuje razmere v Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji (Sova), je v četrtek predstavila že tretje vmesno poročilo, ki je razkrilo nove finančne nepravilnosti v agenciji.

V poročilu, ki ga je takoj po seji vlade javnosti predstavil pravosodni minister Lovro Šturm, je komisija zapisala drugi del ugotovitev, do katerih je prišla pri finančnem pregledu poslovanja Sove, našajo pa se predvsem na ustanovitev zasebnega podjetja, pri katerem je sodelovala Sova, in nezakonito porabo denarja iz črnega fonda. Komisija je ugotovila, da se je agencija finančno in organizacijsko vključila v ustanovitev podjetja Webs, ki ima uradni sedež na Kozinovi 2 v Ljubljani,

neuradnega pa na Tržaški 635 D. V ta namen je po ugotovitvah komisije agencija 19. aprila 2004 odprla poseben projekt, s katerim je skrbno načrtovala vse faze ustanavljanja podjetja: od nakupa telekomunikacijske opreme, organizacije, programske postavitve telekomunikacijske opreme do operativne uporabe. Po ugotovitvah komisije si je agencija z ustanovitvijo podjetja želela zagotoviti predvsem direkten dostop do informacijske hrbtenice pod krinko podjetja, ki naj bi se ukvarjalo s telekomunikacijskimi storitvami.

Agencija naj bi si, kot je zapisano v poročilu, na ta način zagotovila komunikacijsko neodvisen do-

Lovro Šturm predstavil tretje poročilo.

stop do spleta in s tem povezane dostope do posameznih servisov, ki so vsebina internetne ponudbe. »V ta namen je načrtovala postavitev internetnega strežnika oziroma več strežnikov, ki bi bili sposobni nuditi spletno gostovanje po vseh normativih. Indikativno pri tem je, da je agencija v dokument o ustanovitvi, ki nikoli ni bil podpisan in odobren s strani vodstva, zapisala, da je s podjetjem treba izkoristiti vse možnosti, ki iz tega izhajajo,« piše v poročilu. Kaj naj bi pomenilo to zadnje, Šturm na tiskovni

konferenci ni povedal, dejal pa je, da lahko pomeni marsikaj.

11 milijonov »donacije« Čeprav projekt s strani vodstva agencije formalno ni bil odobren in podpisan, ga je Sova začela vseeno izvajati in financirati, in to, kot lahko sklepamo iz poročila, precej obilno. Tedenj direktor Iztok Podbregar je 20. aprila 2004 odobril izplačilo v višini 2,375.000 tolarjev za začetne stroške projekta in 350.000 tolarjev za mesečne stroške delovanja podjetja. »18. oktobra istega leta je Podbregar za zagonske stroške odobril še dodatna sredstva v višini 1,700.000 tolarjev, sredstva za tekoče stroške pa povečal na 430.000 tolarjev mesečno. »Na ta način je agencija iz neproračunskega dela posebnega sklada (črnega fonda) v času od 21. julija 2004 do 29. junija 2005 za ustanovitev, nakup opreme in mesečnih stroškov za delovanje podjetja izplačala finančna sredstva v skupni višini 10,926.000 tolarjev,« je v poročilu zapisala komisija.

Poleg omenjenih izplačil za podjetje, ki po uradno dostopnih podatkih nikoli ni delalo za Sovo, so zanimive tudi družinske povezave med delavci Sove in lastniki Websa ter njihovimi preteklimi zadolžitvami v Sovi. »Podjetje Webs je bilo ustanovljeno 13. 7. 2004 na ime moža delavke, zaposlene v agenciji. Ta delavka pozna delovanje posebnega sklada, saj je bila v obdobju pred letom 2003 zadolžena za poslovanje z njim. Delavka je delovni skupini na vprašanje o njenih delovnih izkušnjah podala tudi odgovor, da je pred letom 1991 v nekdanji Službi državne varnosti delala kot sledilka ter da

Sova je v podjetje Webs, ki nikoli ni delo zanj, vložila veliko denarja.

so bile v tistem obdobju največkrat zasledovane osebe iz kroga Nove revije. Omenjena delavka je delovni skupini povedala, da je bil njen mož samo formalno lastnik podjetja za namen njegovega odprtja. V nadaljevanju je bilo lastništvo podjetja 16. decembra 2005 preneseno (sprememba družbenika in zastopnika ter direktorja) na ženo bivšega operativnega delavca agencije (agencijo je moral zapustiti, ko so ugotovili, da ima ponarejeno diplomu, op. a.),« je zapisala komisija. »Gre za delavca agencije, ki je v času dela v agenciji upravljal s tehničnimi sredstvi za prisluk mobilne telefonije in informacijskimi sredstvi na sedaj že znani sporni lokaciji na Malem trgu v Ljubljani,« piše v poročilu. Na vprašanje, zakaj je bilo lastništvo na Bratuševo ženo preneseno pol leta po njegovem odhodu iz agencije, Šturm na tiskovni konferenci ni znal odgovoriti. Prav tako ni podal odgovora na vprašanje, zakaj Sova, če je v podjetje vložila toliko denarja, svojega vložka ni zavarovala ali ga poskušala izterjati nazaj. Kot je dejal, je komisija o slednjem želela vprašati Podbregarja, vendar se je ta vsem njenim pozivom, naj stvari pojasni, izognil. »Podbregarja sem 21. maja znova pisno povabil na pogovor s člani delovne skupine, da pojasni razloge za porabo sredstev in okoliščine ustanovitve

Podbregar je nekdanjemu delavcu Sove omogočil, da je v svoj žep spravil 11 milijonov Sovinega denarja.

podjetja Webs, d. o. o. Pogovor je bil načrtovan za 22. maj ob 10. uri. Podbregar me je istega dne tik pred načrtovanim pogovorom pisno obvestil, da se pogovora ne bo udeležil, češ da je dolžan varovati kot tajnost vse, kar je izvedel pri opravljanju službe. Istega dne sem ga poklical in ga seznanil, da mu bo sklep o razrešitvi dolžnosti varovanja tajnosti vročen neposredno pred pogovorom, vendar se pogovora kljub temu ni udeležil. Zaradi navedenega dejstva in brez njegovega sodelovanja vseh odprtih vprašanj tako ni bilo

Tretje vmesno poročilo je uničujoče.

mogoče dokončno razčistiti, zato bo delovna skupina ta vprašanja prepustila pristojnim organom,« je dejal Šturm.

Izplačila brez dokumentacije
Poleg nepravilnosti, povezanih s podjetjem Webs (slednje po besedah ministra Šturma v Sloveniji sploh ne bi smelo biti ustanovljeno, saj Sova nima pristojnosti za nadzor slovenskih državljanov), je komisija ugotovila tudi številne druge nepravilnosti pri porabi denarja iz črnega fonda. Tako je med pregledom izplačil iz tega fonda ugotovi-

Pretakanje denarja v zasebne žep?

Zanimivo je, da je Podbregar zadnje nakazilo Websu v višini 1,120.000 tolarjev odobril le en dan pred tem, ko so Bratuši zaradi ponarejene diplome odpovedali delovno razmerje v Sovi, čeprav bi moral že takrat začeti razmišljati o tem, kako bo zavaroval ta Sovin vložek. Vse torej kaže na zavestno pretakanje javnega denarja v zasebne žep.

Štiri glavne ugotovitve komisije

- Agencija v veljavni zakonodaji nima pravne podlage za ustanovitev podjetja na ozemlju Slovenije. Pri ustanavljanju takega podjetja je Sova presegla pooblastila, ki jih ima po zakonu.
- Agencija je v projekt ustanovitve podjetja Webs, d. o. o., v dveh letih vložila skoraj polovico enoletnih neproračunskih sredstev črnega fonda, kar kaže, kakšen pomen je pripisovala temu projektu.
- Agencija o ustanavljanju podjetja, finančnih in organizacijskih vložkih vladi Slovenije ni nikoli poročala.
- Agencija v postopkih ustanovitve podjetja ni zavarovala vloženi finančnih sredstev, prav tako ni storila ničesar, da bi ta sredstva pridobila nazaj, kar kaže, da je vse finančne vložke zavestno prepustila nekdanjemu delavcu agencije.

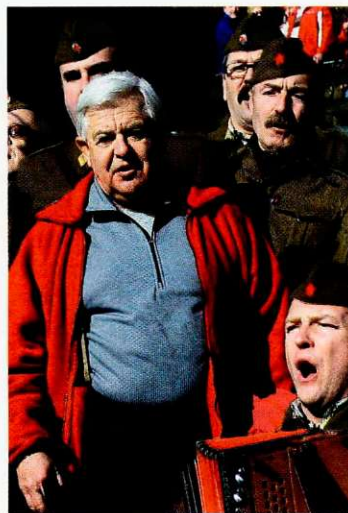

Sodeč po dozdajšnjih poročilih si je levica Sova v zadnjih letih sprivatizirala.

► la, da si je dal Podbregar med 31. julijem 2005 in 28. septembrom 2006 izplačati 7.700 evrov oziroma 464.000 tolarjev, pri čemer je bilo zadnje izplačilo izvršeno le dva dneva pred njegovim odhodom iz Sove. Delovna skupina je pri tem ugotovila, da agencija ne razpolaga s poročili, računi ali dokazili o namenskosti porabe teh sredstev razen v primeru 380.000 tolarjev dva dni pred Podbregarjevim odhodom iz agencije. Za to izplačilo je namreč priložen račun, manjka pa predmet nakupa, ki je zakrit. Takšno poslovanje je po ugotovitvah komisije nezakonito. »V skladu z določili 17. člena Poslovnika agencije o postopkih poslovanja s sredstvi posebnega sklada morajo biti k dokumentaciji pri-

loženi originalni računi, iz katerih je razvidna namenskost porabe sredstev, ali drugi dokumenti, ki potrjujejo njihov nastanek, razen če bi lahko pridobitev računov ali potrdil ogrozila varno izvršitev njihovih izvršitev. V tem primeru

Levica je za zavarovanje svojega fevda angažirala vse sile. V razpravo o Sovi se je vključil tudi Milan Kučan.

originalni dokument nadomesti pisna izjava uradne osebe agencije o nastanku stroška, ki se vpiše v poročilo o opravljeni nalogi. Te pa v omenjenih primerih ni bilo,« je zapisala komisija.

Brskanje po Sovi buri levico

Zaradi vseh teh nepravilnosti je komisija vladi v četrtek predlagala sprejetje štirih sklepov in vlada jih je sprejela. V prvem sklepu je vlada ugotovila, da je seznanjena s poročilom delovne skupine. V drugem je ugotovila, da je Sova brez zakonite podlage ustanovila zasebno podjetje v Sloveniji in da to podjetje opravlja dejavnost, ki nima zakonite podlage v zakonu o Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji. V tretjem sklepu je Sovi naložila, naj nemudoma izpelje vse pravne postopke za zavarovanje vloženih finančnih sredstev v podjetje Webs, d. o. o., in njihovo vrnitev. V četrtem sklepu je vlada Vrhovno državno tožilstvo zaprosila, naj preuči morebitno individualno kazensko odgovornost posameznikov v zvezi s sumom nezakonite dejavnosti Sove in sumom pridobitve protipravne premoženjske koristi posameznikov oziroma pomoči pri tem.

Raziskovanje v Sovi močno razburja slovensko levico, ki si je v preteklosti Sovo očitno sprivatizirala, zdaj pa poskuša narediti vse, da nepravilnosti ne bi prišle na dan. Tako se je pretekli teden v javnosti oglašil nekdanji predsednik Milan Kučan. Po nekaterih govoricah naj bi bil tudi med tistimi, ki so prejeli poročila iz prisluškovanj SDS in RTV Slovenija, ki naj bi jih bila v letih 1993 in 2002 izvajala Sova in o katerih smo pisali v prejšnji številki revije. Kučan je tako na nedavnem srečanju Foruma 21 in v intervjuju, ki ga je dal neposredno po srečanju za komercialno televizijo, vlado obtožil, da Sovi dela škodo, ker naj nepravilnosti v njej ne bi znala reševati na dostojanstven in diskreten način. Po njegovih besedah gre pri Sovi za specifično službo, čemur bi moral biti po njegovo prirejen tudi nadzor v njej. Na Kučanove očitke se je naslednji dan na tiskovni konferenci med obiskom v Mozirju odzval predsednik vlade Janez Janša in jih zavrnil. »Iz-

govori, češ da se s tem slabi operativno delo agencije, so smešni. V glavnem jih izrekajo tisti, ki imajo slabo vest. Vse, kar dela vlada, je, da pospešeno odpravlja nezakonito delovanje in zlorabe v Sovi. Ta nima pristojnosti prisluškovati slovenskim državljanom in delovati proti njim, nima pristojnosti razpolagati z arhivskim gradivom pred letom 1990 in z neproračunskimi sredstvi oz. s črnim fondom. Vse naštetost se je v preteklih letih na agenciji dogajalo in v interesu pravne države je, da se to razčisti,« je dejal Janša. Glede Kučanovih besed o Sovi pa je dejal: »Ne vem, zakaj se je bivši predsednik in predsednik centralnega komiteja sploh oglašil v tej zadevi. Vsekakor pa verjetno pozna določene stvari in se morda oglašja vnaprej.«

Afera Sova se zdaj iz vladne komisije in besednih spopadov med preiskovalci in preiskovanimi seli na tožilstvo in policijo, ki jima je vlada že izročila poročila o nadzoru v Sovi. Tako je zdaj žogica na strani policije in tožilcev, ki morajo poiskati krivce za ugotovljene nepravilnosti in jih kaznovati. ▣

ANKETA

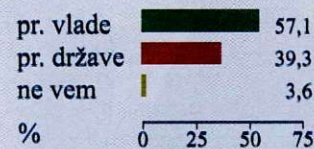
Ali se strinjate s tem, da vlada odpravlja nepravilnosti v Sovi?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Komu bolj verjamete v aferi Sova?

Glasovalo: 280

DEMOKRACIJA

Črni fondi so nesprejemljivi

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

O varnostnih dilemah v svetu in o nadzoru varnostnih in obveščevalnih služb smo se pogovarjali z angleškim strokovnjakom prof. Anthonyjem Gleesom iz Centra za obveščevalne in varnostne študije na londonski Univerzi Brunel.

Prof. Gleesom smo se pogovarjali nekaj ur pred predavanjem, ki ga je 17. maja v Ljubljani na povabilo in v organizaciji Inštituta dr. Jožeta Pučnika imel na temo *Notranja varnost Evropske unije in boj proti terorizmu*. Glees, ki je med drugim raziskoval delovanje vzhodnonemške tajne službe Stasi v Veliki Britaniji, največ svoje pozornosti namenja političnemu delovanju in ocenjevanju dela obveščevalno-varnostnih služb ter subverzivnim in ekstremističnim gibanjem v liberalnih demokracijah. Je tudi svetovalec za varnostna vprašanja pri European Ideas Network, ki je po-

vezana s poslansko skupino EPP-ED v evropskem parlamentu.

Kako učinkovito je delo varnostnih služb v EU oziroma v kolikšni meri je Evropa danes varna pred terorističnimi grožnjami?

Mislím, da obstajata ta čas dve glavni politični grožnji za našo varnost v EU. Prva je islamizem. Pri tem pa ne gre toliko za spopad civilizacij, kot ga včasih imenujejo, ampak za spopad civilizacije s skoraj srednjeveškimi idejami o tem, kako organizirati odnose med posameznikom in družbo, ter v načinu definicije politične moči, kot da bi bila to naloga verskih razlagalcev

določene veroizpovedi. Gre v bistvu za spopad med civiliziranim, modernim in progresivnim načinom upravljanja z javnimi zadevami na eni strani ter zelo zaostalim sistemom na drugi. Seveda spoštujem pravico ljudi, ki izberejo življenje v takem sistemu. Ne sprejemam pa tega, da ljudje, ki hočejo živeti v takem sistemu, pa se znajdejo v parlamentarni liberalni demokraciji, verjamejo, da imajo pravico, da poskušajo prevrčati parlamentarne liberalne demokracije.

Sovražnik islamizma je namreč sistem parlamentarne liberalne demokracije, o tem ne smemo dvomiti.

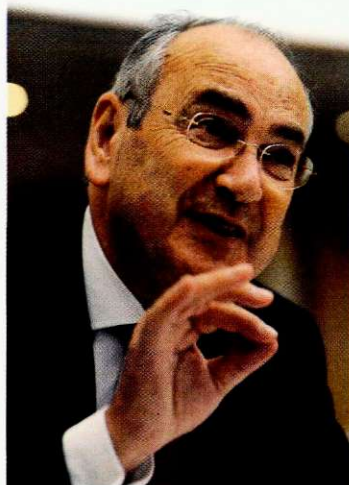
Včasih je sama parlamentarna demokracija tista, ki takim osebam dovoli, da se izražajo na tak način ...

Da, vrnila se bova k temu. Seveda imate prav, gre za velik problem za parlamentarne liberalne demokracije, da namreč lahko, če niso pozorne, dajo orožje tistim, ki jih želijo uničiti. Zelo moramo paziti na to. Rekel bi, da smo se soočili z mnogimi drugimi terorističnimi grožnjami v Evropi v zadnjih desetletjih. Problem torej ni nov. Problem islamizma je tako resen zaradi velikega števila potencialnih rekrutov za njihovo »stvar«. Raziskave javnega mnenja v VB kažejo, da bi ▶

► približno 40 odstotkov britanskih muslimanov rado videlo šeriatsko pravo v VB in da okrog 68 odstotkov ali celo več britanskih muslimanov simpatizira z napadalci 11. septembra. Potencialni rezervoar je med populacijo britanskih muslimanov precej obsežen, zato je treba to grožnjo jemati zelo resno.

Kako dobro se soočate s tem v britanskem primeru?

Mislím da zdaj dobro, nismo pa se dobro soočali s problemom leta 2005. Smo se pa precej popravili in ta čas so islamistični teroristi v VB v

mnogih primerih so bili celo visoko izobraženi. Kako si to razlagate?

En razlog, da so bili napadi v Londonu 7. julija 2005 tako pomembni, je bil ta, da so jih, kot ste rekli, orkestrirali in upravljali domačini. In čeprav je naša varnostna in obveščevalna skupnost napovedala, da bo London oziroma VB tarča, je zmeraj obstajalo prepričanje, da bodo ljudje, ki bodo izpeljali napade, prišli iz tujine. Zdaj pa smo se bolj osredinili na to.

Dejansko je situacija po moje rahlo bolj zapletena kot takrat; biti moramo zelo pazljivi, posebej pri razumevanju obveščevalnih vprašanj. Odsotnost dokazov še ni dokaz odsotnosti. Hočem reči, da so za londonske napadalce sprva domnevali, da so te skupine nastale spontano, se razvile doma, pri čemer mi ne bi mogli narediti ničesar. Ne bi se mogli zavarovati, kolikor niso bile del širše mreže. Svoje informacije naj bi bile dobile prek spleta, niso bile pod nadzorom itd. Danes pa vemo, da je bilo to prepričanje zmotno. Ker leta 2005 ni bilo dokazov, smo na podlagi odsotnosti dokazov to jemali kot »dokaz odsotnosti«. Zdaj vemo, da je obstajala povezava npr. med ljudmi, obsojenimi 13. aprila, in ljudmi, ki so razstrelili več kot 50 Londončanov leta 2005. Še več, organizirali so jih od zunaj. Sprva je naša varnostna služba rekla, da gre za ljudi, ki so se vsega tega naučili prek spleta. Zdaj seveda vemo, da so bili ti študentje in mladi tarča skupin, ki so v osnovi vse del muslimanske bratovščine. Ti ljudje, ti pridigarji prek svojih radikalnih idej privlačijo mlade muslimane. Nato jih pošljejo v Pakistan, kjer jih urijo v izdelovanju bomb, eksplozijah, potem se vrnejo v VB, čakajo na ukaz, dokler ne pride nekdo od zunaj in dopolni proces. Drugače povedano, ti ljudje niso doma vzgojeni v tem smislu, čeprav je sprva kazalo na to. Danes pa ugotavljamo, da resnično niso bili doma vzgojeni v operativnem smislu, z njimi je manipulirala ena od 60 Al Kaidinih skupin po svetu.

Kakšno vlogo je pri tem igralo višje in visoko šolstvo?

Vaše vprašanje je zelo pomembno iz drugega zornega kota, ker

bi se lahko vprašali, kakšno je britansko šolstvo, če grejo ljudje lahko skozi ta sistem in nas hočejo ubiti. To govorim kot univerzitetni profesor. Očitno gre za zelo globoka vprašanja o tem, kaj britansko višje šolstvo sedaj počne. Ali res poučujemo ljudi, kot bi jih morali? Zavezani smo k poučevanju ljudi, da bodo postali civilizirani demokrati, da bodo verjeli v idejo o vključujoči družbi. Dejansko so naše univerze spodbudile študente, naj čutijo, da lahko živijo v večkulturnem okolju, da lahko sovražijo Zahod, da so ljudje lahko drugačni.

Očitno moramo za svojo varnost plačati določeno ceno. Kje je po vaše meja med varnostjo ter državljanskimi in človekovimi pravicami?

Mislím, da se ločnica spreminja in da se mora spreminjati prek okoliščin. Včasih ljudje v svetu obveščevalnih in varnostnih služb pravijo, da se prilagodijo in spreminjajo, da bi spoznali naravo grožnje, s katero se soočajo. V vojnem času imate veliko večje agencije kot v mirnodobnem. Absolutne ne obstajajo. Že v VB nimamo absolutne pravice do svobode govora. V naših kampusih pogosto lahko vidite ljudi, ki pravijo, da je svoboda govora absolutna, da mora biti ljudem dovoljeno, da povejo, kar jim ugaja. Pravzaprav pa tega ne smejo, saj imamo zelo jasne zakone proti hujskanju. Ne morete priti na kampus in reči: »Hočem ubiti črncel!« in podobno. Tako da nimamo absolutne svobode govora. Kar potrebujemo, je, da režimi v naših šolah, kolidžih, visokih šolah podpirajo zakone naše države, čeprav bi bilo to zanje lahko neudobno.

Stanje je takšno, da nočemo prepovedati določenih skupin, ker bi to vodilo v konflikte.

Konec koncev gre za konstantne debate o tem, kje so ločnice. Avgusta 2005 je imel Tony Blair zelo pomemben govor s naslovom Pravila igre so se spremenila. V njem je dejal, da bodo zaradi londonskih napadov postali bolj nepopustljivi, izgnali bodo radikalne pridigarje, ki so bili v VB in sploh niso bili britanski državljani, ljudi, ki so zahtevali politični azil, imeli ugodnosti, ki so jih dobivali od

Islamizem je resen problem zaradi velikega števila rekrutov za njihovo »stvar«.

defenzivi. Cena, ki jo plačujemo za to, pa je, da so naše varnostne službe na kolenih. MI-5 si ta čas ogleduje 2000 ljudi, ki so dejavno udeleženi pri pripravi terorističnih zarot. Gre za 300 zarot. Kot pravim, potencial je dosti večji in ne smemo pozabiti, da naša varnostna služba zdaj dela to, čemur bi rekli »gašenje požarov«. Gasi, ne dela pa nič za to, da bi preprečila izbruh požarov, in to je resen razlog za zaskrbljenost za prihodnost. Mislím pa, da je VB zdaj mnogo bolj varna, kot je bila pred dvema letoma, kar je odlično. Tudi ljudje bolj zaupajo v varnostne službe.

Kaj pa preostala Evropa?

Kar se tiče Evrope kot celote, mislím, da je verjetno isto. Od leta 2005 v Evropi ni prišlo do uspešnega napada. Toda če pomislimo, da je VB tarča številka ena za Al Kaido, pa ne zato, ker si teroristi ne bi želeli priti do ZDA, ampak ker ne morejo tja in je zanje laže iti na nas, saj smo odprta, liberalna demokracija, če pomislimo, da obstaja približno 60 organiziranih Al Kaidinih skupin po svetu, vključno z nekaterimi v EU in v VB, mislím, da je grožnja resnična in da obstaja skorajšnja nevarnost še enega napada znotraj EU. Mislím, da počasi začinjamo delati najboljše, kar lahko, namreč spoznavati, kako se gradi obveščevalno-varnostna skupnost EU na podlagi sodelovanja nacionalnih agencij. Ker je grožnja mednarodna, transnacionalna in globalna, nacionalna agencija ni najboljši

način, da bi nagovorila ljudi. Naj pa nekaj zelo jasno povem: nisem proti muslimanom. Ne govoriva o častni islamski veri, ampak o skupinah ljudi, ki popačijo vero v politične namene, s tem da izrečejo določene stavke, da bi pritegnili posebno radikalne mlade. To smo videli v VB. Mnogi od ljudi, obsojenih terorizma, ki so priznali, da so želeli biti teroristi, ali so se ubili, ko so zagrešili teroristično dejanje, so bili študentje na univerzi. Šlo je za precej visok delež teroristov. To vemo o muslimanski bratovščini, ki se je razširila tudi prek univerz na Bližnjem vzhodu. Kot vedno povem, beseda taliban sama na sebi pomeni študent. Obstaja torej problem pri obravnavi ljudi določene starosti, ki imajo morda radikalen pogled, so mladi, jezni možje. To smo videli mnogokrat prej, gre za vseevropsko grožnjo.

Iz zgodovine Evrope 20. in tudi 19. stoletja vemo, da imajo ideje noge, da se premikajo od ene države do druge. Zato je grožnja islamističnega terorizma potencialno zelo velika.

Če torej hočemo imeti najboljše obveščevalne in varnostne službe, kot jih lahko imamo, moramo imeti učinkovit vpogled v tisto, kar počnejo. Isto velja za EU. Evropski parlament nima nikakršnega vpogleda v vzhajajočo varnostno in obveščevalno skupnost znotraj EU in to bi morali popraviti.

Na Otoku smo videli, da so bili teroristi rojeni in vzgojeni v VB, v

vlade, če so bili brez dela, potem pa hodili okrog po državi in pridigali ekstremne poglede. Blair je rekel, da je tega konec, in opisal je nekatere zakone, ki so že bili sprejeti, in zakone, ki jih bodo še sprejeli.

Kako pa gledate na ZDA in zloglasno taborišče v Guantanamo?

Zagotovo je bil Guantanamo za ZDA piarovska katastrofa. Kar se je zgodilo v Iraku, potem ko so se znebili Sadama, je nekaj res velikega. Bilo je kot potres in še mnogo let – deset, petnajst ali mogoče celo dlje – bomo živeli z ostanki podrtij, ki so izšle iz potresa ameriške politike. Toda v življenju je tako, da lahko včasih narediš napačno stvar iz napačnih razlogov, včasih pa lahko narediš napačno stvar iz pravih razlogov. Mislim, da se je ameriški poseg v Iraku izkazal za napačno stvar, a iz pravih razlogov. Mislim, da isto velja za Guantanamo; da je torej šlo za napačno stvar, ki pa je bila narejena iz pravih razlogov. Nisem bil v Guantanamo, ampak sem vodja European Ideas Network. Angleški evroposlanec James Elles je bil tam, in kar je videl, ni bilo v skladu z nekaterimi bolj divjimi stvarmi, o katerih se govori. Da, Američani so zapornike mučili, kar je popolnoma nesprejemljivo, popolnoma kontraproduktivno in moralno zavrženo dejanje. A spomnimo se, da so islamisti prenesli boj v Ameriko in Amerika je izgubila svojo hladnokrvnost za dve ali tri leta. O tem ni dvoma. Treba je tudi reči, da ti ljudje ne spadajo pod določila ženevske konvencije, niso se bojevali v uniformah. Kaj bi morali torej narediti z njimi? In kot drugo: od teh zapornikov smo dobili obveščevalne informacije. Prepričan sem, da bi imeli dobre možnosti, da bi preprečili napade 7. julija 2005 v Londonu, če bi primerno sledili obveščevalnim informacijam, ki smo jih dobivali iz Guantanamo v zvezi z mladimi britanskimi muslimani, ki so odhajali v Pakistan na urjenje v izdelovanju bomb in razstreljevanju ljudi.

Uslužbenci nekdanje SDV so direktno prešli v Sovo, medtem ko so Stasi in druge vzhodnoevropske tajne službe popolnoma demontirali. Kako bi to komentirali? Lahko to vpliva na našo agencijo?

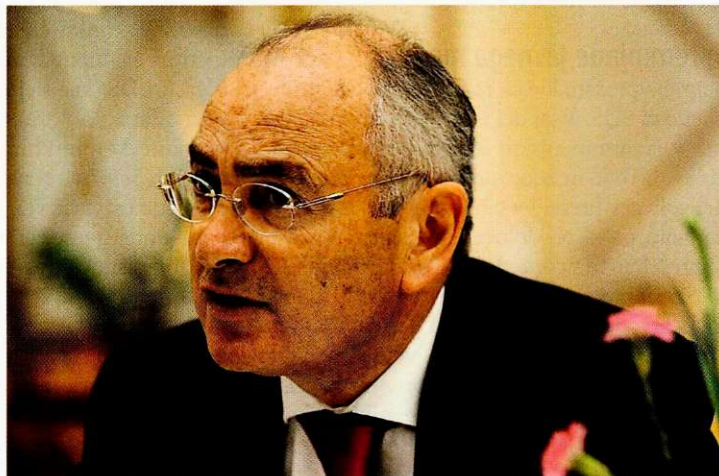
Videli smo, da je šlo pri delovanju Stasija v VB za obrambno sovražno obveščevalno agencijo. Stasi dejansko ni želel vreči britanskega režima in države spremeniti v Vzhodno Nemčijo, želeli pa so se prepričati, da se v VB ne bi zgodilo nič, kar bi utegnilo pomagati k destabilizaciji Vzhodne Nemčije. Posebno so rekrutirali mnoge simpatizerje na britanskih univerzah. Delo, ki so ga opravili islamisti na britanskih univerzah, je resnično izšlo neposredno iz Stasijevega poznavanja razmer v VB. V knjigi, ki je izšla leta 2003, sem v prvem poglavju stavil, da je Al Kaida zaposlena s tem, kar je nekoč počel Stasi. In to sem napisal, preden sem dejansko imel v rokah podatke, s katerimi bi to dokazal. Sumil sem to, saj je to klasika, to so vedno vsi počeli.

Rekli ste, da je bil Stasi popolnoma demontiran. Jaz bi rekel: da

kršen je obstajal, ljudje pa bodo prosto raziskovali in videli, kako ostudna tajna policija je to bila. Ko ni bil več kancler, je vložil prošnjo na nemška sodišča, naj odpravijo prost dostop. Ker sem imel prost dostop, sem lahko knjigo napisal, sicer je ne bi mogel. Zdaj lahko do dosjejev pridete le, če imate dovoljenje ljudi, ki so v dosjeh imenovani. Kdo bo pa dobil njihovo dovoljenje? Nemčija je torej naredila velik korak nazaj.

Druga stvar je, da je le peščica Stasijevih častnikov odgovarjala za svoja dejanja. Stasi je zaprl 250.000 svojih ljudi zaradi političnih prekrškov, šlo je za ostudno tajno policijo, a vendar so le šest ljudi kadar koli pripeljali pred sodišče.

Mislim, da Stasija niso popolnoma demontirali kot organizacije nekdanjih častnikov. Nekateri teh ljudi so zelo nevarni, ker so se urili z orožjem, eksplozivi itd.

Ključno je, da pride do lustracije vseh vzhodnoevropskih varnostnih in obveščevalnih služb.

in ne v smislu, da noben Stasijev oficir ne igra popolnoma nobene vloge, kolikor vemo, pri delovanju nemških obveščevalnih in varnostnih služb. V drugem smislu pa tajna služba ni bila temeljito demontirana in verjamem, da še vedno obstajajo razlogi za zaskrbljenost. Kot verjetno veste, gre pri nemški politični kulturi v veliki meri za konsenz v smislu: pozabimo na preteklost! Izvirni odgovor Helmuta Kohla je bil, da bodo odprli Stasijev arhiv, ka-

Nobene niso prijeli ali aretirali in seveda večine Stasijevega denarja niso nikoli dobili nazaj.

Nauk je, da je ključno, da pride do lustracije vseh vzhodnoevropskih varnostnih in obveščevalnih služb. S tem bi zagotovili, da so ljudje, ki v njih delajo, primerno predani novemu režimu.

Liberalna demokratična država mora pokazati, da ima moč in voljo, da zagotovi, da je vsak posameznik, ki dela zanjo, predan zakonitosti. Glede na raziskave,

ki sem jih opravil, lahko povem, da je vsak član britanske obveščevalne in varnostne službe popolnoma predan zakonitosti. Če ne bi bil, bi bil iz nje izločen, preden bi imeli čas kaj razkriti. Zato ljudje zaupajo v naše varnostno-obveščevalne službe. Britanci so ponosni, celo ko te službe naredijo napake, in naredile so jih. Ko so jih naredile, so to tudi priznale. To jim ni škodilo, nasprotno, pomagalo jim je.

V Slovenijo ste prišli prav v času razkritja afere v zvezi s Sovo. Kako bi se opredelili do obstoja t. i. črnega fonda?

V EU, če govoriva na splošno, bi bila vrsta stvari, ki so mi jih opisali in če so resnične, povsem nesprejemljive. Moram reči, da obstaja izjema. To je francoska tajna obveščevalna služba, ki je bila dejansko igrača francoskega predsednika. Ta sistem je v glavnem zlorabil socialistični predsednik François Mitterand. Takšno ravnanje s črnim fondom bi bilo torej popolnoma nesprejemljivo povsod v EU razen v Franciji in verjamem, da bi bilo nesprejemljivo tudi za Francoze danes. Mislim, da povsod narašča pritisk javnosti, da ima vpogleda v delovanje služb in bedi nad njihovo zakonitostjo, kot je to v VB. Še več je treba storiti na področju nadzoru in ne trdim, da je zgodba končana, ker se demokracija stalno razvija.

Čeprav zmeraj trdim, da tajnost ni zmeraj pregreha in transparentnost ni zmeraj vrlina, je treba, da tajne službe v tajnosti zbirajo podatke o ljudeh, ki nam hočejo storiti kaj slabega. Še vedno pa je preveč skrivnosti, za katere ni treba, da so skrivne. Gre skratka za to, da se najde pravo ravnotežje.

Na splošno pa bi bila v EU zamisel o črnem fondu, ki bi ga lahko uporabljali za osebne kaprice šefa države, naj bo izvoljen ali ne, nesprejemljiva. Dejstvo je, da imajo tajne službe veliko moč. Iz tega razloga je poln parlamentarni nadzor potreben ne le za to, da bi preprečili zlorabo politične moči, ampak tudi, da bi zagotovili, da so službe tako učinkovite, kot morajo biti. Mora biti nekaj ljudi, ki vedo bolj ali manj za vse, kar počnejo agencije. Ti ljudje pa morajo biti za nas transparentni. **D**

Premiki ali okopi?

Dr. Miha Kovač, foto: Gregor Pohleven

Ni dvoma, da se na slovenskem političnem prizorišču razmerje sil spreminja že skoraj dve leti: če je po večini javnomnenjskih anket maja 2005 SDS imela precej večjo podporo kot LDS in SD skupaj, so se maja 2006 SDS, NSi in SLS po javnomnenjski podpori izenačile s SD in LDS, v zadnjih mesecih pa sta slednji dve po priljubljenosti začeli prehitovati stranke vladne koalicije. Pri tem je do velikega obrata prišlo na levi sredini, kjer je SD z velikim naskokom prehitela LDS; na desni sredini so reči za zdaj bolj umirjene, saj se razmerja med strankami ne spreminjajo.

Seveda bi bilo napačno, če bi iz teh trendov sklepali na izid parlamentarnih volitev 2008; zanesljivost takih napovedi bi bila slabša kot »šloganje« iz kavne usedline. Vseeno pa nam ti trendi z gotovostjo sporočajo vsaj eno: volilna tekma 2008 še zdaleč ni odločena, čeprav se je še pred letom in pol zdelo, da se bodo stranke sedanje koalicije dobesedno sprehodile do nove volilne zmage.

Spreminjane javnega mnenja Tu se velja najprej vprašati, kje so razlogi za padec priljubljenosti SDS. Vsaj del odgovora lahko najdemo v javnomnenjskih anketah, izvedenih po volitvah 1996 in 2000: takrat se je najprej velik del volivcev preselil v tabor zmagovalne stranke, nato pa jo po določenem času zapustil in se preselil med neopredeljene; razlika med LDS in SDS je le v tem, da se je po volitvah 2004 to SDS zgodilo slabo leto dni prej kot LDS po volitvah leta 2000. Ob novih volitvah se taki volivci bodisi vrnejo k svoji prvotni izbiri, si izberejo drugo stranko, kot so denimo številni volivci LDS iz leta 2000 storili leta 2004, lahko pa se tudi odločijo za abstinenco. Tovrstni volilni premiki po moje dokazujejo, da Slovenija ni razbita na dva nazorska bloka, ampak se podobno kot v večini demokratičnih držav v njej pomemben del volilnega telesa odloča v skladu s trenutnimi preferencami in se seli od ene k drugi politični opciji – k tisti pač, ki se mu zdi v tistem hipu boljša.

Podoba vladajočih v javnosti Skratka, to, da ima danes SDS manjšo javnomnenjsko podporo kot leta 2005, je v slovenski parlamentarno-demokratični tradiciji vsaj deloma običajen, tako rekoč meteorološki pojav. Pri tem pa vseeno velja opozoriti, da so k padcu priljubljenosti zelo verjetno prispevale tudi nekatere poteze vlade. Naštejmo jih le nekaj: nezaupanje vzbuja denimo dejstvo, da se vlada iz gospodarstva umika počasneje, kot je bilo pričakovati, za povrh pa prek lastniških povezav in zakona o medijih lahko vpliva na vodstveno sestavo največjih medijskih hiš, zaradi česar so potem vse kadrovske menjave

v njih videti strankarsko motivirane, tudi tiste, ki morda niso take. Poleg tega je politično poseganje v medije v vsaki demokratični družbi dvorezen meč: če se katerega koli medija, ki želi biti osrednji, prime imidž, da je postal strankarski, lahko izgubi pomemben del svoje publike in s tem prihodkov – to pa vedno zahteva ustrezno reakcijo lastnika, ki ne more in ne sme staviti zgolj na eno politično karto, če želi ohranjati vrednost svoje lastnine.

Vladi v prid ne gre niti to, da Slovenija na lestvici mednarodne konkurenčnosti, ki jo pripravlja Mednarodni inštitut za menedžment iz Lozane, zaostaja bolj, kot je v času LDS, kar slej ko prej pomeni, da je sedanji dober gospodarski položaj rezultat našega vstopa v EU in mednarodne konjunktore, ne pa uspešno izvedenih gospodarskih reform. Navsezadnje pa velja spomniti še na to, da vlada ustvarja vtis, da nekatere najbolj občutljive družbene podsisteme reformira »komandno«, torej tako, da k iskanju rešitev ne pritegne stroke, ki ima imena in priimke in ki predlagane rešitve tudi javno zagovarja, kar v skrajnem primeru pripelje do tega, da ostane minister sam in da mu celo pisci zakona nekako obrnejo hrbet, kot se je to zgodilo pri pripravi visokošolskega zakona. Po moje tak način dela pripomore k nesproščenemu ozračju, saj s tem nastaja vtis, da je persona non grata vsak, ki kritizira tak način vodenja države – za povrh pa s tem nastajajo raz-

Napake bodo zato za SDS (in koalicijo) na državnozborskih volitvah 2008 usodne, če bo na kritike reagirala arogantno.

mere, v katerih so tudi dobre poteze vlade (kot so denimo poenostavitev davčne zakonodaje, bolj fleksibilna javna uprava ipd.) videti manj prepričljive, kot bi lahko bile.

Leto 2008 usodno? Seveda pa vse našteje reči niso take, da bi sedanja koalicija zaradi njih avtomatično izgubila volitve, poleg tega pa se bodo posledice nekaterih naštetih napak (odlašanje z gospodarskimi reformami, nespretni posegi v vse ravni izobraževalnega sistema) pokazale šele čez čas. Te napake bodo zato za SDS (in koalicijo) na državnozborskih volitvah 2008 usodne, če bo na kritike na svoj račun rea-

O avtorju

Miha Kovač je svojo poklicno pot začel kot odgovorni urednik Mladine v letih 1985–86. Leta 1987 se je preselil v knjižno založništvo, kjer je bil najprej vodja splošnega založništva v Državni založbi Slovenije, med letoma 1996 in 2000 pa glavni urednik založbe Mladinska knjiga. Leta 2000 je svojo poklicno pot nadaljeval na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je danes izredni profesor. Je doktor znanosti s področja bibliotekarstva in avtor monografije ter več znanstvenih člankov, objavljenih doma in v tujini. Ukvarja se z raziskovanjem knjige kot medija in knjižnih trgov v Evropi. Nekaj časa je bil politično aktiven v ZSMS – liberalni stranki, iz aktivne politike pa se je po prihodu te stranke na oblast umaknil. V slovenskih medijih redno komentira notranjepolitično dogajanje.

girala arogantno in če ne bo dojela, da se nabiranje napak včasih akumulira tako, da lahko dobesedno čez noč poveže za nazaj vse negativne zgodbe v enotno črno sliko.

In pa seveda – leta 2008 bo do sprememb na političnem zemljevidu prišlo, če bo katera od strank znala volivce prepričati, da bo državo vodila boljše kot SDS.

Tvegana igra SD Pri iskanju odgovora na vprašanje, ali je ta možnost realna, pogledajmo najprej na levo sredino. Tu je SD v zadnjih mesecih potegnila dve potezi, ki utegneta zmanjšati njeno priljubljenost. Prva je prestop nekaterih nekdanjih prvakov LDS, saj je s stališča političnih konceptov precej nenavadno, če liberalci prestopijo k socialdemokratom; gre namreč za dve politično in vrednostno precej različni usmeritvi, kar seveda pomeni, da lahko take poteze vlečejo le politični oportunisti. Poleg tega je več kot neverodostojno, če nekdanji vodja poslanskega kluba, predsednik stranke in vlade, ki jo je vodil v imenu te stranke, prestopi v drugo stranko.

Druga težava SD so predsedniške volitve. Pri tem ne gre le za to, da se tako stranka kot njen predsednik glede kandidature že nekaj mesecev obnašata kot kmečki nevesti; pomembneje se mi zdi, da težko verjamem, da bi volivci in volivke v Sloveniji najprej izbrali Boruta Pahorja za predsednika države, potem pa bi stranki, ki jo je vodil celo desetletje, na državnozborskih volitvah zaupali še mandat za sestavo vlade. Tako velika koncentracija moči v samo eni stranki bi po moje odbijajoče vplivala na večino volilnega telesa. Še dodaten problem je dejstvo, da takrat, ko na volitvah svoj

glas oddamo določeni stranki, ob tem tiho predpostavljamo, da njenemu predsedniku dajemo svoj glas za mandatarja: tako je bilo denimo leta 2000 jasno, da z LDS za mandatarja volimo dr. Drnovška, leta 2004 pa je bilo podobno vnaprej jasno, da bo v primeru zmage SDS mandatar Janez Janša, v primeru zmage LDS Anton Rop, v primeru zmage NSi dr. Bajuk ... Če bo Borut Pahor jeseni postal predsednik države, ne verjamem, da bo v SD uspelo v letu dni kot novega predsednika izpostaviti človeka, ki bo užival tako visoko stopnjo zaupanja, da bi si ga večina volivcev in volivk želela za mandatarja – še posebej če se bodo okoli njega drenjali nekdanji prvaki LDS, ki so leta 2004 izgubili volitve in se niso izkazali s svojo opozicijsko držo.

In druge stranke Tudi stanje v LDS ni rožnato. Sam dvomim o strategiji, ki želi z novo kandidatko za strankino predsednico Barbiki iz SD postaviti ob bok še lepšo Barbiko iz LDS, *virgo intacta* gor ali dol. NSi sicer ima svoje volilno telo, a se ji ni uspelo tako prenoviti, da bi lahko do volitev postala širše zanimiva. Enako velja tudi za SLS – razen če Janeza Podobnika na vrhu stranke ne bo zamenjal Bojan Šrot, ki se je v Celju izkazal kot dober župan in hkrati kot sredinski politik, ki zna povezati leve in desne volivce, za povrh pa daje občutek, da bi se znašel tudi v visoki politiki. Na levi sredini bi se lahko veliko manevrskega prostora odprlo društvu Zares, če mu bo uspelo aktivirati vse tiste potenciale, ki sta jih zaradi svoje kratkovidnosti prezrla Rop in Pahor.

Dvomi o strategiji, ki želi z novo kandidatko za strankino predsednico Barbiki iz SD postaviti ob bok še lepšo Barbiko iz LDS, *virgo intacta* gor ali dol.

Vse to v Sloveniji v seštevku ustvarja politične razmere, v katerih, paradokсно, za stranke sedanje vladne koalicije poraz Lojzeta Peterleta na predsedniških volitvah sploh ne bi bil usoden. Bolj tragičen zna zanj biti spopad z Drnovškom: celo če bi bilo racionalno jedro tega spopada poskus vnaprej ustaviti tiste nekdanje Drnovškove politične zaveznike, ki bi skozi društvo Zares lahko vzpostavili resno sredinsko politiko, je taktika zgrešena. Obračunavanje s človekom, ki se iz politike umika in daje vtis, da je vladno koalicijo začel kritizirati, šele ko mu ni preostalo nič drugega, ga v očeh javnosti lahko naredi samo za zmagovalca ne glede na to, da je zgodba za letalsko karto za indijskega zdravilca za Drnovška videti precej obremenjujoča.

Skratka, igra je odprta: povsem verjetno je, da se bo SDS za zmago na volitvah 2008 morala spopasti s tekmeci, na katere v tem trenutku opazovalci političnega življenja sploh ne pomislimo. Kako se bo ta spopad končal, pa bo v veliki meri odvisno od tega, ali bo SDS v naslednjih mesecih uspelo korigirati svojo držo in hkrati prepričati javnost, da se resno umika iz medijev in gospodarstva ter da namerava drugače peljati reformne posege v javnem sektorju. ■

SODBA
V
IMENU LJUDSTVA!

Okrožno sodišče v Ljubljani je po okrožnem sodniku Igorju Groč, v pravdni zadevi tožbe stranke dr. Jožeta Duhovnika, Zonajsjeva 19, Metlike, ki ga zastopa odvetnik Jože Hribernik iz Ljubljane, proti toženi stranki Dušanu Kumerju, Dolnška 3, Ljubljana, ki ga zastopa odvetnik Mitja Slupjan iz Ljubljane, zaradi plačila oškodovane, po opravljeni javni glavni obravnavi dne 04.10.2002 v navzočnosti tožbe stranke in njegovega pooblaščenca ter tožene stranke in njegovega pooblaščenca, istega dne

ODLOČILO:

- Toženec je dolžan tožniku plačati oškodovano v znesku 500.000,00 SIT, z zakonitimi zamudnimi obrestmi od izdaje sodbe sodišča prve stopnje do plačila, v 15 dneh pod izterbo
- Tožbeni zahtevki nad 500.000,00 SIT se zavrne
- Tožnik je dolžan povrniti tožencu stroške tega postopka v znesku 142.387,00 SIT, skupaj z zakonitimi zamudnimi obrestmi od izdaje sodbe prve stopnje do plačila, v roku 15 dni pod izterbo

Zakaj direktor Litostroja ni primeren za Tajnikarjevega naslednika
Je Jože Duhovnik res kruto ravnal z delavci?

Usoda koalicije velikih treh bo znana v začetku prihodnjega tedna

Jože Duhovnik, direktor Litostroja

(tvo) LJUBLJANA, 28. – Kraljica bo morda koalicije velikih treh – kraljica bo morda koalicije velikih treh o tem naj bi prave konce naslednjega tedna. To ko se boota v petek in tom za skupno miro po- govarjali vodstvi LDS morali biti končne botem sveta stranke, LDS pa na svetu v po- slednjem.

Kot odgovor na tožbo SKD, da bi dobila go- spodarstva svoje ministra odvetnik, je glavni tajnik ZLSJ Dušan Kumer vle- zel v postopki.

Posojila namrečena tistim, ki prvič rešujejo stanovanjsko vprašanje
Za razpis sedaj menda ni ovir

Obplačila dolga za posojila bo najprej do 20 let, letna obrestna mera pa 3-odstotna

LJUBLJANA, 28. – Če bo vse po sreči, bo Miro Ljubljana že 20. oktobra objavila razpis za stanovanjska posojila. Prva posojila bi poravnala do 20. avgusta. Posojila 20 let, letna obrestna mera pa bo 3-odstotna.

STRAN 7

Obrekljiv prvi nadzornik

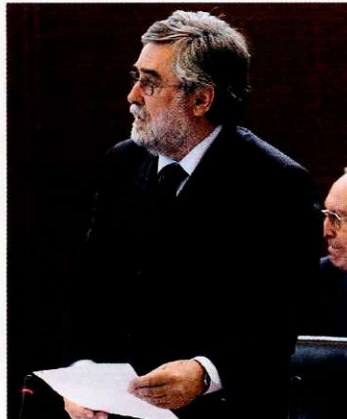
Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Dušan Kumer, ki se v javnosti pojavlja v vlogi predsednika komisije za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami, je vladno komisijo, ki preiskuje Sovo, večkrat obtožil neverodostojnosti, zdi pa se, da verodostojnosti primanjkuje predvsem njemu.

Leta 2003 je Kumra zaradi neresnične izjave na tiskovni konferenci tožil nekdanji predsednik koncerna Litostroja Jože Duhovnik in tožbo dobil. Okrožno sodišče v Ljubljani mu je prisodilo oškodovano v višini 500.000 tolarjev, Kumru pa je naložilo tudi plačilo sodnih stroškov v višini nekaj manj kot 143.000 tolarjev.

Blatenje Duhovnika Celotna zadeva se je začela septembra leta 1994, ko je Kumer, ki je bil takrat glavni tajnik ZLSJ, predhodnice današnje SD, na tiskovni konferenci izjavil, da Duhovnik ni primeren kandidat za gospodarskega ministra, saj naj bi bila zoper njega vložena kazenska ovadba zaradi krutega ravnanja z delavci Litostroja, kršena pa naj bi bila tudi vrsta zakonov. Izjavo, ki jo je takrat povzelo več medijev, med dru-

gim Dnevnik, ki je naslednji dan iz te izjave naredil glavno novico na prvi strani, čez dva dni pa je novinarka Sonja H. Vogrič o njej naredila še posebno temo, je Duhovnik prepoznal kot neresnično, zato je zoper Kumra najprej vložil kazensko ovadbo na tožilstvu (slednja je bila pozneje zavržena, do-

mnevno zaradi Kumrovega izmikanja tožilcu), leta 1997 pa nato še civilno tožbo na Okrožno sodišče v Ljubljani. V njej sta Duhovnik in njegov odvetnik Jože Hribernik trdila, da je Kumer izjavljal nekaj, kar ne drži. Po njunih navedbah namreč kazenska ovadba (tudi ta je bila zavržena) ni bila vložena samo zoper Duhovnika, pač pa zoper še dva vodstvena delavca Litostroja – Zdenka Viharja in Jožefa Šegla (Vihar je bil med letoma 1992 in 1993 direktor Tovarne ulitkov, Šegla pa ga je na tem mestu nasledil) –, poleg tega pa naj ne bi bila vložena zato, ker naj bi bil Duhovnik kruto ravnal z delavci, ampak zato, ker je računovodkinja pri obračunu plač naredila

Za Kumra je sodišče leta 2003 ugotovilo, da je obrekoval Jožeta Duhovnika.

napako in enemu od delavcev ni izplačala razlike v plači.

Kumer ni govoril resnice Pri obravnavi primera je sodišče zaslišalo nekatere pričče, med drugimi toženega Kumra, ki mu ga je uspelo priklicati na obravnavo šele po dveh letih in pol (ves čas naj bi se bil izmikal sodnemu postopku). V svojem zagovoru se je branil, da je šlo za politično izjavo, izrečeno v političnem boju, in da je samo povzema mnenje svoje stranke. Prav tako naj bi bila izjava resnična, saj naj bi mu bili poleg delavca, ki ni dobil izplačane razlike v plači, tudi drugi delavci govorili o nepravilnostih, do katerih naj bi bilo prihajalo pri delovnih razmerjih v Litostroju. Prav tako bi po njegovih navedbah Duhovnik moral pričakovati kritike, saj se v političnem boju besede ne izbirajo.

Tričlanski senat sodišča, ki ga je vodila predsednica Gordana Ristin, Kumrovim navedbam ni prislunhil. Kot je zapisano v končni sodbi, je sodišče pri obravnavi zadeve ugotovilo, da so bile Kumrove besede na tiskovni konferenci neresnične, saj ovadba zoper Duhovnika in še dva vodilna v Litostraju ni bila vložena zaradi krutega ravnanja z delavci, ampak zaradi napačnega izplačila plače enemu delavcu. Prav tako se sodišče ni strinjalo s tem, da bi pri tem lahko šlo za kruto ravnanje z delavci. Kot je zapisalo sodišče, beseda »krut« pomeni, da nekdo nad nekom izvaja nedopustno nasilje, o tem pa v primeru neizplačane razlike delavcu po mnenju sodišča ni mogoče govoriti. Po ugotovitvi sodišča Kumra odgovornosti za neresnične besede ne more odvezati le dejstvo, da so bile izrečene v političnem boju oziroma da je samo povzegal mnenje svoje stranke. »Stranka in njen glavni tajnik sicer imata pravico povedati, kaj menita o predlaganem kandidatu, vendar morata pri

Jože Duhovnik: Dušan Kumer ni verodostojna oseba.

navedbah dejstev, če se nanje že opirata, ta navajati korektno,« je zapisalo sodišče. Na koncu je še ugotovilo, da pri javnih osebnostih ni pomembno, koliko kritike

morajo biti pripravljene sprejeti, ampak to, ali je tisto, kar o njih nekdo izjavi, resnično ali ne.

V tem primeru po presoji sodišča Kumrove izjave niso bile

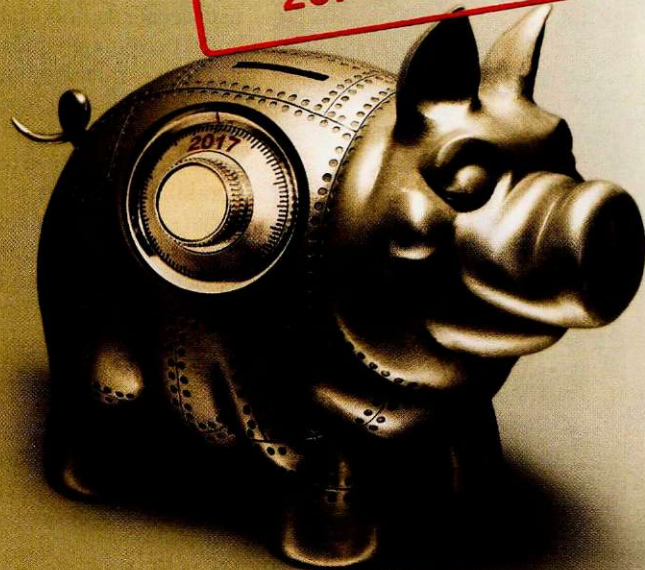
Kumer je svojo sporno izjavo iz leta 1994 podal v trenutku, ko je takratni premier Janez Drnovšek iskal novega kandidata, ki bi na mestu ministra za gospodarstvo nasledil Maksa Tajnikarja – slednji se je moral z ministrstva posloviti zaradi afere Tam. Po mnenju nekaterih je Kumer v tem primeru Drnovšku le omogočil izgovor, zaradi katerega mu Duhovnika, ki je bil zanj politično neustrezen kandidat, ni bilo treba predlagati za ministra.

resnične, zato mu je naložilo, da mora Duhovniku plačati 500.000 tolarjev odškodnine, naložilo pa mu je tudi povračilo stroškov.

Odškodnina za Karitas Kumer se je na razsodbo pritožil, vendar je Višje sodišče v Ljubljani pritožbo zavrnilo. Kot pravi Duhovnik (z njim smo se pogovarjali pretekli teden na Strojni fakulteti v Ljubljani, kjer predava), se je za to, da zadevo javno objavi šele zdaj, odločil predvsem zato, ker Kumer v zadnjem času kot predsednik komisije za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami druge, predvsem vladno komisijo za nadzor v Sovi, velikokrat obtožuje, da niso verodostojni. »Po drugi strani predvsem moj primer, kjer je sodišče neizpodbitno ugotovilo, da me je obrekoval, kaže, da je vprašljiva predvsem njegova verodostojnost,« pravi Duhovnik, ki je z razsodbo seveda zadovoljen. Kumer mu je odškodnino že plačal, sam pa jo je v celoti namenil Slovenski Karitas.

Toliko torej o poslancu, ki očitno drugim zelo rad očita tisto, kar sam počne. ■

Ob sklenitvi vam podarimo
nezgodno zavarovanje
v višini 5.000 EUR.
Omejena emisija do
25. 7. 2007

ENKRATNO NALOŽBENO
ZAVAROVANJE

PRIZMA Rastoči trgi

Vlagajte v hitro rastoče vzhodne trge **Balkana, Rusije, Indije in Kitajske**. Sklenite enkratno naložbeno zavarovanje **PRIZMA Rastoči trgi z garantiranim izplačilom glavnice**. Zavarovanje lahko sklenete pri Zavarovalnici Maribor in v izbranih poslovalnicah Nove KBM. Več informacij na 080 19 20 (ZM) ali 080 17 50 (Nova KBM).

www.ZavarovalnicaMaribor.si, www.nkbm.si

Garantiramo izplačilo glavnice!

FINANČNA SKUPINA NOVE KBM

ZM
d.d.
ZAVAROVALNICA
MARIBOR

Nova KBM d.d.

ZAVAROVANA NALOŽBA

Več informacij na www.ZavarovalnicaMaribor.si in www.nkbm.si. Opozorilo: Enkratno naložbeno zavarovanje z jamstvom glavnice ni bančni depozit. Produkt je razvil Zavarovalnica Maribor, Nova KBM pa posreduje pri prodaji. Enkratno naložbeno zavarovanje ni vključeno v sistem zavarovalnih rešev. Za izplačilo čiste vsotne premije ob določeni javni tržni Banki Ki, GmbH Z1, 1010 Dunaj, Avstrija. Vse dodatne informacije o enkratnem naložbenem zavarovanju so vam na voljo v splošnih pogojih, ki jih dobite v poslovalnicah Zavarovalnice Maribor in izbranih poslovalnicah Nove KBM, kjer lahko sklenete zavarovanje.

Kapitalski prevzem LDS

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

S Katarino Kresal bo Liberalno demokracijo Slovenije prevzel kapital, dobiček pa bo pomembnejši od ljudi. Le koliko ljudi bi volilo takšno stranko? Peščica tranzicijskih tajkunov!

Katarina Kresal, 34-letna pravnica, je pretekli teden napovedala kandidaturu za predsednico bankrotirane LDS, nasledila pa naj bi Jelka Kacina. Za zdaj je njena kandidatura edina javno napovedana, podpredsednik LDS Dušan Keber, ki si neznansko želi postati predsednik stranke, pa je dejal, da bo o svoji kandidaturi na kongresu konec junija še razmislil.

Vedno v krogu »pravih« Kresalova je v zadnjih dneh v središču pozornosti. Večina poudarja, da je članica stranke od prejšnjega torka. Predstavljajo jo kot odkritje, hkrati pa neznanko, saj nima nobenih političnih izkušenj. Slednje drži, vendar pa prav daleč od LDS v preteklih letih le ni bila. Pripravnštvo za pravosodni izpit je v letih od 1996 do 1998 opravljala na Višjem sodišču v Lju-

bljani, ki ga vodi Jernej Potočar. Kdor se nekoliko spozna na to, ve, da so drugi pravniki v tistem času na opravljanje sodne prakse, ki je podlaga za opravljanje pravosodnega izpita, čakali zelo dolgo, nekateri so iz Ljubljane odhajali tudi v druga slovenska mesta, kjer so bili »prej na vrsti«. Leta 2000 je bila samostojna svetovalka za pravne zadeve v Kapitalski družbi (KAD), ki jo je vodil Jože Lenič, kader LDS. Od tam je odšla za direktorico pravnega oddelka družbe Western Wireless International (Vega), ki naj bi jo bil v Slovenijo po nekaterih podatkih pripeljal Mirko Bandelj, nekdanji generalni sekretar vlade in član LDS. Od 2003 do 2004 je bila odvetniška kandidatka v Odvetniški pisarni Miro Senica in odvetniki, kjer je odvetniško pripravništvo opravljal tudi Mirko Bandelj. Po letu 2004 v tej odvetniški pisarni

Kdo je Katarina Kresal?

Rojena je bila leta 1973 v Ljubljani. Po poklicu je pravnica, zaposlena v odvetniški pisarni Mira Senice. Zadnja tri leta je njegova življenjska sopotnica. Nekdaj je vodila pravno službo v družbi Western Wireless (Vega). Kot sodelavka Kapitalske družbe v času, ko jo je vodil Jože Lenič, je bila članica nadzornega sveta v Delu Tiskarni, BTC Terminalu in Konstruktorku. Nekateri v LDS se bojijo, da bo z njo stranko prevzel kapital in da bo »profit pred ljudmi«. Vozi se z avtomobilom znamke Porsche.

dela kot odvetnica. Leta 1996 naj bi bila končala Pravno fakulteto v Ljubljani, leta 1999 pa opravila pravniški državni izpit, in to v času, ko je bila zaposlena kot strokovna sodelavka na oddelku za gospodarske spore pri Okrožnem sodišču v Ljubljani, ki ga je vodil Aleš Zalar (Drnovškov kandidat za pravosodnega ministra spomladi leta 2000). Kariera Katarine Kresal torej ni politično nedolžna, kot bi jo zdaj nekateri radi predstavili.

Vsa leta se je gibala v krogih blizu LDS. Znana je torej kot karieristka.

Če se nekoliko pomudimo pri Vegi, spomnimo, da je družba Western Wireless International (WWI), lastnica Vege, le tri tedne po zadnjih državnoborskih volitvah in znanih volilnih izidih vložila odškodninski zahtevek zoper Republiko Slovenijo zaradi domnevno neučinkovitega udejanjanja konkurence na slovenskem trgu mobilnih telekomunikacij. Od države je zahtevala povračilo škode v višini 173,9 milijona evrov (41,7 milijarde tolarjev) in takojšen nadzor trga. Če se to ne bi zgodilo, so napovedali, da bodo zahtevali povračilo celotne vrednosti projekta v višini 337 milijonov evrov (slabih 81 milijard tolarjev), hkrati pa bodo zapustili slovenski trg. Predsednik vlade Janez Janša se je takrat javno vprašal, kako to, da je Vega tako dolgo čakala in zakaj tožbe ni vložila že pred volitvami. Vega je nato odšla iz Slovenije, njen frekvenčni prostor pa je kupil Tušmobil. Ker je Tušmobil odkupil tudi vsa sredstva Vege, je pridobil enake pravice in obveznosti do uporabljanja frekvenčnega območja in konkurenčnosti ponudb, kot jih je prej v Sloveniji imel ameriški ponudnik mobilne telefonije.

Lions Klub V tožbi zoper državo je Vege zastopal Miro Senica, za odvetnika, ki naj bi zastopal državo, pa je prejšnji minister Pavel

Gantar (LDS) najel odvetniško pisarno Colja & Rojs in partnerji. Po naših podatkih sta Marjan Colja in Miro Senica člana Lions Kluba Ljubljana Iliria. Predsednik kluba, za katerega nekateri uporabljajo tudi izraz prostozidarska loža, je bil nekdanji Mirko Bandelj, tajnik pa je Gregor Banič, sin Iva Baniča, nekdanjega državnega sekretarja in generalnega direktorja Eles. Med lionisti je tudi nekaj članov Kučanovega Foruma 21: Janez Škrabec, Janez Pergar, Nevenka Črešnar Pergar in Zoran Janković. Člani kluba se srečujejo enkrat tedensko, na njihovi spletni strani pa si je bilo mogoče ogledovati tudi fotografije s srečanj (izletov) na Havajih in v Sant Florianu. Ni manjkalo niti novic in fotografij s turnirjev golfa, pa tudi s srečanj v gostišču pri Poku. Skratka, s fotografij, ki so jih v preteklih letih sami predstavljali na svoji spletni strani, je razvidno, da skromnost ni njihova čednost. Če dodamo, da so novinarji enega od tednikov izračunali, da stanejo obleka, nakit in čevlji ene od članic kluba (Nevenka Črešnar Pergar), ki je nastopila na eni od tiskovnih konferenc, več, kot zasluži delavka v celem letu, je na dlani, da gre za bogataško združbo. V to družbo je Katarina Kresal stopila najmanj leta 2004, ko naj bi bila kot prav-

celo kuharje za postrežbo v lastnem stanovanju, Kresalova pa se vozi s porschejem in nosi pregrešno drag nakit.

Škrabčeva vloga Z Mirom Senico je vsa leta prijateljeval tudi Jožef Školč, z obema pa nato Janez Škrabec, eden najbogatejših Slovencev in direktor ribniškega Rika. Škrabec naj bi bil vsa leta sponzoriral tudi Tanjo Pak, ženo Jožefa Školča, bil pa je tudi njuna poročna priča. Prav Škrabec naj bi zdaj stal za kandidaturo Katarine Kresal za predsednico LDS. Da se je naveza Bandelj – Školč – Škrabec – Senica posredno javno izpostavila, je krivo tudi to, da je LDS s skoraj milijonom evrov dolga po naših informacijah tik pred bankrotom. Ker finančni zlom pomeni tudi političnega, je razumljivo, da bo določena struja LDS poskušala zdaj stanje rešiti, saj bi sicer nekateri izgubili svoje pozicije. Ne vsi, nekateri pa zagotovo. Predvsem politiki.

Gantarjeva vloga Za reševanje LDS poskušajo zdaj njeni strategji narediti vse, da bi se stranka spet postavila na noge. K temu so pritegnili tudi Matjaža Gantarja, solastnika KD Group, v javnosti znanega kot človeka, ki naj bi bil naklonjen SLS. Zdaj je postal

Miro Senica, Jožef Školč, Janez Škrabec, Mirko Bandelj, naveza iz ozadja

predsednik gospodarskega odbora LDS, čeprav sam pravi, da „ne izstopa iz nobene stranke niti ne vstopa v nobeno stranko“. Po naših podatkih naj bi ga bil eden od članov LDS povabil k sodelovanju, nato pa naj bi ga bili na svetu stranke imenovali za predsednika gospodarskega odbora. S tem naj bi na eni strani finančno pomagali LDS, na drugi pa naredili razdor med vladajočimi strankami. Kako se bo Gantarjevo predsedstvo v tem odboru obneslo, je neznanika, upamo pa si napovedati, da bo kmalu sprevidel, da tako delo njemu in predvsem KD Group ne koristi, in bo stopil s tega voza. Navsezadnje je KD Group precej vezan na poslovanje s prebivalstvom, nepremišljene poteze pa lahko skupini škodijo, saj kapital pri večini Slovencev in Slovenk ni vedno na prvem mestu.

Vloga Kacina Potem ko je vodnje LDS prevzel Jelko Kacin in je šlo s stranko samo še navzdol, je ta zdaj pod pritiski odstopil z mesta

predsednika. Po krajšem zatišju se je pojavil ob Katarini Kresal, ki naj bi bila nenadoma tudi njegova izbira. Katarini Kresal po naših podatkih zelo nasprotuje več članov LDS, med drugim najvplivnejši Niko Kavčič (Kacinov zagovornik) in Viktor Žakelj. Katarini Kresal kot predsednici naj bi nasprotovali tudi Tone Anderlič, Janez Kopač in Peter Jamnikar, nekdanji izvršni direktor stranke. Za konec dodajmo, da večina tistih, ki v spletnih javnomnenjskih anketah odgovarjajo na vprašanja o tem, ali bo Kresalovi uspelo potegniti LDS iz močvirja, v katerega je potonila, odgovarja nikalno. Malo je ljudi, ki verjamejo v „čudež“ in uspeh. Navsezadnje pa Kresalova s tem nima kaj izgubiti. Nasprotno, za nekaj časa ji omenjanje njenega imena lahko precej koristi. Če druge ne, v postopkih na sodiščih, kjer odvetniška pisarna Mira Senice zastopa nekatere primere. Tudi sodniki niso imuni na takšne novice. Navsezadnje tudi Senica potrebuje bogate stranke. ■

LDS ima skoraj milijon evrov dolga.

nica pri slovenski Vegi začela sodelovati s 15 let starejšim Mirom Senico. Kmalu nato naj bi bila postala par, nekateri novinarji pa so že napovedovali sanjsko poroko leta. Te doslej ni bilo, ostala pa sta življenjska sopotnika in po nekaterih informacijah živita v razkošnem stanovanju v Trnovem, kjer naj bi kvadratni meter stanovanja stal več kot 5 tisoč evrov. Ob tem si privoščita drage počitnice, se hranita v uglednih ljubljanskih restavracijah, občasno najemata

Matjaž Gantar, KD Group

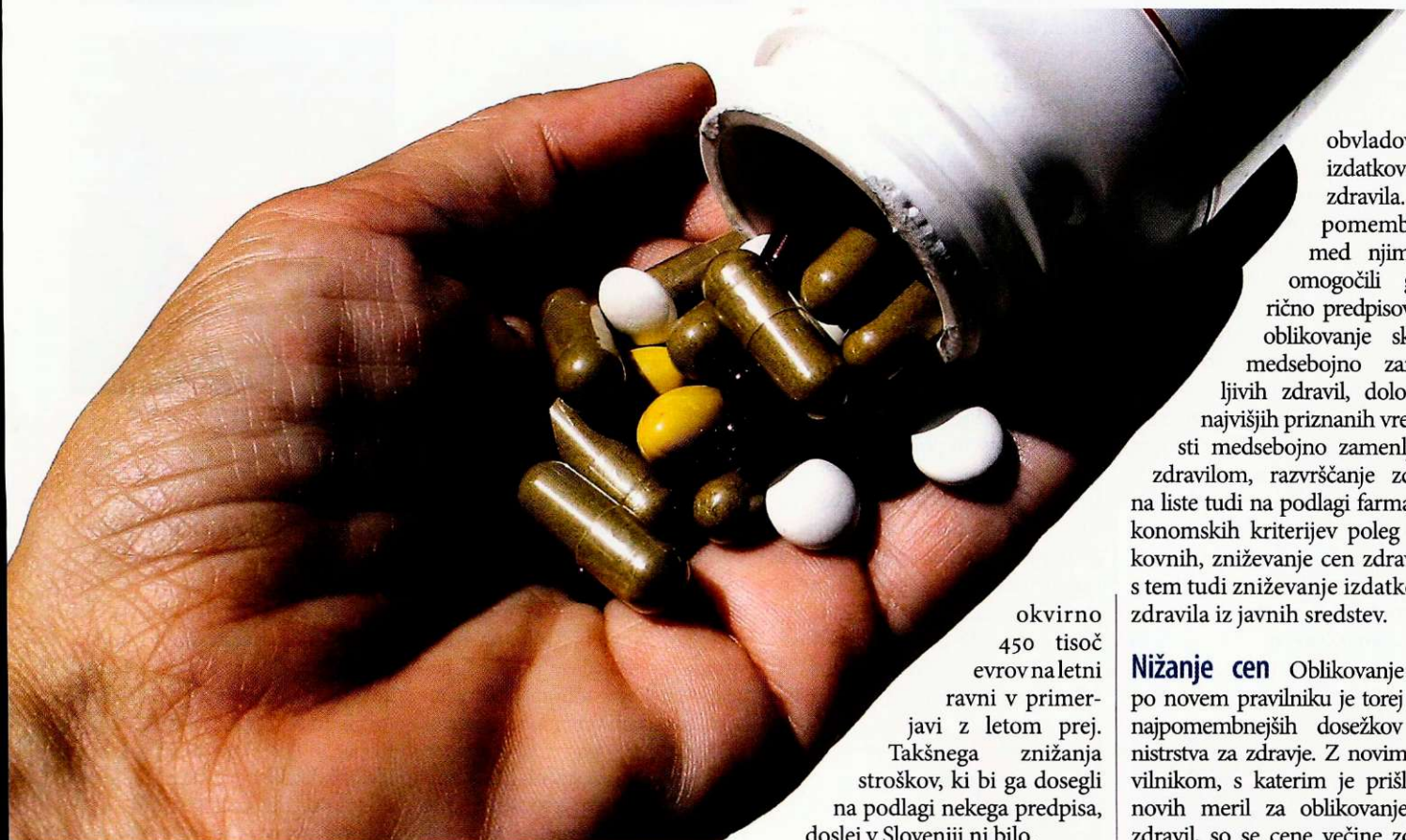
Jelko Kacin poskuša odnesti celo kožo.

Radio Krka
106.6 MHz

Prihranek pri zdravilih

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana

Ministrstvo za zdravje je predstavilo pozitivne rezultate obvladovanja izdatkov za zdravila, ki so posledica novega pravilnika o cenah zdravil. Takšnega znižanja stroškov, ki bi ga dosegli na podlagi nekega predpisa, v Sloveniji še ni bilo.

obvladovanje izdatkov za zdravila. Najpomembnejši med njimi so omogočili generično predpisovanje, oblikovanje skupin medsebojno zamenljivih zdravil, določanje najvišjih priznanih vrednosti medsebojno zamenljivim zdravilom, razvrščanje zdravil na liste tudi na podlagi farmakoeonomskih kriterijev poleg strokovnih, zniževanje cen zdravil in s tem tudi zniževanje izdatkov za zdravila iz javnih sredstev.

okvirno 450 tisoč evrov na letni ravni v primerjavi z letom prej. Takšnega znižanja stroškov, ki bi ga dosegli na podlagi nekega predpisa, doslej v Sloveniji ni bilo.

Skupni izdatki za zdravila bodo nižji za 32 milijonov evrov, kar je izreden dosežek ministrstva za zdravje.

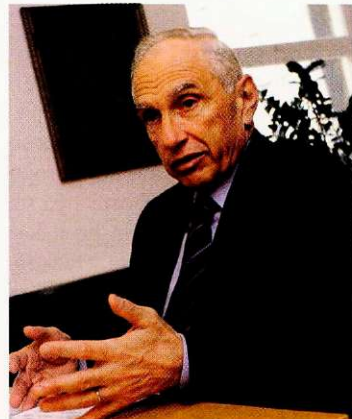
Viden uspeh Pretekli teden je Andrej Bručan, minister za zdravje, na tiskovni konferenci skupaj z delovno skupino, ki je pripravila nov pravilnik o cenah zdravil, predstavil pozitivne rezultate obvladovanja izdatkov za zdravila. Še posebej je izpostavil učinke novega pravilnika na znižanje izdatkov za zdravila. Z novim pravilnikom so cene zdravil v Sloveniji prilagajene ravni bruto družbenega proizvoda na prebivalca, uravnane pa so tudi z referenčnimi cenami Nemčije, Francije in Avstrije. Znižanje izdatkov za obstoječa

zdravila bo omogočilo vstop biološkim zdravilom in izboljšalo možnosti zdravljenja.

Velik prihranek Ministrstvo za zdravje in člani delovne skupine, ki je sodelovala pri uvajanju sprememb na področju cen zdravil, ocenjujejo pravilnik kot velik uspeh tako z vidika nemotene redne preskrbe prebivalcev z zdravili kot tudi z vidika prihrankov. Po podatkih upravnega odbora Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) naj bi se skupni izdatki za zdravila znižali za 32 milijonov evrov (7,6 milijarde tolarjev). Tudi v primeru soglasij k višjim cenam, kot jih dovoljujejo merila novega pravilnika, se bodo stroški za ta zdravila znižali za

Obvladovanje zdravil Ministrstvo za zdravje se je v okviru koalicijske pogodbe zavezalo, da bo na področju zdravil izvajalo politiko, ki bo zagotavljala večjo dostopnost zdravil na območju Republike Slovenije, ter predlagalo nove zakonske rešitve na področju razvrščanja zdravil na liste in sistem medsebojno zamenljivih zdravil ter s tem racionaliziralo izdatke na ravni države. Posebej poudarjajo, da so ukrepi obvladovanja cen zdravil v Sloveniji v primerjavi z drugimi razvitimi evropskimi državami zelo uspešni, hkrati pa zagotavljajo uvrščanje učinkovitih inovativnih zdravil v procese zdravljenja naših zavarovancev. Ministrstvo in ZZZS sta tako v sodelovanju izpeljala več projektov za nadzor in

Nižanje cen Oblikovanje cen po novem pravilniku je torej eden najpomembnejših dosežkov ministrstva za zdravje. Z novim pravilnikom, s katerim je prišlo do novih meril za oblikovanje cen zdravil, so se cene večine zdravil znižale. Vseeno pa je prišlo do podražitve posameznih zdravil do zgornjega nivoja, ki jih glede na veljavne predpise na področju zdravil v okviru novega pravilnika niso mogli preprečiti. Farmaceut-

Andrej Bručan, minister za zdravje

Oba farmacevta privolila v kompromis.

ska industrija je bila namreč že pred uveljavitvijo novega pravilnika seznanjena, da bo komisija za razvrščanje zdravil na liste znova obravnavala primernost razvrstitve na liste za vsako zdravilo, ki se mu bo cena zvišala. Zvišanje cen je bilo ob pripravi pravilnika predvideno, ravnanje farmacevtske industrije pa ne. Zato na ministrstvu poudarjajo, da bo zvišane cene zdravil, ki

so posledica enostranskega dejanja izdelovalcev zdravil, ZZZS v pogajanjih znižal skladno s svojimi pristojnostmi. Pojavljajo se tudi očitki, da bi moralo ministrstvo zamrzniti cene zdravil in da je bilo to v začetku predvideno, na ministrstvu pa to zanikajo in pravijo, da za zamrznitev cen zdravil ni pristojen minister (tudi po evropski direktivi ne), zato so tovrstne obtožbe neupravičene in zlonamerne.

Kompromis Pripravljalci novega pravilnika so že na začetku leta 2003 ugotovili, da odhodki za zdravila rastejo. Takrat veljavni pravilnik je omogočal domači in tuji farmacevtski industriji visoke cene tako generičnih kot originalnih zdravil. Konec leta 2005 je bilo ugotovljeno, da so cene nekaterih generičnih zdravil v Sloveniji tudi za 30 in več odstotkov višje kot v Avstriji, tudi veliko originalnih (na ravni cen v veleprodajah) je bilo dražjih, in to kljub zelo resnim pogajanjem plačnika zdravil s predstavniki farmacevtske industrije. Generična zdravila v Sloveniji so v skladu s tedaj

Univerzitetni klinični center Maribor

Minister za zdravje Andrej Bručan je v začetku tega tedna Splošni bolnišnici (SB) Maribor slovesno podelil naziv Univerzitetni klinični center Maribor, s čimer bo omogočen nadaljnji razvoj zavoda. SB Maribor bo pridobila dokončno podobo vrhunske zdravstvene ustanove za izvajanje sekundarne in terciarne dejavnosti ter možnost financiranja številnih zahtevnih projektov v okviru UKC Maribor, kot so Medicinska fakulteta Maribor, Fakulteta za zdravstvo Maribor in Medicinskoraziskovalni del UKC Maribor. Z imenovanjem v UKC Maribor se bo formaliziralo delo bolnišnice na terciarni ravni, kar bo pomenilo vrhunsko zdravstveno oskrbo bolnikov, možnost sodobnega izobraževanja študentov medicine in zdravnikov, ki je temelj zagotavljanja kakovostne zdravstvene oskrbe in njene dostopnosti, ter razvoj bolnišnice v sodoben, evropsko prepoznaven raziskovalni center na področju medicine in zdravstva.

Splošna bolnišnica Maribor

veljavnim pravilnikom dosegala višje cene, kot v Nemčiji in Franciji (Italija generikov praktično nima). Na ministrstvu poudarjajo, da je sedaj veljavni pravilnik sad kompromisa, doseženega med

pripravljalno skupino ZZZS, ministrstvom in farmacevtsko industrijo. Če novega pravilnika ne bi sprejeli, bi verjetno še vedno drago plačevali generična in nekatera originalna zdravila. **D**

Ali se kdaj ustavite in preračunate ...

Prenatrpani urniki, stresna in težka pogajanja, prizadevanja za vedno boljše poslovne rezultate, dvanajsturni delavniki in razreševanje konfliktov na dnevnem redu še kako izčrpavajo vašo življenjsko energijo. Ali se kdaj ustavite in zamislite, ali si tega želite tudi čez deset let? In preračunate donosnost vašega naloženega denarja?

Se vidite, kako kurite kamin v svoji hiši nekje onstran mestnega vrveža, ali se zibate na morskih valovih z novo jadrnico? Morda se želite ponovno ukvarjati s konjičkom, za katerega zadnja leta niste našli prostega časa, ali pa želite preprosto uživati v razgledih na neskončne zelene planjave na golf igriščih? Le kdo si ne želi (p)ostati srečen in bogat, hkrati pa se veseliti vsakega jutra, pa naj si bo sončno ali deževno. Uspešni poslovneži pravijo, da dobro načrtovanje prinese že pol uspeha. Da bi dosegli še drugo polovico, bomo poskrbeli mi.

Se sprašujete, kaj je naša skrivnost?

“To je enkratno naložbeno zavarovanje Prizma Rastoči trgi z 100% jamstvom glavnice, ki sta ga oblikovali Zavarovalnica Maribor in Nova KBM. Jamstvo glavnice pomeni, da v nobenem primeru ne tvegate izgube vložka, saj vam Erste Bank AG po desetih letih, kolikor traja naložbeno zavarova-

nje, jamči izplačilo v 100% višini čiste premije!¹” je razkril David Kastelic, član uprave za marketing Zavarovalnice Maribor.

Hitro rastoči trgi

Vaš denar bomo skrbno naložili v košarico perspektivnih in rastočih vzajemnih skladov, ki so vezani na gibanje vrednosti enot premoženja **delniških skladov Balkana, Rusije, Indije in Kitajske**. Takšna strategija razpršenih naložb je prilagodljiva in preverjeno uspešna, poudarja Skuhala, saj omogoča sistematično obvladovanje tržnih nihanj. Analitiki in napovedovalci tržnih gibanj napovedujejo mozne visoke donose na omenjenih vzhodnih trgih in Balkanu, saj je struktura naložb v portfelju usmerjena v obetavne panoge energetike, informacijske tehnologije, telekomunikacije, financ in surovine.

Neverjetnih 101,76% donosa

“Izračun za obdobje zadnjih dveh let namreč kaže,” pojasnjuje Marko Tišma, direktor Sektorja za marketing in korporativno komuniciranje iz Nove KBM, “da je košarica vzajemnih skladov, ki je vezana na zavarovanje Prizma Rastoči trgi, ustvarila kar **neverjetnih 101,76% donosa**.” Z naložbo v zavarovanje Prizma Rastoči trgi prejmete še **brezplačno nezgodno zavarovanje**³ v višini do največ 5.000 evrov, ki ga za vas jamči Zavarovalnica Maribor. Naložbeno zavarovanje Prizma Rastoči trgi prinaša za vas še vrsto davčnih ugodnosti.

Vaša edinstvena priložnost je na voljo **le do 25. julija**, zavarovanje pa lahko sklenete v izbranih poslovalnicah Nove KBM⁴ in pri Zavarovalnici Maribor. Če smo vas prepričali, vam že danes voščimo **bogato in srečno novo leto 2017!** Enkratno naložbeno zavarovanje Prizma Rastoči trgi.

Naravnost enkratno!

Donosi skladov Prizma Rastoči trgi v dveh letih čez 100 odstotkov!

1 Čista premija je glavnica zmanjšana za stroške vstopne provizije.

2 Izračun je bil narejen za obdobje od 20.4.2005 do 20.4.2007. Pretekli podatki o donosih ne zagotavljajo donosov v bodoče.

3 Brezplačno nezgodno zavarovanje je unovčljivo za primer smrti.

4 Seznan poslovalnic je objavljen na www.nkbm.si

PRIZMA
Rastoči trgi

Ambiciozna krajina ob Savinji

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Ministrska ekipa se je minuli teden mudila v Savinjsko-šaleški regiji. Tako imenovana regija SA-ŠA naj bi po napovedih premiera Janeza Janše v prihodnje postala ena najuspešnejših slovenskih pokrajin, saj ima zelo ambiciozne načrte.

avtocesto Koper–Maribor in z Avstrijo. Kot primer preobremenjenosti zdajšnje prometnice zadošča podatek, da na državni cesti Velenje–Arja vas povprečno pelje več kot 20 tisoč vozil dnevno, samo iz Gorenja pa vsaki dve minuti pripelje najmanj eno tovorno vozilo.

Ambiciozno gospodarstvo

Bistveni sklep tokratnega obiska je bila Janševa optimistična napoved prihodnosti tej regiji. Predsednik vlade je po delovnem posvetu najprej obiskal družinsko podjetje Podkrižnik, ki izdeluje pribor za male gospodinske aparate ter zaposluje 87 delavcev. Nato se je odpravil v Nazarje, kjer si je ogledal podjetje BSH Hišni aparati, ki se je v zadnjih desetih letih vrednostno povečalo kar za petkrat. V podjetju, ki zaposluje 627 ljudi, sta premierja spremljala minister za gospodarstvo Andrej Vizjak in minister za razvoj Žiga Turk.

Predsednik vlade in nekateri ministri so obisk začeli že v torek popoldne. Janša se je v spremstvu ministrov Vizjaka in Turka ter šolskega ministra Milana Zvera

Premier je bil zadovoljen zlasti z optimističnim podjetniškim in razvojnim duhom, ki je v regiji večji kot pred dvema letoma. Na to kaže tudi izjemen upad brezposelnosti v tem obdobju – saj je kar 20-odstoten. Pred regijo SA-ŠA pa so še mnogi izzivi; da bi lahko ustvarili konkurenčnost gospodarskih panog, bi bilo dobro okrepiti storitvene dejavnosti, povečati vlaganja v izobraževanje in pravočasno pripraviti kakovostne projekte, s katerimi bi lahko pridobili evropska sredstva.

Rast še zaostaja V regiji živi blizu 62 tisoč ljudi (oziroma tri odstotke celotnega slovenskega prebivalstva), od katerih jih je približno polovica aktivna, šestina pa je upokojenec. Obsega devet občin – na 705 kvadratnih

kilometrih ležijo Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje, Šmartno ob Paki, Šoštanj in mestna občina Velenje. Slabost regije je njena strateška lega oziroma slaba povezanost z državno prometno infrastrukturo, saj leži v alpskem in predalpskem svetu severovzhodne Slovenije, ki jo glavne prometne poti zaobidejo. V regiji SA-ŠA je po podatkih izpred dveh let 719 poslovno aktivnih gospodarskih družb, ki ustvarijo 3,5 odstotka prihodkov celotnega državnega gospodarstva. To je glede na rezultate poslovanja sicer iz leta v leto uspešnejše, vendar pa po rasti zaostaja za slovenskim povprečjem.

Že ob obisku pred dvema letoma je premier Janša kot najbolj kritično točko izpostavil prometne povezave, kar se kaže v slabih

cestah in odsotnosti železniške povezave. V kontekstu razvoja tretje osi bo v prihodnosti ključnega pomena zgraditev hitre ceste, ki bi to regijo povezala z

Minister za promet Janez Božič

Minister Erjavec na ogledu Macesnika

Ministrice Marjeta Cotman je čestitala 106-letnici.

v Velenju udeležil odprtja novih prostorov medpodjetniškega izobraževalnega centra, nato pa skupaj z ministrico za delo, družino in socialne zadeve Marjeto Cotman obiskal še podjetje Gorenje.

V sredo je premier na tiskovni konferenci izpostavil, da so bile obljube, dane pred dvema letoma, izpolnjene. Država je namreč s predvideno delitvijo pokrajin že odgovorila na vprašanje, ali bo SA-ŠA samostojna pokrajina. V kontekstu spremenjenega zakona o financiranju občin bo Savinjsko-šaleška regija deležna kar 12-odstotnega povečanja razpoložljivih sredstev. Omenil je tudi končano čistilno napravo Šaleške doline in odprtje novih prostorov Centra za socialno delo v Mozirju, glede cestne infrastrukture pa je dejal, da je v pripravi državni prostorski načrt; najustreznejša različica predvidene hitre ceste bo predvidoma znana še letošnjo jesen. Janša je ob tej priložnosti izrazil pričakovanje, da bodo

pogajanja za spremembe zakona o delovnih razmerjih končana do konca maja.

“Gospodarska slika regije je ugodna, čeprav le-ta po deležu storitev v BDP nekoliko zaostaja za slovenskim povprečjem. To pa blažijo intenzivni industrijski programi, ki bodo tudi v naslednjem desetletju zagotavljali močne pospeške razvoja regije,” je dodal Janša. Izpostavil je vlogo koncerna Gorenje, saj to podjetje prispeva kar 6 odstotkov k celotnemu slovenskemu izvozu. Gle-

Upoštevajoč višja finančna sredstva za razvoj prihodnje pokrajine SA-ŠA in po zgraditvi hitre ceste si regija lahko obeta še hitrejši gospodarski razcvet.

de Termoelektrarne v Šoštanju oziroma graditve njenega šestega bloka pa je dejal, da je projekt uvrščen v resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih.

Koncern Gorenje – motor regijskega razvoja

406 let v Celju Naša ekipa je ministra za obrambo Karla Erjavca pospremila z delovnega posveta v Lučah na helikopter, da si je s ptičje perspektive ogledal plaz Macesnik nad Solčavo. Po delovnem sestanku v občini Nazarje je o problematiki državnega cestnega omrežja govoril minister za promet Janez Božič. Po njegovih besedah bi se lahko graditev hitre ceste v okviru tretje razvojne osi začela konec leta 2009. Na državnem cestnem omrežju v tej regiji poteka kar 33 projektov, za katere je letos name-

govih besedah v veliki meri odvisna od razvoja regije oziroma od odločitve, ali bo SA-ŠA imela lastno regionalno bolnišnico ali pa se bo združila s katero drugo.

Razcvet? Drugi ministri so se odpravili po svojih področjih. Minister za kmetijstvo Iztok Jarc je med drugim obiskal kmetijo Rotnik, visokošolski minister Jure Zupan podjetje Kemija Mozirje, pravosodni minister Lovro Šturm pa Okrajno sodišče v Velenju. Minister za lokalno samoupravo in

njenih pet milijard evrov, več pa se jih regiji za to področje obeta v letih 2009 in 2010.

Minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel in minister za razvoj Žiga Turk sta se med drugim ustavila v velenjskem podjetju Vegrad, kjer ju je sprejela glavna direktorica Hilda Tovšak. Ministrice Marjeta Cotman pa je svojo pot po regiji SA-ŠA sklenila z obiskom Doma za starejše občane v Celju, kjer je v družbi celjskega župana Bojana Šrota in župana Železnikov Mihaela Prevca trem stoletnicam in eni stošestletnici voščila še na mnoga leta.

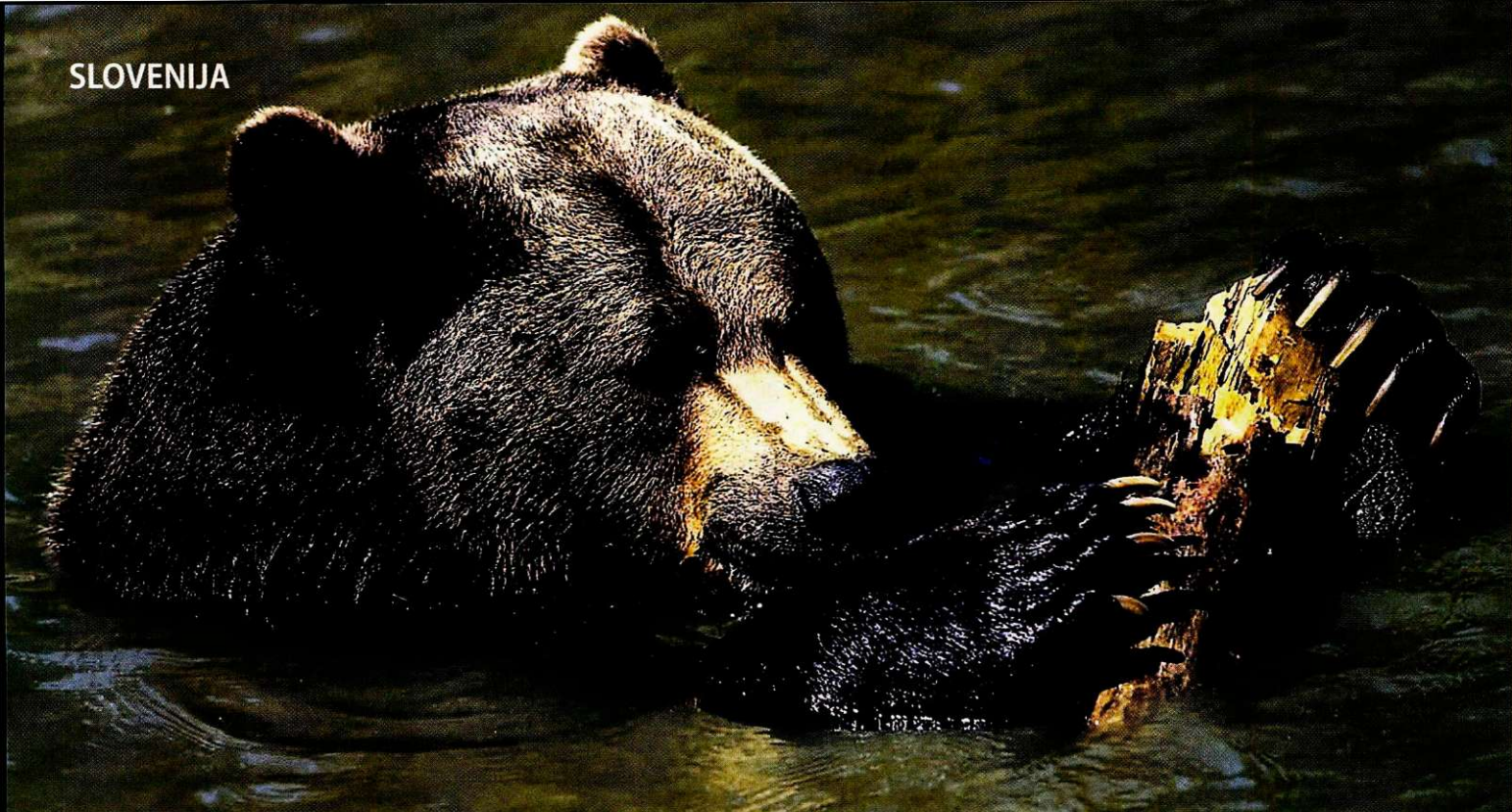
Omeniti velja tudi srečanje ministra za zdravje Andreja Bručana s predstavniki bolnišnice v Topolšici. Minister je zaposlenim zagotovil, da bo bolnišnica ostala, morda le z nekoliko drugačno vsebino, saj je nikoli niso mislili zapreti. Njena usoda pa je po nje-

regionalno politiko Ivan Žagar se je z župani in s predstavniki občin v Mozirju pogovarjal o aktualni pokrajinski zakonodaji, šolski minister Milan Zver pa je prerezal trak ob odprtju podružnične osnovne šole in vrtca v Solčavi. Vasko Simoniti, minister za kulturo, si je ogledoval obnavljanje nekaterih kulturnih spomenikov, okoljski minister Janez Podobnik pa se je med drugim srečal z županjo občine Ljubno ob Savinji Anko Rakun, s katero sta govorila o varstvu okolja v tej z naravnimi lepotami izjemno obdarjeni regiji.

Upoštevajoč višja finančna sredstva za razvoj prihodnje pokrajine SA-ŠA, ki temeljijo na novem zakonu o financiranju občin, ter po zgraditvi hitre ceste v okviru tretje razvojne osi si njeni prebivalci v nekaj letih lahko obetajo še hitrejši gospodarski razcvet. **D**

Ministra Žiga Turk in Dimitrij Rupel v Vegradu

Medved se v Sloveniji hitro množi.

Za medveda in proti njemu

Jan Peterka, foto: arhiv Demokracije, osebni arhiv Janeza Konečnika

Medvedi v zadnjem času zelo burijo duhove. Ljudje na Dolenjskem in Notranjskem se počutijo ogrožene. Kaj si mislijo o medvedih, smo vprašali ustrezne institucije ter zagovornike in nasprotnike odstrela medvedov.

Za letos je minister za okolje in prostor Janez Podobnik v spremembi pravilnika o odvzemu osebkov rjavega medveda iz narave določil odstrel 100 medvedov. Ker so rjavi medved, volk in ris v skladu z uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah zavarovane vrste, je treba zanje zagotoviti ohranjanje ugodnega stanja. Predvideni odstrel pa vsako leto v javnosti med strokovnjaki in še zlasti med borci za pravice živali povzroča vroče polemike. Po mnenju nekdanjega člana delovne skupine za načrtovanje upravljanja z velikimi zvermi Borisa Kryštufeka natančnega števila medvedov v Sloveniji ne poznamo. Uradne ocene o številčnosti populacije se gibljejo med 500 in 700 osebkov, o čemer pa Svetovni sklad za naravo (WWF) dvomi in meni, da je precej verjetnejša nižja številka.

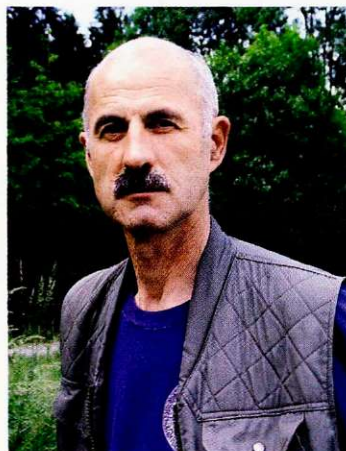
Kot so nam sporočili z ministrstva za okolje in prostor, je vlada julija lani sprejela dodatne ukrepe za zagotovitev varnosti ljudi in

obvladovanje populacije rjavega medveda; tako je znova uvedla mrhovišča, ki so bila odpravljena leta 2002 zaradi evropske direktive, s spremenjenim prometnim režimom na gozdnih cestah bodo zagotovili mirne cone za rjavega medveda, pospešili sanacijo divjih odlagališč in predlagali odpravo krmišč z močno krmo za divje prašiče na območju rjavega medveda, ker privabljajo medveda v bližino naselij. S temi ukrepi naj bi ob primerni številčnosti rjavega medveda zagotovili varnost ljudi na tem območju in obdržali populacijo v ugodnem stanju.

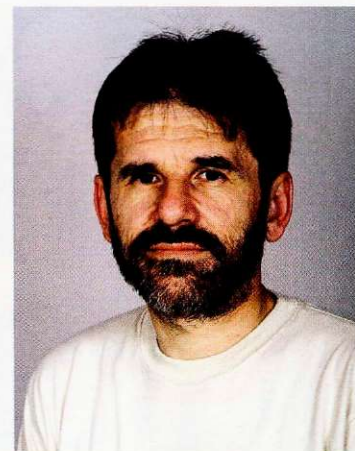
Kaj pravijo varuhi živali? Za mnenje o medvedji problematiki smo vprašali tudi varuha pravic živali Vlada Begana. Varuh pravic živali je poseben organ Društva za osvoboditev živali in njihove pravice, njegova glavna naloga pa je, da se na pravnem področju zavzema za živali. Je pravnik in pripravlja razne pobude ter predloge za izboljšanje pravnega

položaja živali. Po Beganovem mnenju odstrel medvedov v letu 2007 ni upravičen. Po njegovem mnenju je medved ogrožena živalska vrsta, zavarovana z uredbo o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah pa tudi s habitatno direktivo Evropske unije. Po omejenih uredbi naj bi bilo mogoče posegati v vrsto samo pod dvema pogojema: da ni druge možnosti in da to ne škodi ugodnemu

stanju populacije. Čeprav država trdi, da je medvedov preveč glede na okolje oz. da povzročajo škodo in ogrožajo varnost ljudi, pa po njegovem mnenju ni izpolnjen noben pogoj omenjene uredbe in habitatne direktive. Ker se društvu zdi pravilnik, ki omogoča odstrel medvedov, protustaven, so na Ustavno sodišče Republike Slovenije vložili pobudo za presojo njegove zakonitosti, pritožbo

Janez Konečnik, fotolovec

Varuh pravic živali Vlado Began

pa so vložili tudi na direktorat za okolje evropske komisije zaradi domnevnega kršenja habitatne direktive. Na vprašanje, kakšna bi bila ustrezna rešitev problematike, je varuh odgovoril, da v Sloveniji obstaja strategija upravljanja z rjavim medvedom, v kateri so navedeni mnogi nenasilni ukrepi, s katerimi bi lahko dosegli sožitje med medvedom in človekom. Med ukrepi je pomembno predvsem pravilno krmljenje, ki ne povzroča odvisnosti medveda od človeka. Po varuhovem mnenju se pogosto dogajajo nepravilnosti v zvezi z lovom na medvede. Društvo je pred časom vložilo kazensko ovadbo zoper neznanega storilca zaradi domnevnega mučenja medvedjih mladičev v bližini Ponikev pri Cerknici marca letos, ko naj bi bila dva medvedja mladiča živi vabi, da bi privabili njuno mater. Medvedke potem niso ustrelili, mladiča pa sta poginila, po mnenju društva naj bi bil enega pokončal lovski pes. O zadevi smo se pozanimali tudi na Zavodu RS za gozdove in ministrstvu za okolje in prostor. Na obeh institucijah so nam zagotovili, da je intervencijska skupina Zavoda RS za gozdove ukrepala na primeren način. Brlog medvedke z dvema mladičema je bil v neposredni bližini vasi oziroma naselja, zato je obstajala realna in potencialna nevarnost, da bi prišlo do konflikta.

Kriva nezaveščenost Janez Konečnik, znan fotolovec, je zagovornik odstrela medvedov, vendar ne v takšnem številu. Pravi, da nikoli v življenju ni imel težav z medvedi, čeprav jih je že nič koliko fotografiral. Predvsem

Prebivalci na območjih, kjer živi medved, zagovarjajo odstrel.

naj bi ljudje premalo vedeli o medvedih in prepogosto vdirali v njihovo okolje, premalo pa je tudi opozorilnih tabel. Medved se po naravi človeka boji in napade le, če se počuti ogroženega. Konečnik zagovarja vnovično uvedbo mrhovišč. O slednjih pa ima negativno stališče dr. Miha Adamič z Biotehniške fakultete v Ljubljani, ki je pred časom za Dnevnik dejal, da »bo medved raje šel na drobnico na pašniku kot na crknjeno kravo na mrhovišču«. Temeljni problem naj bi bil v tem, da smo desetletja medveda hranili in ga navajali na človeka. Po Konečnikovem mnenju je pomembno, da se ostanki drobovine ne odlagajo v gozdu, ker to privablja medveda. Odstrel medveda zagovarja, ker naj ne bi bilo normalno, da medved prihaja celo na obrobje Ljubljane. Nič pa nima proti lovskemu turizmu, v katerem se obrača precej denarja. Lovski turisti so za odstrel medveda pripravljani plačati tudi do 6.000 evrov. Janez Konečnik pravi, da bi morali organizirati opazovalnice, iz katerih bi si turi-

sti lahko v naravi ogledali rjavega medveda. To vrsto lovsko-turistične ponudbe naj bi bili že uvedli v lovišču Snežnik in v Lovski družini Draga. Predvsem naj bi se za tovrsten ogled divjih živali zanimali gostje iz zahodnoevropskih držav.

Samo v izjemnih primerih Pogovarjali smo se tudi z Romanom Turnškom, predsednikom Društva proti mučenju živali Trbovlje, ki zelo dobro pozna problematiko medveda, saj je njegova namestnica članica komisije za velike zveri na ministrstvu za okolje in prostor. Pred časom je bil podan predlog za pridobitev dovoljenja za sterilizacijo medvedjih samic v primeru prevelikega razpoda, vendar ni bil sprejet, ker naj bi to bilo mučenje živali. Po njegovem mnenju pa bi bila to najbolj humana rešitev. Turnšek pravi, da je odstrel v tolikšem obsegu popolnoma neprimeren. Zagovarja pa odstrel v nujnih primerih, ko gre za ogrožanje človekove varnosti. Opozarja na dejstvo, da je medved divja žival,

ki se ne more navaditi na človeka, saj za seboj nima nekaj tisoč let udomačitve kot npr. pes. Opozoril je na primer medveda v Kočevju, ki je bil pred nekaj leti turistična atrakcija. Dokler je bil majhen, je bilo vse v redu, ko pa je odrasel, je postal prenevaren in morali so ga ustreliti.

Lov povečuje konflikte Stanko Valpatic, predsednik Društva za osvoboditev živali in njihove pravice, nam je posredoval izsledke raziskave o populaciji črnih medvedov, ki je bila v 90. letih prejšnjega stoletja opravljena v ZDA in Kanadi. Želeli so ugotoviti dejavnike, ki zmanjšujejo konfliktne situacije človeka z medvedom. Prva možnost je bil lov. V nekaterih zveznih državah so zato povečali odstrel medvedov. Druga možnost je bil program izobraževanja prebivalcev o pravilnem ravnanju z medvedi, sobivanju z njimi, kje ne smejo odlagati odpadkov hrane. Program je potekal v najbolj znanih nacionalnih parkih. Izsledki raziskave so pokazali, da se je tam, kjer so povečali odstrel medvedov, število konfliktov med medvedi in človekom povečalo. Kjer so uvedli program ozaveščanja ljudi o sobivanju z medvedi, se je število konfliktov med medvedi in človekom drastično zmanjšalo.

Resnica je nekje vmes Prav gotovo bi se v krajih, kjer medvedi živi, našlo več zagovornikov odstrela medvedov kot v krajih, kjer te največje evropske živali ni. Vprašanje je, koliko medvedov naj bi torej ustrelili. Najbrž pa je 100 letno res previsoka številka. ■

Kočevska – dežela medvedov

ma-tisk, d. o. o.

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

Odgovorno partnerstvo z rojaki

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven

Z državnim sekretarjem Zorkom Pelikanom, vodjo Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, smo se pogovarjali o aktualni problematiki naših rojakov v tujini in se ozrli na njegovo dosedanje vodenje urada.

Zorko Pelikan, letnik 1954, je diplomant ljubljanske Biotehniške fakultete, svoje zanimanje pa je sprva posvetil konservatorstvu, kar ga je v začetku devetdesetih let pripeljalo na mesto direktorja novogoriškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine. Ima tudi bogate zunanjepolitične izkušnje. Med drugim je bil dvakrat konzul RS v Trstu, že leta 2000 pa je za kratek čas vodil urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Od najinega zadnjega pogovora, ko ste se umestili kot vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, je poteklo že nekaj

časa. Kako bi ocenili dosedanje delo?

Če upoštevamo, da sem prišel na urad 1. decembra 2005, si upam reči, da sem že kar dolgo na tem položaju, sploh če upoštevamo, da se je pred menoj od leta 1990 zvrstilo 13 vodij urada, čeprav naj bi bili mandati štiri-letni. S sodelavci smo se takoj dobro ujeli. Že na začetku je bilo med mojimi prioritet ampak tudi to, da sem navezal dobre stike s Slovenci v zamejstvu in po svetu, katerim je delo urada pravzaprav namenjeno. V tem smislu sem sledil svojemu konceptu z začetka mandata, da vzpostavimo odnos resnega in odgovornega

partnerstva med Slovenci zunaj meja in našim uradom, ki naj bi zanje postal zanesljiva referenca, na katero bi se lahko kadar koli obračali. Urad s svojim delom potrjuje skrb Republike Slovenije za njihove potrebe.

V tem smislu je zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja nekakšen temeljni kamen. Obstajajo pa kritike, da zakon ni dobil prave implementacije v podzakonskih aktih.

Z ugotovitvijo, da gre za temeljni kamen, se popolnoma strinjам, kajti zakon postavlja pravni okvir za urejanje teh odnosov. Le-ti niso več prepuščeni naklju-

čju, slabi ali dobri volji, večjemu ali manjšemu razumevanju oblasti, ampak je dana pravna podlaga, ki te zadeve v temelju ureja. V tem smislu res lahko trdimo, da je za Slovence v zamejstvu in po svetu ta zakon in z njim seveda skrb slovenske države dejansko prelomnega značaja.

Strinjam pa se, da nekateri izvedbeni akti, denimo v zvezi z vračanjem Slovencev v RS – predvsem na področju pogovov, po katerih se Slovenci, ki se vrnejo v Slovenijo, lahko vključijo v našo družbo – puščajo še nekatere nejasnosti. Vlada in zakonodajna veja oblasti se zelo trudita, da bi to čim prej uredili. Jasn je, da se te zadeve ne rešujejo čez noč, čeprav že beležimo pomembne dosežke. Novi zakon o visokem šolstvu bo v svojem besedilu implementiral tudi tisto, kar narekuje zakon o odnosih s Slovenci zunaj meja. Tudi na področju štipendiranja bodo Slovenci iz tujine v skladu z novim zakonom o štipendiranju lažje kandidirali za pridobitev štipendij v Sloveniji.

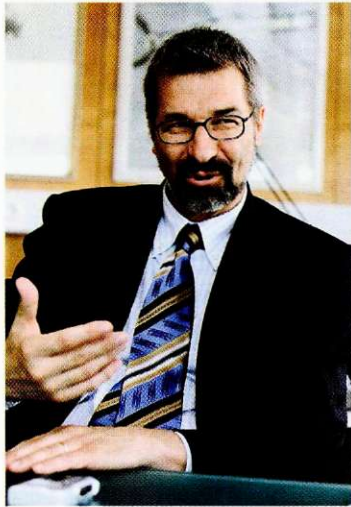
Nekateri pozitivni učinki so torej že opazni, treba pa bo še kaj storiti na področju vračanja Slovencev in njihovega zaposlovanja. V tem oziru je velik problem učenje slovenščine, saj imamo pogosto opravka z mešanimi zakoni, ko zakonec slabo pozna naš jezik. Lahko si predstavljate pomen znanja jezika za vključitev na tukajšnji trg dela.

Za uveljavljanje pravic naših zamejcev pa je vendarle ključna politična volja druge strani, kot smo večkrat videli. Kakšno se vam zdi ozračje v Italiji, kjer je na oblasti leva sredina?

Res je sicer, da so levsredinske koalicije statistično nekako bolj odprte do manjšin. Pomembno

je, da je politična oblast naklonjena temu vprašanju tako v parlamentu kot na ravni vlade.

Hkrati pa moramo upoštevati, da gre pri manjšinskih zadevah za spoštovanje mednarodnih pogodb in konvencij, zato tukaj dnevna politika ne sme imeti odločilne besede. To so obveznosti, ki jih neka država do manjšinske skupnosti pač ima ne glede na po-

ustavnega sodišča in v skladu z Avstrijsko državno pogodbo ostala tudi odprta možnost nadaljnjega urejanja manjšinskih pravic, ki jih morebitni zakon ne bi dokončno uredil.

Samo Bevk (SD) bo danes (pogovor je nastal v ponedeljek, 28. maja, dopoldne, op. M. V.) postavil poslansko vprašanje premierju Janši v zvezi z izborom revije za Slovence po svetu. Očitki gredo v smer, da sta branost in doseg revije močno upadla in da so bili kriteriji izbora revije vprašljivi ...

Ponudba založbe Otroci, d. o. o., za izdajanje revije za Slovence po svetu, ki se zdaj imenuje Moja Slovenija, je bila dokončno izbrana nekaj dni prej, preden sem prišel na to mesto. Takrat so me opozarjali, naj ne bi bili spoštovani kriteriji pri izboru te revije. Preverili smo mehanizem izbiranja in ugotovili, da napak v postopku ni bilo, tako da po tej plati ni bilo mogoče oporekati izboru revije.

Res pa je, da je bila kakovost revije v prvih številkah izjemno šibka, da je bilo veliko pripomb na vsebino in podobo revije. Zato smo v konstantnem dialogu z revijo, tudi skozi svet revije, v katerem smo predstavniki urada poskušali to popraviti, in moram reči, da so bili glede zunanje podobe, pokrivanja dogodkov po svetu ter števila zunanjih sodelavcev doseženi premiki na bolje.

Kar pa se branosti revije tiče, je treba upoštevati, da se je njen koncept bistveno spremenil. Če je prej za Rodno grudo in revijo Slovenija.svet veljalo, da so bili prejemniki individualni naročniki, je bil tukaj z izborom revije sprejet drug koncept, po katerem je revija brezplačna in jo založba distribuira prek slovenskih organizacij oziroma društev. Predpostavljam, da je prišlo do razhajanja med tistimi bralci, ki so bili prej individualni naročniki, in novim konceptom, ko so bralci člani oziroma obiskovalci teh društev. Sedanja rešitev je torej drugačna, zato bomo poskušali ugotoviti, kakšna je dejanska razširjenost revije med Slovenci po svetu, in v skladu s tem sprejeli tudi ustrezne odločitve. **D**

litično konstelacijo. Če govorimo o Trstu, Gorici in Vidmu, so razlike v pravicah, ki jih uživa manjšinska skupnost, opazne. Seveda si želimo, da bi bilo teh razlik čim manj in da bi bile manjšinske pravice v enaki meri uveljavljene v vseh treh pokrajinah.

Po drugi strani se kljub obljubam na avstrijskem Koroškem kot jara kača vleče vprašanje dvojezične topografije ...

Dvojezične krajevne table so zgodba, ki se na Koroškem vleče že desetletja. Gre za težko rešljivo vprašanje. Razlog za zmerni optimizem je v obljubi sedanje vladajoče koalicije v Avstriji, ki to vprašanje želi rešiti. Napovedali so, naj bi zadevo uredili do poletja letos.

Tudi mi želimo, da bi prišlo do rešitve tega vprašanja, da bi se napetost, ki je nastala med koroškimi Slovenci in avstrijsko državo glede dvojezičnih tabel, sprostila, da bi manjšina zaživela in se začela razvijati tudi na drugih področjih.

Videli pa bomo, kaj bo ponudila avstrijska zvezna vlada. Vsekakor pričakujemo, da bo zakonski predlog v skladu z razsodbami

Tedenski utrip

PRISLUHNITI VEČJEZIČNOSTI Zavod za slovensko izobraževanje je v Špetru Slovenov v Benečiji organiziral posvet z naslovom Večjezičnost kot cilj vseživljenjskega izobraževanja – Izkustva, resursi in možnosti jezikovnih manjšin. Predavatelji mnogih narodnih manjšin in jezikovnih skupnosti iz raznih krajev Evrope so predstavili izkušnje, ki so bile nov izziv tudi za tiste, ki se s temi vprašanji soočajo vsak dan. Kot je v uvodu dejal predsednik zavoda Giorgio Banchig,

Posvet Večjezičnost kot cilj vseživljenjskega izobraževanja

je bil namen posveta razširjanje kulture večjezičnosti kot sredstva sporočanja, spoznavanja in premagovanja ovir med narodi nove Evrope. Prav v tem razpolagajo jezikovne manjšine z resursi in možnostmi, ki doslej niso bili dovolj raziskani in ovrednoteni. Posvet naj bi te vidike osvetlil in nakazal njihovo perspektivnost. Na posvetu so tako izpostavili izkustva šolskih ustanov na narodnostno mešanih območjih v Furlaniji – Julijski krajini, na avstrijskem Koroškem in v Sloveniji (Obala in Prekmurje). M. M.

GORICA DESNI SREDINI 27. in 28. maja so v več italijanskih občinah in pokrajinah potekale lokalne volitve. Ob nekoliko manjši volilni udeležbi v primerjavi s prejšnjimi volitvami je podatek, ki najbolj zbode, dokaj zanesljiva prevlada desnosedinske Hiše svoboščin na severu države.

Tu so se desnosedinski kandidati potrdili v večini občin, kjer so že vladali, dodatno pa so osvojili Verono in nekatera druga mesta. Med temi je tudi Gorica (z Vittorinom Brancatijem je zadnjih pet let prvič imela levosredinskega župana). Po razkolu znotraj levosredinske koalicije je bila zmaga skupnega kandidata desnice Ettoreja Romolija že v prvem krogu pričakovana. Romoli je dobil 50,65 odstotka glasov, kandidat Oljke Giulio Mosetti, ki ga je podpirala tudi stranka Slovenska skupnost, pa je s 16,38 odstotka pristal šele na tretjem mestu, tudi za skupnim kandidatom vrste lokalnih list Bellavitejem. Bo novi goriški župan tako dobro sodeloval s slovensko skupnostjo kot Brancati?

Gorica je dobila novega župana

Sever Libanona je zajelo nasilje, ki so ga sprožili pripadniki skrajne sunitске skupine Fatah al-Islam.

Vrnitev k prelivanju krvi

Ana Müllner, foto: Reuters, AP

Situacija v večno nestabilnem Libanonu se iz dneva v dan slabša. V državi je izbruhnil največji notranji spopad po letu 1990. Oblasti ga poskušajo zajezi, v val nasilja pa naj bi bila vpletena tudi sosednja Sirija.

Prebivalci države, ki so jo nekoč imenovali „Švica Bližnjega vzhoda“, se lahko z nostalgijo spominjajo zlatih časov, ko so v državi mirno sobivale tri velike verske skupnosti (kristjani, šiiti in suniti) in ko je Libanon dosegal zavirljive gospodarske rezultate. Ko je leta 1975 izbruhnila državljanska vojna, je šlo vse navzdol. Po letu 1990, ko se je končala, se je stanje popravilo, sedaj pa se razmere spet slabšajo. In če je do sedaj oblastem v Bejrutu največ sivih las povzročalo skrajno šiitsko gibanje Hezbolah, ki je na jugu praktično ustanovilo državo

znotraj države, so tokratni val nasilja sprožili palestinski teroristi v imenu skupine Fatah al-Islam.

Novi val nasilja Tokratni spopadi na libanonskem ozemlju so se začeli, ko so pripadniki teroristične skupine Fatah al-Islam zasedli enega od palestinskih begunskih taborišč na severu države, kjer prevladuje sunitško prebivalstvo. Po zavzetju begunskega centra je začela ofenzivo libanonska vojska, ki pa ima v tem primeru precej omejeno moč delovanja; če bi se z islamisti spopadli znotraj taborišča, bi to zelo verjetno

povzročilo večje število žrtev med civilisti, ki v podobnih taboriščih že tako ali tako živijo v izredno slabih razmerah. Poleg tega je 12 palestinskih begunskih taborišč na severu države po dogovoru med Libanonom in Organizacijo Združenih narodov iz leta 1969 zunaj pristojnosti libanonske vlade, neuradno pa naj bi Palestinci

v zameno poskrbeli za razorožitev svojih skrajnih rojakov.

O aktualni krizi v Libanonu je še posebej težko govoriti glede na to, da so informacije, ki prihajajo z bojišč, zelo skope in marsikdaj tudi protislovne. Libanonska vlada v begunska taborišča namreč ne želi spuščati novinarjev, saj naj bi bilo poročanje prenevar-

Libanon (takoj za Irakom) postaja najpomembnejše bojišče za prevlado šiitov ali sunitov.

Libanonska vojska se je tokrat hitro odzvala.

no. Tako se pravzaprav niti ne ve, koliko žrtev so do zdaj zahtevali spopadi. Njihovo število naj bi se po neuradnih podatkih gibalo okoli sto, medtem pa ZN že svarijo pred novo humanitarno katastrofo na območju, saj je zaradi spopadov močno otežena dostava nujnih življenjskih dobrin v palestinska taborišča.

Sosedska čustva Sicer pa je čustva, ki jih prebivalci Libanona gojijo do Palestincev, zelo težko opredeliti. Mnogi Libanonce krijejo svoje sosede za podpihovanje vstaje, ki je povzročila petnajstletno državljansko vojno. Poleg tega je do sedaj veliko Palestincev vsako nestabilnost v Libanonu izrabilo kot priložnost za poglobitev nemirov; v begunska taborišča, kjer potekajo spopadi, naj bi bilo že prispelo več Palestincev, ki niso člani nobene skupine, temveč je njihova naloga mešati štrene obema vojskujočima se stranema in povzročiti še več zmede. A treba je omeniti, da večina Palestincev ta čas izkazuje močno podporo libanonski vladi in hkrati glasno kritizira islamske skrajneže, ki v palestinskih taboriščih pobijajo rojake in mečejo slabo luč na celoten narod. Vlada v Bejrutu že dolgo ni uživala tolikšne podpore tako doma kot tudi zunaj svojih meja, saj jo pri boju s Fatah al-Islamom podpira tako rekoč celoten Libanon vključno s političnim krilom skrajnega šiitskega gibanja Hezbolah. Libanonski premier Fuad Sinjora se le še z zadnjimi močmi drži na svojem položaju; odkar se je lani poleti končala vojna med Hezbolahom in Izraelom je stalno na udaru in pozivi k njegovemu odstopu so pojavljajo skoraj vsak dan. Ob uspešni razrešitvi krize bo tako najverjetneje še največ pridobila vlada v Bejrutu,

Spopadi so najbolj prizadeli civiliste v begunskih taboriščih.

Libanonski premier Fuad Sinjora

za katero so zdajšnji spopadi morda zadnja možnost, da si povrne zaupanje in pridobi podporo svojega prebivalstva.

Kriza na obzorju? Spopadi s Fatah al-Islamom so, gledano v ožjem kontekstu, le spopad uporniške skupine z libanonsko vojsko, a vseeno so lahko aktualni dogodki znamenje za poplah, saj napovedujejo novo krizo na Bližnjem vzhodu. To pa predvsem zato, ker se iskaneje morilca nekdanjega libanonskega premierja Rafika Haririja – umor naj bi bili po mnenju vlade v Bejrutu naročili v sosednjem Damasku, kar pa sirijske oblasti seveda zanikajo – približuje koncu. Z vsakim dnem, ko je posebna komisija ZN bliže morilcu nekdanjega uglednega premierja, se posledično zaostrejuje odnosi med Libanonom in Sirijo. Nasilje znotraj begunskih taborišč je v Libanonu spet sprožilo val obtoževanj, naperjenih proti Siriji. Slednja naj bi že tako ali tako financirala oz. celo upravljala skrajno šiitsko gibanje Hezbolah, ki je v Libanonu ustanovilo državo v državi.

Najbolj alarmantno sporočilo spopadov v Libanonu pa je gotovo to, da bodo po novem zdrahe

v državi delali ne samo pripadniki skrajnih šiitskih gibanj, temveč tudi sunitskih. Od leta 1990 so namreč za levji delež vseh nasilnih dejanj (vključno s samomorilskimi napadi) odgovorni pripadniki skrajnih šiitskih gibanj. Libanon je šolski primer največje bližnjevzhodne rak rane 21. stoletja, to je razklanosti med šiiti in suniti, ki že zdavnaj presega tradicionalno delitev libanonskega prebivalstva na kristjane in muslimane. Iz Iraka, ki je najpomembnejše bojišče za nadvlado ene od obeh muslimanskih lo-

čin, se sedaj vzorec širi na druge države, kjer sta pred tem mirno sobivali obe skupnosti. Podpihovanje nasilja s strani Sirije, Irana (ki se trudita za šiitsko nadvlado) ter Savdske Arabije (ki podpira sunita) je za Libanon lahko usodno. Zunanji pritiski omenjenih držav so povzročili krvavo državljansko vojno, po kateri si država še vedno ni opomogla. Nekdanja »Švica Bližnjega vzhoda« bo tako potrebovala še dolgo časa, da bo v njej spet zavladala blaginja, če sploh še obstaja upanje za njeno vrnitev. ■

Kaj je Fatah al-Islam?

Fatah al-Islam je nova in izredno nevarna teroristična organizacija. Domnevno naj bi bila del razširjene mreže sunitskih bližnjevzhodnih islamistov. Za organizacijo se je razglasila novembra lani, ko se je ločila od večje (in bolj znane) skupine Fatah al-Initifada. Slednjo že nekaj časa vodi Chaker al-Absi, Jordanec palestinskega rodu, ki je bil eden največjih zaveznikov lani ubitega Musaba al-Zarkavija, poveljnika zloglasne Al Kaide v Iraku. Ker je bila Fatah al-Islam do nedavnega povsem neznana organizacija, še vedno ni povsem jasno, kdo so njeni pripadniki. Nekateri trdijo, da so njeni borci Palestinci, drugi mislijo, da so njeni pripadniki skrajni islamisti iz več muslimanskih držav. Najverjetnejša teorija pa je, da so pripadniki Fatah al-Islama Palestinci iz različnih držav, ki so odraščali in se urili v Jordaniji ali Savdski Arabiji, se bojevali v Iraku in končali v Libanonu.

Tako kot izvor skupine tudi ni povsem znano, kaj si je zloglasna organizacija sploh zadala za glavni cilj svojega delovanja. Libanonska vojska trdi, da je odcepitev skupine od Fatah al-Initifade zrezirala Sirija, ki naj bi skrivoma tudi vodila to skrajno skupino. Sirija naj bi po mnenju libanonskih oblasti poskušala na vsak način destabilizirati Libanon v svojo korist, pri čemer naj bi uporabila tudi islamske teroriste. Medtem pa opozicija v Bejrutu opozarja vlado, da ne more vedno krivde valiti na Sirijo; po njihovem mnenju naj bi bil Fatah al-Islam le ena izmed številnih bližnjevzhodnih terorističnih organizacij in nič več. Katera izmed različic se bo sčasoma pokazala za pravilno, bo pokazal čas, medtem pa posamezniki, ki so bili navzoči pri spopadih med teroristi in vojsko, trdijo, da so pripadniki al-Islama med najbolj ekstremističnimi teroristi do sedaj, v prihodnje pa bodo zagotovo še utrdili svojo moč na Bližnjem vzhodu.

Združeni narodi svarijo pred humanitarno katastrofo.

Poklic za belce

Ameriško pravosodno ministrstvo je vložilo tožbo proti organizaciji newyorških gasilcev zaradi sprejemnih izpitov, ki naj bi bili prirejeni tako, da na njih pade večje število temnopoltih in Latinoameričanov. Prizadevanja za večjo raznolikost newyorških gasilcev potekajo že več desetletij, vendar jih je danes še vedno več kot 90 odstotkov belih moških krščanske, večinoma katoliške veroizpovedi. Med okoli 10.000 gasilci je le 21 žensk. V vrstah gasilcev je tako le tri odstotke temnopoltih in 4,5 odstotka Latinoameričanov. S podobnimi težavami se srečujejo tudi gasilci organizacije po drugih ameriških mestih, kjer so prav tako morala sodišča ukazati večje zaposlovanje manjšin v tem še vedno »belem« ameriškem poklicu.

Jedrska energija Kitajska ima ta čas 10 jedrskih reaktorjev, država pa načrtuje, da jih bo do leta 2020 zgradila še 32. Povpraševanje po energiji na Kitajskem strmo narašča, vlada pa jedrsko energijo ponuja kot alternativo termoelektrarnam, katerih glavni energent je premog. Tuji ponudniki jedrske tehnologije se vse bolj obračajo na kitajski trg, saj prodaja jedrske tehnologije drugod po svetu upada. Tako naj bi država z družbo Westinghouse Electric, ki je del japonskega tehnološkega koncerna Toshiba, v prihodnjih nekaj tednih skle-

nila dogovor o nakupu štirih jedrskih reaktorjev. Koliko bo Kitajsko to stalo, ni znano. Iz Westinghousea so decembra lani sporočili le, da gre za več milijard dolarjev vreden posel.

Izgubljeni zgodovina Ena najpomembnejših turističnih znamenitosti v Londonu, znamenita ladja Cutty Sark iz 19. stoletja, s katero so vozili čaj iz Kitajske, je bila v požaru, ki je izbruhnil v ladijskem doku, hudo poškodovana. 138 let staro ladjo iz železa in lesa so v doku v vzhodnem Londonu restavrirali, zato bo škoda manjša, saj so bili jambori in okoli 50 odstotkov desk odstranjeni. Britanci so bili pretreseni ob pogledu na priljubljeno londonsko znamenitost, ki je bila obdana z dimom, nekateri pa menijo, da

z izgubo izvirnika izgubiš tudi zgodovino. Ladja, ki meri 85 metrov, njen najvišji jambor pa sega 46,3 metra nad palubo, je na prvo pot proti Šanghaju odplula 16. februarja 1870, pri tem podrla vse hitrostne rekorde ti-

stega časa in postala del britanske pomorske in trgovske zgodovine. Do Kitajske je priplula le osemkrat, saj so jadrnice takrat nadomestili parniki. Ladjo pa so uporabljali tudi kasneje. Med drugo svetovno vojno so na njej usposabljali britanske mornarje, leta 1951 so jo zasidrili v Londonu v okviru britanskega festivala, kmalu zatem pa jo je kupila družba Cutty Sark.

Ostriga V predmestju Bangkoka so odkrili ogromno ostrigo, staro okoli 5500 let, kar potrjuje teorijo, da je bilo območje, na katerem so zgradili tajsko prestolnico, nekoč pod morjem, je dejal tajski geolog. Na gradbišču okoli budističnega samostana Mahamakuta v pokrajini Nakhon Pathom na zahodu

TUJI TISK

La Repubblica

Moderni Japonci

Na Zahodu je staromodni tisti, ki ne je sušija in sašimija, oziroma tisti, ki ne sledi zdravi japonski hrani. Nasprotno pa Japonci, ki še pred nedavnimi niso jedli rdečega mesa, mleka in sira, postajajo mesojedci in torej spreminjajo svojo

prehrano. Japonska agencija za ribolov je objavila izsledke raziskave o kulinarčnih strasteh prebivalcev Dežele vzhajajočega sonca. V zadnjih 40 letih se je poraba rib zmanjšala za 20 odstotkov in še vedno upada. Zaradi prehrane z rdečim mesom je mogoče trditi, da se bo povprečna višina Japoncev v dveh ali treh generacijah opazno zvišala. Leta 2005 je bilo doseženo ravnovesje med uporabo rdečega mesa in rib: na leto vsak Japonec poje povprečno 12,6 kg mesa in 12,7 kg rib. Drugače povedano, hamburger ima na Japonskem približno takšen uspeh kot japonski suši na Zahodu. Zaradi takšne prehrane pa so Japonci pridobili še eno težavo: preveliko telesno težo.

BBC

Tintin

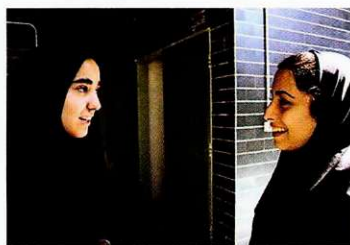
V Belgiji so 22. maja praznovali stoletnico rojstva slikarja Hergeja, ki si je izmislil Tintina, junaka stripov, priljubljenih po vsem svetu. Za jubilej so v Belgiji natisnili priložnostne znamke, izdali priložnostne kovance in odprli

muzej, posvečen umetniku. Trindvajset knjig o dogodivščinah neustrašnega poročevalca Tintina in njegovega zvestega prijatelja je prevedenih v več kot 50 jezikov, po vsem svetu pa so prodali okoli 200 milijonov izvodov. Toda ne glede na to, da po umetnikovi oporoki nihče nima pravice več risati novih risank o Tintinovih dogodivščinah, je umetnikova družina dala dovoljenje režiserju Stevnu Spielbergu za snemanje trilogije o Tintinu. George Remi, Herge je psevdonom, se je rodil 22. maja 1907. Črno-beli strip o Tintinu je začel risati po obisku Sovjetske zveze v 20. letih. Sledila je knjiga o Tintinovih dogodivščinah v Kongu.

Bangkoka so našli kakšnih sto kosov različnih lupin. Geolog Suwat Tiyaipairath trdi, da gre pri večini za lupine mehkužcev in polžev, za znanstvenike pa je bila najbolj zanimiva ogromna ostriga, ki so jo odkrili deset metrov pod zemljo. Ostriga je dolga 20 in široka 10 centimetrov. Geologi so prepričani, da so bila številna območja Tajske, med njimi tudi Bangkok, pred več kot 5000 leti pod morjem.

Posebna kolesa Iran namera va izdelati posebno kolo za ženske, ki bo v skladu z islamskimi zakoni in med vožnjo ne bo od-

krivalo delov telesa. Novo kolo naj bi imelo kabino, ki bo skrivala polovico telesa kolesarke. Za posebno žensko kolo je iran-

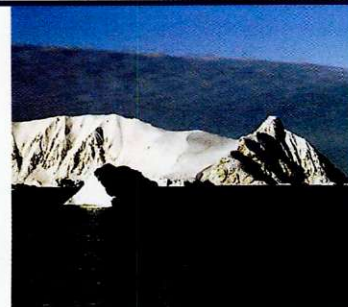
ska vlada izbrala tudi posebnega projektanta. V strogo islamskem Iranu je šport za ženske, posebno kolesarjenje, na splošno sporen. Bilo je že več poskusov, da bi se to spremenilo, vsaj kar zadeva atletiko, vendar so vsa prizadevanja reformistov zaradi skrajnega islamizma padla v vodo.

Debelost Evropska komisija je skupaj z mednarodnim kuharskim združenjem Euro-toques sprožila projekt za bolj zdravo prehranjevanje otrok, s katerim poskušajo preprečiti vse več debelosti med otroki. Tako bodo 8. novembra na evropski dan zdrave prehrane kuharski mojstri v EU

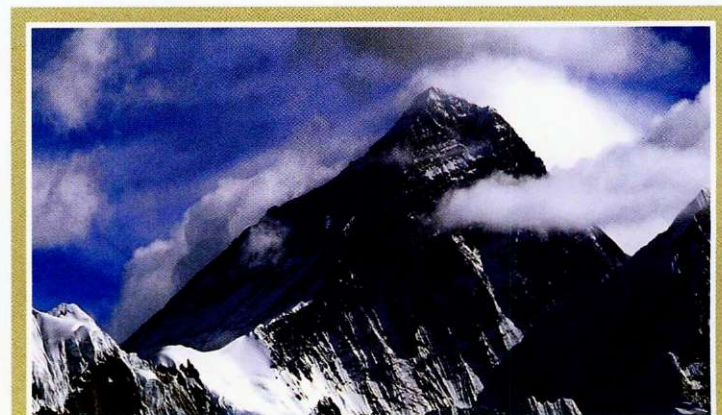

pokazali otrokom, kako kuhati zdravo hrano in kako se zdravo prehranjevati v šolah in restavracijah. V ta namen je komisija vzpostavila tudi posebno spletno stran za predstavitev tega projekta. Debelost namreč postaja velik zdravstveni problem v Evropi, zlasti med otroki. Okoli 400.000 otrok v Evropi ima previsoko telesno težo oziroma je predebelih.

Tajanje ledu Na Antarktiki se je zaradi višjih temperatur stal led v velikosti približno 20 Slovenij. Podatki, ki jih je zbral Nasin satelit QuickScat med julijem 1999 in julijem 2005, so razkrili, da je do največjega tajanja ledu v zadnjih 30 letih prišlo januarja 2005, in sicer na več območjih, tudi tam, kjer so znanstveniki menili, da je to malo verjetno, na primer na višjih nadmorskih višinah in globoko v notranjosti Antarktike.

Antarktika ima največje zaloge sladke vode na svetu, spremembe v količini ledu pa vplivajo na gladino oceanov, koncentracijo soli in vreme po svetu.

Preletel Everest

Triintridesetletni Bear Grylls je prvi človek, ki je s pomočjo jadralnega padala preletel najvišjo goro sveta Mount Everest. Nekdanji britanski vojak se je na pot odpravil s posebnim motornim jadralnim padalom, s katerim je dosegel potrebno višino za najvišji vrh sveta, ki je na 8848 metrih nadmorske višine. Letos se na najvišjo goro sveta namerava povzpeti okoli 550 ljudi.

VIR: STA

TUJI TISK

Mignews

Karlov most

Od julija bodo turisti v Pragi malo prikrajšani za pogled na znameniti Karlov most, saj ga bodo začeli popravljati. Popravila se bodo začela takoj po končanih slovesnostih ob 650. obletnici začetka njegove graditve.

Restavrirali bodo sam most pa tudi njegove kamnite podporne. V načrtu je nova izolacija proti vodi, plinska razsvetljava. Predvideno je, da bodo skupni stroški znašali več kot 100 milijonov čeških kron. Dela na mostu bodo trajala leto in pol, potekala pa bodo postopoma, saj most ne bo popolnoma zaprt za promet. Veliko dlje bo trajala rekonstrukcija kamnitega podpornega dela mostu. Vsak košček mostu bodo strokovnjaki natančno pregledali in opredelili, ali bo ohranjen in očiščen ali ga bodo zamenjali.

Washington Profile

Resnica in delo

Predvidevajo, da če je delavec zadovoljen s svojim delom, to povečuje njegovo storilnost in izboljšuje njegovo delovno disciplino. To pomeni, da človek, ki dela z veseljem, dela bolje kot njegov sodelavec, ki ne občuti takšnih

čustev. Toda zadnja raziskava je pokazala, da to ni nič drugega kot mit. Avtorji raziskave pravijo, da neposredne povezave med zadovoljstvom pri delu in produktivnostjo ni. Odločilnejše so osebnostne lastnosti posameznika, kot so ocena samega sebe, emocionalna stabilnost, materialna zainteresiranost, vestnost itd. Predmet raziskav, ki so jih na tem področju v ZDA delali nekaj desetletij, je bilo nekaj tisoč ljudi, ki so delali v stotinah različnih organizacij. Zadovoljstvo pri delu in produktivnost sta sicer povezana, vendar ne vplivata drug na drugega. Za dobro opravljeno delo je torej potrebna drugačna motivacija kot samo užitek pri delu.

Albin Gutman

Gre za nakup, ki ustreza potrebam Slovenske vojske

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Generalpodpolkovnik Albin Gutman je od 1. junija lani znova načelnik generalštaba Slovenske vojske. Rodil se je leta 1947 v Novem mestu, leta 1985 pa je v Ljubljani diplomiral iz pedagoških ved. Pri tem se je ves čas vojaško izobraževal, najprej na šoli za rezervne častnike, nato na tečajih in šolah na področju štabnega poveljevanja. Zaposlil se je najprej v občinskem štabu Teritorialne obrambe (TO) v Novem mestu, nato pa na občinskem sekretariatu za obrambo. V času osamosvajanja je bil poveljnik Dolenjske pokrajine, po osamosvojitvi je nadaljeval vojaško kariero na ministrstvu za obrambo, kjer je bil nekaj časa namestnik ministra in državni sekretar. V tem času je končal specializacijo s področja menedžmenta na Visoki šoli za socialno delo. Med letoma 1993 in 1993 je bil načelnik generalštaba Slovenske vojske (SV), nato pa glavni inšpektor za obrambo ter vojaški svetovalec ministra za obrambo. Za svoje delo na področju obrambe je prejel več odlikovanj.

Prvega junija bo minilo eno leto, odkar ste bili imenovani za načelnika generalštaba Slovenske vojske. Kako bi na kratko ocenili to obdobje?

Lahko ga ocenim kot zelo intenzivno obdobje. Ko sem prevzel to dolžnost, sem si zadal dve nalogi. Prva je bila zagotoviti zmogljivost Slovenske vojske, ki smo jo kot članica Nata deklarirali kot skupno zmogljivost Nata, druga pa je bila uspešno končati usposabljanje in napotitev 10. motoriziranega bataljona v operacijo za podporo miru na Kosovu. Moram reči, da smo oba cilja v celoti in kakovostno realizirali. Jasno je, da smo pri oblikovanju zmogljivosti izhajali iz treh temeljnih elementov, to so kadri, usposobljenost in materialna sredstva.

Ob nastopu funkcije – formalno vas je predlagal obrambni minister Erjavec – ste dobili podporo tako rekoč vseh političnih akterjev ne glede na politično barvo. Po drugi strani pa je mogoče v nekaterih medijih zaslediti, da je bilo vaše imenovanje za načelnika generalštaba le začasna rešitev ...

Ne bi rad komentiral pisanja medijev. Kar so zapisali, so zapisali. Dejstvo pa je, da na

čelnika predlaga minister za obrambo, imenuje pa ga vlada. Dolžnost, za katero sem imenovan, bom opravljal, dokler ne bom dobil druge naloge. Osebo se ne obremenjujem s takimi in podobnimi pisanji. V svoji karieri sem opravljal že veliko funkcij na obrambnem področju – od namestnika obrambnega ministra, državnega sekretarja na ministrstvu za obrambo pa do inšpektorja za obrambo, svetovalca ministra in načelnika generalštaba. Poleg tega je treba vedeti, da je vojska značilna po tem, da nobena dolžnost ni stalnica. Upam, da se večina naših pripadnikov, predvsem častnice in častniki, zaveda, da bodo opravljali določeno dolžnost le nekaj let, prej ali slej pa bodo prevzeli druge naloge. Tako je v vseh vojskah in tako je tudi v slovenski.

Načelnik generalštaba ste bili že v devetdesetih letih. Tedanji čas je bil zaznamovan s tranzicijo, zdaj pa je Slovenija članica zveze Nato in Evropske unije. Se je Slovenska vojska poleg tega, da se je preoblikovala v poklicno vojsko, od tedaj veliko spremenila?

Slovenska vojska se je v letih, odkar obstaja, zelo veliko spremenila. Ocenjujem, da je od leta 1990 narejenih veliko korakov pri graditvi kakovostne in učinkovite vojaške organizacije. Spremembe so bile naša stalnica. Slovenska vojska je preživela različna obdobja, v njih je imela različne naloge, vse naloge je uspešno izvedla. Ključna razlika je odprava naborniškega načina dopolnjevanja. Število pripadnikov se je precej zmanjšalo, perspektiva pa je, da bi imeli poleg poklicnih pripadnic in pripadnikov še okoli pet tisoč pogodbenih rezervistov. To bi bilo primerno število za opravljanje že opredeljenih nalog.

V vašem življenjepisu je zapisano, da ste študirali na pedagoški akademiji, po osamosvojitvi ste opravili specialistični študij menedžmenta in socialnega dela v podjetjih na tedanji Visoki šoli za socialno delo, poleg tega pa ste se vojaško izobraževali. Vam pedagoška izobrazba pomaga pri vodenju vojske, ki je sicer strogo hierarhično urejena?

To je splošna izobrazba, ki jo pridobiš v šolstvu. Je pa res, da občutek za človeka, ki ga pridobiš pri pedagoškem študiju, vpliva tudi na kasnejše poklicno delovanje. Študij menedžmenta pa mi je dal znanja, ki jih pri vodenju tako velike ustanove, kot je Slovenska vojska, potrebujem. Poleg tega je pomembno vojaško znanje. Očitno so moje kvalifikacije in znanja ustrezni, da so me drugič imenovali za načelnika generalštaba.

Zdi se, da se področje obrambe in vojaških zadev precej hitro spreminja. Kakšen pomen ima stalno izobraževanje za poklicnega vojaka oz. častnika?

To je ključni element v razvoju vojske. Prav zaradi tega v Slovenski vojski izobraževanju posvečamo veliko pozornost. Naši vojniki, podčastniki in častniki tako pridobivajo ustrezno znanje za opravljanje aktualnih nalog. Tu so še funkcionalna usposabljanja, ki so na različnih stopnjah zelo zahtevna in trajajo tudi po dve leti. Slovenska vojska ima ta čas dovolj znanj, da lahko zagotavlja kakovostno izvajanje vseh dodeljenih nalog. V Slovenski vojski smo veliko pozornost namenili tudi jezikovnemu izobraževanju. V Ajševici imamo celo svoj center za tovrstno pridobivanje znanj. V njem izvajamo tudi usposabljanje pripadnikov držav članic Nata in partneric. Potrebno je tudi izobraževanje s področja informatike, ker je ta princip vključen v vse strukture Slovenske vojske. Ne pozabimo na nova vojaška znanja, ki izhajajo iz sodobne vojaške teorije, kar pridobivamo z različnimi oblikami štabnega šolanja. V Slovenski vojski tudi aktivno usposabljam pilotov in upravljavce plovil. Slovenska vojska je ta čas najbrž edina ustanova, ki zagotavlja kakovostno šolanje pilotov, kar posledično pomeni, da lahko vsi, ki potrebujejo pilotov, računajo na naš kader. V teh organizacijah jim lahko ponudijo višje plače (ne nazadnje dobijo že visoko usposobljen kader, ne da bi imeli stroške z njihovim šolanjem).

Udeleženi ste bili tudi v pripravah na osamosvojitve Slovenije, med osamosvojitveno vojno ste bili v vrstah Teritorialne obrambe

Slovenska vojska je nastajala od maja leta 1990 s pomočjo MSNZ in se nato nadaljevala s TO. Ena od modrih odločitev vodstva Slovenije je bila, da ohrani TO.

► *poveljnik Dolenjske pokrajine. Znano je, da je po premikih vojaških vozil na Primorskem 26. junija, še pred slovesno razglasitvijo samostojnosti, prva puška v vojni za Slovenijo počila na območju Novega mesta, ko je tankovska kolona jugoslovanske vojske prodirala iz Karlovca proti Ljubljani, kasneje pa so na Dolenjskem potekali večji spopadi z jugoslovansko vojsko, in sicer na Medvedjeku, v Krakovskem gozdu, pri Prilipah. Kako se spominjate tega obdobja?*

Leta 1986 so me imenovali na mesto sekretarja za obrambo v občini Novo mesto, poveljnik Teritorialne obrambe območja pa sem bil že od leta 1983. Enote so sestavljali samo rezervisti. Naša takratna brigada je bila ena najbolj cenjenih v Jugoslaviji. Dolžnost sekretarja mi je omogočala, da smo takoj po volitvah, ko je prišlo do odvzema orožja Teritorialni obrambi, tudi sami ukrepali. Glede na to, da smo imeli orožje in ustrezno kadrovske sestavo, smo sestavili posebno enoto, s katero smo varovali orožje vse do prvih spopadov. Kasneje je bil imenovan poveljnik republiškega štaba, sledilo je imenovanje poveljnikov pokrajin, takoj zatem so sledile aktivnosti za zavarovanje slovenske samostojnosti. Najprej smo delovali v okviru Manevrske strukture narodne zaščite (MSNZ), zbrali smo kar nekaj tisoč pripadnikov, to pa nam je omogočilo, da smo na Dolenjskem imeli dovolj sil za uspešno obrambo svojega območja odgovornosti. V

obdobju do razglasitve samostojnosti smo imeli priprave, vojaške obveznike smo poklicali na usposabljanje, da bi jih pripravili na delovanje v morebitni vojni. Izdelali smo tudi celovit načrt, ki je bil podlaga za delovanje. Tako je bila Dolenjska pokrajina, ki je vključevala precejšen del Slovenije, pripravljena na delovanje. Sam sem se udeležil slovesne razglasitve samostojnosti v Ljubljani, takoj po njej sem se vrnil v Novo mesto. V začetku smo imeli kar nekaj težav z informacijami o koloni, ki je prihajala iz Karlovca. Morali smo postaviti blokado, kolona je obstala v blokadi, blokada pa ni omogočala bojnega delovanja. Kasneje smo del kolone ustavili na Medvedjeku, kjer je imela podporo letalstva. Kolono smo spremljali z Medvedjeka do Krakovskega gozda, kjer smo pripravili zasedo. To kolono, ki je dobila povelje, naj uničuje vse, kar ji pride na pot, smo nevtralizirali v Krakovskem gozdu. Zgodba se je končala pri Prilipah, kar je bil zadnji spopad na tem območju. Obdobje spopadov je bilo sicer kratko, a priprave so bile dolgotrajne. Bilo je intenzivno obdobje, nabitost s čustvi. Imeli smo zelo malo poklicnih pripadnikov, tedaj je bilo okrog 400 ljudi, ki so bili zaposleni v občinskih štabih Teritorialne obrambe.

Bi lahko rekli, da ima Slovenska vojska, kot jo poznamo danes, neposredno kontinuiteto s Teritorialno obrambo? Sami ste se na

novomeškem občinskem štabu TO zaposlili leta 1976, po osamosvojitvi pa ste prišli na ministrstvo za obrambo in nato na generalštab. Kakšna pooblastila in naloge je imela TO v času Jugoslavije glede na vlogo JLA?

Teritorialna obramba je bila praktično republiška vojska. Vsaka jugoslovanska republika je imela lastno teritorialno obrambo. Zaposleni v štabih TO so bili profesionalci, ki večinoma niso izhajali iz vrst JLA. Kasneje je spremenjeni zakon podredil TO generalštabu JLA. TO je bil formalen naziv naše vojske vse do spremembe zakona o obrambi leta 1996; prav pa je, da povemo, da je Slovenska vojska nastajala od maja leta 1990 s pomočjo MSNZ in se nato nadaljevala s TO. Ena od modrih odločitev vodstva Slovenije je bila, da je ohranila TO. TO v Sloveniji je bila v vsebinskem smislu naša državna vojska.

Ko pa govorimo o pooblastilih TO pred letom 1990, lahko rečem, da je TO sama kupovala opremo, se organizirala, izpopolnjevala enote. Naloge obrambe so bile oblikovane glede na obrambne načrte tedanje države Jugoslavije.

V ustavi je zapisano, da je vrhovni poveljnik Slovenske vojske predsednik države. Kakšna so pooblastila načelnika generalštaba? Kakšno je razmerje med generalštabom, obrambnim ministrstvom in predsednikom države?

Razmerja so takšna, kot so zapisana v ustavi in zakonih. Predsednik države je, kot ste rekli, vrhovni poveljnik vojske, minister za obrambo je moj neposredno nadrejeni, do predsednika države pa izpolnjujem vse tiste obveznosti, ki so vezane na operativne in protokolarne funkcije. Omeniti velja tudi letno poročanje obrambnega ministra predsedniku države o pripravljenosti naše vojske.

Omenjate poročilo predsedniku države, ki je bilo izdelano nedavno. Predsednik Janez Drnovšek naj bi bil s poročilom o pripravljenosti Slovenske vojske zadovoljen, saj naj bi bila SV dobila boljšo oceno kot lani. Po drugi strani pa je mogoče že dlje časa slišati, da ima Slovenska vojska kadrovske težave. Primanjkovalo naj bi poklicnih vojakov, poleg tega obrambni minister svari pred poslabšanjem delovnih razmer. Kakšno je dejansko stanje?

Kadrovske težave so tudi na splošno precej aktualne. Mi smo pravočasno zaznali, da se na kadrovskem področju dogajajo precejšnje spremembe v celotni državi. To vpliva tudi na Slovensko vojsko. SV je čedalje bolj strokovno formirana organizacija, čedalje večje so potrebe po visoko izobraženih kadrih. Slovenija s svojim ekonomskim razvojem odpira pot tudi drugim panogam, zato je precej konkurence. Jasno je, da moramo začeti z aktivnostmi, s katerimi bi v SV pri-

peljali dovolj kadrov. Na to smo začeli opozarjati v želji, da bi SV lahko maksimalno zmogljivost dosegla v letu 2009. Za zdaj še lahko opravljamo selekcijo med prijavitelji. Če pogledamo številke – leta 2012 naj bi bilo 8.500 poklicnih vojakov in častnikov ter okrog 5.500 pogodbenih rezervistov. Trendi kažejo, da lahko dosežemo te številke, seveda s podporo celotnega obrambnega sistema in tudi širše. Izvajati pa smo začeli tudi nekatere ukrepe, na primer povišali plače predvsem tistim pripadnikom SV, ki opravljajo posebne naloge. Ključno pa je, da bo kmalu sprejet zakon o vojaški službi.

Ko smo se nedavno srečali načelniki generalštabov članic zveze Nato in partnerskih držav, je bila Slovenija izpostavljena v pozitivnem smislu kot ena redkih držav, ki cilje, ki smo si jih zastavili, tudi uresničuje.

Pričakujete, da se bo z zakonom o vojaški službi položaj vojakov izboljšal?

Položaj vojaka se izboljšuje na različne načine, zakon pa daje podlago za to. Bo pa zakon omogočil bistveno boljši status vojaka, zlasti glede na rešitve o zagotavljanju celostne preskrbe ter ustreznih dodatkov pri plači.

Izvirni greh težav Slovenske vojske naj bi bila menda preveč na hitro izvedena profesionalizacija ...

S preteklostjo se kot vojak ne ukvarjam rad. Vojaki se ukvarjamo z resursi, ki so nam na razpolago, in iz tega naredimo največ. Res je, da profesionalizacija teče hitreje, kot bi kdo predvideval. V to je bilo vloženo veliko truda. Če tega ne bi bilo, ne bi dosegli tako dobre pripravljenosti in ne bi mogli poslati bataljona na Kosovo. In če minister Erjavec ne bi podpiral vojske, potem teh ciljev ne bi dosegli.

Lani septembra je prišlo do afere v zvezi z domnevnim spolnim nadlegovanjem vojakinj. Sami ste tedaj dejali, da je bila opravljena preiskava, ki naj bi bila pokazala, da ni prišlo do očitanih dejanj. Tedaj ste se obrnili tudi na državno tožilstvo, ki naj bi bilo obe vojakinji poklicalo na zagovor, vendar so na tožilstvu zanikali, da bi ju povabili na pogovor. Je torej omenjena afera še vedno odprta?

Mi smo ta primer zaključili. Formirali smo komisije, ki so ustrezno preverile dogajanje v zvezi s tem. O tem smo poročali tako parlamentarnemu odboru za obrambo kot uradu varuha človekovih pravic. Zadeva je bila izbrana kot ponesrečen primer, ker se je poskušalo dokazati, da v SV prihaja do nasilja nad ženskami. Do danes ne ena ne druga vojakinja ni prijavila nikakršnega nadlegovanja. Tedaj sta prijavi ogrožanja varnosti. Ugotovljeno je bilo, da njuna prijava ni bila utemeljena.

Slovenski vojaki precej sodelujejo v mirovni misijah v tujini, zlasti na Kosovu. Lani pa je izbruhnila afera, ko je prišlo do odločitve o odhodu štirih vojakov v Irak. Se je ta odločitev pokazala za pravilno? Kakšne posledice je prinesla?

Posledic ni bilo nobenih, je pa res, da je bila ta misija po eni strani pomembna za SV, ker so častniki in podčastniki pridobili ustrezne izkušnje, SV pa je pokazala, da je sposobna sodelovati tudi pri takšnih operacijah. En podčastnik je bil celo povabljen, da ostane na operaciji še en mandat. V takih primerih se je mogoče zelo veliko naučiti in to so izkušnje, ki jih vojak mora pridobivati. Dobili smo izjemno pozitivne ocene. Odgovor na vprašanje, kaj dosežemo, če napotimo enega ali dva častnika SV na misije, pa je zunanja pristojnost vojakov. Država se je zavezala izpolnjevati obveznosti do zveze Nato, del teh pa je sodelovanje v misijah.

Precej prahu je dvignil tudi nakup oklepnikov finskega izdelovalca Patria. Oklepniki naj bi bili neustrezno opremljeni in poleg tega še predragi. Je zdaj, ko se afera z oklepniki umirja, mogoče reči, da je šlo za nakup, ki ustreza potrebam Slovenske vojske?

Gre za nakup, ki ustreza potrebam SV. Temeljna ideja je bila, da nabavimo oklepnike, v katerih bodo vojaki lahko najbolj varni pri izvajanju nalog v vseh okoliščinah bojevanja.

Leta 2012 naj bi bilo 8.500 poklicnih vojakov in častnikov in okrog 5.500 pogodbenih rezervistov. Trendi kažejo, da lahko dosežemo te številke.

To pa pomeni tudi ustrezno varnost, oborožitvene sisteme in premočnost. Menim, da gre za eno najbolj ustreznih oklepnih vozil za potrebe Slovenske vojske.

Torej ste prepričani, da je šlo za pravilno odločitev glede na to, da je bila v igri tudi Sistemska tehnika?

Prav gotovo.

Kakšna pa je bila razlika v ponudbi?

Po navedbah strokovnjakov so bile razlike bistvene. S samo ponudbo se sicer nisem podrobno ukvarjal, rečem pa lahko, da je Patria za potrebe Slovenske vojske ponudila bistveno kakovostnejše oklepno vozilo.

Kaj pa namerava Slovenska vojska storiti s starimi oklepnimi vozili, na primer s tanki? Bodo pristali med starim železom?

V nobeni vojski oklepna vozila ne pristanejo med starim železom. Tehnično se mora vojska sicer posodabljeti, vendar to ne pomeni, da se mora stara oklepna tehnika odstraniti. Vse vojske jo imajo še naprej, tako je tudi pri nas. Je pa res, da je število profesionalcev, ki upravljajo takšno tehniko, manjše.

Kaj pa letalstvo in ladjevje? Ali ima Slovenska vojska v prihodnosti načrt kupiti tudi vojaške lovce in kakšno bojno ladjo?

Ta čas obstaja potreba po nakupu transportnega letala. Tako letalo je pomembno, da lahko preskrbujemo vojake na različnih misijah. Tudi na morju bomo potrebovali ustrezno dopolnitev s tehniko, s katero bomo zagotavljali ustrezno varnost slovenske obale.

Svet se spreminja, vse več je tudi vojaškega povezovanja, ki nadomešča klasično obrambo posamezne države. Kako si dolgoročno predstavljate prihodnjo vlogo Slovenske vojske?

SV bo v različnih misijah sodelovala tudi v prihodnje. Do leta 2012 bo od 400 do 500 naših pripadnic in pripadnikov na različnih operacijah zunaj Slovenije v okviru Nata, EU in ZN. Zagotavljali bomo zmogljivost in usposobljenost vojakov, na misije v tujino pa bomo pošiljali visoko usposobljen in ustrezno opremljen kader. Zagotovo pa bomo še naprej izvajali temeljno poslanstvo Slovenske vojske, to je zagotavljanje najvišje stopnje vojaške varnosti državljanov in državljanov Slovenije. ■

Dekletov grob na Gradišču

Dr. Milko Mikola, foto: Ivo Žajdela

V nasprotju z večinskim prepričanjem partizani med vojno niso pobijali ljudi le na nekaterih območjih Slovenije. Pobijali so jih povsod, kjer so se pojavljali. O njihovih hudih zločinih govori tudi grob Anice Štefanič na Gradišču pri Ponikvi.

Kraj Srževica v bližini Ponikve pri Grobelnem bi predstavljal povsem običajno vas, pravzaprav zaselek raztresenih hiš, o katerem bi ne bilo kaj dosti povedati, če se ne bi slaba dva meseca pred koncem vojne leta 1945 tam zgodil strašen zločin, ki so ga zagrešili tamkajšnji partizani. Žrtev zločina je bila 20-letna

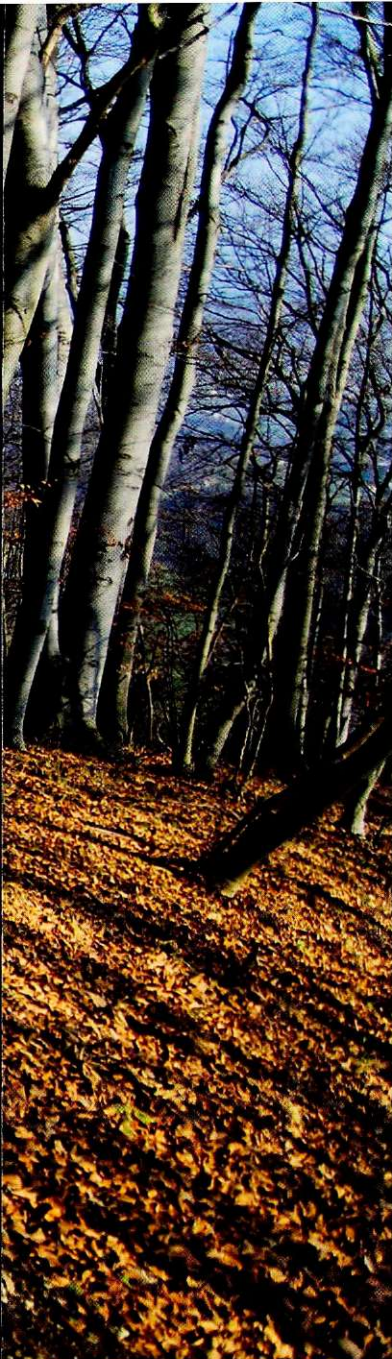
Anica Štefanič, kmečko dekle iz Zbelovega pri Ločah.

Skrivanje identitete Tragično usodo Anice Štefanič je leta 2000 v svoji knjigi *Iz devete vasi ...* opisala njena teta Emiljana Štefanič. Za Anico Štefanič je v svoji knjigi uporabila izmišljeno ime »Jerneja Karničar«, za rojstno vas Zbelovo pa ime »Grabno«. To si je mogo-

če razložiti le tako, da se ni želela izpostaviti, ker se je verjetno še vedno bala morilcev svoje svakinje, saj so bili ti takrat še živi. Po njenem zapisu je zgodbo nesrečne Štefaničeve povzel nekdanji župan občine Slovenske Konjice Jože Baraga in jo objavil v zborniku *Loče iz roda v rod*, ki je izšel leta 1999. Tudi naš opis te tragične zgodbe je v glavnem povzet po zapisu v knji-

gi Emiljane Štefanič in je le delno dopolnjen z nekaterimi podatki, ki se v njeni knjigi ne navajajo.

Pot brez vrnitve Anica Štefanič je bila preprosto kmečko dekle, rojena leta 1924 v Zbelovem pri Ločah. Bil je marca 1945, ko so se pri Štefaničevih že začeli pripravljati na pomladansko setev in so na njivo vozili gnoj, ker so

Grob Anice Štefanič na Gradišču

nameravali prihodnji dan orati. Tega dne se je pri njih oglasila soseda, ki je bila noseča, in je Anico prosila, če bi šla zanj v Maribor nakupit opremo za novorojenčka, za kar so ji bile dodeljene karte. Anica ji je rada ustregla, saj je vedela, da soseda Maribora ne pozna kaj dosti in bi se sama v njem le težko znašla. Z vlakom se je naslednjega dne odpeljala v mesto in se po opravljenem nakupu z vlakom tudi vračala. Vendar se domov ni nikoli vrnila.

Po posilstvu še smrt Kot že večkrat prej se je tudi tistega dne peljala do Ponikve in se oglasila pri svoji sestri, ki je bila tam poročena. Drugo jutro se je peš napotila proti domu, kar je bilo zanj usodno. Na

poti med Ponikvo in Lipoglavom, kjer je bila njena domača železniška postaja, je namreč padla v roke partizanom, obveščevalcem tamkajšnje kurirske postaje, in ti so jo odpeljali v zaselek Srževica pri Ponikvi, kjer so imeli kurirsko javko. Tam so jo zaprli v hišo Treze Ogrinc, po domače pri Keglič. Zaprli so jo v klet, kjer naj bi jo bili po pripovedovanju domačinov posiljevali, nato pa so jo po nekaj dneh odgnali na bližnjo vzpetino Gradišče ter jo tam v gozdu ustrelili in zakopali. Ko so se vrnili, so s seboj prinesli Aničin plašč in čevlje. Gospodinjji so na vprašanje, kje imajo dekle, odgovorili, da so jo izročili brigadi in da je tam dobila drug plašč in drugo obutev. Ker pa je ženska slišala iz gozda strel, je slutila, da ne govorijo resnice in da so dekle umorili.

Iskanje sestre Domačim se je sicer zdelo čudno, da se Anica ni vrnila domov, vendar jih ni pretirano skrbelo, saj se je pogosto zgodilo, da se je oglasila pri svoji sestri na Ponikvi in tam tudi prenočila. Ko pa je po nekaj dneh še vedno ni bilo domov, je šel oče njeno izginotje prijaviti na orožniško postajo v Ločah, a tam niso storili ničesar, češ naj bi bila Ana verjetno odšla k partizanom.

Tudi tisti, ki so vedeli, kaj se je z njo zgodilo, Štefaničevim tega niso hoteli ali si niso upali povedati. Kaj se je z njo zgodilo in kje je njen grob, je po vojni uspelo ugotoviti šele njenemu bratu Francu, ki je bil med vojno prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Ko se je po vojni vrnil domov in je zvedel za smrt svoje sestre Ane, je sklenil, da bo raziskal okoliščine njene smrti in poiskal njen grob. Seveda je moral vse delati na skrivaj, saj je Ana za oblast veljala za izdajalko.

Odkritje umorjene Ko je bil zid molččnosti končno prebit, je od tamkajšnjih ljudi dobil na-

Hiša v lasti Ludvika Zupanca oziroma njegovih staršev v Srževici pri Ponikvi. Hiše danes ni več, na njenem mestu je novogradnja. V kleti te hiše so partizanski kurirji imeli zaprto Anico Štefanič, kjer so jo posiljevali in od tod odvedli v smrt.

Anica Štefanič

mig, kje naj bi bil sestrin grob in kdo so njeni morilci. Skupaj z mlajšo sestro se je podal v gozd, kjer sta bila, kot je izvedel od domačinov, dva grobova. Ko je na kraju, kjer je domneval, da bi lahko bil sestrin grob, začel kopati, je naletel na truplo neznanega moškega, ki so ga verjetno umorili isti partizani, kot so umorili njegovo sestro. Ko pa je začel kopati na drugem mestu, je kmalu izgrbel glavo svoje sestre

Grob Anice Štefanič

Ane, ki jo je takoj prepoznal po njenih dolgih, v kito zvutih lasih, predvsem pa po sponki za lase, ki ji jo je sam prinesel iz Danske, ko je prišel iz nemške vojske do-

Vzpetina Gradišče, na desnem pobočju je grob Anice Štefanič.

► mov na dopust. Na prošnjo svoje sestre je s kopanjem nehal in grob poravnal nazaj.

Uvrščena med borce Ker so njeni domači želeli, da bi Ana počivala v posvečeni zemlji na domačem pokopališču, so oblasti prosili za dovoljenje za prekop, slednje pa jim tega niso hotele dovoliti, saj je Ana, kot smo zapisali, zanje veljala za izdajalko, čeprav so nedvomno vedeli, da to ni bila. Če bi res bila izdajalka, bi morali po takratnem 28. členu zakona o zaplembi imovine po vojni zapleniti njeno premoženje oziroma njen dedni delež, kot so to storili v drugih takšnih primerih.

Z leti sta tudi oblast in tamkajšnja borčevska organizacija verjetno spoznali, da jima resnice o Anini smrti ne bo več uspevalo dolgo prikrivati. Da bi preprečili morebiten poskus odkrivanja pravih storilcev zločina, so Ano Štefanič uvrstili med padle borce NOB.

Odločitev sorodnikov Šolarji iz osnovne šole na Sladki Gori so vsako leto pred dnevom mrtvih

Avtor prispevka in ena od žrtev partizanskih zločincev na tem območju ob Aničinem grobu

njen grob okrasili in na njem prižgali sveče, saj so jim v šoli dejali, da v njem počiva partizanka. Borci so njeno ime hoteli vklesati na spomenik padlim borcem NOB v Ločah, a jim tega Štefaničevi niso dovolili.

Anica Štefanič tako še vedno počiva v gozdu na gričku z imenom Gradišče. Za njen grob zdaj skrbijo Štefaničevi iz Zbelovega.

Ko sva ga jeseni skupaj s članom komisije za prikrita grobišča Janezom Črnejem obiskala, sva bila ob pogledu nanj prav ganjena, kako lepo je urejen. Čeprav bi zdaj svoji posmrtni ostanke pokojne Ane lahko brez kakšnih ovir prenesli na domače pokopališče, tega ne bodo storili. Kot pravijo, želijo, da njen grob ostane tam, kjer je, in da bodo zanj še naprej tako lepo skrbeli, kot so skrbeli doslej. Grob obiskujejo tudi najmlajši člani Štefaničeve družine, ki zagotavljajo, da bodo takrat, ko njihovi starši tega ne bodo več zmogli, skrb zanj prevzeli oni.

Kdo so morilci? Na koncu te pretresljive zgodbe še nekaj besed o morilcih. Kakor so Štefaničevi kasneje izvedeli, so pri umoru Ane sodelovali trije partizanski obveščevalci kurirske postaje v Srzevici. To naj bi bili J. F. iz Bobovca pri Ponikvi, L. Z. iz Srzevice in T. R. iz oklice Ponikve. Ano naj bi bil ustrelil J. F., kar naj bi mu

bila kasneje očitala celo njegova žena in ga zmerjala z morilcem. Zaradi nenehnih groženj, da bo tudi njo ustrelil, se je pred njim raje umaknila v Avstralijo. Zdaj občasno živi na Pragerskem.

Isti obveščevalci, ki so umorili Ano Štefanič, so verjetno pozno jeseni 1944 blizu Sladke Gore umorili tudi peka Andreja Maurina iz Šmarja pri Jelšah, ko je tam pri kmetih kupoval les za kurjavo. Tudi njegovi morilci so bili namreč obveščevalci s tamkajšnje kurirske postaje, o čemer pričajo ohranjeni dokumenti Okrožnega pooblaščenca Ozne za okrožje Kozje. Ta v svojem poročilu Odseku Ozne za Štajersko in Koroško z dne 13. 11. 1944 omenja poročilo komandirja TV-stanice 2s Zmaga, v katerem se je med drugim navajalo, da so obveščevalci te kurirske postaje (stanice) »prijeli nekoga izdajalca Andreja Mavrina iz Šmarja pri Jelšah in ga sami ubili, ker je narod to zahteval«.

Morilci Ane Štefanič in verjetno tudi Andreja Maurina za svoj zločin niso nikoli odgovarjali. Eden od njih, T. R., je postal celo javni tožilec v Kopru. ■

Vabljeni k poslušanju pomladnih valov Radia Ognjišče!

Murava Sobota 91,8	Kalvarija Maribor 104,5	Gornja Radgona 105,9
Tolsti vrh 95,7	Radlje ob Dravi 96,5	Boč 107,3
Krvavec 104,5	Sv. Gora 107,5	Kum 105,9
Tolmin 91,2	Planina	Križna gora 96,8
Dornberk 93,2	Ajdovščina 91,2	Ilirska bistrica 97,3
Tinjan 91,2	Črnomelj 92,8	

Radio Krka
106.6 MHz

Slovar stare prekmurščine

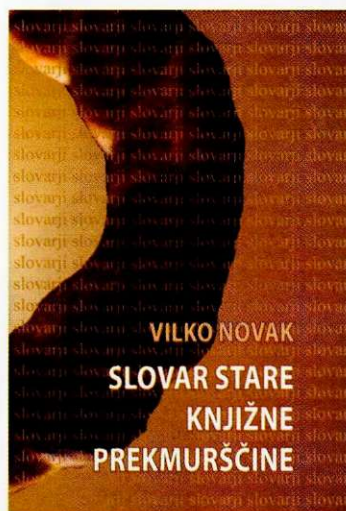
V. M., foto: arhiv Demokracije

Založba ZRC je skupaj z Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU izdala *Slovar stare knjižne prekmurščine*, ki ga je več let sestavljaj izjemni prekmurški znanstvenik in humanist prof. dr. Vilko Novak.

Slovenci, živeči na ozemlju med Muro in Rabo, so v Ogrski monarhiji razvili svoj knjižni jezik, ki temelji na prekmurških govorih. Za jezik in kulturo tega območja je bila značilna močna izoliranost od osrednjeslovenskega ozemlja, hkrati pa nadaljevanje ciril-metodijske tradicije, zato tudi paralele z zahodnoslovenskimi jeziki in kajkavščino. V jezikovnem in kulturnem življenju je bilo za ogrske Slovence pomembno obdobje protestantizma, ko so se prvič povezali z osrednjimi slovenskimi območji. Prekmurški protestantski pisci so v dvesto letih izdali vrsto pesmaric, molitvenikov in različnih nabožnih besedil, močno pa so vplivali tudi na razvoj katoliškega prekmurškega slovstva. Stara knjižna prekmurščina je jezik, ki se je na ozemlju med Muro in Rabo uporabljal in razvijal v času od prve knjige v prekmurščini (Ferenc Temlin, *Mali katechismus*, 1715) do leta 1919, ko

se je Prekmurje združilo s preostalo Slovenijo v skupni državi.

Od 1715 do 1886 Delo pri slovarju stare knjižne prekmurščine je na pobudo akademika Franceta Bezlaja prevzel prof. dr. Vilko Novak, etnolog, literarni zgodovinar in jezikoslovec, predvsem pa odličen poznavalec prekmurske zgodovine, stare prekmurske književnosti in njenega jezika. Iz starih knjig je izpisoval v letih 1977–1981. Po določenih načelih in izboru virov iz obdobja 1715–1886 je izpisal 25 jezikovno, avtorsko in vsebinsko najznačilnejših del. Zastopani so vsi pomembni avtorji. V izbor je zajeta vsa tematika, ki jo je obravnavala stara prekmurska literatura. Največ je verskih besedil (11), sledijo učbeniki in vzgojne knjige (8), nekaj besedil obravnava zgodovino (2) in ljudske običaje (1); izpisan je tudi časopis *Prijátel*. Popolno so bila izpisana štiri dela: Temlinov *Mali katechi-*

smus iz leta 1715, *Abecedarium szlowenszko* iz leta 1725, Severjev *Réd zvelicsánsztva* iz leta 1747 in Küzmičev *Vöre krsztsánszke krát-ki návuk* iz leta 1754. Druga dela so bila izpisana delno.

16.000 besed Kartoteka vsebuje 160.000 izpisanih listkov. Redakci-

jo gesel – približno 16.000 slovarskih gesel – je v letih 1981–1987 opravil Vilko Novak. Leta 1988 je SAZU izdala poskusni snopič, v katerem je bilo objavljenih 124 iztočnic in je doživel lep sprejem. Računalniški vnos besedila je trajal deset let (1996–2006).

Slovar stare knjižne prekmurščine obsega 14.880 iztočnic in 2.407 podiztočnic ter je tip zgodovinsko-narečnega slovarja. V slovarju so zajete besede in besedne zveze, izpisane iz del prekmurških piscev 18. in 19. stoletja. Iztočnice so razložene z vzporednicami iz slovenskega knjižnega jezika. Urednica te zahtevne, zajetne (947 strani) in pomembne knjige je Milena Hajnšek Holz.

Izdaja slovarja je pomembna za slovensko in primerjalno jezikoslovje in je hkrati spomenik trdoživosti in ustvarjalnosti Prekmurcev v težkih geopolitičnih razmerah, v katerih so nekoč živeli. ■

Murska Sobota, grad

Josef Ressel je bil plodovit izumitelj, najbolj pa je znan po izumu ladijskega vijaka.

Leta 1793 se je v češkem mestecu Hrudim rodil Josef Ressel. Njegov oče je bil nemške narodnosti, mati pa je bila Čehinja. Zanimivo je, da Resselova mati kljub svojemu nemškemu možu ni znala nemščine, zato so v družini govorili le češko. Josef je imel starejšega brata in dve mlajši sestri. Osnovno šolanje je končal v domačem mestu, potem pa je kot eden najboljših učencev odšel na gimnazijo v av-

strijski Linz. Zakaj prav v Linz in ne v kakšno bližnje mesto ni znano, vsekakor pa je v Linzu šolanje končal z odličnim uspehom.

Po končani gimnaziji se je Ressel vrnil na Češko, kajti sprejet je bil na topničarsko šolo v Čeških Budějovicah. Vendar je bil bodoči izumitelj fizično šibak mladenič, zato se je moral odreči vojaški karieri ne glede na svoj študijski uspeh. Po prekinitvi šolanja na vojaški šoli je odšel na

Dunaj, se vpisal na univerzo, in sicer na politehniko. Glede na to, da ni imel denarja, pa se je moral že po nekaj semestrih posloviti od nje. Odločil se je, da si bo kruh služil kot državni uradnik habsburške monarhije. Odločil se je za poklic gozdarja. Uspelo se mu je vpisati na gozdarsko šolo v Mariabrunnu v bližini habsburške prestolnice in glede na svoje dotedanje učne uspehe je dobil celo državno štipendijo.

Po končanem študiju je bil Ressel leta 1817 imenovan za gozdarja in sprejet v državno upravo. Višje oblasti so ga poslale službovat na Kranjsko.

Glavni izum ladijski vijak Prvih nekaj let je služboval v Krškem in v Ljubljani ter verjetno že takrat začel preizkušati ladijski vijak. Ideja vijaka ni bila nova. Temeljila je na principu Arhimedove vijačnice za črpanje vode. Prav verjetno je bilo tudi, da so ta princip poznali že v starem Egiptu, vsekakor pa je poskuse z njim delal tudi Leonardo da Vinci. Ressel, ki je bil navdušen nad tehniko, je princip ladijskega vijaka navdušil že v študijskih časih. Prvič naj bi ga bil narisal leta 1812, to je v času študija na dunajski univerzi. Med službovanjem na Kranjskem je svojo idejo še izpopolnil in vijak preizkušal na čolnu, ki ga je spuščal po Krki in Ljubljani. Pri teh poskusih je šlo še za ročno gnan vijak, vijak na parni pogon je prišel na vrsto mnogo kasneje.

Leta 1821 je bil Ressel prestavljen na gozdno direkcijo v Trst. Po nekaj letih službovanja se je odločil, da bo svoj izum preizkusil tudi v praksi. Sklenil je, da bo zgradil ladjico na parni pogon, ki jo bo gнал vijak, nameščen na krmitnik pred krmilom. Nekaj časa se je poigraval tudi z mislijo, da bi vijak namestil na premcu, in v prvi prijavi svojega patenta je to celo vnesel v dokumentacijo, vendar je kasneje prvotno zamisel opustil.

Gradnja je bila seveda precejšen podvig, zlasti za človeka, ki ni imel prav veliko denarja. Ressel je bil od doma prej siromašen kot ne. Njegova plača državnega uradnika je bila skromna, kot so bile navadno plače nižjih državnih uslužbencev. Poleg tega je moral skrbeti za številčno družino. S prvo ženo je imel tri otroke, po njeni smrti pa

Izumitelj ladijskega vijaka

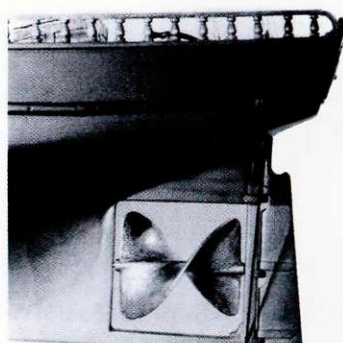
Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Josef Ressel, po rodu Čeh, ki je večinoma deloval na našem ozemlju, je bil zelo plodovit izumitelj. Ni izumil le ladijskega vijaka, ampak je imel kakšnih trideset tehničnih patentov. Ker pa je bil pošten in naiven, so mu večino patentov ukradli.

Ressel se je odločil, da bo vijak namestil na krmi pred krmilom.

se je znova poročil in imel z drugo ženo še sedem otrok. Velik del plače je torej porabil za preživetje številčne družine.

Poslovni neuspehi Ressel si je zamislil, da bo s parnikom, ki ga je poimenoval Civetta, vzpostavil redno potniško linijo med Trstom in Benetkami, ki so bile tedaj še vedno del habsburške monarhije; pravzaprav so bile glavni pomorski arsenal avstrijske vojaške mornarice. Poskušal je zbrati okoli 35 tisoč goldinarjev kapitala, ki bi bil potreben za odprtje nove ladijske linije. A njegov načrt mu je poskušal preprečiti William Morgan, angleški poslovnež, ki si je že prej pridobil pravico za promet med Benetkami in Trstom s parniki. Morgan je bil veliko sposobnejši poslovnež od Resslerja. Imel je tudi kup denarja, tako da si je lahko privoščil veliko boljše odvetnike. Končno pa je bil plemiškega rodu in je imel že kot tak veliko boljše zveze od Trsta pa do Dunaja. Sprožil je pravo ofenzivo proti Resslerju in bil pri tem uspešen. Sabotiral ga je tudi na druge načine; uspelo mu je recimo prepričati dobavitelja, da je odlašal z dostavo parnega stroja za Resslerovo ladjo. Ressel je nato našel drugega dobavitelja parnega stroja, ki pa je bil slabše kakovosti. Zaradi tega je na poskusni vožnji prišlo do manjše nesreče, ko je počila cev. Morganu je prek zvez uspelo spet odložiti Resslerov načrt, ker naj Resslerovo plovilo ne bi bilo do-

volj varno za potnike. Financerji so kmalu dvignili roke od načrta in ta je seveda propadel.

Ukradeni patenti Na splošno Ressel nikoli ni imel srečne roke pri iskanju financerjev za svoje poslovne poteze. V svojem življenju je ustvaril kakšnih trideset izumov. A ko je prišlo do tega, da bi jih uresničil tudi v praksi in na podlagi tega kaj zaslužil, se je vedno znova opekel. Že samo to, da je prijavil patente, je stalo precej denarja, saj je moral vsako leto obnoviti svoje pravice in seveda plačati pristojbino. Nekajkrat tega ni zmožil in njegove patentne pravice so ugasnile. Poslovno spretnejši podjetniki so hitro pograbil na ta način proste patente in jih uporabili ter sami zaščitili kot svoje lastne. Dostikrat pa so se z Resslerom poslovno povezali, in ko so se seznanili z izumom, so izumitelja izigrali, mu ukradli patent in ga prijavili kot svojega. Zato so šele desetletja po Resslerovi smrti izumitelju tudi uradno priznali avtorstvo nekaterih inovacij in izumov, marsikaterega pa mu niso priznali niti do danes.

Ressler so leta 1838 prestavili iz gozdarske uprave v vojaško mornarico. Ladje so bile tedaj še vedno večinoma lesene, zato je njegova predstavitev v vojaško mornarico razumljiva. Zanimivo je tudi to, da je bil Ressel kljub vsej svoji tehnični naprednosti nasprotnik železnih ladij. Menil je namreč, da je les boljši material, ki se prilagaja letnim časom, medtem ko je železo poleti vroče, pozimi pa mrzlo, kar škoduje tako zdravju potnikov in mornarjev kot tudi tovoru, ki ga ladja prevažna.

Kip Josefa Resslera v njegovem rodnem Hrudimu

Model Resslerove ladje Civetta, ki jo je gnal vijak.

Avstriji so izumitelja počastili s tem, da se je pojavil na njihovih bankovcih.

Preprečena napredovanja

Ressel si je z nekaj inovacijami na področju navigacije pa tudi z načrti o pogozdovanju in boljšem izkoriščanju gozdov za potrebe mornarice pridobil nekaj pohval nadrejenih. Vendar je bil tudi v službi tako kot v poslovnem življenju prenaiven oziroma prepošten. Grajal je recimo vladno uredbo, ki je omogočala nenadzorovano izsekavanje na Krasu. Lesni veletrgovci so dragoceni hrast za lepe denarje prodajali v Anglijo in Francijo, za avstrijsko vojaško in trgovsko mornarico pa je lesa manjkalo oziroma jim je ostal le les slabše kakovosti. Kot uradnik je tudi opazil, da je država zmetala na deset tisoče goldinarjev za graditev gozdnih cest in poti, a so bile, potem ko so bile zgrajene, skoraj popolnoma neizkoriščene. Glede na to, da je imel Ressel pri svojem grajanju v bistvu prav, ga seveda niso mogli kar tako nagnati. Po drugi strani pa njegovi nadrejeni niso bili navdušeni, da je nižji uradnik opozarjal na njihove napake ali celo na njihovo domnevno korupcijo. Za graje so se mu zato potuhneno maščevali in Resslerju preprečevali napredovanja v službi. Z napredovanjem pa je bila povezana tudi plača in Ressel je kljub

vsem svojim izumom ostal prej siromašen kot ne.

Ressel je večino svojega službovanja preživel v Trstu, Motovunu in Benetkah. Leta 1857 je službeno odšel v Ljubljano, kjer naj bi vodil pogozdovanje močvirnega predela ob mestu. Pri ogledih močvirnega terena je zbolel za malarijo. V noči na deseti oktober 1857 je izumitelj ladijskega vijaka Josef Ressel v ljubljanski bolnišnici umrl. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Rim – duša Zahoda

Tekst in foto: Mitja Volčanšek

Čprav je Rim sopomenka za največje in najbolj dolgotrajno cesarstvo v zgodovini, njegov pomen daleč presega politično premoč, ki je že zdavnaj minila. Latinska izposojenka imperij je še danes eponim za cesarstvo (glej knjigo Negrija in Hardta).

Tako tudi sam izraz cesar izvira iz lastnega imena Gaja Julija Cezarja. Za Slovence pa je verski pomen središča vesoljne Cerkve zajet že v uporabi izvirnega imena Roma v korenu besed, ki označujeta božje poti in obiskovalcev le-teh romarje.

Vendar je od nekdanje veličine ostalo bore malo, pravzaprav je politični in vojaški pomen mesto izgubilo v 4. stoletju, torej že za časa cesarja Konstantina, ki je dal sedež svoje države prenesti

na bosporsko obalo. Zakaj torej še zmeraj govorimo o »večnem mestu« (Urbs aeterna) in »glavi sveta« (caput mundi)?

Rim s svojo tisočletno slavno in hkrati kontroverzno zgodovino predstavlja simbol in ogledalo celotne zahodne civilizacije. Ker bralci o rimskih znamenitostih že veliko vejo in se lahko z Adrio Airways vsak teden odpravijo na ogled italijanske prestolnice, bi na tem mestu predstavil le nekaj spomenikov, ki na simbolni ravni

ponazarjajo to čudovito, a strahno zgodovino.

Strah pred Grki Med sprehodom po hodnikih Vatikanskih muzejev naletite na eno najlepših marmornih skulptur iz obdobja antike. Gre za upodobitev smrtnega boja trojanskega svečenika Laokoonta in njegovih sinov s kačami. »Timeo Danaos et dona ferentes (Bojim se Danajcev, čeprav prinašajo darove),« naj bi bil po Vergilovem pripovedovanju izdahnul Laokoont ob pogledu na velikanskega lesenega konja, ki so ga pred vrati Troje pustili Odisej in njego-

vi tovariši. Grkom naklonjeni bogovi naj bi ga bili, da bi grška prevara uspela, utišali tako, da so nadenj poslali smrtonosne plazilce. Ta umetnina rodoške šole po eni strani priča o dvomnem odnosu Rimljanov, potomcev trojanskega Eneja, do grške omike. Nad njo so bili hkrati očarani in preplašeni, saj se jim je tuja kultura zdela neprimerna za vojaški narod, ki si je za svoj cilj postavil osvojitve cele zemeljske oble. Sinteza grške in rimske duše, ki je na koncu nastala, pa je bila neverjetno uspešna in jo povzema prav Laokoontov kip. Človek v svoji močeh kljubuje silam narave, okrutnim bogovom; je močan in hkrati nemočen, vdan v uso-

do, ki vlada vsemu

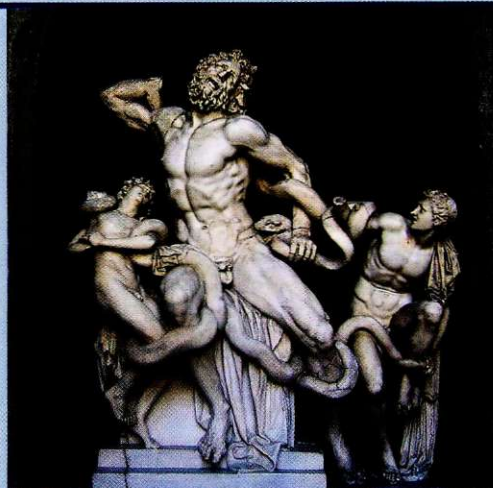
vesolju, a tudi neomajen v svojem tragičnem vztrajanju. Gre za čustven, a stoično veličasten boj. V njem se odraža človeška veličina, kakršno je videlo ljudstvo, ki si je ne le podredilo večino znanega sveta, ampak mu je tudi prineslo enotne zakone, moralne vrednote, umetnost in filozofijo.

Slapa po krvi Filozofska nevarnost, ki se je širila z egejskih obal in so jo občutili očetje republike ter se je za mnoge s Cezarjem izrodila v oblast enega človeka, se zrcali v Marku Avreliju – cesarju filozofu, kot bi bil pogodu Platonu (njegov kip, ki stoji na Kapitolškem griču, lahko vidite tudi na italijanskih kovancih za petdeset centov). Čeprav se njegova smrt leta 180 ujema z začetkom konca zlate dobe cesarstva, je kali propada (s tem se ne bi strinjnal Edward Gibbon, ki je razloge zanj videl v krščanstvu, ki naj bi bilo pomehkužilo nekoč poganske Rimljane) morda najlaže zaznati v verjetno najbolj znanem arhitekturnem čudesu mesta – Koloseju ali Flavijem amfiteatru (ime nosi po cesarski dinastiji, ki ga je dokončala).

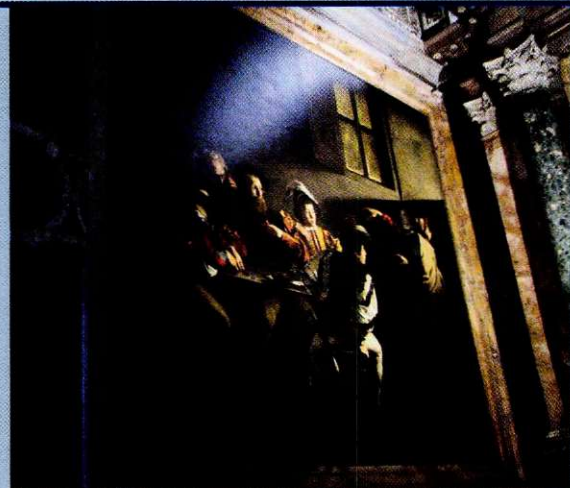
S kruhom in igrami so cesarji mirili nezadovoljne, krvi željne množice, ki so se zgrinjale na ogled gladiatorskih iger, množičnih pokolov divjih zveri in prvih kristjanov. Na kraju, ki so ga posvetili številni mučenci vere, zdaj vsako leto na veliki petek papež vodi obred Via crucis oziroma po naše Križev pot. Izguba moralnega kompasa pri Rimljanih je vidna že v nenehnem naslajanju nad temi igrami in najbolje ga predstavlja ta mogočni, delno ohranjeni amfiteater. Čeprav je sv. Hieronim šele stoletja kasneje, ko so barbari plenili večno mesto, izdahnili znani: »Quid salvum est si Roma perit? (Kdo se lahko reši, če je Rim pogubljen?)« je bilo pogansko mesto zaradi svojega moralnega razkroja v svojem bistvu mrtvo že veliko prej.

Pred Odrešenikom Če bi Rim predstavljal samo politično središče sveta v antiki, bi naša zgodba imela klavrn in prehiter konec. A mesto je s svojo smrtjo na križu

Romarski pomen Rima je že stoletja dobro znan tudi Slovencem.

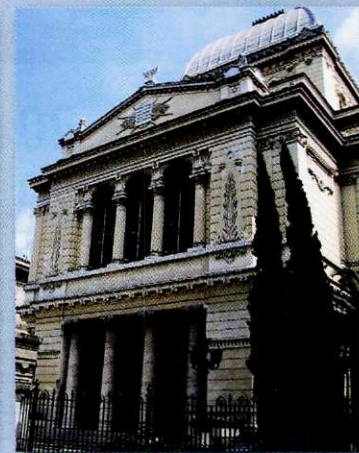
Laokoont predstavlja človeško tragičnost in veličino.

Caravaggio: Poklicanost svetega Mateja

Kolosej: znoj in kri

Rimska sinagoga, ki je tudi muzej

(obrnjen z glavo navzdol) posvetil sveti Peter, za njim pa vrsta papežev do današnjega dne. In središče krščanstva, vere ali ideje, če hočete, ki je najbolj zaznamovala Zahod v naslednjih tisoč letih po političnem propadu Rima, se ponša z nekaterimi od vrhuncev svetovne umetnosti vseh časov. Kar težko bi izbrali le eno takšno umetnino. A središčnost Kristusa za življenje Evrope, njegov klic, ki so ga mnogi prav jasno zaslišali kot poziv, naj spremenijo svoje življenje, odlično nakazuje znamenita Caravaggiova Poklicanost svetega Mateja. Slika, ena najznamenitejših mojstrov in 17. stoletja, se pravzaprav skriva v dokaj neznani cerkvi San Luigi dei Francesi, le par korakov stran od bolj znanega Trga Navona. Dacarja Mateja med preštevanjem denarja zmoti Jezus, klic božanstva spremlja svetloba neznanega izvora, ki Mateja preseneti, da se zdrzne in kasneje zamisli nad svojim početjem. V Mateju se zlahka prepozna slehernik, ki bolj kot z

božjimi svoje dneve pod soncem zapolnjuje s svetnimi opravili.

Preganjani, a ponosni Rim je zaradi svoje središčnosti v sredozemskem bazenu vabil, da so se vanj priseljevala najrazličnejša ljudstva in verniki. V zgodovini mesta se tako ne prepletata le poganstvo in krščanstvo, ampak je že v 2. stoletju pred Kristusom izpričana navzočnost judovske skupnosti. Današnja sinagoga, ki se ponosno dviga med krščanskimi svetišči, in območje nekdanjega geta, kjer stoji, sta bila priči resničnim tragedijam.

Papež Pavel IV. je leta 1555 namreč spoznal, kako »absurdno in neprimerno« je, da kristjani živijoskupaj z Izraelovimi sinovi, zato jim je določil posebno četrt, zunaj katere se niso smeli zadrževati ponoči. Kljub številnim omejitvam (Judje so smeli opravljati le dejavnosti prodaje rabljenih oblačil in izposoje denarja) se je skupnost ohranila in krepila, predvsem s pritokom vernikov z drugih kon-

cev Italije, iz Španije (od koder so jih katoliški vladarji izgnali) in vzhodne Evrope. Šele z združitvijo Italije leta 1870 so smeli Jakobovi potomci priti na dan. Izkaz pridobljenih državljanskih pravic je bila postavitev današnje sinagoge. Žal pa je mačehovski odnos do starejših bratov kristjanov, kot je Jude pri svojem obisku rimske sinagoge označil pokojni Janez Pavel II., kmalu zopet stopil v ospredje. Mussolini, antisemit proti svoji volji, kot ga nekateri označujejo, je leta 1938 s sprejetjem rasnih zakonov zapečatil tudi usodo rimskih Judov. Velika večina se jih je namreč izgubila v nemških uničevalnih taboriščih. Oživljena rimska judovska skupnost danes šteje dobrih 13.000 duš. ■

BANKA TURISTIČNIH PRILOŽNOSTI SLOVENIJE

20 novosti slovenskega turizma in novih 20.000 EUR za obetavne turistične ideje

Inovacije so ključni dejavnik gospodarskega razvoja in uspeha, kar je čedalje očitnejše tudi v turistični dejavnosti. Za razvoj inovativne turistične ponudbe je pomembna vzpostavitev »inovacijam prijaznega« podpornega okolja. V Sloveniji na tem področju potekata dva pomembna projekta Slovenske turistične organizacije (STO), ki spodbujata prehod v novo obdobje slovenskega turizma – turizma, ki temelji na ponudbi inovativnih turističnih produktov in storitev. To sta Banka turističnih priložnosti Slovenije (BTPS) in nagrada sejalec.

Namen BTPS je diskretno povezovanje potencialnih turističnih poslovnih idej in sredstev za njihovo uresničevanje. Obstajata dve vrsti komitentov banke. Komitenti, ki vlagajo idejne pologe, svoje ideje predstavljajo z namenom, da bi jih uresničili sami ali z morebitnimi partnerji, nekateri pa želijo ideje prodati ali podariti. Komitenti, ki vlagajo energijske pologe, z njimi ponujajo sredstva za uresničevanje idej. Ta lahko zajemajo finančna in materialna sredstva ter znanje in izkušnje. Povezave med komitenti, ki se ob tem porajajo, povečujejo možnosti za hitrejšo in uspešnejšo uresničitve predstavljenih priložnosti slovenskega turizma.

Hkrati s projektom BTPS, ki spodbuja prve korake pri uresničevanju idej, četrto leto zapored teče tudi projekt nagrajevanja turističnih novosti, ki so se v preteklosti že uresničile in uspešno zaživele. »Sejalec« je nagrada STO za ustvarjalne in inovativne dosežke v turizmu, ki pripomorejo k večji prepoznavnosti turistične ponudbe Slovenije.

Več informacij o obeh projektih je na voljo na spletnih naslovih www.BTPS.si in www.slovenia.info/sejalec.

**BANKA
TURISTIČNIH PRILOŽNOSTI
SLOVENIJE**

Slovenska turistična organizacija

BTPS deluje s polno paro

Poleg velikega števila obiskovalcev spletne strani in novih idejnih pologov je BTPS prejela več zanimivih energijskih pologov, ki zajemajo tako **finančna sredstva** (Mestna občina Ljubljana in banka Hypo) kot **nepremičnine** (hiši in travnik v zahodni Sloveniji ter prostori Muzeja predmoderne umetnosti v bližini Geometričnega središča Slovenije). Pred kratkim je **prvi komitent** prek energijskega pologa BTPS **prejel sredstva** za izdelavo poslovnega načrta za svojo idejo. Dne 20. maja je bil objavljen tudi energijski polog **Mestne občine Koper**, ki je za potrebe uresničevanja najboljših idej BTPS na območju te občine namenila **20.000 EUR**. Ideje, čakajo vas!

Zemljevid Sejalec 2007

V sklopu aktivnosti razpisa Sejalec 2007 se je 20. maja končalo zbiranje prijav. Odzvalo se je **20 slovenskih turističnih ponudnikov** in nastala je nova spletna stran s predstavitvami njihovih uspešnih turističnih domislic. Poleg zanimivega branja obiskovalce na spletni strani čakata klasičen in »satelitski« interaktivni **zemljevid**, po katerem lahko od prijave do prijave potujejo prek spleta ali se na raziskovanje prijavljenih novosti odpravijo v prostem času. Na spletni strani je dodana tudi možnost oddaje **komentarjev** o posameznih novostih, ki bodo v pomoč strokovni komisiji. Ta bo do sredine junija izbirala finaliste, ki bodo nato pripravili podrobne prijave. Da bodo med njimi lažje izbrali zmagovalce, bodo člani komisije jeseni vse finaliste obiskali. Slovesna podelitev bo potekala v sklopu Slovenskega turističnega foruma konec leta. Napeto bo vse do razglasitve ...

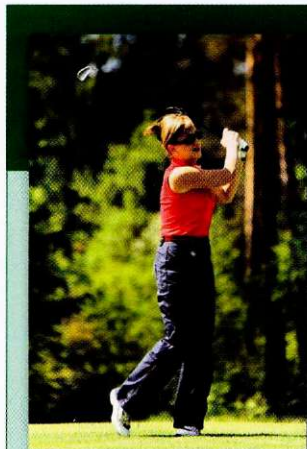
Vas zanima, kaj svežega ponuja slovenski turizem? Želite na »virtualni« potep ali pa bi se do turističnih novosti odpravili z avtom, kolesom, peš? Obiščite spletno strani Sejalec 2007 (www.slovenia.info/sejalec).

STB Golf Invitational 2007

gostil več kot 50 tujih novinarjev iz 11 držav

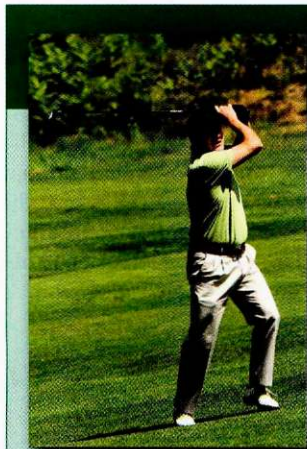
Pred kratkim je v Arboretumu Volčji potok potekal drugi turnir v golfu, ki ga je za tuje novinarje, specializirane za tematiko golfa, pripravila Slovenska turistična organizacija (STO). STO se je skladu z dobrim odzivom na lanski prvi turnir v golfu, ki je potekal na Bledu, tudi letos odločila, da povabi tuje novinarje. Povabilu na turnir so se tako odzvali novinarji iz Velike Britanije, Belgije, Nemčije, Avstrije, Nizozemske, Španije, Francije, Finske, Češke, Rusije in Italije. Na vabilo se je odzvalo več kot 50 tujih udeležencev iz 11 držav, drugega turnirja

STB v golfu pa so se udeležili tudi ugledni igralci golfa s strani povabljenih slovenskih podjetij. Za tiste, ki se nad tem športom šele navdušujejo, je bila organizirana šola golfa (demonstracija) na driving rangu Golf igrišča Arboretum Volčji potok.

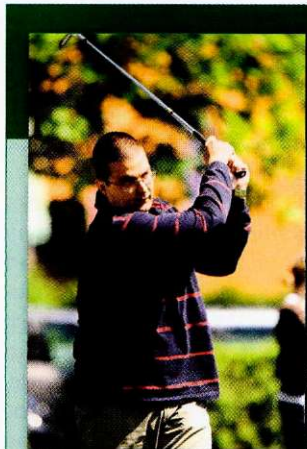
Državna sekretarka **mag. Andrijana Starina Kosem**, aktivna udeleženka turnirja STB v golfu:

»V veliko čast in veselje mi je bilo gostiti tako veliko skupino tujih novinarjev v Arboretumu Volčji potok. Številčen odziv vabljenih in odlična organizacija turnirja s strani STO dokazujeta, da Slovenci znamo in zmoremo izkoristiti dane prednosti ne glede na geografsko majhnost v mednarodnem merilu. Ocenjujem, da je v luči skorajšnjega predsedovanja Slovenije EU to zelo pomembno, in si hkrati želim, da bi takšne priložnosti tudi v prihodnje znali izkoristiti za večjo prepoznavnost Slovenije v svetu.«

Drugega turnirja STO v golfu se je udeležil tudi generalni direktor Direktorata za turizem **mag. Marjan Hribar**:

»Slovenska igrišča za golf krasi velika raznolikost, kar je temeljna značilnost slovenskega turizma nasploh. Tudi igrišče v Arboretumu Volčji potok je zelo lepo urejeno; na njem se lahko igra konča v treh urah in veseli me, da se imamo v njegovem zavetju priložnost družiti na drugem slovenskem turnirju za golf v organizaciji STO. Čeprav v Sloveniji ne bomo imeli nikoli največjega igrišča za golf, sem prepričan, da bodo tuji golfisti poleg drugih lepot Slovenije z veseljem odigrali tudi kakšno partijo golfa. Kot konkurenčno prednost Slovenije vidim predvsem močno povezanost golfa z drugimi turističnimi produkti.«

Direktor Slovenske turistične organizacije **mag. Dimitrij Piciga**:

»To je drugi slovenski turnir v golfu, ki ga je organizirala STO in veseli me, da smo v Sloveniji lahko znova pozdravili tako visoko število udeležencev iz tujine, ki so se jim letos pri igranju golfa pridružili tudi ugledni slovenski igralci golfa. Letošnji turnir je potekal na našem glavnemu mestu najbližjem golfskem igrišču – igrišču v Arboretumu Volčji potok. Prav to igrišče še posebej odlikuje slikovita pokrajina, ki omogoča kakovostno doživetje tega vse bolj priljubljenega športa v kombinaciji z enkratnostjo narave, tako značilne za Slovenijo.«

Slovenija sicer ni destinacija množičnih igrišč za golf, je pa nedvomno destinacija, ki ljubiteljem golfa ponuja možnost igranja na raznolikih igriščih glede težavnosti in narave. Tako se na razmeroma majhnem prostoru od morja pa vse do prekmurskih ravnin vrstijo igrišča za golf in omogočajo kakovostno doživetje tega čedalje bolj priljubljenega športa v kombinaciji z drugo privlačno in raznovrstno turistično ponudbo naše dežele. Zaradi čudovitega naravnega okolja z vsemi svojimi posebnostmi se slovenska igrišča za golf po privlačnosti in zahtevnosti lahko kosajo z igrišči v drugih državah. Že kmalu naj bi jih v Sloveniji zgradili še več, to pa bo pozicijo Slovenije utrdilo kot eno najprivlačnejših evropskih destinacij za golf.

Guardinijev Gospod

1.

Celjska Mohorjeva družba

Po mnogih letih *Gospod*, to izredno in trajno vredno delo Romana Guardinija, prihaja v slovensko javnost. Romano Guardini (1885–1968), po rodu Italijan, po izobrazbi Nемец, je bil »državljan dveh duhovnih kraljestev« in je v sebi harmonično združeval romansko jasnost in oblikovno moč ter germansko globino in ponotrjenost. Nadarjeni Guardini se je po kratkotrajni verski krizi in iskanju odločil za študij teologije in ga dokončal z disertacijo o sv. Bonaventuri. Ko so leta 1923 v Berlinu ustanovili stolico za »filozofijo religije in katoliški svetovni nazor«, so za predavatelja povabili prav Guardinija. Plodno je sodeloval do leta 1939, ko so ga pregnali nacisti. Po vojni je o isti temi predaval v Tübingenu in Münchnu. Napisal je številna filozofsko-teološka dela. Med teološkimi je najznamenitejša knjiga *Gospod*, v kateri je poglobljeno razmišljal o življenju in osebi Jezusa Kristusa. Knjiga je napisana v razumljivem jeziku in je sestavljena iz sedmih poglavij ter mnogih podpoglavij, kar jo dela zelo berljivo. Delo je odlično prevedla dr. Zmaga Kumer.

Zelenomodro

Slovenska matica

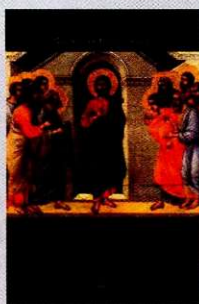
Marisa Madieri se je rodila leta 1938 na Reki. Po eksodusu iz rojstnega mesta se je preselila v Trst ter tam živela in delala do smrti leta 1996. V literarni pripovedi *Zelenomodro* (1987) je opisala problematiko beguncev (ezulov ali optantov) oziroma povojno izselitev italijanskega prebivalstva iz Dalmacije in Istre v Italijo. Opisuje težavnost begunskega življenja v Trstu ter soočenje s konfliktnostjo ob meji dveh narodov, italijanskega in slovenskega. *Zelenomodro* je pisateljica napisala z izrazito etično noto, brez opredeljevanja za eno ali drugo stran, brez opravičevanja potez enih ali drugih. Prav na to je posebej poudaril pisec sklepne besede Claudio Magris. *Zelenomodro* je knjiga, ki nam približa še eno problematiko in posledico nasilja v 20. stoletju.

Življenje Mediterana

2.

Založba Modrijan

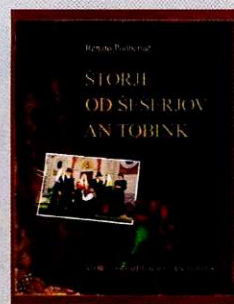
Knjiga *Pod gladino Mediterana*, ki je delo biologa dr. Toma Turka, rednega profesorja za biokemijo na ljubljanski biotehniški fakulteti, bo očarala vse ljubitelje morja, zlasti njegovega živalstva in rastlinstva. V besedi in sliki so predstavljeni prebivalci globin Sredozemskega morja: alge, spužve, ožigalkarji, polži, školjke, raki, morski ježki, zvezde, ribe ... Mnoga od teh morskih bitij so nenavadnih oblik, druga čudovitih barv, tretja so zanimi-

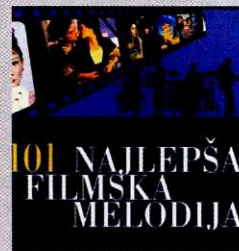
1.

2.

3.

4.

va, ker živijo v težko dostopnih življenjskih okoljih. Nekatera izstopajo po svojih nenavadnih prehranjevalnih navadah, druga po načinih razmnoževanja in posebnostih sožitja z drugimi organizmi. Več kot 500 rastlinskih in živalskih vrst je predstavljenih z opisom, s fotografijo, z navedbo življenjskega okolja in sorodnih vrst, še nekajkrat več vrst pa je omejenih. Knjiga vsebuje poglavje o strupenih živalih, navedeni so narodni parki, zavarovana morska območja, naravni rezervati, akvariji in pomembnejše morske biološke postaje. Dobrodošel bo slovar strokovnih izrazov ter kazali slovenskih in znanstvenih imen.

Ljubljanski grad

Založba Karantanija

Knjiga *Zgodba o Ljubljanskem gradu* je poljudno zgodovinsko delo, strnjeno v tekoče berljivo zgodbo, s katero se sprehodimo po grajskem griču in njegovi okolici od prazgodovine do danes. Besedilu dajejo sočnost številni citati iz raznih virov, strokovne literature in leposlovja, s čimer je avtorica Vera Šenica Pavletič bralcu še dodatno približala odnos do gradu, družbe in posameznikov v preteklosti.

Ljudske štorije

3.

Kulturno društvo Tojva

Kulturno društvo Tojva iz Vrtojbe je izdalo knjigo z naslovom *Štorje od Šešerjov an Tobink*. V njej je Renato Podbersič, duhovnik in kulturnik, objavil 14 narečnih dramatisiranih besedil. Besedila so nastala od leta 1998 ko so v Vrtojbi ustanovili Kulturno društvo Tojva A. D. 1200. Za potrebe društvenih prireditev je začel pisati besedila v vrtojbenskem narečju, skupina noš pa jih je na prireditvah igralsko podajala. Gre za skupino treh parov, oblečenih v praznične noše, ena ženska pa v delovno nošo. Dopolnjuje jih 15 narečnih spevov na znane melodije ljudskih in drugih pesmi, posebej sestavljenih za te priložnosti. Skupina je igre predstavila v Grgarju, Novi Gorici,

Prvačini, Šempetru in Štandrežu in povsod je bila topla sprejeta. Pomen iger je tudi, da se predvsem mladi znova naučijo domačega, vrtojbenskega narečja. Na koncu knjige so prikazane vse prireditve društva, druge dejavnosti Šišerjov an Tobink v obdobju 1998–2005 in seveda bogat narečni slovar.

Joga

Založba Mladinska knjiga

Joga uravnoveša telo, duha in duševnost. Z njeno pomočjo smo se sposobni spoprijeti s stresom in ostati sproščeni. Programi vadbe so kratki, učinkoviti in lahko izvedljivi. Z njimi bomo sproščali napetosti, nežno raztezali in trenirali mišice, krepili hrbtenico in ohranjali prožnost. S tem bomo vzpostavljali notranji mir, odpravljali obremenitve in izboljšali koncentracijo. Knjiga *Joga* nam ponuja uvod v načine vadbe in izčrpen opis navodil za vadbo s številnimi fotografijami posameznih položajev. Dodana zgoščenka (70 minut) vsebuje številne programe vadbe.

Filmske melodije

4.

Založba Mladinska knjiga

Založba Reader's Digest je izdala komplet petih zgoščenk *101 najlepša filmska melodija*. Na prvi, *Najlepši filmski hiti*, je sedemnajst melodij (od *Titanika* do *Gore Brokeback*), na drugi, *Poklon zvezdam filma*, jih je 21 (od *Zgodbe z zahodne strani* do *Casablance*), na tretji, *Romantične filmske melodije*, jih je prav tako 21 (od *Mahogany* do *Čarovnika iz Oza*), na četrti, *Nepozabne melodije iz filmov*, jih je 20 (od *Diplomiranca do Dekleta, ki sem ga ljubil*), na peti, *Filmski evergrini*, pa je 22 skladb (od *Rožnatega panterja* do *Lova za izgubljenim zakladom*). V spremljajoči knjižici, ki ima kar 44 strani, so vse skladbe na kratko predstavljene, največ skozi njihove avtorje, od skladateljev do izvajalcev. Komplet zgoščenk bodo veseli vsi filmofili, predvsem pa ljubitelji spevnih orkestralnih melodij.

Popotovanje po baroku

V. M.

Narodna galerija v Ljubljani je izdala prvo mapo *Umetnostnega popotovanja* z naslovom *Barok*, ki nas usmerja v 17. in 18. stoletje, kot ju poznamo v naših deželah.

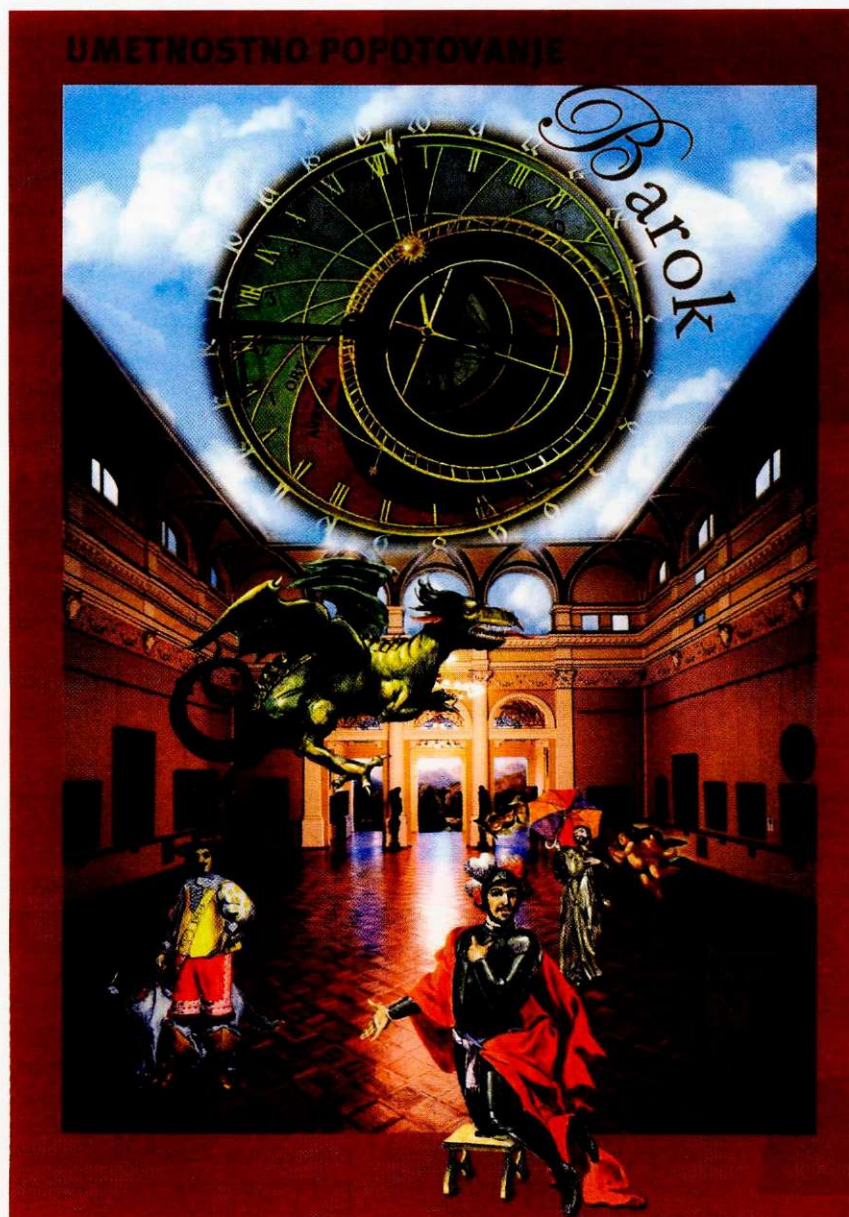
O bisk galerije je lahko svojevrstno časovno potovanje. Razstavljene umetnine nam pripovedujejo zanimive zgodbe iz preteklosti, če nam le ne manjka radovednosti, domišljije in kančka potrpežljivosti. S to izhodiščno mislijo so v Narodni galeriji snovali projekt *Umetnostno popotovanje*, ki so si ga zamislili

kot aktivno obliko ogleda stalne zbirke starejše slovenske likovne umetnosti za osnovnošolce zadnje triade. Za takšno doživljanje umetniških del so oblikovali delovno mapo kot neke vrste zemljevid oziroma popotni vodnik, ki naj učence spodbuja k radovednosti.

Deset delovnih pol Umetnostno popotovanje so razdelili na posamezne časovne etape – slogovna obdobja. V mapi *Umetnostno po-*

Hans Georg Geiger,
Sveti Jurij v boju z
zmajem, 1641

potovanje: Barok je zbranih deset delovnih pol, ki napovedujejo deset postaj raziskovalnega potovanja v veliki dvorani Narodne galerije. Itinerar potovanja je zaobjet v obliki raziskovalnih nalog in likovnih ugank. Izrezi in ilustracije vodijo do sedemnajst umetnin. Kot je v učbeniku za izbirni predmet umetnostna zgodovina v 7., 8. ali 9. razredu osnovne šole zapisala avtorica prof. dr. Nataša Golob, nam umetniška dela povedo toliko, kolikor jih vprašamo. Tako želijo z vprašanji mlade obiskovalce spodbujati k natančnejšemu opazovanju, primerjanju, podoživljanju, razmišljanju.

Vsebina in izpoved Vprašanja oziroma naloge so zastavljene tekstovno in vizualno ter usmerjajo v ugotavljanje naslikane vsebine kot tudi likovnih značilnosti posamezne umetnine. Avtorska naveza umetnostne zgodovinarke in slikarja, konservatorja-restavratorja se je izkazala za zelo plodno, saj so želeli skozi vse popotovanje prepletati vsebinsko in formalno izpovednost baročnih umetnin. Nalogam in uganckam sledijo na koncu vsake postaje pojasnila in zanimivosti, ki so sestavni del potovalnih vodnikov. Mladim ponujajo nekaj več informacij o ustvarjalcih likovnih del, umetnostnih in kulturnozgodovinskih okoliščinah, iz katerih so se rodili baročna slikarska govornica in značilni motivi.

Križanka in razglednica Na koncu mape je dodana nagradna križanka in razglednica s potovanja. Namen prve je, da učenci doma ali v šoli na zabaven način obnovijo usvojene pojme, z razglednico, na kateri so postavljena evalvacijska vprašanja, pa želijo pridobiti povratne informacije o vtisih učencev. Avtorica besedila in urednica je Kristina Preininger, ilustracije in zasnova likovno-opazovalnih nalog pa je delo Mihe Pirnata. ■

Podeljene baletne nagrade

Lucija Horvat, foto: SNG Opera in balet Ljubljana, DBU

Nagrado Društva baletnih umetnikov Slovenije (DBUS), ki se imenuje »Lydia Wisiak«, sta za leto 2006 prejela baletni ansambel Opere in baleta Ljubljana ter baletna plesalka Tijuana Križman.

Baletni ansambel Opere in baleta Ljubljana

Poleg omenjenih nagrad so na slovesnem baletnem večeru 24. maja v Cankarjevem domu podelili še posebno priznanje DBUS za najobetavnejšo mlado baletno plesalko, ki jo je prejela Alena Medich. Koreograf Milko Šparemblek je dobil strokovno nagrado za izjemne dosežke s področja koreografije, imenovano po Pii in Pinu Mlakarju, ki so jo letos podelili prvič. V komisiji za nagrade in priznanja DBUS so bili Ljiljana

Keča Rošker kot predsednica, Magdalena Vrhovec Dedovič, Marina Krasnova, Edi Dežman in Vojko Vidmar.

Baletni ansambel prepričal

Nagrado so baletnemu ansamblu iz Ljubljane podelili zato, ker je v baletu Romeo in Julija v koreografiji Yourija Vamosa spet predstavil svoje umetniške potenciale, ki pri marsikateri premieri ostanejo skriti in neizkoriščeni. Člani ansambla in solisti so z enako

zavzetostjo tehnično in umetniško zelo dobro sledili koreografovim ustvarjalnim smernicam. S tem so ustvarili predstavo, ki je gledalce prevzela. V utemeljitvi nagrad je komisija zapisala, da sta domača solista Ana Klačnjka kot Julija in Lukas Zuschlag kot Romeo v umetniškem smislu močno prekosila gostujoči par iz tujine, s katerim je koreograf ustvarjal svojo krstno uprizoritev.

Tijuana in Alena Z oblikovanjem vloge Aurore v baletu Trnuljčica je mlada baletna plesalka Tijuana Križman jasno sporočila, da se na slovenskem baletnem nebu poraja nova zvezda, je menila komisija. Križmanova je za svoj ples prejela že vrsto nagrad doma in v tujini. Letos jim je dodala še grand prix z državnega baletnega tekmovanja in zlato odličje na mednaro-

dnem tekmovanju na Dunaju. Tudi Alena Medich je predana baletni umetnosti, saj ji podreja vse, zato je bila vključena v predstave ljubljanskega baleta, prejela pa je že tudi nekaj nagrad na tekmovanjih. Leta 2005 je uspešno zastopala Slovenijo na evrovizijskem tekmovanju mladih plesalcev v Varšavi. Zlata plaketa na letošnjem tekmovanju je vnovični dokaz njenih izjemnih kvalitet, so zapisali v utemeljitvi tokratne nagrade.

Prvič P&P Mlakar V utemeljitvi nagrade Pia in Pino Mlakar plesalcu in koreografu Milku Šparembleku je komisija zapisala, da je vodilo in hkrati sporočilo Šparemblekove šest desetletij dolge ustvarjalne poti misel, da se s plesom začne vse in da je balet izhod iz labirinta. Nagrado je prejel ob 60-letnici umetniškega ustvarjanja, ki obsega več kot 130 baletnih koreografij v 45 gledališčih po vsem svetu. Komisija je še zapisala, da njegov opus potrjuje zvesto in spoštljivo vrednotenje njegovih kompleksnih sporočil, izrečeno tako v plesno-baletni kritiki kot v izrazih občudovanja spremljevalcev plesnega gledališča, ter da umetnik občutljivo sledi univerzalnim duhovnim premenam v času in najgloblje uvide dosega z ustvarjanjem imaginarnih svetov. »S učinek več slogovnih prijemov, ki ustvarja Šparemblekov izvorni izraz, je tako samosvoj, da se ga ni prijela nobena plesnoteoretična ali plesnozgodovinska oznaka. Šparemblek je namreč sam postal plesni pojem, njegov ples je preprosto 'šparemblekovski', njegove inovacije v vrtincu plesnogledaliških iskanj pa bi lahko poimenovali 'šparemblekovsko plesno gledališče',« se je še glasila pohvala komisije.

Plesalka Tijuana Križman

Koreograf Milko Šparemblek

Najdba iz 7. stoletja pr. Kr.

Na območju Kapiteljske njive nad Novim mestom je strokovna terenska ekipa Dolenjskega muzeja iz Novega mesta odkrila izjemno bogat grob z bronastim nakitom in keramiko iz poznega 7. stoletja pred našim štetjem. Gre za eno najpomembnejših arheoloških odkritij v Sloveniji v zadnjih letih. Pri raziskovanju gomile XIX so našli grob, za katerega arheologi menijo, da je v njem pokopana svečenica iz časa okoli leta 600 pred Kr. V njem se pojavlja nekaj klasičnih najdb obdobja starejše železne dobe. Pokojnici so ob noge položili keramično posodo z okrašenim pokrovom in lončnim vretencem za sukanje preje. Zapestji je imela okrašeni z votlima bronastima zapestnicama, v prsnem delu groba so našli šest bronastih sponk, t. i. fibul, v laseh pa je nosila bronaste lasne obsenčne obročke. Okoli vratu je imela ogrlico, nanizano iz koščenin in jantarnih jagod. Kar odstopa od

Bronasta zapestnica iz 7. stol. pr. Kr.

drugih najdb, je bronast scepter, predmet, za katerega domnevajo, da označuje njen visoki položaj v družbi, mogoče celo kultni predmet. Po dosedanjih dognanjih je scepter neke vrste žezlo, nekakšna ropotulja, žvenkljača. Na njem so obešene kovinske ploščice, tudi ena v obliki konja, ki so ob tresljajih zvončkljale. Uporabljali naj bi ga bili pri obredih; ali je bil dodatno ovešen z okraski organskega izvora, pa ne vedo, saj se niso ohranili, enako kot se v agresivni dolenjski ilovici niso ohranile kosti. Na ženski spol pokojnice sklepajo le po značilnem nakitu in lončnem vretencu. L. H.

Mednarodni festival kitare

Glasbena matica Trst in Kosovelov dom Sežana v sodelovanju s Kobilarno Lipica pripravljata že deveti mednarodni festival kitare, ki bo pod vodstvom umetniškega vodje Marka Ferija potekal v lipiški poročni dvorani od 12. do 17. junija. Tako kot vsako leto bo festival raz-

12 mest kitarske šole. Udeleženci prihajajo iz Slovenije, zamejstva in ZDA. Francozinja Gaelle Solal bo skupaj z Vero Ogrizović iz Srbije, Američanom Andrewom Zohnom in Kanadčanom Jeffreyem McFaddnom vodila delavnice kitarske šole. Vsak od udeležencev bo imel namreč na voljo več individualnih lekcij z različnimi učitelji, v šolnino pa je všteti tudi abonma 9. mednarodnega festivala kitare oziroma prost vstop na vse večerne koncerte. Koncertno dogajanje letošnjega festivala kitare bosta v torek, 12. junija, ob 20.30 uri odprla slovenski in italijanski kitarist Timi Krajnc in Marco de Biasi. Do sobote se bodo v poročni dvorani v večernih urah zvrstili še koncerti Solalove, Slovenke Sanje Plohl, Vere Ogrizović, dua Spiritoso ter kitarista Donata D'Antonia in flautista Vannija Montanarija iz Italije. Nedeljsko dogajanje bodo s koncertom poživili učenci letošnje kitarske šole, že dan prej pa bo v Lipici zanimivo predavanje o klasični kitari. L. H.

Kitaristka Sanja Plohl

deljen na kitarsko šolo in večerne koncerte, na katerih se bo poleg mednarodno priznanih virtuozov predstavilo tudi šest mladih kitaristov. Med sodelujočimi mojstri kitare velja omeniti Francozinjo Gaelle Solal. Tudi za letošnji festival velja med mladimi precej zanimanja, saj so že zapolnili predvidenih

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 31. 5. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
B. Strauss: Ena in druga

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 MGL: Kurt Weill, Bertold Brecht:
Hrepenenja

21.00 Križanke: Maksim Mrvica, klavir
(Hrvaška) – klasična glasba, pop

PETEK, 1. 6. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče:
L. Visconti: Somrak bogov

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

21.00 Mestni muzej Ljubljana: Yasmine Hugonnet (Francija): Drugi – sodobni ples

SOBOTA, 2. 6. 2007

10.00 Slovenski etnografski muzej:
Druženje z Indijancem iz plemena Navaho in izdelovanje lokov in puščic

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Jacobs, W. Casey: Brijantina – muzikal

21.00 Mestni muzej Ljubljana:
Yasmine Hugonnet (Francija): Drugi – sodobni ples

NEDELJA, 3. 6. 2007

18.00 Slovensko mladinsko gledališče:
A. Dumas, S. Fišer: Kraljica Margot

20.00 Križanke: Leningrad Cowboys
(Finska) – rokenrol

20.30 Slovensko mladinsko gledališče:
Jan Decorte: Visoka pesem

PONEDELJEK, 4. 6. 2007

19.30 SNG Drama: Danes Zajc: Medeja

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev:
Ahasver

TOREK, 5. 6. 2007

19.30 SNG Drama: Danes Zajc: Medeja

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

20.15 Cankarjev dom: Peter Brötzmann
Chicago Tentet – džez

SREDA, 6. 6. 2007

19.30 SNG Drama: Ivo Svetina: Ojdip v Korintu

20.00 MGL: Denise Chalem: Reci moji hčeri, da sem šla na potovanje

20.00 SNG Drama: Barbara N. Kolenc:
Molière. Gostuje Muzeum Ljubljana.

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Veter, ki tresse ječmen

Monika Maljevič

Irec Damien se pripravlja na študij medicine v Londonu, med tem ko se njegov brat bojuje za samostojnost dežele. Kmalu se tudi Damien pridruži upornikom.

Ko Damien vidi grozote, ki jih delajo britanski vojaki, se tudi sam pridruži upornikom, toda kmalu se ne more več iztrgati iz začaranega kroga krutega nasilja, ki Irsko vodi v državljansko vojno, v kateri se na nasprotni strani znajde tudi njegov brat. Film, ki temelji na resničnih dogodkih, je v Cannesu prejel zlato palmo za najboljši film.

Irska 1920: podeželski delavci se združijo in ustanovijo prostovoljne gverilske enote, da bi se spopadli z neusmiljenimi britanskimi vodi, ki naj bi ustavili irski poskus osamosvojitve. Damien, ki ga vodita globok občutek dolžnosti in ljubezen do domovine, opusti vzhajajočo kariero zdravnika in se pridruži bratu Teddyju v nevarnem in nasilnem boju za svobodo. Ko drzna taktika borcev za svobodo Britance pripelje do zloma, se obe strani končno dogovorita za premirje, ki bi končalo prelivanje krvi. Kljub navidezni zmagi pa izbruhne državljanska vojna in družine, ki so se bojevale z ramo ob rami, se znajdejo na nasprotnih straneh kot zapriseženi sovražniki, njihova vdanost pa je na odločilni preizkušnji.

Skupina mladeničev na irskem podeželju igra hurling. Damien, mladi zdravnik, se odpravlja službovat v londonsko bolnišnico. Po igri se gre z nekaj mladeniči posloviti na Peggyjino kmetijo. Ko se poslavlja od družine, pride na dvorišče skupina britanskih plačancev in mladeniče obtoži, da igrajo igre, ki so jih britanske oblasti prepovedale.

Peggyjin vnuk Micheail se na zaslišanje odzove v irščini in s tem razbesni poveljnika. Ker ne poklekne, ga vojak udari. Micheail udari nazaj, zato ga zvežejo in na silo odvedejo v skedenj, drugim pa naročijo, naj se slečejo. Vojaki se vrnejo iz skednja s krvjo na rokah. Ko odidejo, mladeniči ugotovijo, da so Micheaila pretepli do smrti.

The Wind That Shakes the Barley

Režija: Ken Loach

Scenarij: Paul Laverty

Produkcija: Rebecca O'Brien

Igrajo: Cillian Murphy, Liam Cunningham, Padraic Delaney, Gerard Kearney, William Ruane

Premiera: 31. 5. 2007

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

Po njegovem pogrebu, na katerem domačinka zapoje pesem *Veter, ki tresse ječmen*, prijatelji pričujejo Damiena, naj ostane in se jim pridruži v boju proti Britancem. Damien ne verjame, da bi lahko dobili vojno le s palicami za hurling, in odide na vlak. Na postaji čuvaj enoti britanskih vojakov ne dovoli, da bi stopili na vlak. Irski sindikati so se dogovorili, da britanski vojski ne bodo zagotavljali transportnih storitev. Besni poveljnik pokliče strojevodjo, a ta noče voziti vlaka. Izbruhne pretep. Damien med oddaljevanjem vlaka ostane na peronu pri okrvavljenem čuvaju.

Damien se odreče meščanski zdravniški karieri in se zaobljubi Irski republikanski armadi. Njegovi tovariši so zadovoljni, da je ostal in se jim pridružil. Prostovoljci se najprej izurijo, nato pa kot letéča kolona napadajo policijske barake in iz njih kradejo orožje.

Nekaj dni kasneje v bar, kjer je tudi nekaj irskih prostovoljcev,

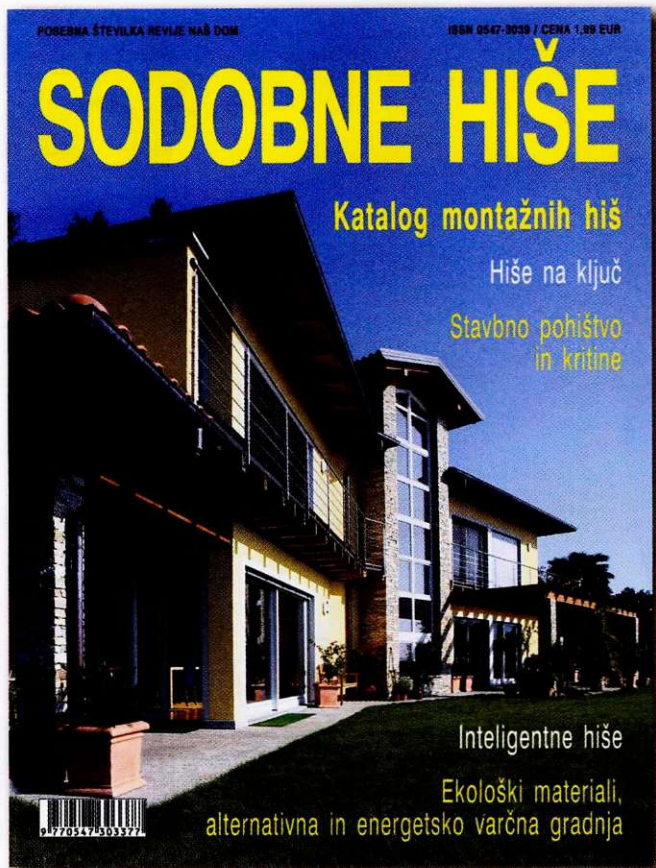
vstopijo štirje britanski plačanci ter jih začnejo preiskovati in poniževati. Medtem ko odidejo v zadnjo sobo, uporniki dobijo nekaj ukradenih pušk, vdrejo k njim v sobo in jih postrelijo. Britanci odgovorijo z brutalnimi hišnimi preiskavami po vsej vasi.

Naslednje jutro vojaki napadejo upornike v njihovem gozdnem skrivališču. Aretirajo jih in jih zaprejo v celice v barakah. Damien ugotovi, da je strojevodja Dan že v celici. Teddyja razkrinkajo, čeprav se Damien sprva pogumno dela, da je to on. Teddyja okrutno mučijo in ga v bolečinah pošljejo nazaj v celico. Damien zaupa Danu, da je Teddyjev brat.

Damiena zaslišijo. Zahteva, naj ga obravnavajo kot političnega zapornika. Poudari, da so Irci pravkar z veliko večino glasovali za neodvisnost od Britanije. Vojak, ki ga muči, ukaže kolegu, naj ga ustrelji. A ta nima krogle. Dameinu napovedo usmrtilitev ob zori ...

Ne prezrite odlične revije!

ČZP Večer, d. o. o., 2504 Maribor

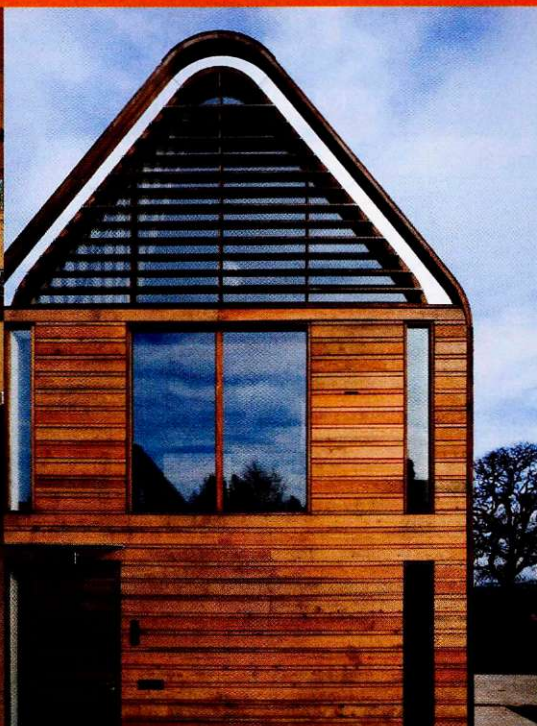
Pri vašem prodajalcu
za samo
1,99 EUR

Iz vsebine:

Montažna gradnja
Stavbno pohištvo
in kritine
Ekološki materiali
Hiša na ključ
Kako do kredita
ali leasinga

**+ Katalog
z najpopolnejšo
ponudbo
enodružinskih hiš**

Naročniki Večera lahko revijo naročite po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 427 in po e-pošti: narocnina@vecer.com. Plačilo bo po položnici za Večer.

Kompromis, ki je všeč Evropi

Tekst in foto: Miha Dovč, SAGA Institute

Ford S-max 2,0 TDCi titanium

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FORD S-MAX 2,0 TDCI TITANIUM
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.997
moč v kW (KM) pri vrt./min	103 (140) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	320 (340) pri 1.750
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.768 x 1.884 x 1.610
medosna razdalja v mm	2.850
prtlačnik v litrih	1.051 – 2.000
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.677 (758)
največja hitrost v km/h	196
pospešek 0-100 km/h v s	10,2
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,1/5,4/6,4
poraba na testu v l/100 km	7,8
cena vozila v EUR	27.801

Trenutno je S-max morda najbolj zaželen Fordov model. Res jim je uspel veliki met z avtomobilom, ki ima prostornost enoprostorskega vozila, videz mačke v preži in vozne lastnosti športne limuzine. Avto, ki se ponaša z nazivom evropski avto leta, že sam po sebi ne more biti slab izdelek. Z današnjim dnevom ima še enega privrženca več.

Nove dimenzije Kvalitete enoprostorcev so veliko prostora v notranjosti, višje sedenje in s tem boljši pregled iz vozila. Teh lastnosti pa ne moremo

pripisati športnim avtomobilom. Časi se spreminjajo in izdelujejo se avtomobili, ki ustrezajo željam kar najširšega kroga kupcev. Vse našteje lastnosti se stikajo v ime S-max. Je manj enoprostorski od večjega brata galaxyja, vendar še vedno dovolj prostoren za povprečnega kupca enoprostorca. V notranjosti je kljub manjši višini vozila dovolj 'zraka', optično pa ga poveča steklena streha vozila. Prostora je dovolj za pet oseb tako pri nogah kot v ramenskem delu. Vseh pet potnikov razvijajo 'pilotski' sedeži z bočnim oprijemom. Mlade družine bodo pozdravile tri vpetja Isofix na zadnji klopi. In

tudi če bo zadnja klop rezervirana za tri malčke, je bojazen, da bo zmanjkalo prostora v prtljažniku, povsem odveč. V osnovi meri dobrih 1000 litrov, vendar ga lahko s premikanjem sedežev druge vrste še malenkostno povečamo. Glede prostornosti si negativne točke zasluži le pomanjkanje odlagalnih mest. Že res, da je vozniku in spredaj vozečemu se sopotniku na voljo kar nekaj predalov, med katerimi sta dva celo hlajena, vendar odlagalnih mest za mobilnik, denarnico in druge pomembne pripomočke primanjkuje. Glede na velikost vozila bi jih lahko bilo več. Visok sredinski greben med prednjima sedeža daje občutek športne utesnjenosti. Izdelavni materiali so večinoma okusno izbrani in kakovostno obdelani, le srebrna plastika na sredinski konzoli bi lahko bila za odtenek boljše kakovosti. V usnje odeta volanski obroč in prestavna ročica pa lepo sedeta v voznikovo dlan. Volanski obroč je izdatno nastavljen in v kombinaciji z električno pomičnim sedežem daje možnost, da si voznik svoj delovni prostor zlahka prikoji po svojih željah.

Privlačen Kot sem že omenil, zunanja bočna linija spominja na prežečo mačko, saj se streha v zadnjem delu vozila malenkostno spusti. Vidi se, da je Ford v 'zlahti' z Jaguarjem. V kombinaciji s 17-palčnimi platišči iz lahke litine, ki je del serijske opreme titanium, je S-max tudi na zunaj dovolj nevsakdanji avto, da se bodo mimoidoči ozirali za vami. Vozne lastnosti so pregovorno odlične. Kljub enoprostorski zasnovi vozila, kar vključuje večjo težo in zaradi same višine tudi višje težišče, se

dvomi o suverenosti podvozja in vzmetenja ob prvem hitreje odpeljanem ovinku razblinijo kot milni mehurček. Vendar ta dinamika še zdaleč ne posega v udobje. Občutek na volanu je tudi ob hitreje odpeljanih ovinkih vselej dober in predvidljiv, hkrati pa ni nikakršnega stresanja. Odličen kompromis med športnostjo in udobjem. Vendar se tudi na avtocestah S-max suvereno obnese. Piš vetra je dobro zadušeno in na splošno je karoserija dobro zvočno izolirana. Vendar si v tem poglavju Ford zasluži majhno grajo. Kljub najbogatejšemu paketu opreme tempomat ni serijski. So pa zato parkirni senzori spredaj in zadaj, aktivni žarometi, glasovni nadzor in samodejna ročna zavora lajšali vožnjo in jo delali varnejšo. O dvopodročni klimatski napravi, avdiosistemu s komandami na volanu in potovalnem računalniku pa tako ali tako ni vredno izgubljati besed. Motor je znan dvolitrski štirivaljnik, podprt s turbinskim polnilnikom, ki razvije 140 KM. Idealen partner za vožnjo, vendar je odločno dražji od podobno zmogljivega bencinskega brata. Poraba se je kljub dinamični vožnji gibala pod osmimi litri, kar je izvrsten podatek. Dirkaškim očetom je na voljo še agregat iz focusa ST.

Ford je s predstavitvijo S-maxa začel orati ledino v t. i. razredu športnih enoprostorcev. Za zdaj konkurenca še nima pravega odgovora, vendar ob čedalje večji priljubljenosti po vsej Evropi nikakor ne bodo stali križem rok. Do takrat lahko S-max povsem mirno počiva na zasluženih lovoričah. **D**

Novici

FIAT BRAVO Naslednik modela stilo po novem ali starem nosi javnosti znano ime – bravo. Želje po obujanju lepih spominov na preteklost pa ne nosi le ime, temveč tudi vrnitev hišnega logotipa, ki je krasil izdelke iz Torina med letoma 1931 in 1968. Kot smo že vajeni, so pri naših sosedih uporabili preizkušen recept in stavili na ljubezen na prvi pogled. Privlačno in kompaktno postavo zaznamujejo mehke linije s prepoznavnim sprednjim delom po zgledu grande punta. Športno-elegantno telo meri 434 centimetrov v dolžino, večje dimenzije so seveda v prid prostornosti v potniški kabini in hkrati v prtljažnem prostoru s 400-litrskim volumnom. Na seznamu ponudbe pogonskih agregatov so se poleg para 1,9-litrskih dizelskih motorjev (120 in 150 KM) pojavili še novodobni, nadvse zanimivi bencinski štirivaljniki, ki se začnejo in končajo pri prostornini 1,4 litra (z močmi 90, 120 in 150 KM). Za osnovno izvedenko je pri nas treba odšteti 12.610, za najcenejšo dizelsko pa 15.950 evrov.

SEAT ALTEA FREETRACK Španski družinski avanturist je prvi serijski SUV znamke Seat, ki bo na voljo kupcem v letošnjih poletnih mesecih. Ponaša se s karoserijo, ki je v primerjavi z običajno alteo XL nekoliko širša in hkrati dodatno odmaknjena od vozne podlage (+40 mm). Običajna odbijača so nadomestili z veliko bolj robustnima črnima odbijačema v povezavi z enako obarvano bočno zaščito vseh štirih blatnikov. Altea freetrack počiva na 17-palčnih kolesih. Zaradi uporabe stalnega štirikolesnega pogona ne ponuja le videza 'off-road', temveč omogoča tudi bolj suveren izlet po brezpotjih. Moč pogonskega agregata se prenaša na vsa štiri kolesa prek sklopke Haldex. Pri izbiri pogonskega agregata imajo potencialni kupci dve možnosti; lahko se odločijo za že znani bencinski motor (2,0 TFSI / 200 KM), varčnejšim kupcem pa so namenili 2,0-litrskega TDI s 170 KM.

**SREDNJA
POKLICNA IN
STROKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe:

**AVTOŠOLA
JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev vozniškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Pametni patentirajo

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

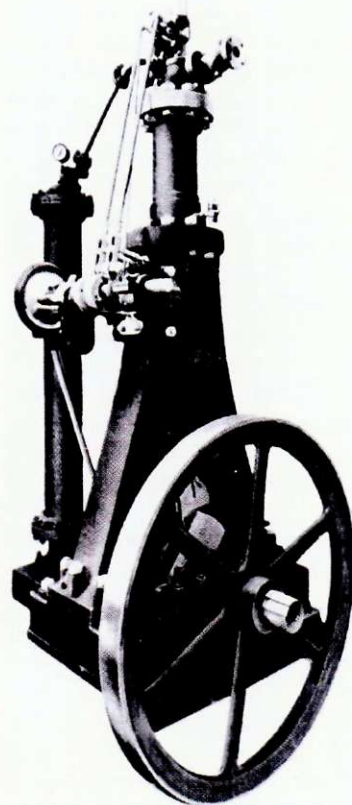
Patentiranje zamisli in izumov je v svetu že dolga časa običajna praksa, v zadnjih letih pa se čedalje bolj uveljavlja tudi pri nas. Na slednje kaže vsako leto večje število patentov, ki jih prijavimo Slovenci.

Po definiciji je patent izključna pravica fizične ali pravne osebe za izum, ki je inovativen, edinstven in industrijsko uporaben. Slednje pomeni, da mora biti izum nekaj res novega in hkrati tudi uporabnega. Zanimivo je, da če hočete svoj izum zavarovati, za to ne zadostuje, da ga patentirate samo enkrat ali samo v eni državi. Po pravilih, ki veljajo pri zavarovanju intelektualne lastnine, patent velja le na tistem območju, kjer ima ustanova, kateri prijavite patent, svoje pristojnosti. Če hočete torej doseči, da vašega izuma ne bo neupravičeno uporabljali nihče na svetu, ga morate prijaviti na toliko uradih oziroma v državah, da boste ozemeljsko pokrili ves svet. Enotnega postopka za varovanje izuma s patentom v vseh državah sveta namreč po besedah dr. Biserke Strel, ki vodi slovenski Urad za varstvo intelektualne lastnine, ni. »Načeloma se patentne prijave vlagajo v vsaki državi posebej. Kljub temu na podlagi medna-

rodnih sporazumov obstaja tudi nekaj poti, prek katerih je mogoče opraviti del celotnega postopka na enem mestu. Ena izmed takšnih poti je Sporazum o sodelovanju na področju patentov (PCT), ki omogoča vložitev mednarodne patentne prijave za 137 držav članic, njegovih podpisnic. Prednost tega sporazuma je, da se osnovni ali formalni postopek izvede na enem mestu, slaba stran pa je ta, da rezultat tega postopka ni patent, temveč objavljena patentna prijava, na podlagi katere je treba pridobiti patentno varstvo v vsaki državi posebej,« pravi Strelova. Drug podoben sporazum je Evropska patentna konvencija, ki jo je do zdaj podpisalo 32 držav članic. »Na podlagi te konvencije Evropski patentni urad podeljuje evropske patente, pri čemer pa gre za en postopek od prijave, objave do podelitve patenta. Vendar je tudi tu za vsako državo, v kateri želimo pridobiti patentno varstvo, treba patent vpisati v register patentov,« pravi Strelova.

Število vlog raste V Sloveniji za področje patentov, kot pove že ime, skrbi Urad za intelektualno lastnino. Ustanovljen je bil leta 1991 z ustavnim zakonom za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Urad je najprej sodil pod ministrstvo za znanost in tehnologijo, od leta 1994 pa sodi pod ministrstvo za gospodarstvo. Urad opravlja večino nalog s področja varovanja intelektualne lastnine. Vodi vse postopke za podelitev patenta in dodatnih varstvenih certifikatov, registracijo topografij polprevoznih vozil, modelov (gre za podelitev pravice, s katero se lahko zavaruje zunanji videz izdelka), znamk (logotipov in podobno) in geografskih označb z izjemo

Eden znamenitejših patentov je patent za motor z notranjim zgorevanjem, ki ga je leta 1892 patentiral Rudolf Diesel.

tistih, ki se nanašajo na kmetijske pridelke, živila in vina. Prav tako urad vodi večino postopkov na področju avtorskega prava, pristojen je za pripravo zakonodaje s področja intelektualne lastnine, deluje pa tudi kot poravnalno telo za reševanje sporov med delodajalci in delojemalci v sporih, ki se nanašajo na intelektualno lastnino. Kot pravi Strelcova, urad vsekakor upravičuje svoj obstoj, saj se Slovenci v zadnjih letih dokaj pogosto odločamo za zavarovanje svojih zamisli. Na slednje po njenih besedah kažejo tudi statistični podatki, ki jih je za leto 2005 zbral Evropski patentni urad.

Slovenci na 11. mestu Ti podatki Slovenijo s 185 patentnimi prijavi na milijon prebivalcev uvrščajo na enajsto mesto med 30 članicami te organizacije. »Slednje pomeni, da po številu prijavljenih in podeljenih patentov sodimo v zgornjo polovico evropskih držav. Če pa bi obstajali tudi podatki o izumih, za katere patentne prijave niso bile vložene, bi bilo naše me-

Dr. Biserka Strelcova

sto še nekoliko boljše. Poleg tega se moramo zavedati, da je mogoče patentirati le del izumov, ki so vezani na rešitve tehničnih problemov. Izumi so lahko tudi na drugih področjih, vendar jih statistike ne zajemajo,« pravi Strelcova. Po njenih besedah se število prošelj in podeljenih patentov vsako leto povečuje. »To je predvsem posledica ozaveščenosti ljudi o pravicah intelektualne industrijske lastnine ter poznavanja njenih pravnih, ekonomskih in poslovnih vidikov.

Ali ste vedeli ...

- ... da je Alexander Graham Bell 14. februarja 1876 zaprosil za patent za telefon le nekaj ur pred Elishom Greym. Če bi s svojo prijavo čakal še en dan, bi danes za izumitelja telefona veljal Elisha Grey.
- ... da je brajljico, pisavo za slepe, leta 1821 izumil dvanajstletni francoski fantič Louis Braille. Zamisel zanjo je dobil, ko jim je v šoli nekdanji vojak pokazal svoj izum »nočne pisave«, ki je z izbočenimi pikami omogočala vojakom prebiranje vojaških sporočil tudi v temi.
- ... da je sendvič leta 1762 izumil angleški politik John Montagu, četrtri grof Sandwich. Nekega dne je med igranjem kart postal lačen. Da mu ne bi bilo treba zapustiti igralne mize, je ukazal služabniku, naj mu prinese nekaj rezin mesa in kruha. Meso je potem naložil med kruh in ob metanju kart zadevo veselo pospravil.
- ... da sta patent za prve kavbojke iz modrega džinsa dobila leta 1837 lastnik trgovine z mešanim blagom Levi Strauss in krojač Jacob Davis. Prvotne kavbojke, ki so bile zasnovane kot delovna obleka, so bile izdelane iz indigo modrega ali rjavega bombaža.

To sta po moje ključna dejavnika, ki vplivata na število zahtev za podelitev patenta,« še pravi Strelcova. Hkrati priznava, da na uradu pogrešajo prijave patentov iz akademske sfere in inštitutov; teh ni veliko. To se po njenih besedah odraža tudi na številu prijav s področja t. i. visokih tehnologij, kjer je Slovenija uvrščena precej niže,

kot si glede na svoje raziskovalno-razvojne potenciale zasluži.

Lahko bi torej rekli, da smo Slovenci miselno iznajdljiv narod, zdi pa se, da tega ne znamo vedno primerno uveljaviti. Podatki o naraščanju potrebe po zavarovanju intelektualne lastnine pa vendarle kažejo, da se stanje na tem področju izboljšuje. **D**

**NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO**

*Dajte radio
na glas ob 7:07*

102.4, 103.7

RADIO CENTER

RADIO CENTER

Dvainpetdesetletni spektakel

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Liga prvakov, prej imenovana pokal državnih prvakov, verjetno najpomembnejše ekipno tekmovanje v Evropi, ima za sabo dolgo zgodovino, več sprememb, predvsem pa veliko zanimivih nogometnih predstav.

Ponosni predsednik AC Milana Berlusconi in dvakratni strelec finala Inzaghi

Letošnji finale je bil toliko bolj pričakovan zaradi »maščevanja« AC Milana Liverpoolu za zgodovinski poraz izpred dveh let na verjetno eni najbolj razburljivih tekem v vsej nogometni zgodovini.

Dolga zgodovina Verjetno najpomembnejše ekipno tekmovanje v Evropi je dobilo blagoslov samo

mesec dni po prvem kongresu UEFA, ki je 2. marca 1955 potekal na Dunaju. Zanimivo je, da pobuda za pokal, takrat se je imenoval pokal Evrope (pokal državnih prvakov), ni prišla iz vrst UEFA, pač pa francoskega športnega časopisa L'Equipe. Medtem ko se je UEFA zavzemala za tekmovanje, v katerem bi nastopale nacionalne ekipe evropskih držav, je

omenjeni časopis oziroma njegov glavni urednik Gabriel Hanot navijal za turnir, na katerem bi nastopili najboljši klubi iz državnih prvenstev. Rečeno, storjeno. Sprva se je igralo samo ob sredah zvečer. Povabljenih je bilo 16 najboljših klubov. Prva tekma novega tekmovanja se je končala z izidom 3 proti 3, odigrana pa je bila v Lizboni med Sporting Clube de Portugal in FK Partizan. Na povratni tekmi v Beogradu so zmagali Jugoslovani s 5 : 2.

Po nekaj začetnih tekmah je pokroviteljstvo nad pokalom prevzela UEFA. Do leta 1991 se je tekmovanje imenovalo pokal državnih prvakov, saj so moštva (državni prvaki) vse do konca igrala po sistemu na izpadanje. V sezoni 1991/92 se je najboljših 8 moštev razdelilo v dve skupini po 4 moštva, ki so igrala po dvokrožnem ligaškem sistemu vsako z vsakim, najboljši moštvi pa sta se pomerili v velikem finalu. Takšen sistem se je obdržal do sezone 1993/94, s tem da sta se samo v tej sezoni po dve najboljši moštvi iz vsake skupine uvrstili v polfinale. V naslednji sezoni se je najboljših 16 moštev razdelilo v 4 štiričlanske skupine, po dve najboljši moštvi iz vsake skupine pa

sta se uvrstili v četrtfinale in so vse do finala igrala po sistemu na izpadanje. V sezoni 1997/98 je bilo že 6 štiričlanskih skupin, uspešnejše države pa so imele pravico do dveh predstavnikov. V četrtfinale se je uvrstilo vseh 6 zmagovalcev skupin ter še najboljša dva drugouvrščena. Takšen sistem se je zaradi ne najboljše preglednosti obdržal le dve sezoni, že v sezoni 1999/2000 so ligo razširili na 8 štiričlanskih skupin. Po dve najboljši moštvi iz vsake skupine sta se uvrstili v nadaljnje tekmovanje, kjer so jih razdelili v 4 štiričlanske skupine, po dva najboljša predstavnika iz vsake skupine pa sta se uvrstila v četrtfinale. Od te sezone dalje se lahko iz najuspešnejših držav kar štirje predstavniki uvrstijo v ligo prvakov.

Karta za finale do 9.000 evrov

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

RALLY ZA SVETOVNO PRVENSTVO
Italija

nedelja, 3.6.2007 ob 21.15

Moderna doba lige prvakov

V zadnjih petnajstih letih lige prvakov so prevladovali španski klubi s petimi zmagami. Tri je osvojil Real Madrid, dve pa Barcelona. Sledijo jim italijanski klubi s štirimi zmagami – tremi Milana, šteto skupaj z zadnjo, in z eno Juventusa. Dobro se je odrezal tudi nemški in angleški nogomet s po dvema zmagama,

Kaka, najboljši strelec lige prvakov

po eno zmago pa imajo Francija, Nizozemska in Portugalska. Moderna doba je prinesla tudi negotovanje klubov zlasti zaradi preveč tekem, posledične pretutrujenosti igralcev in poškodb. Vsi večji klubi oziroma klubi, ki želijo dosegati vrhunske rezultate, morajo tako imeti dobesedno dve postavi, ki sta sposobni v vsakem trenutku stopiti na igrišče. Pogosto igralce rotirajo po načinu »turn over«, kjer tekme, ki ne odločajo o ničemer, igrajo igralci, ki drugače ne pridejo do priložnosti, kadar so pomembnejše tekme, pa igrajo prve postave. Precejšnjo natrpanost tekmovanja kažejo tudi podatki o odigranih tekmah nekoč in danes. Tako je bilo treba po starem načinu turnirja oziroma pokalu državnih prvakov za osvojitve prestižnega pokala od-

igrati vsega devet tekem, v sezoni 2002–2003 pa je AC Milan, ki je moral odigrati tudi tretji krog kvalifikacij za vstop v ligo prvakov, odigral neverjetnih devetnajst tekem! Zaradi velikih kritik največjih klubov so funkcionarji nogometne organizacije v letu 2003–2004 sicer sprejeli nekaj manjših sprememb, vendar mora prvak kljub temu v eni sezoni še vedno odigrati 13 tekem.

Milanu uspelo maščevanje

Letošnji finale je potekal na stadionu OACA Spyro Louis v Atenah pred 63.800 gledalci, v njem pa sta se spopadla italijanski Milan in angleški Liverpool. Po ne preveč atraktivni igri so se zmage veselili nogometaši Milana, ki se jim je na ta način Liverpoolu uspelo maščevati za poraz pred dvema letoma v Carigradu, ko so po enajstmetrovkah izgubili praktično že dobljeno tekmo, na kateri so vodili s 3 proti 0. Za zmago v Atenah sta bila tokrat najzaslužnejša Filippo Inzaghi, ki je dosegel dva zadetka, in sreča. Ta je bila tokrat povsem na strani Italijanov. Ne samo zaradi zelo srečnega prvega zadetka Inzaghija, ampak tudi zaradi dejstva, da so bili Angleži boljši tekmeč, imeli so več priložnosti, brazilskega vratarja Milana Dido pa jim je uspelo premagati le v končnici, ko je bilo že prepozno.

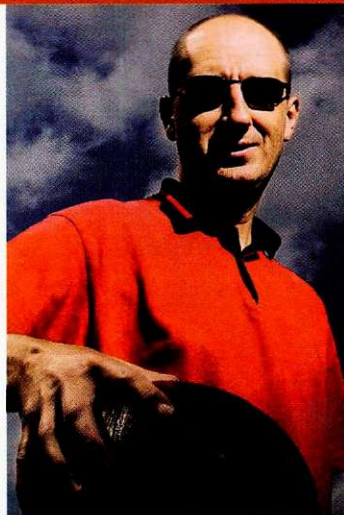
Kot odlična se je pokazala ideja novega predsednika Evropske nogometne zveze Michela Platinija, da se vrne tradicija vročitve pokala na tribuni, kot je bilo to včasih, in ne na igrišču, saj pravi, da se nogomet igra zaradi publike. In resnično daje vrnitev te tradicije poseben čar sklepnemu delu lige prvakov. **D**

Na najelitnejši dirki v sezoni formule 1 za VN MONAKA v Monte Carlu sta bila najboljša McLarnova dirkača. Zmagal je Fernando Alonso, Lewis Hamilton pa je bil drugi. Tretji je bil Felipe Massa v Ferrariju.

Telovadec MITJA PETKOVŠEK je na svetovnem gimnastičnem pokalu v Moskvi prvič po letu dni priznal premoč tekmeču. Ugnal ga je Francoz Yann Cucherat, ki mu je po koncu tekmovanja športno priznal, da je bil boljši od njega.

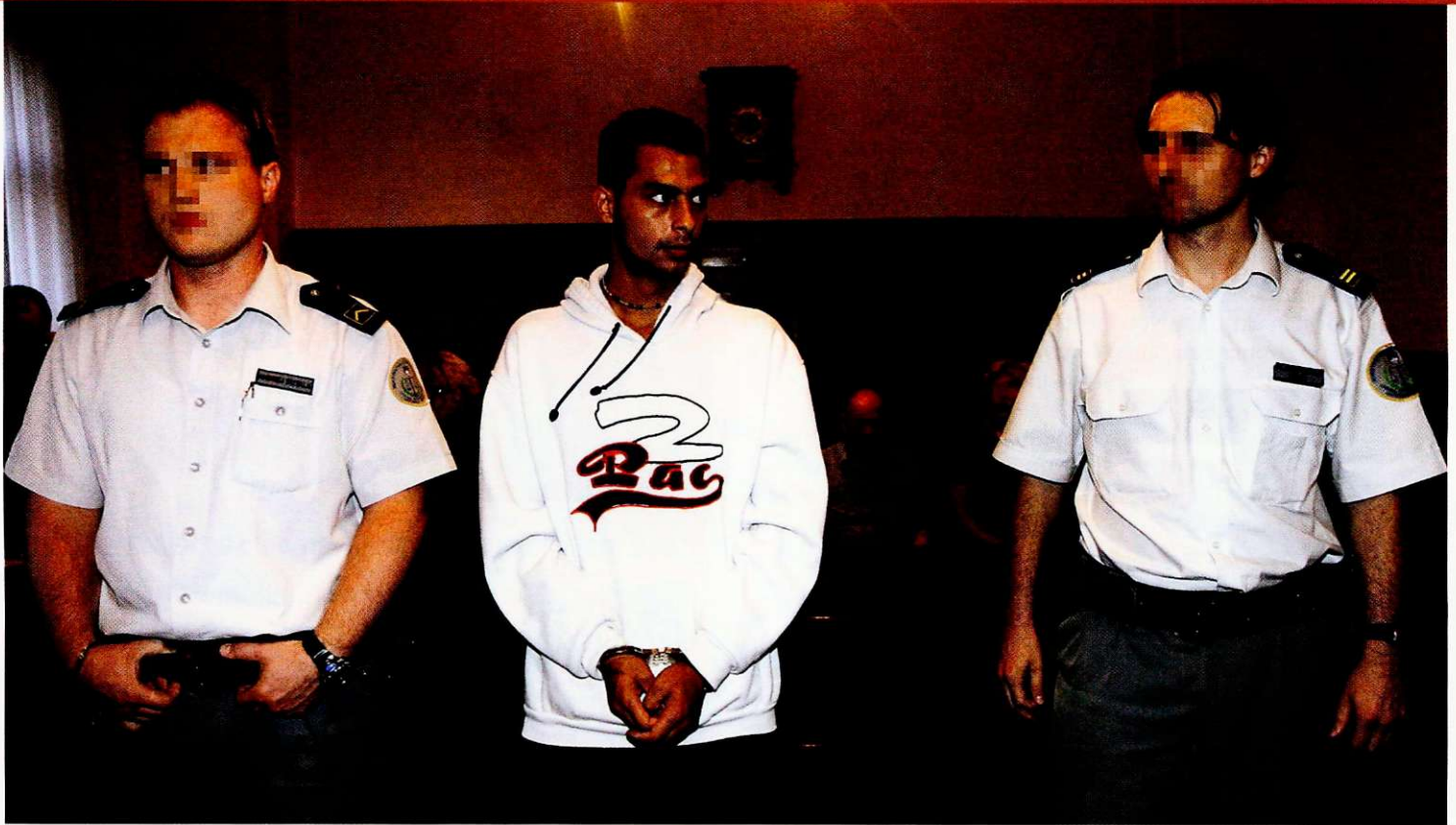
Heroj Pippo

Esad Babačić

Žal se moja napoved, da bo Liverpoolu uspelo premagati Milan, ni uresničila. Prav tako se moram strinjati z besedami svojega dobrega prijatelja, ki je hladno ugotovil, da so bili Italijani boljši.

Resda so imeli tudi precej sreče, saj so zadeli iz prekinitve, potem ko se je žoga po naključju odbila od izjemnega Inzaghija in presenetila vratarja Liverpoola. Prav Pippo je bil ključni mož finala, ki je bil narejen za igralca njegovega kova. Sicer ne preveč simpatičen igralec, ki živi od nasprotnikovih napak, je na koncu dokazal, da je vreden Milanove devetke. Navijači Liverpoola se nad takšnim razpletom seveda zgražajo, saj ne morejo verjeti, da jih je potopil igralec sumljivih kvalitet, a z izjemnim nosom za gol. Izgovarjajo se na živčnost svojih igralcev in tradicionalno destruktivnost Italijanov, ki so še enkrat zmagali v grdi in negledljivi tekmi. Pri tem pa pozabljajo, da tudi sami niso naredili nič takšnega, s čimer bi lahko premagali ne preveč zanesljivo obrambo rosso-nerov. Pippo je počel tisto, kar je od nekdanj znal najbolje. Dilema okrog tega, ali je drugi zadetek dosegel po naključju ali pa je hotel streljati natančno tako, je seveda nepotrebna. Tudi če je Pippo žogo zadel s peto in je ta zato šla po tleh prav pod pazduhami vratarja Reine, ki je sicer odlično odreagirala, je to le posledica njegovega ubijalskega instinkta. Pippo je premalo priljubljen, da bi mu nogometna javnost priznala genialnost in ga kovala v zvezde. Prav zaradi tega je Inzaghijeva zmaga še toliko slajša, lahko bi celo rekli, da je bil ta finale njegov.

Tako negotovega Milana že dolgo nismo videli, pa kljub temu Liverpoolu ni uspelo prvemu načeti njegove mreže. Na drugi strani so imeli Italijani nekaj izjemnih posameznikov, ki so znali počakati na svoj trenutek in zanesljivo dokončati zgodbo. Kaka je igralec z drugega planeta in nekaj njegovih bleskov je vneslo nemir v nasprotnikove vrste. Pirlo je tehničar, kakršnega redko srečamo, in Milan brez njega ne bi bil tako močan, kot je. Umazane posle je opravil Gatuso, ki nam je predstavil vse čare italijanskega nogometa, vključno z valjanjem in drugimi metodami za zavlačevanje. Nedvomno bi bilo vse drugače, če bi prvi povedel Liverpool, toda to nikakor ni opravičilo za blede predstavo. Naj se sliši še tako obešenjaško, toda Milan je bil zrel za poraz in samo Liverpool je kriv, da se to ni zgodilo.

Zapor in izgon

Bogdan Sajovic, foto: Marko Feist, Bor Slana

Slovaški državlján Zoltan Varady je bil spoznan za krivega umora Elizabete Osredkar. Izrekli so mu trinajst let zavora in deset let izgona po prestani kazni. Sodba, ki še ni pravnomočna, je bila zaradi groženj z bombo izrečena pozno zvečer.

Z obsodbo se je končalo sojenje 21-letnemu slovaškemu državljanu Zoltanu Varadyju, ki mu je obtožnica očitala, da je decembra 2004 umoril Elizabeto Osredkar iz Ljubljane. Sodišče mu je odmerilo trinajst let zavora in izgon iz naše države po izpustu iz zavora. Sodba še ni pravnomočna, saj se bo obramba nanjo nedvomno pritožila.

Pokojna Elizabeta Osredkar je bila nekoč lastnica hiše za Bežigradom, ki jo je oddajala v najem. Pravzaprav je v najem oddajala posamezne sobe v njej. Njene stranke so bili večinoma siromašni tujci iz različnih držav, ki so v našo državo prišli v želji po boljšem zaslužku. Med njimi je bil tudi tedaj 19-letni Zoltan Varady, slovaški državlján romskega rodu. Nekaj mesecev je kot podnajemnik živel v hiši Osredkarjeve v Ljubljani.

V tistih mesecih naj bi se bil s hišno lastnico, čeprav je slednja imela dolgoletnega partnerja, zapletel celo v intimno razmerje. Decembra pa se je to razmerje očitno ohladilo. Osredkarjeva naj bi bila po končanem razmerju Slovaku odpovedala tudi stanovanje in od njega zahtevala, da se mora takoj izseliti.

Zapor in izgon Šestindvajsetega decembra 2004 se tedaj 41-letna Osredkarjeva nenadoma ni več oglašala na mobilni telefon. Iz-

kazalo se je, da je bila umorjena. Hkrati je izginil tudi njen osebni avtomobil. Varady se je tistega dne namreč z njenim avtomobilom odpeljal proti Štajerski z namenom, da se vrne v rodno Slovaško. Pri Pesnici se je zapletel v manjšo prometno nesrečo. Ker ni bilo ranjenih, skupila jo je le pločevina avtomobila, ki ga je vozil Varady, so ga policisti le popisali in spustili. Natvezil jim je namreč, da mu je avto posodila lastnica, da je hotel do Maribora k nekim rojakom, nato pa bi se vrnil v Ljubljano. Policisti so prav površno preverili njegovo zgodbo, če so to sploh storili, in ga po postopku pustili naprej.

Varady je tako brez težav prišel nazaj v svojo domovino, medtem pa je bil tukaj obtožen kot krivec za umor Osredkarjeve.

V skladu sporazumom med članicami Evropske unije so slo-

vaške oblasti Varadyja na podlagi dokazov in zahteve iz Slovenije prijele in ga lani izročile naši državi. Letos januarja se je začel sodni proces, ki je trajal dobre štiri mesece. Obramba je dokazovala, da obtoženi ni imel nobenega razloga, da bi ubil Osredkarjevo, in zahtevala oprostitev. Obtoženi je poskušal dokazati, da se je na Slovaško odpravil zato, da bi si tam pridobil potrebno dokumentacijo. Z Osredkarjevo naj bi se namreč po njegovem zatrjevanju poročila. Tožilstvo pa je vztrajalo, da je Varady morilec Osredkarjeve in zahtevalo štirinajst let zavora (za tovrstno dejanje je zagrožena kazen do petnajst let) ter še desetletni izgon iz naše države po prestani kazni, kar je po naši zakonodaji največ, za kolikor lahko tujca izženemo. Sodišče je izreklo nekoliko nižjo kazen, trinajst let zavora, potrdilo pa stransko kazen o izgону. ■

Onemogočili prekupčevalce

Na območju Ljutomera in Murske Sobote so razgnali skupino prekupčevalcev z mamili.

Na območju Murske Sobote in Ljutomera so v drugi polovici lanskega leta moške postavbe na podlagi informacij zaznali, da se je na tamkajšnji narkomanski sceni pojavila skupina, ki odvisnike prekrbuje z mamili. Policisti in predvsem kriminalisti so tako po večmesečni preiskavi dognali, da je v kupčijo z belo smrtjo vpletenih šest oseb. Vsi so moški, 32-letnik in 36-letnik z območja Murske Sobote, štirje pa so Ljutomerčani, stari od 23 do 36 let.

Preiskava je dognala, da so mamila kupovali od »grosistov« v Mariboru in Ljubljani. Tako pridobljeno drogo so nato prepakirali v majhne odmerke in jih prodajali na drobno odvisnikom v svoji okolici. Sestavili so majhno mrežo, v kateri

je bilo še ducat oseb, ki so jim pomagale pri prodaji.

Aprila so kriminalisti zbrali dovolj dokazov proti šestim prekupčevalcem, da je zadeva dozorela za akcijo. Osumili so jih dvainštiridesetih kaznivih dejanj v zvezi s prodajo mamil in še enega omogočanja uživanja mamil. Pri vsej šesterici so na domačih naslovih opravili hišne preiskave. Zasegli so elektronske tehtnice, pripomočke za pakiranje, mobilnike, in kar je najpomembnejše, petindvajset gramov heroina ter dober kilogram marihuane.

Tri najbolj obremenjene prekupčevalce so privedli k preiskovalnemu sodniku, ta pa je po zaslišanju dva izpustil, enega pa do sojenja poslal v pripor. B. S.

GORELI AVTOMOBILI Goreča guma je bila vzrok za požar, ki je povzročil precejšnjo gmotno škodo. V zgodnjih jutranjih urah je po avtocesti iz Ljubljane proti Primorski 27-letni Latvijec vozil vlačilec s prikolico za prevoz avtomobilov, na njej pa je bilo naloženih devet novih peugeotov 207. V bližini izvoza za Brezovico se je vnelo eno od zadnjih koles na prikolici. Vzrok požara je bila pregreta guma. Požar se je z goreče gume kmalu razširil po avtomobilih na prikolici. Še preden ga je poklicnim gasilcem iz Ljubljane uspelo pogasiti, je zgorelo šest avtomobilov, trije pa so bili dobro ožgani. Škode je za sto štirideset tisoč evrov.

PONAREJENI STOTAKI V nekem celjskem lokalju so se ustavili trije mladeniči. Pijačo so popili in eden med njimi je poskušal plačati z bankovcem za sto evrov. Natararica pa je opazila, da je bankovec ponarejen. Zahtevala je pravega in mladenič je nato zapitek plačal s pravim. Kljub temu je poklicala policijo in ta je v bližini lokala ujela tri komaj polnoletne hrvaške državljanke. Med identificiranjem se je eden pognal v beg in med njim odvrigel več ponarejenih bankovcev za sto evrov, a so ga po nekaj sto metrih policisti ujeli. Trem Hrvatom so začasno vzeli prostost, bankovci pa naj bi izvirali z območja hrvaškega glavnega mesta.

RTS:

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA
osrednja informativna oddaja

Tv programi RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Metelkovi trgu in Boku, ter preko kablovskega sistema na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 09 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in S 9 (Ljubljana - vseh), Ljubljana in okolica - 21 (Murska sobota)

EVJ ELEKTROPROM
Že 40 let z vami!

lokalna televizija ETV
etv
http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

107,8 MHz

radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Najbolj simpatična Slovenca 2007

Nedavno je bila sklepna prireditev projekta Adam in Eva z napako, ki so ga ustvarjalci televizije Paprika pripravili že šestič. Občinstvo je za najbolj simpatičnega Slovenca izbralo psihologa in psihiatra dr. Andreja Marušiča, predstavnik medijev pa voditeljico Petro Kerčmar kot najbolj simpatično Slovenko.

V vlogi voditeljskega para sta se na odru Linhartove dvorane Cankarjevega doma tudi tokrat predstavila Ajša Šunjić in Mark Žitnik, ki sta gonilni sili omenjenega projekta in televizije. Ker je bil dogodek v znamenju muz, so odrsko sceno ves čas krasila dekleta v belem spodnjem perilu, za glasbeno poživitev pa so poskrbele ta čas najpopularnejše dame domače zabavne glasbe.

Tudi letos so se v tedenskih oddajah predstavile številne zanimive osebnosti z različnih področij. Na sklepni prireditvi pa so se znova predstavili tisti, ki so v preteklem obdobju prejeli največ glasov ljudi. Kot prvi se je predstavil minister za šolstvo in šport Milan Zver, za njim je na oder stopila voditeljica Katarina Stojanovič, kot tretjega so izbrali psihologa in psihiatra dr. Andreja Marušiča, ob koncu pa sta se predstavila še poslanec SNS Sašo Peče in fotograf Arne Hodalič. Po vnovičnem glasovanju je, kot že rečeno, zmagal primorski zdravnik Andrej Marušič.

Andrej Marušič:
najbolj simpatičen

Petra Kerčmar:
najbolj simpatična

Ne sprašujte Dase

V teh dneh čedalje bolj priljubljeni in nadvse šarmantni brkati pevec Lepi Dasa predstavlja svojo novo skladbo z naslovom Ne sprašuj. V pesmi Dasa sporoča ženskam, naj ga ne spreminjajo, saj ni tak, da bi se kateri pustil spremeniti. »Bodi hvaležna za to, kar imaš, ker lohk se tolažm z drugo, saj me poznaš ... Naj te ne zanima zgodovina, raje si nalijva čistega vina, nisem jasnoviden, da bi vidu naprej. Važno je, kaj imava zdej,« je refren pesmi, ki se nekaterim zdi precej šovinistična, vendar Lepi Dasa zagotavlja, da tako pravijo samo nepozorni poslušalci: »Velikokrat sem že ponovil, da si o ženskah mislim vse najboljše, da sem resnično njihov veliki občudovalec, zato so namigovalja, da bi lahko pel pesem, ki je do žensk žaljiva, povsem iz trte izvita. Pesem Ne sprašuj je pravzaprav navodilo, kako naj ženska ravna z menoj, če bi rada, da bi bil tudi jaz resnično zadovoljen v razmerju. Kajti žal sem opazil, da se ženske vame zaljubijo zaradi nekaterih mojih lastnosti, ki pa bi jih zelo hitro rade spremenile.«

Noče se spremeniti!

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro. Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilvelovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Zamolčana Gotenica

Magični gledalec

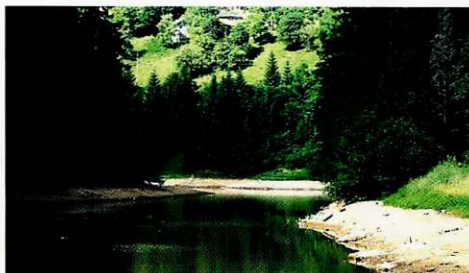
V času komunističnega režima je bilo zaprto območje Gotenice in Kočevske Reke prepovedana tema. O tem je pripovedoval dokumentarec na TVS.

Dokumentarni film na nacionalki z naslovom Gotenica – skrivnostni kraj zamolčane zgodovine se je spopadel še eno prepovedano temo nekdanjega komunističnega režima. Gre za nekdanje strogo varovano območje na Kočevskem, ki je merilo okoli dvesto kvadratnih kilometrov in se o njem v javnosti ni govorilo, zasebno pa le šepetaje.

Gotenica ni bila kak majhen kraj. Pred drugo svetovno vojno je bila to velika vas, ena največjih, če en celo največja na Kočevskem. Štela je kakšnih petsto prebivalcev večinoma nemške narodnosti, t. i. Kočevjarjev, potomcev kolonistov, ki so bili v te kraje naseljeni v davnem 14. stoletju. Kakšna četrtnina vaščanov pa je bila slovenskega rodu. Nemško prebivalstvo je bilo v prvih mesecih po razdelitvi Kraljevine Jugoslavije leta 1941 po dogovoru med Nemčijo in Italijo izseljenih in preseljenih v Zasavje, po vojni pa so bili, kolikor niso pobegnili, večinoma izgnani iz Jugoslavije.

Po vojni naj bi bila v Gotenici nastala velika živinorejska farma, kot nekakšen model novega socialističnega kmetijstva, a leta 1949 ji je bila namenjena druga vloga.

V času jugoslovanskega spora s Sovjetsko zvezo naj bi bil maršal Tito ukazal, da se po republikah ustanovijo nekakšni skrivni štabi, od koder naj bi v primeru sovjetskega vdora jugoslovanski komunisti vodili partizansko bojevanje. Žal avtorji niso povedali, kje naj bi druge nekdanje republike ustale podobne centre kot v Gotenici. Maršalov ukaz je izkoristil vodja slovenske Udbe Ivan Maček Matija in tako je nastalo zaprto območje, ki ga je poznal le ozek krog navšajšjih slovenskih komunističnih voditeljev. Vse je bilo tako skrivnostno, da je območje od jugoslovanske vrha menda videl le maršal Tito, ki mu seveda ni bilo dobro reči ne, če je kaj ukazal.

A drugim visokim jugoslovanskim funkcionarjem in niti vojski ogleda niso dovolili.

Gotenica je bila očitno prvenstveno zastraševalne narave. V prvi vrsti za slovensko javnost. Ljudski glas je vedel povedati, šepetaje seveda, da je ta ali oni zataval na omenjeno območje in izginil. Ta glas je tudi vedel, naj bi bilo tam nekakšno taborišče za najhujše nasprotnike režima, ki nikoli več ne bodo prišli na svobodo. Še celo to, naj bi bili tam še desetletja po vojni zaprti nemški vojni ujetniki. A vse to se je izkazalo za neresnično, ko je bilo območje po spremembi režima vsaj delno odprto za javnost.

Po drugi strani pa naj bi bilo to območje grožnja Jugoslaviji, češ da bodo slovenski komunisti od tam vodili odpor, če bi prišlo do razdora. Seveda je bil tudi to larifari, saj vodstvu slovenske partije nikoli ni zares padlo na pamet, da bi se Slovenija odcepila. Šlo je le za zavarovanje pozicij vodstva slovenske partije.

Res pa je ob osamosvojitvi Slovenije Gotenica odigrala pomembno vlogo. Tam se je skladiščilo orožje, ki je bilo nato uporabljeno v osamosvojitveni vojni. Tam so se urile enote, ki so v vojni odigrale najvidnejšo vlogo in tam je nastal zametek kasnejše Slovenske vojske, ki je v vojni nato zmagala. Graditelji Gotenice zagotovo niso računali, da bo njihovo nekdanje zaprto območje v bistvu pripomoglo k razsulu Jugoslavije. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

V tednu, ki prihaja, boste zelo zaposleni in imeli boste cel kup skrbi. Zelo primereno bo, če se boste na to dobo pripravili in poklicali na pomoč nekoga, ki obvlada sceno. Življenje je lahko zelo zanimivo in poučno, če ste odprti za poduk vseh vrst.

Bik
21.4.-21.5.

Nekoga boste močno pretresli s svojo iznajdljivostjo in vas bo začel občudovati. Prelepo bo, ko se boste po dolgem času srečali s prijatelji in se poveselili. Malo se boste zamislili nad početjem svojega kolega v službi – opozorite ga!

Dvojčka
22.5.-21.6.

Zabaval vas bo način, kako se bodo obricali na vas v službi. Potem boste ugotovili, da vas je nekdo, ki je želel ostati anonimni, zelo pohvalil in poslal celo posebno priporočilo vašemu nadrejenemu. Konec tedna bo presenetljivo miren.

Rak
22.6.-21.7.

Lepi dnevi vas bodo ta teden tako močno vabili v naravo, da se ne boste mogli upirati. Podali se boste na kratek, vendar dolgo zaželen sprehod po bližnjih travnikih. Na soncu si boste napolnili baterije in uspeh na delovnem mestu je zagotovljen.

Lev
22.7.-21.8.

Zabavalo vas bo število prijetnih opravkov v tem tednu. Življenje se bo kmalu začelo urejati in veliko dela boste imeli samo s pripravami na zabavo, ki jo načrtujete za konec tedna. Podite pripravljene, da povabljeni ne bodo mogli priti vsi.

Devica
22.8.-21.9.

Preklapljanje z enega delovnega mesta na drugega bo tistim devicam, ki so zamenjale službo, povzročalo nemalo preglavic. Druge pa bodo živele po ustaljenem ritmu in imele prijeten konec tedna, še posebej če ga ne bodo preživele doma.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Potreben bo temeljit premislek pred odločitvijo, ki je tako pomembna, da določa vse življenje. Če ne gre drugače, se o zadevi posvetujte s starši ali z dobrimi prijatelji, skratka z ljudmi, ki jim lahko zapujete. Pomagali vam bodo.

Škorpion
23.10.-21.11.

Presenetila vas bo ljubezenska izjava nekoga, od katerega česa takega niti v sanjah ne bi pričakovali. Bodite trdni in ne popustite takoj, vzemite si čas za premislek. Dejansko vam bo to zelo laskalo in dvignilo vašo samozavest, ki je na psu.

Strelec
22.11.-20.12.

Veliko dela boste imeli, a projekt, ki ga končujete, se bo zelo dobro iztekel in lahko si boste privoščili kratek oddih. Odločitev pa ne sprejemajte prehitro, raje vse premislite in poslušajte svoje občutke, ki imajo vedno prav. Finančno bo čas zelo ugoden.

Kozorog
21.12.-19.1.

Razmišljali boste o svojih delih in nikakor ne boste mogli razumeti, kako ste v nekaterih okoliščinah lahko tako ravnali. Predelali boste vse za nazaj in ugotovili, da bi lahko na neko situacijo, ki se je slabo razpletla, vplivali bolje.

Vodnar
20.1.-18.2.

Imeli boste veliko dela, sicer pa se boste veselili prihodnjih dni in vse bo tako, kot ste si želeli. Lepi dnevi bodo prinesli tudi zelo prijetno počutje in razpoloženje. Dnevi bodo kakor nalašč za lepe spomine na pretekla leta. Konec tedna bo umirjen.

Ribi
19.2.-20.3.

Sonce, voda, zrak, svoboda – to bo vaše geslo ta teden. Privoščili si boste podaljšan konec tedna v naravi. Pri nastanitvi boste imeli nekaj manjših težav, ki pa bodo z veliko dobre volje povsem obvladljive in nedolžne.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrie Airways:
2 x povratna vozovnica!*
Vse Adriine ugodne ponudbe si lahko ogledate na www.adria.si
ali pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	PSEVDONIM PESNIKA JOSIPA MURNA	IGRALKA DAGOVERJEVA	POLITIČARKA PERONOVA	STOPNJA TANKOSTI SVILENE NITI	NEKDANJI GENERALNI SEKRETAR OZN (KOFI)
SLIKARSKA DEŠČICA						
VULKANSKA RUDNINA						
SLIKARKA VOVKOVA						
LADKO KOROŠEC			BARVA KOŽE, POLT PRIPADNIK KRUVJEV			
DOMAČINSKI VOJAK V AFRIKI						ROMAN EMILA ZOLAJA

DEMOKRACIJA	KOVAČ (EKSPRESIVNO)	VELIKA PRIREDITEV	MORSKI DEŽEVNIK	DEMOKRACIJA	POPRAVLJALEC UR	EVROPSKI VELETOK	HINKO NUŠIČ	POKLON, DARILO			IZDELOVALEC ČOKOLADE	TUJE ŽENSKO IME	KLICA, CIMA
				BREZREPA DVOŽIVKA				VNUK REŽISER BEK NAZAROV					
	KRAJ V SUDANU (IZ ČRK REL)			FR. KNJIŽ. (JULES) SUROV. ZA IZDELKE						LITERAT HANSSON DRŽAVA V ZDA			
	ŠPANSKI PISATELJ (MATEO)						NENA-RAVEN DOGODEK, CUDEŽ						
	PLAČILNO SREDSTVO					IGRALKA IZ PRISTINE (MELIHANT)	REKA V SIBIRIJI JANEZ ERŽEN						LOŠČILO
	BOGINJA IZIDA				ANDREJ JEMEC FRNIKOLA			SVET Z VRTAČASTIM DNOM					DEMOKRACIJA
	JOKANJE							ZNOJ	EDEN OD STARŠEV, OČE	BOJAN, ADAMIČ CIGAN		HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA	ZADNJA IN PRVA CRKA
	RT V SEVERNI ŠPANIJI			ILJA ERENBORE ZNAK ZA IRIDIJ			RAJ						
	OSTANEK						BLAZINJAK BREZ NASLONJALA						
DEMOKRACIJA	MADŽARSKI KNJIŽEVNIK (SANDOR)						TV VODITELJICA VONTOVA						ALJOŠA ŽORGA

Rešitev prejšnje križanke

GALAN, OTOMAN, RESAVA, ENOROG, NEVERA, AJ CIN, KAKADU, LI, NATO, ANATEMA, LEA, OK, RORA, EKSOT, IVO, AMA, STRIGA, LOS, MAV, ENOS, HORT, ELAM, ISTEJE, NN, LINA, NTOKO, SIJ, AJKA, AIL, ANICA, AER, HA, NANAK

Nagrajenca 20. številke

1. nagrada: **JURIJ ZUPANC**
Javor 5/a, 1261 Ljubljana Dobrunje

2. nagrada: **KATJA BRICELJ**
Jakhlova 3, 1293 Šmarje - Sap

Dobitnikoma čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta svojo davčno številko.

Nagradi

1. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–Rim

2. nagrada: povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–München

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 7. 6. 2007 pošljite na naš naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".**

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- › 28.5.1641 so v Ljubljani krstili slovenskega plemeča, znanstvenika, polihistorja, topografa in založnika Janeza Vajkarda Valvasorja.
- › 28.5.1908 se je rodil angleški pisatelj in novinar Ian Fleming. Zaslovel je z vohunskimi kriminalnimi romani, katerih junak je James Bond, agent britanske tajne službe 007.
- › 28.5.1945 so na škofjeloški grad pripeljali okoli 1.500 gorenjskih domobrancev, vrnjenih iz Vetrinja na Koroškem. Nekaj sto so jih slovenski partizani mučili in pobili v gradu in bližnji okolici, večino drugih pa so odpeljali v Kočevski rog.
- › 29.5.1991 sta predstavnika Evropske skupnosti Jacques Delors in Jacques Santer ob obisku pri predsedniku ZIS Anteju Markoviću v Beogradu podprla enotno Jugoslavijo.
- › 29.5.1993 so nasledniki slovenskih komunistov, sedanji Socialni demokrati, znova spremenili ime, tokrat v Združena lista socialnih demokratov (ZLSD).
- › 30.5.1991 so Demosove stranke na Kongresnem trgu v Ljubljani organizirale veliko zborovanje, na katerem so obsodili ravnanje JLA ob poskusu zavzetja učnega centra Teritorialne obrambe. Sodelovanje na zborovanju so odpovedale takratne opozicijske stranke.
- › 31.5.1945 so Angleži slovenskim partizanom izročili zadnji transport domobrancev, ki so se po koncu vojne umaknili na avstrijsko stran v Vetrinj na Koroškem. Zvečer so v taborišču, kjer so praktično ostali smo še civilisti, prebrali ukaz, da jih odpeljejo drugam.
- › 31.5.1988 so slovenski varnostni organi aretirali Janeza Janšo, Ivana Borštnerja in Davida Tasića. Aretirane so izročili preiskovalnim in sodnim organom JLA.
- › 1.6.1907 je Dramatično društvo v Trstu sklenilo ustanoviti Slovensko gledališče.
- › 1.6.1991 je načelnik TO Janez Slapar ukazal načrt Kamen - 3A, ki je predvideval, da mejne prehode z Italijo, Avstrijo in Madžarsko zaseda slovenska TO in obmejna milica.
- › 2.6.1846 je pripeljal prvi vlak iz Gradca v Maribor. Odrpna je bila proga Gradec–Šentilj–Maribor–Celje. Ko so progo podaljšali do Ljubljane, je leta 1849 prvi vlak pripeljal tudi v današnje glavno mesto Slovenije.
- › 2.6.1942 so Italijani generala Leona Rupnika imenovali za ljubljanskega župana.
- › 2.6.1953 je bila v Westminsteri opatiji v Londonu okronana britanska kraljica Elizabeta II.
- › 2.6.1991 so slovesno prisegli vojaški naborniki v učnih centrih na Igu in v Pekrah.
- › 3.6.1988 so na pobudo Igorja Bavčarja ustanovili Odbor za varstvo pravic Janeza Janše, ki se je kasneje preimenoval v Odbor za varstvo človekovih pravic.
- › 3.6.2006 je črnogorska skupščina razglasila samostojnost Črne gore.

POGLED NAZAJ (OD 28. 5. DO 4. 6.)

Edvard Beneš

Edvard Beneš, eden glavnih ustanoviteljev medvojnje Češkoslovaške, se je rodil **28. maja 1884**. Po študiju v Pragi, Parizu in Dijonu je bil profesor sociologije v Pragi. Leta 1915 je odšel v Pariz in se kot goreč narodnjak pridružil Masaryku v boju za neodvisnost Češke.

Po razpadu Avstro-Ogrske je leta 1918 postal minister za zunanje zadeve novoustanovljene Češkoslovaške in vodil njeno delegacijo na pariški mirovni konferenci. Poskušal je okrepiti mlado državo s sporazumom z Romunijo in Jugoslavijo, podpiral je vstop ZSSR v Društvo narodov in 1935 sklenil z njo sporazum o medsebojni pomoči. Istega leta je postal predsednik države. Po sporazumu v Münchnu, ko je Češkoslovaška izgubila Sudete, je oktobra 1938 odstopil. Med 2. svetovno vojno je bil v Londonu predsednik češkoslovaške vlade v izgnanstvu. Po koncu vojne se je vrnil v domovino in spet postal njen predsednik. Po prevratu, s katerim so 1948 komunisti prevzeli oblast, je odstopil in kmalu nato umrl.

Pionir slovenske arhitekture

Arhitekt Ivan Vurnik, ki se je **1. junija 1884** rodil v Radovljici, je bil poleg Fabianija in Plečnika pionir in utemeljitelj moderne arhitekture na Slovenskem. Imel je osrednjo vlogo pri ustanavljanju arhitekturnega oddelka na ljubljanski univerzi. S svojim arhitekturnim in urbanističnim opusom je izoblikoval dve podobi modernizma: ekspresionistično, sprva pod ohlapno oznako »narodne romantike« ali »narodnega sloga«, in funkcionalistično. Kljub nekaterim pogumnim načrtom in izvedbam je pripadal zmerni funkcionalistični smeri, ki mu je v oblikovanju umetnostnoo-

brtnih nalog dopuščala posegati po dekorativnih, pozneje celo klasicističnih oblikah,

K sodelovanju na fakulteti je povabil dva takrat najuglednejša slovenska arhitekta – Fabianija in Plečnika. Plečnik je povabil sprejel, vendar je zaradi različnih nazorov kmalu prišlo do razcepa. Na fakulteti za arhitekturo sta zato skoraj popolnoma ločeno delovali dve šoli, vendar je Plečnikova uživala večji ugled. Vurnik je ostal predstojnik do upokojitve leta 1957, potem pa se je z občutkom, da mu delajo krivico, umaknil v domačo Radovljico.

Slovenska legija

Ustanovni sestanek ilegalne vojaške organizacije Slovenske legije, ki je delovala v letih 1941–1943, je bil **29. maja 1941** v Ljubljani. Po nekem viru je bilo v nekaj mesecih v Slovenski legiji že okoli 5.000 zapriseženih članov. Povezani so bili v trojke, ki so se vezale v roje, ti v desetine in desetine v čete, čete pa so se povezale v bataljone. Tako zgrajen sistem Slovenske legije je še pred koncem leta prepletel ljubljansko pokrajino, ustanovili pa so že odbore za Gorenjsko, Štajersko s Prekmurjem in Primorsko.

Potem ko so komunisti razglasili za izdajalce vse, ki se jim v odporu proti okupatorju niso podredili, se je Slovenska legija začela obveščevalno in propagandno bojevati proti OF. Precej njenih članov se je v drugi polovici leta 1942, po ustanovitvi vaških straž, vključilo vanje. Komandanta Slovenske legije za Ljubljano Fortunata Majdiča je 25. avgusta 1942 usmrtila Varnostno-obveščevalna služba OF. Po kapitulaciji Italije 1943 je vodstvo Slovenske legije pomagalo pri organizaciji Slovenskega domobranstva in ukazalo svojim članom, naj se vključijo v domobranske enote.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruže pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali krašno koli drugo prepričanje.

št. 19/71

Popoln nadzor in slovenska cenzura (1)

Spoštovani gospod Silvan Štokelj, čestitam Vam za dobro napisan članek v Pismih bralcev v reviji Demokracija dne 10. 5. 2007 z naslovom: Popoln nadzor in slovenska cenzura.

Kar je najpomembnejše, je to, da pišete resnico in ne laži, kakršne pišeta novinarja glasila Dobro jutro Iztok Lipovšek in Maja Vovk, za katera vsi vemo, da sta dobra propagandna stroja prenovljenih komunistov. Škoda le, da novinarja tega sploh ne skrivata in z debelimi lažmi še kar nadaljujeta. Upata si kritizirati Janševo vlado, ki se je prva lotila odkrivanja lumparij šestdesetletne dobe kriminala, ki davkoplačevalce drago stane. Tudi predsednika države, tako zdajšnji kot nekdanji, sta vedela za vse te nepravilnosti, a sta jih znala spretno pometati pod preprogo. Pod zdajšnjo vlado pa se je ta preproga dvignila in pod njo močno zaudarja, kar danes občuti že vsak

osnovnošolček. Komunistom in njihovim pomagačem seveda to ni po volji, saj so zabredli v godljo, iz katere ne morejo več, zato se še kar naprej branijo z lažmi. Krasti namreč ne morejo več, ker jim je ta vlada prerezala vrv, na katero so bili vsi navezani. Zato sploh ni čudno, da se nič vreden novinarski sindikat tako razburja. Reveži, saj vas razumemo, da trpite ...

Naj povem, da sem na Dobro jutro Iztoku Lipovšku in Maji Vovk napisala, da nimata mandata za laganje. Ko sta pisala o kraji Drnovškovih računalnikov, je malo manjkalo, da ne bi bil tudi za to kriv Janša, a je policija tatova vendarle odkrila. Zato sem v omenjenem pismu svetovala g. Lipovšku, naj se opraviči, vendar ni bilo nobenega odziva niti opravičila, kar je s strani tako nekorektnih novinarjev povsem normalno. Upajmo, da bo takih novinarjev čedalje manj, saj se s tolikimi lažmi ne morejo več braniti.

Ana Osterman, Kranj

št. 20/10

Protikomunizem kot figov list (1)

Prizadevni Pavel Ferluga v rubriki Pogledi (Demokracija, št. 20, 2007) ni navedel dosledno naslova članka, ki ga komentira in smo ga objavili na naši spletni strani. Pravi naslov članka je: »Protikomunizem« kot figov list. Torej z navednicami, kar pomeni, da ne gre za pravega, temveč le za taktični in tudi lažni protikomunizem. Prav ta vsebinski odtonek pa je bistvo omenjenega

članka. S Ferlugo nimamo namena začenjati kake polemike o tem, kdo je »bolj titovski kot Tito« (prevzeto po udbovski frazi bolj papeški kot papež). Radi pa bi opozorili na njegovo napako, ko navaja ime Stanko namesto Janko Premrl. Stanko Premrl, Jankov stric, je bil duhovnik in cerkveni skladatelj. Opozorili bi radi tudi na to, da smo na našem spletu objavili dovolj argumentov, iz katerih izhaja, da so bili poleg Janka Premrla likvidirani tudi številni drugi partizani, med njimi legendarni komandant Stane in prav tako legendarni Ferdo Kravanja pa tudi komunist in velik domoljub Jože Srebrnič ... Po drugi strani pa smo izrazili tudi vse razumevanje do razmer, v katerih so se znašli domobranski borci. Do razmer, ki so bile posledica komunističnega terorja nad podeželskim prebivalstvom ter so se mu domobranski fantje in možje odločno uprli. Kdor ima iskren namen razumeti, pač razume. Pregovor pa pravi: Ni večjega slepca od tistega, ki noče videti!

Janko Turk, Goriški panterji

št. 20/19

Ni potrebe po črnem fondu (1)

To je za Demokracijo med drugim rekel dr. Miha Brejč, evropski poslanec, med letoma 1990–1993 direktor VIS, predhodnice Sove. Slovenija očitno nima težav le s predsednikom države, ki prestopa okvire svoje funkcije, ampak poleg njega tudi s ptiči. Ko je bil Drnovšek še predsednik vlade, je leta 1993 neopravičeno odstavil Miho Brejca. Verjetno so računali, da bo intriga

uspela, zato je obljubljeni opravičilo zaradi neutemeljenosti obtožbe tudi izostalo. Očitno je šlo za mnogo več. Naslednje leto so v aferi Depala vas odstavili še obrambnega ministra. Dr. Brejč je uvedel strog nadzor nad sredstvi posebnega fonda, po njegovi zamenjavi pa se do leta 2003 sploh ni vodila evidenca sredstev. Nočni ptič je imel torej pooblastila za skrite dejavnosti, da bi nomenklaturi služil tako kot v časih enoumja. Navadni ljudje pa tudi neposvečeni politiki so tavalili v temi, da bi druga stran nadaljevala z indoktrinacijo.

Ljubezen do ptičev neguje tudi Drnovšek, ko postane predsednik države. Za direktorja protikorupcijske komisije predlaga še iz Depale vasi zaslužnega kriminalista Draga Kosa. Za predsednika je bil to pravi človek, neodvisen od opozicije, zato pa toliko bolj koristen za kontinuiteto. Ko se je z volitvami leta 2004 začela razpletati tranzicija, je črni ptič pomagal pri ustvarjanju novih zapletov. Afer, ki niso imele utemeljitve, so bile kljub temu uporabljene za zaviranje sprememb.

Izjave le preko mojega trupla ali zaustavljanje desnice so se po vnovičnem prevzemu oblasti spremenile v dejanja. Kljub odstavitvi direktorja Visa pa se je divje lastninjenje Hita le ustavilo, a prvo »žrtev« afere je deset let kasneje predsednik države pomilostil. Tudi afera Depala vas bo nekoč osvetljena. Predsednik države sicer ne bo priznal napake, saj je bil namen za nomenklaturu dosežen, bo pa morda nočni ptič v bolj normalnih razmerah pripomogel k resnici.

Čeprav je vlada poskušala raziskati nepravilnosti in sanirati stanje v Sovi brez javnosti, je nasprotnikom uspelo ustvariti afero, da bi javnost obrnili proti sanatorjem. Očitno nezakonitost ni problematična, problem so še vedno tisti, ki se spuščajo v nepisana pravila nomenklature. A vsem glavnim ▶

► akterjem je prav gotovo jasno, da pri tej aferi ni problem le Sova, ampak vztrajno dopuščanje več desetletne indoktrinacije. A dosegli so žal kratkoročni cilj: upočasnili so vladni projekt ekonomskih in družbenih reform.

Ernest Pušnik, Hrušica

Afera Sova

Ko je Slovenija prestopila iz totalitarnega komunističnega sistema v demokratičnega leta 1991, sem mislil, da se bo začelo čiščenje, takšno, kot ga zdaj vidimo v primeru Sove. Ko pa so tedaj najvišje funkcije v državi zasedli komunisti, kot so Kučan, Drnovšek, Potrč in drugi, je bilo mogočega optimizma konec. Vedeti moramo, da so komunisti prišli na oblast s terorjem in z lažmi. Teror so opustili, ker živimo v drugačnih časih, z lažmi pa še nadaljujejo. Navedel bom nekaj primerov, ki se jih spominjam. Finančnik Elana je javno dejal, da so tovarišu Kučanu dali okrog štiristo tisoč tedanjih nemških mark, nekaj v darilih, nekaj v denarju.

Ko so ga soočili z njegovo izjavo, je dejal, da ni avtorizirana. Tovariš major Mitja ni Mitja, ki se je podpisal na seznam mučenih in likvidiranih oseb, gospod oziroma tovariš Podbregar ne pozna lastnega podpisa na naročilu letalske karte, plačane iz nezakonitega črnega fonda – in še bi lahko našteval. Zato komunistom ne verjamem! Vemo, kakšnim ideološkim preverjanjem so bili podvrženi vsi tisti, ki so zasedali določene funkcije, še posebej tisti na visokih položajih. Natančno vemo, da so bili stoodstotno na liniji partije, ki se je posluževala najbolj umazanih reči, od šikaniranja do mučenja in ubijanja nedolžnih ljudi. Takšne rabote prej omenjenih oseb niso ovirale, saj so bile na vrhu piramide. Zato se njihovim besedam, da so demokrati, samo nasmehnem. Zame je najbolj žalostno, da jim je uspelo toliko ljudi s slabo skritimi lažmi prepričati, da jih volijo na volitvah. Za to krivim tudi medije, ki niso resnično in korektno obveščali ljudi. Ko sedaj po televiziji gledam dogodke v zvezi s Sovo, se sprašujem, ali je to mogoče. Ali je mogoče, da naš predsednik drža-

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

ve na vprašanje ljudem, ki so odkrili nezakonit črni fond, odgovori, da so komisija za obrekovanje? Niti besede pa o tem, ali ta fond obstaja ali ne. In potem še doda, da je tem ljudem na Sovi zaupal ter da so dobro in pošteno delali. Tako je dejal tudi za takratnega poslanca Cirila Pucka, ki je izdal svoje volivce in omogočil tako pokvarjenemu človeku, da je sestavil vlado, vlado, ki je marsikaj skrivala pred svojimi volivci.

Momčilo Bužanin, Pivka

Ostanki duha Dzeržinskega

Pred sedemdesetimi leti so se slovenski komunistični veljaki vračali iz ruskih političnih šol, kjer so se usposabljali za prevzem in nato ohranitev oblasti. Kaže, da so bili slovenski slušatelji med boljšimi, saj jih je v njihovi krvočnosti miril celo sam Stalin.

V prakso so vnašali naslednja temeljna načela te razvpite komunistične mednarodne šole. Najprej je bilo treba počakati začetek vojne; v največji zmedi, napetosti in strahu vabiti ljudi k uporni, ki ga je organizirala in vodila samo partija; treba je bilo določiti izdajalce (nasprotnike komunizma), jih aretirati, zapirati in sistematično odstranjevati; zapleniti njihovo premoženje; hkrati pa ves čas uporabljati bučno propagando, v kateri naj bo čim več partijskih gesel (tudi laži, zavajanja, groženj); svoje napake pripisovati nasprotnikom in uporabljati vrsto trikov, vse v korist partije, ne pa naroda. Tako so komunisti izpeljali revolucijo in pozneje še državljansko vojno. Naslednjih petdeset let pa so z znanimi metodami ohranjali oblast.

Danes se vzorci njihovega delovanja bistveno ne razlikujejo, so le

prilagojeni novim razmeram. Pri odkritju kakršne koli nezakonitosti se branijo tako, da svoje napake pripisujejo svojim nasprotnikom (sedaj vladi). Načrtno ustvarjajo politične napetosti, medsebojna obtoževanja, nezaupanje (govorijo o revščini, lakoti, prenizkih plačah, o previsokih davkih, o mizerni socialni, o metanju delavcev na cesto, o krivdi vlade, njenega predsednika, veliko se jih nostalgično spominja zlatih starih časov, nekateri pa kar naravnost in ogorčeno odklanjajo in preklinjajo celoten zahodni demokratični sistem). Ustvarjajo razmere, v katerih je mogoče zaneti politične spopade in tako še bolj deliti Slovence na prave in neprave. Svoje ideološke nasprotnike bi najraje odstranili, tako kot jih je med vojno VOS, pa se zaradi evropskih manir tega ne upajo. Njihova moč je v "kalni vodi", zato se bojijo urejenih razmer. V primeru Sove prihajajo na dan skoraj vse njihove specialnosti: urejanje skritih in nezakonitih razmer želijo prekvalificirati v obračunavanje, v brskanje po Sovinih arhivih, v uničenje Sove, v ustvarjanje velikanske škode, v jemanje ugleda Sloveniji. Enako velja za medije. Poznavalci razmer vedo, da so mediji bili in so še vedno njihovo glavno orožje, čeprav na vso moč zatrujejo nasprotno.

Učinkovitost in uspešnost današnjih postkomunistov dovolj nazorno potrjuje, da je znanje iz ruskih šol še močno živo in zasidrano globoko v naši zavesti. Ne gre toliko za stanje duha, kot zelo rad poudarja utrujeni predsednik Drnovšek, bolj gre za "ostanke duha Feliksa Edmundoviča Dzeržinskega". Gre za okužbo s starim sistemom, ki je še vedno nismo preboleli.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Dan razvoja Slovenije

Za prvomajske praznike so več dni potekale javne polemike o delu, plačah, pravicah delavcev in vlogi socialne države. Vse te teme so pomembne, a vendarle niso edine in tudi ne ključne za prihodnost Slovenije. Vsi ti dejavniki so neposredno odvisni od makroekonomskih kazalnikov in podjetniških spodbud.

Žal mnogi že na začetku in brez premisleka rečejo reformam NE. Taka miselnost je lahko na srednji in dolgi rok pogubna. Nihče ne sme na podlagi svojih privilegijev in svojega položaja počivati na lovorikah. Tu imam v mislih predvsem sindikate, ki so v prvomajskih dnevih bolj malo razmišljali o prihodnosti Slovenije, primerjalnih prednostih slovenskega delavca, njegovemu razvoju in priložnostih zanj. Sindikati morajo izhajati iz poslovanja, upoštevati razvojne usmeritve in raven razvitosti podjetij ter splošno gospodarsko klimo v državi. Takrat bodo lahko uspešno zastopali pravice delavcev in jim dodali razvojni element. Kritika je usmerjena tudi na mnoge delodajalce, ki se premalo zavedajo pomena usposabljanja, saj le-to povečuje konkurenčno sposobnost naše delovne sile, večjo zaposljivost in primerno dodano vrednost. Vse to neposredno prispeva k fleksibilnosti trga dela. Stalni razvoj kadrov, karierni načrti, vloga inovacij v podjetjih, prestrukturiranje v donosne panoge so teme, ki bi morale zanimati delavce, delodajalce, sindikate, državo. Ključno vlogo pri tem ima seveda izobraževalni sistem. Ob regionalni pokritosti z ustreznimi klimo po razvojnem preboju ter vodilo, da lokalnim idejam damo globalne priložnosti, so cilji ure-

sníčljivi. Cilji pa so blaginja za vse, trajnostno vodena politika na vseh ravneh, konkurenčnost, zasuk demografskih trendov in sproščeno okolje za podjetništvo in družino. V zadnjem času se kaže velik napredek in odgovorno ravnanje za uresničitev teh ciljev. Potruditi se je treba pri mobilizaciji inovatorjev in razvojnih strategov po vsej državi. Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 je kot naročena za to.

Slovenski narod je delaven, doseči pa moramo, da se bo vsak delavec čutil kot del razvojnega procesa in prihodnosti Slovenije. Moj predlog je, da poimenujemo en dan v letu dan razvoja Slovenije. V sklopu tega dneva (morda tudi tedna) bi se vsi državljani s svojimi idejami, predlogi, pogledi in razmišljanji identificirali kot narod prihodnosti in Slovenija kot država blaginje za vse. Povezani v idejah in njihovi realizaciji smo najmočnejši! Dajmo potencialu naroda priložnost!

Marko Šiška, Ljubljana

Ateistična šola

Gre za vprašanje o Bogu. Razprava o njem ne bi bila kratkočasna, tudi če ne bi nespametni pravičniki človekove potrebe po Bogu kakor koli zlorabljali. Nekdo je pred časom zatrdil, da je človekova potreba po Bogu porojena iz nevednosti in strahu pred neznanim, da so vero privzgjajali z najbolj nasilnimi sredstvi, tudi s pobijanjem, da je Slovenija uboga zaradi restavriranja cerkvenih »vrednot«, ki da je pod papeško krono skupaj z vso njeno nazadnjaško navlako ... Vse to naj bi pomenilo uničenje najzlahnejših pridobitev človeštva, kot

so kontracepcija, splav, raziskave matičnih celic ... V svojem modrovanju postavlja celo vprašanje: Kdo pa je Stvarnika ustvaril? Ali ni to contradictio in terminis? Po njegovo se morda celo približujemo odgovoru na vprašanje o nastanku snovi in je že skrajni čas, da se soočimo z realnostjo. In če začnemo od zadaj: tudi če bi kakor koli odkrili nastanek snovi ali morda pramaterije iz najbolj oddaljene preteklosti vesoljstva, bi vendarle prišli do spoznanja, da je snov nastala prav tako iz neke »predsnovi«. Tako bi šlo v nedogled in bi nastanek prve celice še vedno ostal nepojasnen. Sploh pa se duh ni mogel roditi iz snovi. Tudi človek je edinstveno bitje, ki je neprimerljivo z vsemi drugimi zaradi samozavedanja in zaradi zavedanja o svetu okoli sebe ...

Mar ni pri vprašanju izvora materije oziroma človeka na sploh ateizem v zadregi: s čisto racionalnega stališča je torej lažje verjeti v Boga kot ne.

Kaj torej reči o vprašanju (ne)bivanja Boga? Vedno znova slišimo, da ni nobenih dokazov o njegovem obstoju, toda če nečesa ni mogoče dokazati, da je, še ni rečeno, da ni, in obratno; tudi o neobstoju Boga ni dokazov v kakor koli sprejemljivem smislu. Prav te dni me je neka študentka prosila, naj vendarle postrežem z nekim dokazom. Že iz samega filozofskega razmišljanja sklepam na bivanje Boga ali Prabiti. Na koncu jezika imam I. Newtonov zakon: vsako telo vztraja v stanju mirovanja ali enakomernega gibanja, če nanj ne deluje nobena sila oziroma če je rezultanta sil, ki na telo delujejo, enaka nič. In sprašujem se, kdo ali kaj je dal ali dalo prvi impulz za gibanje nebesnih teles, kajti ko so se začela gibati, se gibljejo dalje. Zakaj? Ker jih pri gibanju nič ne ovira. Prav pri tem smo prisiljeni pomisliti na neki nematerialni Pravzrok gibanja, ki mu pravimo Bog.

Skrbi pa me (ali nas) to, da nekatere oblike mrzel pot, ker Slovenijo vodijo ljudje, ki so drugačnega filozofskega prepričanja, čeprav ima vsak državljan pravico do svojega prepričanja. Tu gre za vprašanje strpnosti, če je že nekoga strah lastnih državljanov, ki drugače mislijo, delujejo pa v okviru demokracije. Rimski Horac je dejal: »Vse ima svoje meje,

Kaj je parafa?

Marija Vodišek

Parafa je beseda grškega izvora; poznajo jo vsi jeziki in vsi pišoči, ali kakor bi rekel Mrkaić, funkcionalno pismeni ljudje. Parafa je skrajšan podpis, običajno sestavljen iz začetnic imena in priimka podpisnika. Lahko je tudi stenografski podpis. Vsi, ki smo kdaj delali bodisi v kakšnem uradu ali podjetju, vemo, da so šefi poleg celotnega podpisa pogosto uporabljali parafo, ki je bila navadno videti kot čačka. Da parafa ni dvakrat enaka, ampak se v kakšni podrobnosti razlikuje od prejšnje ali naslednje, je znano vsakomur. Še podpis z imenom in priimkom ni nikoli zrcalna slika prvega. Sedaj pa se Iztok Podbregar, predzadni direktor Sove, izgovarja prav na neprepoznavnost svoje parafe. Beden izgovor človeka, ki je v vseh poosamosvojitvenih letih kot zaupen človek levega bloka opravljal pomembne funkcije. Izmikanje z najrazličnejšimi izgovori in laži so tipični za t. i. leve nedotakljivce. Sicer pa, je kaj čudno, če se tako obnašajo zaupniki predsednika države Janeza Drnovška, saj so njegovi odgovori in reakcije prav takšni in nevredni najvišjega predstavnika države. Enako nestrpno in žaljivo, kot je Drnovšek odgovarjal novinarju Vladimirju Vodušku, se je odzval tudi na vprašanja novinarke POP TV Špele Šipek. To niso odgovori, to so bodisi samohvala ali pa napadi na vlado oz. pozicijo. Vlado komisijo za nadzor v Sovi, ustanovi, je bila dolga leta pod Drnovškovim nadzorom, imenuje komisija za obrekovanje. Dolgo se je državljanom kazal kot skromen, nezahteven človek, sedaj pa smo ga lahko spoznali kot človeka, podobnega rimskim ali srednjeveškim vse-mogočnim, nezmotljivim in od višje sile navdahnjenim vladarjem. Vse dokazane kršitve v Sovi je v vseh svojih odgovorih zreduciral na poskus diskreditacije njega in njegovih sodelavcev. Kako bo komentiral obstoj ilegalnega podjetja Sove Webs, d. o. o., prek katerega je agencija poslovala? Za boljše razumevanje vsega, kar se je vsa leta Drnovškovega vladnega in državnega predsedovanja dogajalo, se moramo vrniti v čas parlamentarnih volitev leta 1996. Volitve je dobila pomladna stran, v parlamentu pa je pri glasovanju o mandatarju poslanec SKD Ciril Pucko izdal svojo stranko, PRESTOPIL na levo stran in s tem dal Drnovšku manjkajoči glas. Kaj vse se je pred tem dogajalo s Cirilom Puckom in okrog njega, lahko preberemo v njegovi pretresljivi izjavi, ki nosi naslov: Sokrajani, sosede, moji volivci, državljani. Nobena mafija, ne italijanska ne ameriška ne ruska, ne more delovati bolj pokvarjeno in zločinsko, kot deluje, prepričana sem, še vedno slovenska. Zaradi tega je edino prav, da sedanja politična oblast razkrije sleherno »vzporedno oblast«. Če se Slovenija ne bo sedaj rešila usedlin 60-letnega delovanja komunizma, se ne bo nikoli. Kučanova izjava v zvezi z odkritjem nezakonitega delovanja Sove, da si Janša poskuša podrediti sodstvo, je le ena njegovih običajnih floskul, ki pove vse o njem!

ki jih ne smeš prekoračiti ne na to ne na ono stran.«

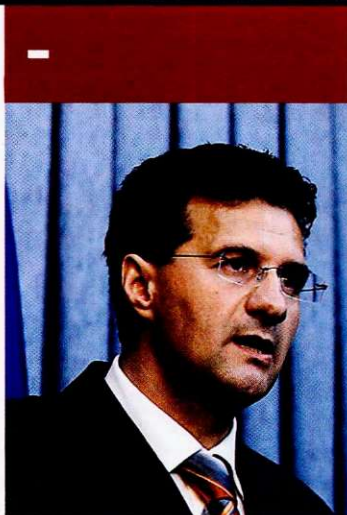
Svetovni nazor ni znanost, tako kot trikotnik ne more biti okrogel, pač pa pomeni odločitev za tisto, kar se nam zdi verjetnejše. Znanost dopolnjuje vero in obstaja možnost, da bo tisto, kar se nam

danes zdi nadnaravno, čez čas (morda!) pojasnjeno. In kaj bi bilo s tem doseženo? Nič drugega kot preselitev neznanke v globljo davnino oziroma pojav novih vprašanj. Na podlagi vsega povedanega se le bolj spleča biti veren. Ali?

Ivan Kepić, Dragomelj

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Politični semafor

Vnaprejšnji sodnik Čeprav je predsednik komisije, ki bo preiskovala nakup oklepnikov patria, Milan M. Cvikel na uvodni tiskovni konferenci, ki jo je sklical ob začetku dela komisije, zatrdil, da se v preiskavo nakupa ne podaja z vnaprej napisanim poročilom, je že na tiskovni konferenci na dolgo in široko razlagal, kaj vse naj bi bilo pri nakupu narobe. Vladna koalicija je torej imela prav, ko je trdila, da Cvikel ni najbolj verodostojna oseba za vodenje komisije.

Za boljše odnose Na obisku v hrvaškem saboru se je pretekli teden mudila delegacija slovenskega parlamentarnega odbora za evropske zadeve. Člani odbora so s hrvaškimi poslanci razpravljali predvsem o odprtih vprašanjih med Hrvaško in Slovenijo. Kot je na srečanju poudaril član odbora Anton Kokalj iz NSi, želi Slovenija Hrvaško in druge države JV Evrope čim prej videti v EU, poudaril pa je tudi, da referendum o vstopu Hrvaške v EU ni slovenski politični cilj.

Ne popušča Minister Gregor Virant je eden boljših ministrov v Janševi vladi. Slednje dokazuje tudi pri pogajanjih s sindikati, kjer mu je z večino sindikatov javnega sektorja že uspelo doseči dogovor o novi kolektivni pogodbi. Še dodaten plus si zasluži za to, ker ne privoli v izsiljevanje policijskega sindikata, ki edini nasprotuje kolektivni pogodbi in poskuša višje plače izsiliti z grožnjo o stavki. Če hočejo imeti stavko, pa naj jo imajo!

V. d. direktorice STA

Vlada je pretekli teden sprejela sklep, s katerim je s položaja direktorice Slovenske tiskovne agencije (STA) razrešila Lidijo Pavlovčič. Do izvolitve novega direktorja oziroma direktorice bo to delo opravljala dosedanja svetovalka za odnose z javnostmi v kabinetu predsednika vlade Alenka Paulin. Valentin Hajdinjak, tiskovni predstavnik vlade, je dejal, da je vlada pri razrešitvi izkoristila 9. člen akta o ustanovitvi STA, ki ji daje pravico, da kadar koli zamenja njenega direktorja, razlogov za zamenjavo pa ni želel pojasniti.

Paulinova se je v slovenski javnosti prvič pojavila leta 2000, ko se je včlanila v SDS in postala svetovalka poslanske skupine te stranke v parlamentu. V času vlade Andreja Bajuka je vodila vladni urad za informiranje, po volitvah pa je v SDS skrbela za odnose z javnostmi. Februarja 2004 je odstopila kot tiskovna predstavnica (nekateri so namigovali, naj bi bila v sporu s

predsednikom stranke in z nekaterimi strankinimi poslanci, kar pa ni držalo), potem pa se je pojavila kot nosilka liste Stranke mladih Slovenije na evropskih volitvah leta 2004. Po volitvah je Paulinova postala tiskovna predstavnica KD Group, pred nastopom zdajšnje službe v STA pa je delala v vladi kot svetovalka za odnose z javnostmi. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR / 7.668,48 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.***Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"
3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"
4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Fantje, petek je.
Kje ste?

Popravljam pipo!
Pridem.

Končujemo reklamo.
Pridem čez pol ure.
Še preden Jure
popravi pipo. Stavim!

Takoj pridem,
samo še avto parkiram.

PRITISNI

Ej, jaz sem na rentgenu.
Ne sprašujte ...
Uuu, kakšna sestra ...

GOVORI

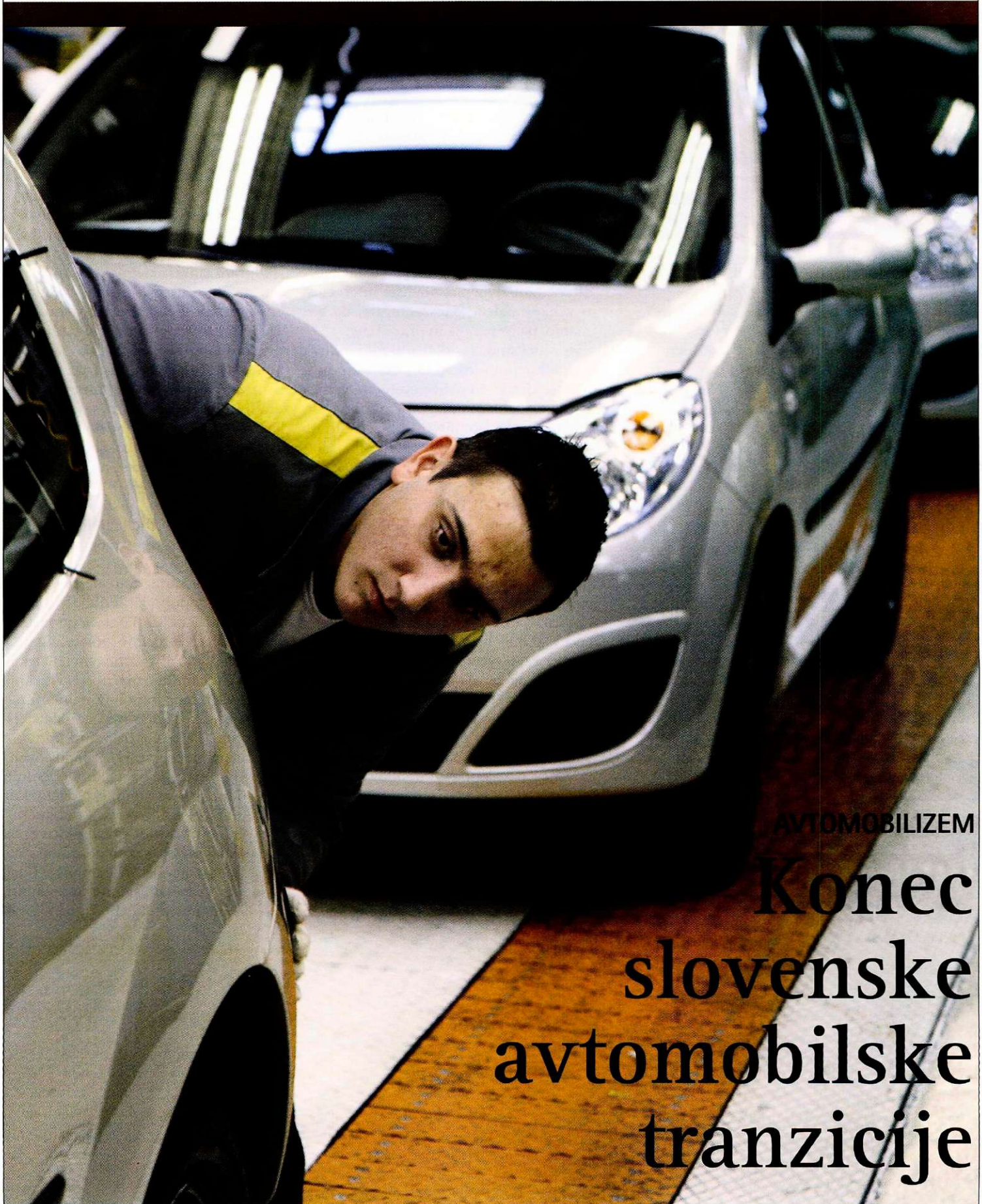
NOKIA
Connecting People

Z VSEMI NAENKRAT!

Predstavljamo vam novo storitev Pritisni in govori s katero se lahko kot po "walkie-talkieju" v promocijskem obdobju **brezplačno** pogovarjate z več sogovorniki hkrati.
www.mobitel.si/PG

DEMOKRACIJA PRILOGA

AVTOMOBILIZEM

Konec
slovenske
avtomobilske
tranzicije

4 Konec slovenske avtomobilske tranzicije

Kadar Slovenijo obiše kakšen pomemben tuj gost in ga novinarji vprašajo, kaj je v naši državi najprej opazil, velikokrat dobijo odgovor: lepo zeleno pokrajino in nenavadno veliko število dobrih avtomobilov.

6 Zmogljivi in poceni

V poplavi avtomobilskih ponudb smo se odločili predstaviti vozila, katerih cena ne presega 13 tisoč evrov. Izbira avtomobilov tega cenovnega razreda pa je kljub nižjim cenam več kot raznolika.

10 Novice

12 Čedalje bogatejša ponudba

Konkurenca na področju avtomobilskega zavarovanja je posebej močna, zavarovalnicam pa je tovrstno zavarovanje predvsem idealna priložnost za sklenitev drugih premoženjskih in osebnih zavarovanj oziroma za pridobitev zavarovanca z vsemi zavarovanji.

14 Bencinar ali dizel - stvar okusa

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 23 00 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
Faks: 01/ 23 00 661

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Urednik priloge: Aleš Kocjan

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Monika Maljevič,
Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Mitja
Volčanšek, Ana Müllner, Peter Avsenik

Lektoriranje: Joža Gruden

Fotografija: Gregor Pohleven, Bor Slana, iStockphoto

Fotografija na naslovnici: Renault media (Bruno Barbey/
Magnum)

Direktor: Andrej Lasbaher

Nič več zelenci

Aleš Kocjan

Do avtomobila imamo ljudje zelo različen odnos. Nekateri ga imajo za statusni simbol, ki naj bi že navzven kazal njihovo gmotno stanje in položaj v družbi, drugi ga imajo le za prevozno sredstvo, tretji v njem vidijo umetnost in podobno. Vsem pa je skupno to, da si brez avtomobila danes življenja ne moremo več predstavljati. Hiter ritem življenja, pogoste migracije in velike razdalje pač zahtevajo, da ga imamo, pa če nam je to prav ali ne.

Slovinci smo, kar se tiče avtomobilov, v podobnem položaju kot vse vzhodne države, kjer je od druge svetovne vojne naprej vladal komunizem. Zaradi načela, da je treba podpirati domačo industrijo in da je slabo vse, kar prihaja iz nevarnega zahodnega kapitalizma (v resnici pa zato, ker je komunistična oblast morala poskrbeti, da je naše avtomobile pač nekdo kupil), smo se bili dolga leta prisiljeni voziti v avtomobilih domače izdelave. To so bili večinoma Zastavini modeli, ki so bili razviti bodisi v kragujevski Zastavi, bodisi je bila licenca zanje kupljena v tujini. Vozil zahodnih izdelovalcev je bilo malo, ker so bile uvozne dajatve zanje visoke, sam uvoz pa tako zapleten, da se njihov nakup preprosto ni izplačal.

Po osamosvojitvi leta 1991 se je v Sloveniji zgodilo podobno kot po vseh drugih nekdanjih socialističnih državah. Slovenci, navajeni avtomobilov, ki niso bili čudo tehnik, smo planili na zahodne avtomobile. Njihova prodaja se je drastično povečala, kot gobe po dežju so rasli novi avtomobilski saloni, servisi in vse drugo, kar s seboj prinaša avtomobilska industrija. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je ta trend le še

povečal. Tako se je po odpravi nekaterih administrativnih ovir in carin, kar je prinesel enoten evropski trg, v zadnjem času pri nas precej povečalo število rabljenih vozil iz tujine. Gre predvsem za znamke, kot so Audi, BMW in Volvo, ki so v tujini še vedno cenejše kot pri nas.

Nad slednjim so lahko seveda najmanj navdušeni slovenski trgovci, saj jim takšni nakupi odžirajo prodajo, z njo pa tudi zaslužek. Poleg tega jih še dodatno pesti dejstvo, da se po nekaj letih trend rasti prodaje (čeprav slednja še vedno rahlo narašča) počasi umirja. Slovenci namreč avtomobilov ne kupujemo več zaradi prevelikih oči, kot se je to zaradi pomanjkanja ponudbe dogajalo takoj po osamosvojitvi, ampak bolj zato, ker je to bodisi nuja, bodisi najbolj ekonomično.

Tudi zato bi lahko rekli, da slovenski kupci postajamo čedalje bolj zreli in izkušeni, zato nam trgovci ne morejo več prodati vsega, kar želijo. Slednjega se zavedajo tudi sami, zato ne preseneča, da so nas v zadnjih letih dobresedno zasuli z najrazličnejšimi oglasi, popusti in akcijami. Nekje recimo poleg avtomobila dajo 1.000 litrov bencina. Drugje vam obljublajo brezplačno servisiranje in vzdrževanje avtomobila najmanj pet let, nekje vam dajo zraven najrazličnejšo opremo. Še malo, pa vam bodo, kot so to nekoč počeli v ZDA z jugoslovanskimi yugi, zato, da boste kupili denimo mercedesa, dali še romunsko dacio. Kar tako, kot da bi dobili obesek za ključce.

Seveda je tako tudi prav, saj kaže, da smo postali razvito tržno gospodarstvo, kjer zmaga najboljši in najboljše. Časi, ko so nam vsiljevali, kaj moramo kupiti, so hvala bogu nepreklicno za nami. **D**

Konec slovenske avtomobilske tranzicije

Aleš Kocjan

Kadar Slovenijo obiše kakšen pomemben tuj gost in ga novinarji vprašajo, kaj je v naši državi najprej opazil, velikokrat dobijo odgovor: lepo zeleno pokrajino in nenavadno veliko število dobrih avtomobilov.

Tako prvo kot drugo seveda drži. Razlog za to, da smo Slovenci po osamosvojitvi tako planili po avtomobilih predvsem zahodnih znamk, je najverjetneje v tem, da se nam je precej izboljšal življenjski standard in da smo bili pred tem pri nakupih bolj ali manj omejeni na avtomobile, ki niso bili rav-

Po slovenskih cestah se vozi okoli 1,1 milijona avtomobilov ali okoli 530 avtomobilov na 1.000 prebivalcev, kar nas uvršča med razvitejše države EU.

no višek avtomobilske tehnike. Šlo je za najrazličnejše izvedbe stoenk, yugov, fičkov in drugih avtomobilov iz takratnega vzhodnega bloka. Po osamosvojitvi se je trg z dobrimi avtomobili nenadoma na široko odprl in Slovenci, ki vedno radi pokažemo, kaj imamo v garaži, smo planili po boljših avtomobilih. Slednje dokazujejo tudi podatki bank o posojilih. Ti so pokazali, da smo Slovenci v prvih letih po osamosvojitvi oziromna v času tranzicije, ko smo zastave in yuge menjali za zahodne avtomobile, največ posojil najeli prav v ta namen.

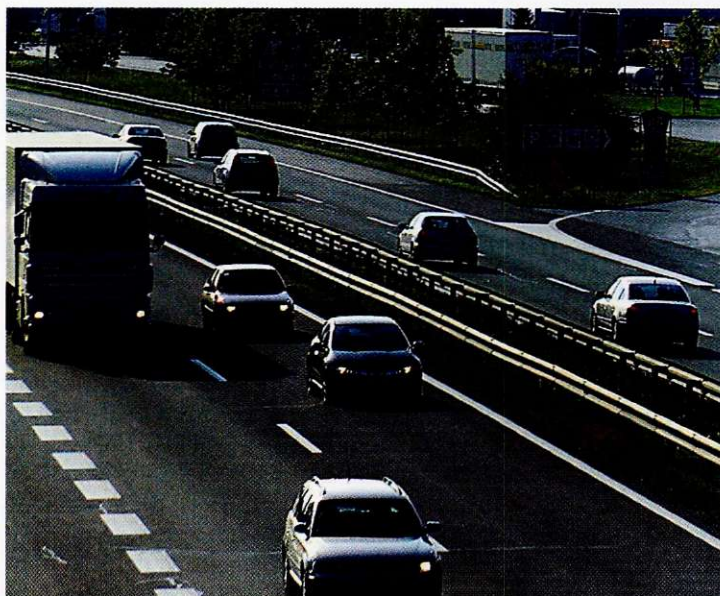
Če smo Slovenci še pred osamosvojitvijo po številu avtomobilov zaostajali za razvitim svetom, danes ni več tako. Ta čas se po slovenskih cestah vozi okoli 1,1 milijona avtomobilov ali okoli 530 avtomobilov na 1.000 prebivalcev, kar nas uvršča med razvitejše države Evropske unije. Tako ima danes po statističnih podatkih Eurostata avtomobil že 90 odstotkov slovenskih gospodinjstev, vsako peto celo dva ali tri. Poleg tega se je v zadnjih letih močno razvila servisna mreža za servisiranje posameznih avtomobilskih znamk. Zrasli so novi, moderni saloni, kupcem pa se ni treba več bati, da avtomobila ne bodo dobili v barvi, kot si jo želijo, ali da bodo morali nanj čakati več mesecev. Konkurenca in zavedanje, da je potrošnik danes na prvem mestu, sta pač naredila svoje.

PRODAJA SPET NARAŠČA Seveda pa to še ne pomeni, da slovenski avtomobilski trg samo cveti. V zadnjih letih je imel namreč precej nihanj – od boljših do slabših časov. Ker uradnih podatkov o tem, koliko novih avtomobilov se v Sloveniji proda na leto, ni, si moramo pomagati s podatki o številu prvič registriranih avtomobilov. Ta podatek lahko, če upoštevamo, da je večina prvič registriranih vozil v Sloveniji nova, vsaj približno pokaže rast oziroma upadanje prodaje. No, po teh podatkih, ki jih vodi ministrstvo za notranje zadeve, je bilo v letu 1997 v Sloveniji na novo registriranih okoli 90.000 vozil. V naslednjem letu se je ta številka povečala na okoli 100.000. Vrhunec je dosegla leta 1999, ko je bilo na novo registriranih 105.000 vozil. To leto naj bi bilo za prodajalce avtomobilov tudi najboljše do zdaj, razlog za dobro

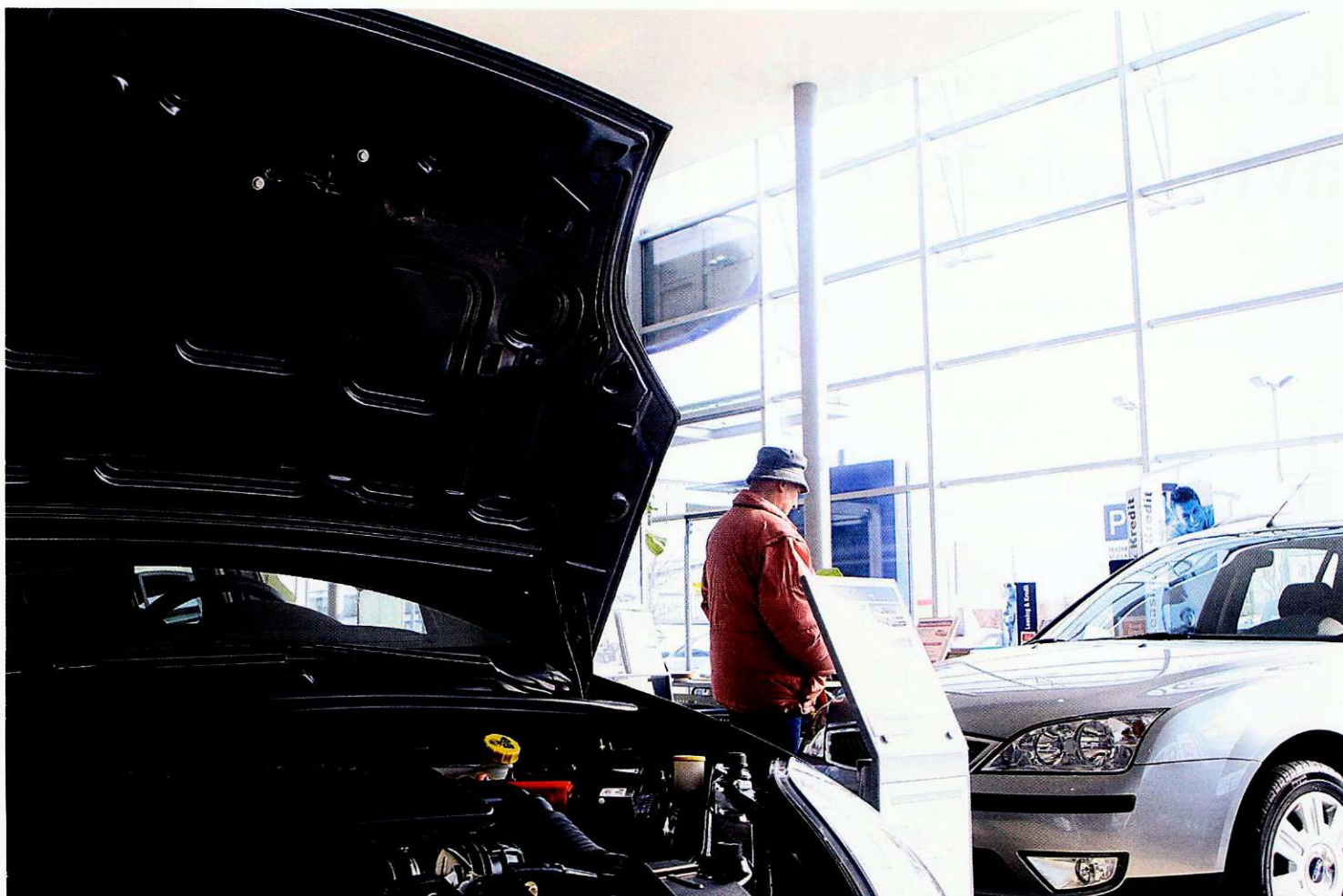
prodajo pa naj bi bila uvedba davka na dodano vrednost. Takrat so se namreč širile novice – nekateri pravijo, da so jih širili kar prodajalci avtomobilov sami –, da se bodo avtomobili po uvedbi davka drastično podražili. Kupci so drli v avtomobilske salone (kar dve tretjini avtomobilov v tem letu je bilo registriranih pred 1. julijem, ko je začel veljati zakon o davku na dodano vrednost), podražitve pa nato ni bilo.

Po izjemnem letu 1999, ko je prodaja avtomobilov v Sloveniji dosegla vrhunec, je sledilo nekaj sušnih let. Tako je bilo po podatkih MNZ v letu 2000 na novo registriranih »le« 80.000 avtomobilov, naslednje leto okoli 73.000, v letu 2002 okoli 90.000, leta 2003 pa znova okoli 90.000. Prodaja je začela spet vidno rasti šele v zadnjih treh letih, ko ni le dosegla prodaje iz leta 1999, ampak jo je celo preseгла. Leta 2004 je bilo tako Sloveniji na novo registriranih nekaj manj kot 100.000 avtomobilov, leta 2005 se je ta številka povzpela na okoli 105.000, lani pa že na okoli 107.000.

VEČ NAKUPOV ZUNAJ SLOVENIJE Pri navajanju teh podatkov pa je treba upoštevati še nekaj. Če so do leta 2004 podatki o prvi registraciji vozil v Sloveniji dokaj dobro kazali rast in upadanje prodaje novih vozil, strokovnjaki opozarjajo, da je treba biti danes pri teh podatkih previdnejši. Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je trg avtomobilov za Slovence razširil na celotno Unijo, kar pomeni, da se je povečalo število avtomobilov, predvsem rabljenih, kupljenih zunaj Slovenije. Ti avtomobili so zajeti tudi med podatke o številu prvič registriranih avtomobilov, kar pomeni, da so podatki o novoprodanih vozilih po letu 2005 nekoliko nižji, kot se velikokrat navaja, in da moramo ta vozila iz stati-

Prodaja avtomobilov je v zadnjih treh letih začela znova naraščati.

V Avtohiši Jordan opažajo povečanje prodaje terencev in manjših vozil na štirikolesni pogon.

stike izločiti, če hočemo dobiti realno sliko o na novo prodanih avtomobilih v Sloveniji. Da slednje drži, potrjujejo tudi podatki ministrstva za notranje zadeve, ki prikazujejo število na novo registriranih avtomobilov v Sloveniji. Če so v letih pred 2004 v vsaj 95 odstotkih prevladovali novi avtomobili, ki so bili večinoma kupljeni v Sloveniji, zdaj med statistiko najdemo tudi veliko avtomobilov, ki niso novejšega datuma in so bili najverjetneje kupljeni zunaj naše države. To nam je potrdil lastnik Avtohiše Jordan s Škofljice Ivan Jordan. Kot pravi, pri prodaji avtomobilov v zadnjih dveh letih opaža, da se redna prodaja novih vozil pri pooblaščenih prodajalcih zmanjšuje, povečuje pa se uvoz rabljenih vozil od nepooblaščenih prodajalcev iz tujine. To se po

Ivan Jordan: »Vsekakor še vedno velja, da brez agresivne reklame ni prodaje.«

njegovo dogaja zato, ker je trg odprt (poenostavljeni postopki) in ker so nepooblaščenim prodajalcem konkurenčnejši. »Pooblaščenim prodajalcem moramo sami financirati zaloge novih vozil skladno s koncesijsko pogodbo, prav tako pa imamo precej nižje marže. Marža pri novih vozilih pri pooblaščenem prodajalcu v povprečju znaša 3 odstotke, pri nepooblaščenih pa je občutno višja,« pravi Jordan. Kar se prodaje novih vozil tiče, Jordan pravi, da se med Slovenci, vsaj pri znamki Suzuki, ki jo zastopa njegovo podjetje, povečuje zanimanje za terenska vozila in manjša osebna vozila s pogonom na vsa štiri kolesa. Pri plačilih prevladuje negotovinsko plačilo, kar pomeni, da je okoli 25 odstotkov vozil

kupljenih z gotovino, 25 na posojilo, 50 odstotkov pa na lizing. In kaj Slovence najbolj pritegne k nakupu? Mogoče akcije? »Ne, akcije ne. Ker se je v zadnjih letih pri vseh prodajalcih vozil različnih blagovnih znamk povečala akcijska ponudba, je trg postal nasičen, zato se na tovrstne akcije ne odzove več veliko kupcev. Večji učinek imajo najrazličnejši oglasi na internetu, v revijah, ki izhajajo mesečno, in lokalnih radijih (na nacionalni RTV je oglaševanje za nas predrago). Vsekakor pa še vedno velja, da brez agresivne reklame ni prodaje.«

Z vstopom v Evropsko unijo se je v Sloveniji povečal uvoz avtomobilov iz tujine.

SLOVENSKI AVTOMOBILSKI TRG

NABOLJ PRODAJANI RENAULTI V Sloveniji največ avtomobilov (podatkov za lansko leto še ni, zato navajamo podatke iz prejšnjih let) proda Renault, ki ima skoraj četrtinski delež, kar pomeni, da proda okoli 13.000 vozil letno. Največ zaslug za takšno prodajo ima seveda Revozova tovarna v Novem mestu, zaradi katere Slovenci to blagovno znamko na neki način jemljejo za svojo. Na drugem mestu po prodaji je še drugi francoski predstavnik Peugeot. Ta avtomobilski koncern ima na slovenskem trgu okoli 10-odstotni delež, kar pomeni, da letno proda okoli 6.000 vozil. Na tretjem mestu je Volkswagen, ki ima

Med najbolj prodajanimi modeli posameznih znamk že dolgo časa kraljuje Renaultov clio, ki ima v Sloveniji okoli 12-odstotni delež.

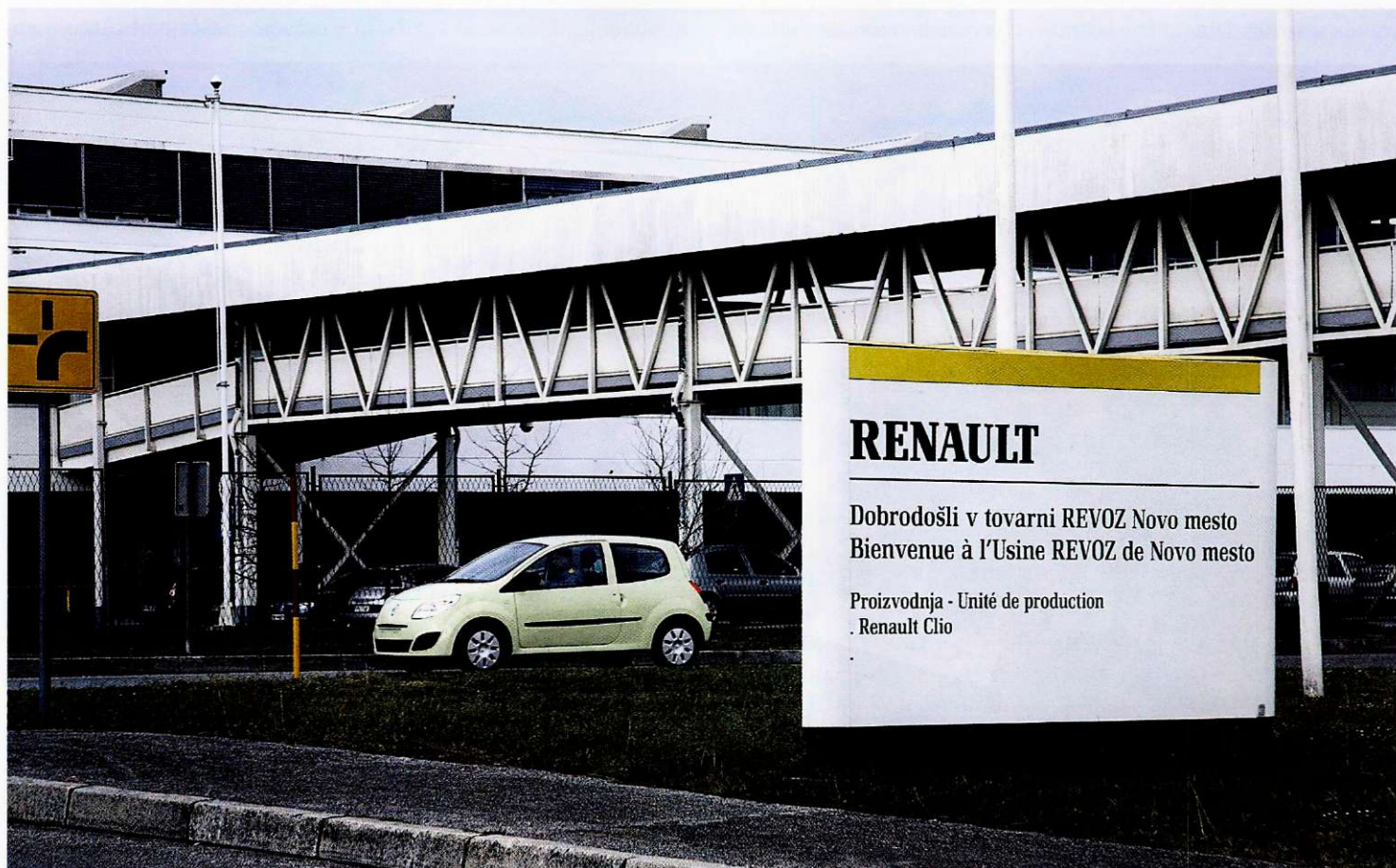
podoben tržni delež kot Peugeot. Na četrtem mestu je Citroën z 8-odstotnim deležem oziroma okoli 4.000 prodanih vozil, sledita pa mu Opel s približno enakim tržnim deležem in Fiat, katerega prodajni delež se giblje okoli 7 odstotkov. Fiatu sledijo Ford z okoli 5-odstotnim deležem, Seat z okoli 4-odstotnim ter Hyundai in Toyota.

Med najbolj prodajanimi modeli posameznih znamk že dolgo časa kraljuje Renaultov clio, ki ima v Sloveniji okoli 12-odstotni delež. Na drugem mestu je Volkswagnov golf, ki predstavlja 6 odstotkov vseh vozil. Tretji je peugeot 206 z okoli 5-odstotnim tržnim deležem. Na četrtem mestu je renault scënic, ki ima oko-

li 4-odstotni tržni delež. Sledijo mu opel astra s podobnim deležem, citroën picasso in opel corsa. Do desetega mesta si nato sledijo še polo, passat in toyota yaris. Glede na prejšnja leta se je v zadnjem letu precej povečala prodaja honde civic, kar je najverjetneje posledica privlačne zasnove njihovih modelov.

ZLATA LETA SO MIMO Po napovedih strokovnjakov naj bi se trend rasti prodaje avtomobilov v Sloveniji v prihodnjih letih še povečeval. Slednje naj bi bilo predvsem posledica naraščanja prodaje po vsej Evropi. Kljub temu poznavalci tega področja pravijo, da so zlata leta prodaje iz časov slovenske tranzicije mimo. Slovenski avtomobilski trg naj bi bil namreč že toliko razvit in zasičen, naj bi prodaja potekala le še v rednem okviru, ko avto pač menjamo zato, ker je to potrebno, in ne zato, ker smo prej toliko in toliko let vozili avtomobile slabše kakovosti. **D**

Po podatkih ministrstva za notranje zadeve je bilo avgusta leta 2004 v Sloveniji registriranih 1.161.942 vozil. Od tega jih je bilo 175.152 ali okoli 15 odstotkov novih oziroma starih manj kot tri leta, 250.662 ali okoli 22 odstotkov jih je bilo starih od tri do šest let, 475.948 ali okoli 40 odstotkov jih je bilo starih od šest do dvanajst let, 260.178 ali okoli 23 odstotkov pa jih je bilo starejših od 12 let. Starost vozil kaže tudi razvitost posameznega območja. Tako je bilo na primer v Ljubljani leta 2004 novih vozil ali mlajših od treh let okoli 20 odstotkov vseh vozil, v Črnomlju, ki velja za manj razvito mesto, pa le okoli 10 odstotkov. Podobna slika je bila pri vozilih, starejših od 12 let. Takih je bilo v Črnomlju okoli 30 odstotkov vseh vozil, v Ljubljani pa le okoli 15 odstotkov.

Največji delež prodanih avtomobilov v Sloveniji ima še vedno Renault.

Zmogljivi in poceni

Ana Müllner

V poplavi avtomobilskih ponudb smo se odločili predstaviti vozila, katerih cena ne presega 13 tisoč evrov. Izbira v tem cenovnem razredu pa je kljub nižjim cenam več kot raznolika.

Kupovanje oziroma menjavanje jeklenega konjička verjetno še nikoli ni bila tako težka naloga kot danes. Če niste zagrižen privrženec le ene avtomobilske znamke, ki ji ostajate zvesti leta ali celo desetletja, vam lahko nakup novega avtomobila povzroči nemalo sivih las. Ne samo da je ponudba osebnih vozil bogatejša kot kadar koli, temveč je treba v zakup vzeti tudi to, da danes prav vsi avtomobili dosegajo številne varnostne in tehnične standarde. Tako vozila iz nižjega cenovnega razreda prav v ničemer ne zaostajajo za svojimi večjimi in dražjimi tekmeci. Tokrat bomo pod drobnogled vzeli avtomobile, katerih cena brez dodatne opreme ne presega 13 tisoč evrov, ker pa je ponudba tudi v tem cenovnem razredu izjemno raznolika, bomo predstavili vozila znamk Renault, Honda, Toyota, Fiat, Citroën in Dacia.

FRANCOSKE USPEŠNICE Renault clio je zadnja leta eden najbolje prodajanih avtomobilov tako v Sloveniji kot tudi po Evropi. Ena njegovih najbolj prepoznavnih značilnosti je vsekakor zunanost; zunanje linije clia so namreč izrisane v obliki kapljice vode. Oblikovalci so želeli ustvariti naravno in tekočo linijo, ki lepo osvetljuje boke in zunanji del karoserije, rdeča nit zunanje dizajna se nadaljuje v notranjosti vozila. Dinamične lastnosti clia temeljijo na izjemnih me-

hanskih storitvah; sodobni in zmogljivi motorji omogočajo odlične pospeške tudi pri nizkih vrtljajih in za nameček porabijo malo goriva. Izbirate lahko med osnovnim modelom in različico clio storia, cene osnovnega modela pa se začnejo pri 9.250 evrih.

Ena večjih Renaultovih prodajnih uspešnic je zagotovo tudi twingo, ki je zaradi svoje majhnosti najbolj iskan v velikih mestih. Videz pogosto vara; čeprav je twingo na prvi pogled izredno majhen, se ponaša s prostorno in prilagodljivo notranjostjo, ki je prav presenetljiva za vozila tega razreda. Imate raje več potniškega ali več prtljažnega prostora? Zadnje klop lahko spustite naprej ali nazaj ali pa jo popolnoma zložite in tako pridobite 1096 litrov dodatne prostornine. Renault je že predstavil nov, nadgrajen model twinga, ki bo kmalu prišel v prodajne salone v Sloveniji, kjer se bo postavil ob bok starejšemu bratu. Cene slednjega se začnejo pri 7.500 evrih.

OZAVEŠČENA HONDA Okoljsko med najbolj ozaveščenimi avtomobilskimi podjetji je vsekakor Honda, ki je v Deželi vzhajajočega sonca v svet kot ena prvih začela pošiljati t. i. hibride. Sprva so bili dosegljivi le okoljsko naravnanim posameznikom z globoko denarnico, sedaj v Hondi cene svojih hibridov iz leta v leto nižajo in obljublajo, da bodo vozila, ki v ozračje spuščajo občutno manj

Renault clio je že nekaj let eden najbolje prodajanih avtomobilov pri nas, verjetno tudi zaradi cene.

AVTOMOBILI DO 13.000 EVROV

plinov, kmalu enako dostopna kot tista s standardnim „onasneževalskim“ motorjem. Med slednje spada tudi honda jazz, ki s svojimi merami (3845-1675-1525) poskrbi, da jo lahko imamo za mestnega malčka, po drugi strani pa za prostoren avto za manjše družine. S pomočjo petstopenjskega ročnega menjalnika doseže 100 km/uro v pičlih 12,9 sekunde, njena končna hitrost pa naj bi bila 170 km/uro. Dodatna dobra lastnost Hondinega malčka sta po besedah uporabnikov predvsem prilagodljiva notranjost in prostornost. Za osnovni model boste odšteli 12.980 evrov.

»Kupovanje oziroma menjavanje jeklenega konjička verjetno še nikoli ni bila tako težka naloga kot danes. Če niste zagrizen privrženec le ene avtomobilske znamke, vam lahko nakup novega avtomobila povzroči nemalo sivih las.«

VELIKI MALI „Veliki mali“ so v Toyoti poimenovali enega svojih paradnih konj yaris. Skeptiki bi rekli, da se lahko v 3,75 metra dolgem malčku dobro počuti le kak „mali“ Japonec. To trditev je na laž postavil že prvi yaris, ko je v Evropi postal prodajna uspešnica in je dokazal, da lahko ponudi dovolj prostora nad glavami tudi visokim Evropejcem. Pet zvezdic za varnost na testu EuroNCap pa že nekaj časa ni več zadosten prodajni argument, zato se v Toyoti radi pohvalijo s tem, da je yaris na omenjenem testu zbral vseh 35 točk, kar do sedaj ni uspelo še nobenemu manjšemu avtomobilu. Osnovni model s tremi vrati je lahko vaš za 9.360 evrov.

Honda jazz

NIČ NE IZSTOPA ... tako kot ford ka, trdijo Fordovi predstavniki. Tega malčka po njihovih besedah odlikujejo predvsem svežina in dinamičnost. Izbirate lahko med štirinajstimi različnimi barvami, ne glede na svojo barvno preferenco pa boste s kajem na cesti vsekakor opaženi. Vsi modeli forda ka so opremljeni s preklopnimi prednjimi sedeži, ogrevanim zadnjim steklom in servovolanom. Za zaščito skrbijo serijsko nameščene voznikova in sovoznikova zračna blazina, bočne ojačitve, protidrski sedeži in blokada motorja. Njegov razpoznavni znak je značilen zaobljeni videz, bogat izbor opreme pa vsakemu kupcu ponuja možnost individualizacije vozila. Fordov malček je

Ford ka

na voljo v treh različicah: ka collection, ka fresh in streetka, cene za osnovni model s tremi vrati pa se začnejo pri 9.114 evrih.

MESTNI PRVAKI Bogat izbor vozil nižjega cenovnega razreda ponujajo pri Citroënu, kjer imajo za manj zahtevne na zalogi tri modele; C1, C2 in C3. Prvi v vrsti majhnih mestnih avtomobilčkov C1 je s svojo nenavadno zunanostjo deležen številnih radovednih pogledov, zaradi izbuljenih sprednjih žarometov pa je bil že deležen opazk o „robotski“ zunanosti. Kljub temu je v notranjosti dovolj prostora za udobno sedenje štirih potnikov, bencinski 3-valjni motor pa porabi 6,4 litra bencina na 100 kilometrov. Citroënov C1 je med uporabniki priljubljen predvsem zaradi cene, ki se začne pri 7.780 evrih in tako ostaja eden najcenejših majhnih avtomobilov na našem trgu.

USPEŠNA DACIA Avtomobilska znamka Dacia, ki deluje pod okriljem francoskega Renaulta, si je obstanek na zahtevnem avtomobilskem trgu zagotovila s svojim loganom, ki je bil sprva namenjen finančno šibkejšim trgov in državam s slabše razvitim cestnim omrežjem (največjo prodajo je dosegel v Romuniji). Vseeno pa logan oblikovno sploh ni videti kot plod varčevalnih ukrepov, saj se ponaša s skladnostjo, ki jo mu zavida marsikatera limuzina višjega cenovnega razreda. Logan je pravzaprav prvi avtomobil srednjega razreda, ki stane toliko kot vozila nižjega razreda in ga mirne vesti lahko uvrstimo med družinske avtomobile. Vozne lastnosti, motor, zmogljivost in poraba prav nič ne zaostajajo za dražjimi tekmeci, zato je logan že nekaj časa prodajno uspešen tudi v drugih državah. Pri tem je njegova nizka cena – za osnovni model logan 1.4 se začne pri 6.950 evrih – še dodaten plus. ■

Dacia logan

Dež bo.

Ljudje vse več govorijo.

Z **UMTS** mobiteli je pogovor lahko **brezplačen**.
Brez dodatne naročnine.

Vklopite funkcijo videoklic na svojem novem UMTS mobitelu, pokličite kogarkoli, ki ga že ima, in brezplačno klepetajte v nedogled. Če se s sogovornikom ne želite gledati, preprosto vklopite slušalke in mobitel pospravite v žep. Vaše roke bodo proste... dokler ne boste potrebovali dežnika.

Pogovor z uporabo videoklica v omrežju Mobitel GSM/UMTS je v promocijskem času **popolnoma brezplačen**.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

A woman with long, wavy brown hair is the central figure, looking slightly to her right. She is holding a large, vibrant red umbrella that dominates the right side of the frame. A small dog is sitting on her lap, and another dog is partially visible in the upper left corner. The woman is wearing a dark top and a white jacket or shawl draped over her shoulders. The background is a plain, light-colored wall.

WWW.MOBITEL.SI

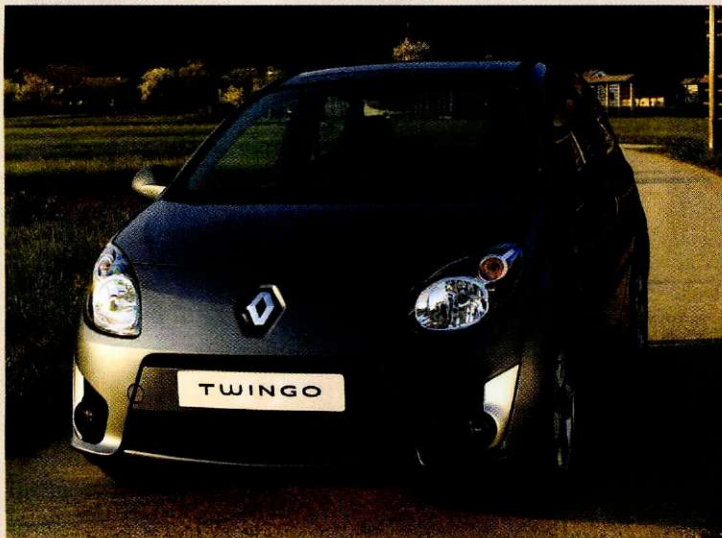
Novice

Aleš Kocjan

NOVI TWINGO ČEZ NEKAJ DNI Renaultove avtohiše po Sloveniji naj bi v prihodnjih dneh začele s prodajo novega twinga. Cena avtomobila še ni znana, izdelovali pa naj bi ga samo v novomeškem Revozu. Proizvodnja twinga se je začela že v aprilu, konec istega meseca pa so vozilo predstavili tudi javnosti. Kot je na tiskovni konferenci ob tej priložnosti dejal predsednik uprave Revoza Marcel Brouiller, se je v projekt proizvodnje novega twinga vključila celotna tovarna, za potrebe proizvodnje pa so od decembra lani zaposlili 700 novih delavcev. Pri tem so po njegovih besedah veliko pozornosti posvetili izobraževanju in spretnosti pri delu ter gibanju, saj novi avtomobil zahteva drugačno motoriko.

Twingo je osmi model Renaulta, ki ga izdelujejo v Revozu. Projekt je za Revoz posebnost, saj je novomeška tovarna prvič sama poskrbela za zagon proizvodnje novega modela. Vozila iz Revoza so v veliki meri namenjena evropskemu trgu. Največji del jih izvozijo v Francijo, sledijo pa ji Velika Britanija, Španija, Italija in Nemčija. Sloveniji namenjajo 2,6 odstotka vozil. Zadnji proizvodni rekord so dosegli v letu 2005, ko so skupaj izdelali 178.000 vozil, je izpostavil Brouiller. Sedaj v Novem mestu letno izdelajo 210.000 vozil.

VOLKSWAGNI NAJBOLJŠI SLUŽBENI AVTOMOBILI Specializirana revija Firmenauto in združenje Dekra sta pred kratkim podelila priznanja za najboljše službene avtomobile leta 2007. Najuspešnejši je bil koncern Volkswagen, ki je osvojil kar šest prvih mest. Pred slovesno podelitvijo priznanj v Bad Göggingu je več kot 150 vodij voznih parkov dva dneva preizkušalo 70 različnih modelov vozil. Pri tem so na več kot 1.900 testnih vožnjah prevozili okrog 50.000 kilometrov. V razredu kompaktnih vozil so testni vozniki na

Novi twingo

prvo mesto postavili novi golf variant, v kategoriji alternativnih pogonov pa so izbrali model touran eco fuel. Pri terenskih vozilih in v zgornjem razredu sta zmagala Audijeva modela Q7 oz. A8. Škoda je žirijo prepričala v razredu malih vozil in enoprostorcev z modeloma fabia oz. roomster. Škodi fabii je uspelo doseči celo prvo mesto tako v skupni oceni kot v kategoriji uvoženih vozil.

LAND ROVER PRENAVLAJA DRUŽINSKI PROGRAM Podjetje Land Rover je nedavno sporočilo, da je začelo s prenovo svojega najbolj znanega modela range rover. Z njim naj bi v podjetju začeli prenavljati večji del svoje družine vozil. Sprememb bodo tako deležni discovery, freeland, najverjetneje pa tudi legendarni defender. Največja novost prihodnjega terenskega vozila naj bi bila nosilna konstrukcija, ki naj bi bila narejena iz aluminija, s katerim bi lahko pri masi vozila privarčevali tudi do 400 kilogramov. Lahki materiali in inovativne tehnologije spajanja, tudi z lepilom (kot pri jaguarju XJ), naj bi se odrazili tudi pri ceni, ki naj bi se dvignila nad 100.000 britanskih funtov. No, odgovorni pri Land Roverju zagotavljajo, da dvig ne bo tako velik.

Land Rover bo prenovil svoje terence.

KONEC LJUBEZNI Peti največji izdelovalec avtomobilov na svetu DaimlerChrysler je sredi maja objavil novico, da je nemško-ameriškega avtomobilskega zakona med Daimlerjem in Chryslerjem konec.

Koncern naj bi bil Chryslerja, ki mu je prinašal samo izgubo, prodal zasebnemu investicijskemu skladu Cerberus Capital management. Za 80,1-odstotni delež bo Daimler iztržil 5,5 milijarde evrov, preostali delež pa bo obdržal. S prodajo naj bi se spremenilo tudi ime velikana; preimenoval naj bi se v Daimlerja, o čemer pa morajo odločati delničarji na skupščini.

Prvi mož Cerberusa John W. Snow je ob tem poudaril, da je posel znak zaupanja v Chryslerja, ki je za družbama General Motors in Ford Motor tretji največji izdelovalec avtomobilov v ZDA. "Verjamemo, da bo Cerberus Chryslerju dal dober dom," je poudaril. Posel sta ameriško-nemški velikan in Cerberus sklenila po skoraj dveh mesecih pogajanj med DaimlerChryslerjem in številnimi družbami, ki so se zanimale za nakup Chryslerja. Za Chryslerja se je potegoval tudi ameriški milijarder Kirk Kerkorian, ki je za zanj prek svoje družbe Tracinda v začetku aprila ponudil 4,5 milijarde dolarjev v gotovini.

NOVICE

ZA KVALITETO NAMESTO KVANTITETE Da nekaterih stvari ne morete kupiti, vsaj ne takoj, čeprav imate na računu goro denarja, dokazuje znamenito italijansko podjetje Ferrari. Podjetje se je namreč odločilo, da bo kljub velikim pritiskom kupcev proizvodnjo ohranilo v takšnem obsegu, kot poteka sedaj.

Tako bodo morali kupci na novega ferrarija še vedno čakati vsaj dve leti, kolikor je že nekaj časa običajna čakalna vrsta za tega prestižnega jeklenega konjička. Italijani namreč prisegajo na majhno proizvodnjo, saj se bojijo, da bi v nasprotnem primeru izgubili dobro ime. Tako tudi nočejo slediti Porscheju, ki na leto izdela že okoli 100.000 vozil, na avtomobil iz njihove proizvodnje pa se čaka »le« še tri do šest mesecev. Zares neučakane poskušajo v Ferrariju potolažiti tako, da jim do dobave novega vozila priskrbijo rabljena vozila. Tako so rabljeni ferrariji danes že skoraj tako iskano blago kot novi.

Ferrari prisega na tradicijo.

TOYOTA PREDSTAVILA LUKSUZNI HIBRID Japonski avtomobilski izdelovalec Toyota je pred kratkim javnosti predstavil nov model hibridnega avtomobila luksuzne znamke Lexus, ki so ga poimenovali za najbolj dovršen hibridni avtomobil doslej. Lexus LS, kakor se imenuje avtomobil, je ta čas na voljo le kupcem na Japonskem, že ta mesec pa naj bi ga ponudili v 37 državah Evrope, Severne Amerike in Azije. Čeprav gre za najdražji hibridni avtomobil, zanj bo treba odšteti 124.000 dolarjev, v Toyoti načrtujejo, da jih bodo letos prodali 7.000, od tega 4.000 na domačem trgu, do leta 2010 pa želi Toyota svojo proizvodnjo modelov hibridnih avtomobilov podvojiti.

Hibridni avtomobili so varčni z bencinom, saj združujejo delovanje bencinskega in električnega motorja. Zanimanje zanje narašča zaradi okoljske ozaveščenosti pa tudi zaradi naraščajočih cen

bencina. Toyota je svoj prvi hibridni avtomobil, prius, predstavila pred 10 leti. Od takrat je po svetu prodala okoli 300.000 hibridnih avtomobilov, do leta 2010 pa jih namerava letno prodati milijon.

NISSAN TIIDA Nissan Europe je pred kratkim objavil, da bo prodaja vozila tiida v Evropi stekla junija 2007. Med pripravo strategije za načrtovanje prodaje vozila tiida je Nissan podrobno preučil posamezne evropske trge in pri tem določil države, v katerih je veliko število lojalnih kupcev vozil almera in primera, ki so zainteresirani za nakup podobnega vozila v prihodnosti.

Tiida bo zato na voljo na tistih trgih, kjer je veliko povpraševanje po tovrstnih modelih. Mednje prištevamo: baltske države, Bolgarijo, Hrvaško, Ciper, Češko, Finsko, Grčijo, Madžarsko, Irsko, Malto, Poljsko, Romunijo, Rusijo, Slovaško, Slovenijo in Ukrajino. V sklopu strategije za prodajo vozil bo Nissan v naslednji fazi preučil možnosti za predstavitev tega modela tudi na preostalih evropskih trgih.

Ime tiida izhaja iz besede v japonskem dialektu in pomeni »nenehno spreminjajoča se plima«. Ta model se bo s cenovnega vidika uvrščal med vozili NOTE in QASHQAI. Pritegnil bo kupce, ki stremijo za nekoliko bolj konvencionalnim tipom vozila in na prvo mesto postavljajo klasične vrednote, kot so udobje, prostorna notranjost in preprosta uporaba.

Nissanova tiida

IZBERI ESC Po vsej Evropski uniji se je sredi maja začela kampanja z naslovom Izberite ESC, ki želi voznike opozoriti na prednosti elektronskega sistema stabilnosti (ESC).

Kampanja, ki jo vodi Mednarodna avtomobilistična zveza (FIA) pod pokroviteljstvom evropske komisije, opozarja voznike, naj pri nakupu novega avtomobila ob zunanjih okraskih več pozornosti namenijo tudi aktivni varnosti, ki jo posebejla ESC. Raziskave so namreč pokazale, da bi ESC, če bi bil nameščen v vsa vozila, v 20 odstotkih preprečil nesreče z najhujšimi posledicami in tako na leto po Evropi rešil na tisoče življenj.

ESC, ki je bil prvič predstavljen pred desetimi leti, deluje tako, da elektronika na podlagi podatkov posebnih tipal v delčku sekunde samodejno zavre posamezno kolo vozila in tako prepreči, da bi vozilo začelo zanašati.

BMW BI KUPIL VOLVA Iz avtomobilskega koncerna BMW so v javnost pricurjale novice, naj bi v podjetju razmišljali o tem, da bi od Forda odkupili avtomobilsko znamko Volvo.

Kako resna so ta razmišljanja, ni znano, jasno pa je, da nakup ne bo poceni. Volvo ima namreč pri Fordu posebno mesto, saj njegove dosežke na področju varnosti s pridom izkorišča za razvoj varnosti pri drugih avtomobilih. Na drugi strani bi BMW volva rad postavil ob bok svoji znamki mini, s katero naj bi imela tovarna velike načrte. ■

Čedalje bogatejša ponudba

Vida Kocjan

Konkurenca na področju avtomobilskega zavarovanja je posebej močna, zavarovalnicam pa je tovrstno zavarovanje predvsem idealna priložnost za sklenitev premoženjskih in osebnih zavarovanj oziroma za pridobitev zavarovanca z vsemi zavarovanji.

Sklenitev avtomobilskega zavarovanja je za imetnike avtomobilov kar precejšen finančni zalogaj. Enkrat letno je treba namreč za polno zavarovanje odšteti od 600 do 1.000 evrov. Pri tem ločimo obvezno zavarovanje in dopolnilno, bolj znano kot kasko zavarovanje. Čeprav so v nekaterih zavarovalnicah, med drugim v Zavarovalnici Maribor, prepričani, da cena zavarovanja ni in ne sme biti edino merilo ob odločitvi za sklenitev zavarovanja, večina lastnikov jeklenih konic gleda prav to. V omenjeni zavarovalnici pravijo, da do velikih razlik prihaja predvsem pri izplačilu odškodnin, ko lahko »poceni« zavarovanje postane »nesramno drago«. Ob tem pa je treba tudi opozoriti, da so pri obeh oblikah avtomobilskega zavarovanja (tako pri obveznem kot pri kasku) pomembne dodane vrednosti, ki jih ponuja posamezna zavarovalnica. To smo ugotovili tudi sami, ko smo prek spletnih strani posameznih zavarovalnic poskušali izračunati premije zavarovanja za določeno znamko avtomobila. Zavarovalnice ponujajo veliko možnosti, med drugim so razlike, če zavarovanje sklenemo prek interneta, in v načinu plačila (v gotovini ali na obroke), zato se nam je zazdelo, da ne bi bilo pošteno, če bi objavljali podatke o posameznih zavarovalnicah in morebiti s tem kateri od njih naredili poslovno škodo. Zato priporočamo, da vsak posameznik ob odločitvi za sklenitev zavarovanja osebno pregleda ponudbe na internetu, saj vsi ponujajo tudi informativne izračune in podrobna pojasnila, ali pa – če tega niso večji, obišejo zavarovalnice. Vsekakor je pametno, da si vzamemo čas za to, pregledamo vse ponudbe in se nato odločimo za zavarovanje pri zavarovalnici, ki je za nas najugodnejša. To je skoraj edini nasvet, ki ga za to področje lahko zapišemo brez tveganja očitkov.

POMEMBNO HITRO IZPLAČILO

Po raziskavah Zavarovalniškega monitorja se največ zavarovancev za sklenitev zavarovanja odloča na podlagi izkušenj s hitrim izplačilom odškodnin. Zato je zelo pomembna kakovost ponudbe, v katero pa ne sodi samo ugodna cena zavarovanja, temveč predvsem hitrost pri

izplačilu odškodnine in »vsebina« zavarovanja – tisto torej, kar zavarovanje ponuja. V tem segmentu je bila na primer Zavarovalnica Maribor, ki se je odzvala povabilu za sodelovanje pri pripravi tega članka (Zavarovalnici Tilia in AdriaticSlovenica nam nista posredovali podatkov), po Zavarovalniškem monitorju odlično ocenjena. Na ugled zavarovalnice v splošni in poslovni javnosti zelo vpliva tudi kakovost ponudbe.

NAČINI ZAVAROVANJA Cene pri obveznem avtomobilskem zavarovanju so odvisne od moči motorja (kilovatov), števila potniških sedežev, namembnosti vozila (kombinirano vozilo, osebno vozilo ...), lastnika vozila (pri pravnih osebah je potrebno praviloma 20-odsto-

Zavarovalnice so zgovorne predvsem pri vprašanju o ponudbi in drugačnosti, glede finančnih izidov nekoliko manj.

tno doplačilo premije) in tudi od odločitve zavarovanca, ali bo sklenil dodatno prostovoljno zavarovanje za voznika brez izkušenj (doplačilo praviloma znaša 20 odstotkov premije). Pri kasko zavarovanju so cene odvisne od vrednosti vozila, ki ga zavarovalnice zavarujejo, in od izbranega paketa kasko zavarovanja. Teh je več, naštejmo le nekatere, ki jih na primer ponuja Zavarovalnica Maribor: super polno kasko zavarovanje, polno kasko zavarovanje, pri katerem je mogoče še doplačilo za zavarovanje posameznih škod in dodatne opreme, naprav ter vseh drugih predmetov, ki so v vozilu, fleksi kasko zavarovanje, pri katerem zavarovanec sam izbere, katere nevarnosti avtomobilskega kaska želi imeti zavarovane, pa mini kasko zavarovanje, ki je namenje-

Zavarovanja lahko vsaj delno ublažijo posledice nesreč.

Zavarovalnica z več kot 100-letno tradicijo je vodilna v Sloveniji.

AVTOMOBILSKA ZAVAROVANJA

no zavarovanju vozil, starejših od štirih let po prvi registraciji, delno kasko zavarovanje, kjer zavarovanci h kasku kot tudi k obveznemu zavarovanju priključijo delne kasko kombinacije (nalet živali, razbitje in poškodovanje stekel in podobno). Podobna zavarovanja imajo tudi druge zavarovalnice.

PODRAŽITEV ZA ZDAJ NE BO Zavarovalnice smo vprašali, ali načrtujejo podražitve zavarovanj, saj se bodo zaradi uskladitve z evropsko direktivo minimalne zavarovalne vsote za obvezno avtomobilsko zavarovanje v naslednjih letih znatno povišale, kar je bilo pričakovano že vse od vstopa Slovenije v EU. Zavarovalno vsoto za avtomobilsko zavarovanje, ki danes znaša milijon evrov, bodo morali slovenski zavarovalničarji po sprejetju sprememb zakona o obveznih zavarovanjih do konca leta 2008 povišati na 2,5 milijona. Zavarovalnica Maribor nam je odgovorila, »da ta čas ne načrtujejo podražitev«. Teh ne načrtujejo niti v zavarovalnici Generali, kjer pravijo, da so, čeprav so na slovenskem trgu avtomobilskih zavarovanj med najcenejšimi ponudniki, v posameznih primerih najcenejši – lahko tudi do 30 odstotkov cenejši od konkurence. V tej zavarovalnici prav tako ne načrtujejo sprememb po uvedbi prej omenjene uskladitve zavarovalne vsote z evropsko direktivo. Tudi v Zavarovalnici Triglav ta čas ne načrtujejo dviga cen avtomobilskih zavarovanj. Tako pri Zavarovalnici Maribor kot v Triglavu so poudarili »ta čas«, kar pa ne pomeni, da podražitev po uskladitvi zavarovalne vsote z evropsko direktivo ne bo.

IZPLAČANE ŠKODE Zavarovalnice smo vprašali še, koliko škod iz avtomobilskih zavarovanj izplačajo zavarovancem. Zavarovalnica Maribor nam je sporočila, da je v celotnem znesku izplačanih škod delež škod na področju obveznih avtomobilskih zavarovanj 56-odstoten, na področju kasko zavarovanj pa 44-odstoten. Iz zavarovalnice Generali smo dobili odgovor, da so se prijavljene škode gibale v okviru pričakovanih, natančnega zneska izplačil pa nam niso zaupali. Poudarili so izboljšanje škodnih rezultatov, kar naj bi bil rezultat vrste ukrepov na zavarovalno-tehničnem področju, sprejetih v preteklih letih, k temu pa je med drugim pripomogla akcija cenejših avtomobilskih zavarovanj za izkušene in varne voznike. »Na področju škodnega dogajanja v preteklem poslovnem letu nismo beležili posebnosti,« so še dodali. Zavarovalnica Triglav je na letni ravni iz škod za avtomobilski kasko izplačala nekaj več kot 110 tisoč evrov, za avtomobilske odgovornosti pa tretjino ali 37.000 evrov.

SKRIVNOSTNI O DOBIČKIH Zanimalo nas je tudi, kakšen poslovni izid imajo zavarovalnice na področju tovrstnega zavarovanja. Avtomobilska zavarovanja za zavarovalnice niso donosna, trdijo v Zavarovalnici Maribor in dodajajo, da je v zadnjih letih predvsem pri kasko zavarovanjih opazno povečanje števila škod in višine izplačil odškodnin, zato kasko zavarovanja prinašajo izgubo. V zavarovalnici Generali pa pravijo, da so bili v letu 2006 uspešni na področju trženja avtomobilskih zavarovanj, kjer so z uspešno marketinško akcijo, namenjeno varnim in izkušenim voznikom, dosegli več kot 107-odstotno rast prihodkov na področju obveznega avtomobilskega zavarovanja in več kot 80-odstotno rast v segmentu kasko zavarovanj. Poslovni rezultat je primerljiv s stanjem tega zavarovanja v Sloveniji. V Triglavu pravijo, »da se poslovni izid zavarovalnice na področju obveznega avtomobilskega zavarovanja v zadnjih letih giblje v okviru načrtovanega z rahlo pozitivnim trendom v letu 2006«.

PREDNOSTI IN SLABOSTI Omenjene zavarovalnice smo tudi vprašali, v čem je prednost njihove zavarovalnice na tem področju oziroma kaj imajo oni, drugi pa ne. Na to vprašanje so nam vse obširno odgovorile. Tako nam je mag. Natalija Postružnik, direktorica službe za odnose z javnostmi v Zavarovalnici Maribor, sporočila, da vsako leto svojim zavarovancem (tako obstoječim kot potencialnim) ponudijo novosti bodisi v obliki novih zavarovanj, bodisi v obliki nadgradnje

obstoječih zavarovanj. Njihova največja prednost je v hitrem načinu popravila in izplačila škode. Novosti je še več, vendar je tu premalo prostora, da bi naštel vse. Omenimo naj le, da so kot prva zavarovalnica poškodovancem v prometnih nesrečah ponudili tudi storitev "denar na roko", s pomočjo katerega poškodovanci prejmejo odškodnino v najkrajšem času – v večini primerov že isti oziroma naslednji delovni dan po oddaji celotne zdravniške dokumentacije. V zavarovalnici Generali pravijo, da so bili na trgu avtomobilskih zavarovanj prvi, ki so uvedli popuste za lastnike vozil glede na njihove vozniške izkušnje in s tem nižje zavarovalne premije za izkušene voznike. V letu 2007 so prvi v Sloveniji uvedli dodatni popust glede na škodno dogajanje. Novosti je še več, v zavarovalnici pa poudarjajo, da se vedno znova trudijo uvajati številne inovativne produkte in prodajne poti, ki jih stranke odlično sprejemajo in jih od njih tudi pričakujejo, razvijajo pa predvsem zavarovalne produkte in storitve, pisane na kožo vsakemu posamezniku. Tudi v Zavarovalnici Triglav pravijo, da stalno uvajajo novosti na tem področju. Tako so v letu 2006 celovito prenovili ponudbo tovrstnih zavarovanj, hkrati pa trgu ponudili 5 novih paketov zavarovanj, s katerimi so želeli oblikovati optimalno zavarovanje za prav vsako vozilo in vsakega voznika, ali kot je zapisano v oglašnih sporočilih, za vsak žep in vsako vozilo. Novi paketi so bili med zavarovanci zelo dobro sprejeti, kar se odraža v povečanem številu in strukturi sklenjenih avtomobilskih zavarovanj.

SPET DENAR O tem, koliko denarja zbere zavarovalnica iz naslova avtomobilskih zavarovanj, si je upala odgovoriti le zavarovalnica Generali. Dejali so, da so v letu 2006 iz tega naslova zbrali za 42,08 milijona evrov obračunanih premij, kar je za 33,8 odstotka več kot v letu pred tem. Tako so v letu 2006 tudi s pomočjo uspešne akcije s cenejšimi zavarovanji dosegli okrog 3-odstotni tržni delež. Slednje pa pomeni, da so v letu 2006 postali največja tuja zavarovalnica v Sloveniji. ■

Natalija Postružnik, direktorica službe za stike z javnostmi v Zavarovalnici Maribor

Bencinar ali dizel - stvar okusa

Peter Avsenik

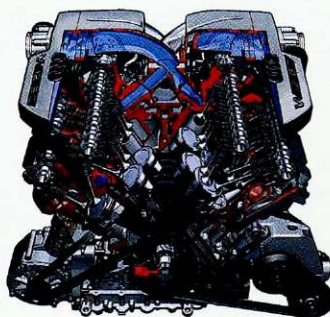
Ko kupujemo jeklene konjičke, včasih že vemo, kakšnega si želimo in zakaj. Če pa se o tem še odločamo, je eno prvih vprašanj, ali naj kupimo avtomobil na bencinski ali na dizelski pogon. Vsak ima svoje prednosti in slabosti.

Bistveni kriterij pri nakupu prvega ali drugega je število letno prevoženih kilometrov. Če je teh manj kot 20 tisoč in če so razdalje kratke, se bolj splača nakup avtomobila z bencinskim motorjem, če pa so daljše in če prevozimo več kilometrov, kupimo dizelskega. Slednji naj bi načeloma sicer imeli manjšo porabo goriva, vendar potrebujejo več časa, da se ogrejejo na delovno temperaturo. To je med 5 in 6 km vožnje, medtem ko je pri bencinskem motorju ta razdalja 1,5 km. A najprej nekaj besed o srcu vsakega avtomobila – motorju. Pri jeklenih konjičkih so to motorji z notranjim zgorevanjem.

NOTRANJE ZGOREVANJE Motor z notranjim zgorevanjem je toplotni stroj, v katerem se notranja energija goriva pretvarja v mehansko. Značilno za takšen motor je, da gorivo zgori v delovnem prostoru motorja, ki je največkrat valjaste oblike. Delovanje motorja vedno poteka v več korakih ali taktih. Plinski delovni krožni proces, ki je temelj delovanja motorja, poteka v sledečem zaporedju: stiskanje delovne snovi, segrevanje, raztegotvanje ali ekspanzija delovne snovi in končno vračanje delovne snovi na izhodiščno stanje. Delovna snov je v vseh primerih zrak s primešanim gorivom. Pri motorjih z notranjim zgorevanjem se prvi trije procesi opravijo v stroju, zadnji pa je proces ohlajanja delovne snovi, ki se opravi v atmosferi.

Koristni del krožnega procesa je zgorevanje goriva v zraku delovnega prostora stroja. Sproščena toplotna energija povzroči močno povečanje tlaka in temperature. Zaradi nastale tlačne razlike med delovnim prostorom in okolico se bat v valju začne premikati in opravljati mehansko delo, čemur pravimo delovni takt. Za nepretrgano delovanje motorja je treba opraviti tudi zamenjavo zraka, večji učinek motorja pa dosežemo s stiskanjem zraka pred zgorevanjem. Temperature delovne snovi so višje kot temperature stene valja. Kljub visokim temperaturam in visokim tlakom so problemi pri motorjih z notranjim zgorevanjem manjši kot pri toplotnih turbinskih strojih, saj je mogoče stene valjev hladiti z vodo ali z okoliškim zrakom. Višje temperature delovne snovi pa pomenijo boljši izkoristek.

Motorje z notranjim zgorevanjem delimo na dvotaktne in štiritaktne. Manjši motorji so skoraj izključno štiritaktni, dvotaktni so

Bencinski motor je močnejši, vendar porabi več goriva.

Dizelski motor najhitreje prepoznate po tem, da nima svečk.

nekateri večji, počasi tekoči – denimo ladijski motorji. Skupna značilnost je samovžig goriva, ki ga visokotlačna črpalka vbrizga skozi šobo v stisnjen vroč zrak v obdobju, ko je zrak v valju motorja najbolj stisnjen. Dvotaktni in štiritaktni motor se razlikujeta po načinu dotoka svežega zraka in odstranjevanja dimnih plinov iz valja. Dvotaktni motorji so zelo enostavni in zaradi majhnega števila delov tudi zelo zanesljivi, kar je ključno za njihovo uporabo – na primer na ladjah. Poleg tega dvotaktni batni motor ne potrebuje ventilov, ker je pri vsakem obratu en delovni takt; pri štiritaktnem motorju je delovni takt le vsak drugi obrat, zato je moč dvotaktnega motorja za enako velikost skoraj dvakrat večja. Pomanjkljivost je v tem, da se zrak in izpušni plini nekoliko mešajo. Zaradi ostanka dimnih plinov v valju je količina goriva, ki zgori v vsakem delovnem taktu, zmanjšana. Zaradi tega moč dvotaktnega motorja ni natanko dvakrat večja kot pri enako velikem štiritaktnem motorju.

O GORIVIH Namenimo še nekaj besed gorivu. Pri bencinu gre za mešanico ogljikovodikov. Uporablja se kot gorivo za pogon motorjev z notranjim zgorevanjem, pridobiva pa se z destilacijo surove nafte. Pomembna lastnost pri uporabi bencina je oktansko število; če je to število manjše, kot ga je predpisal izdelovalec motorja, pride do samovžiga goriva, motor pa zato ne deluje več optimalno. Danes se porabi največ bencina z oktanskim številom 95, to število pa se povečuje z dodajanjem primesi. Nekoč so dodajali svinec, ki je težka strupena kovina, danes pa dodajajo druge primesi, ki se lahko izločijo iz izpušnih plinov. Prednost bencina pred mnogimi drugimi gorivi je njegova energetska vrednost na kilogram.

Dizelski motor ima na drugi strani višje kompresijsko razmerje kot bencinski. Medtem ko je pri običajnem bencinskem to do 9 : 1, je pri dizelskih motorjih mogoče stisniti zrak, ki je brez goriva, do razmerja 22 : 1. Visoko kompresijsko razmerje je potrebno zato, da se v valjih stisnjeni zrak ogreje za samodejni vžig goriva, na drugi strani pa je termodinamski delovni krožni proces ugodnejši.

PRIMERJAVE Glavne prednosti turbodizelskih motorjev v primerjavi z bencinskimi so načeloma manjša poraba, nekoliko ce-

Na prvi pogled enaka, a vendar tako različna

BENCINAR PROTI DIZLU

Dizelski motorji proizvedejo več navora, kar pride prav zlasti pri večjih naporih.

nejše gorivo, velik navor in lažja prodaja rabljenega za višjo ceno. So pa dražji tako pri nakupu kot tudi za vzdrževanje. Pozimi se kasneje ogrejejo, zaradi turbine pa je treba biti pazljiv pri vožnji z neogretim in zelo ogretim motorjem. Poleg prej navedenih kriterijev o smotrnosti kupovanja avtomobila na dizelski pogon velja omeniti še nepisano pravilo, ki določa ekonomske razloge za njegov nakup. Če se ob nakupu višja cena slednjih pokrije v dveh

Odločitev za bencinski ali dizelski motor je stvar tehtnega premisleka.

letih, je nakup gospodaren, sicer pa ne. Če je avtomobil na dizelski pogon od bencinskega dražji za 1.200 evrov, je treba v dveh letih prevoziti med 45 in 50 tisoč kilometri ali več, da je nakup ekonomsko upravičen.

Strokovnjaki avtomobilom na bencinski pogon pripisujejo tudi večjo odzivnost. Nekateri opozarjajo na ne povsem zanemarljiv kriterij – občutljivost na kakovost goriva. Pri dizelskih motorjih naj bi bilo zaradi slabega goriva več možnosti za njegove okvare in tudi za čudno »obnašanje« avtomobila (denimo nenaden pospešek ali zaviranje).

PRI NAS VODI BENCIN Ali Slovenci kupujemo avtomobile na dizelski ali na bencinski pogon? Poklicali smo nekaj prodajalnih avtomobilov in izvedeli, da so slednji v precejšnji prednosti. Vodja logistike v avtohiši Moste nam je zaupal, da je pri njih od devetsto prodanih vozil okoli 60 odstotkov takšnih na bencinski pogon. Še več bencinskih avtomobilov po besedah Gorazda Drevca prodajo v avtohiši Klemenčič – okoli 65 odstotkov. Dve tretjini »bencinarjev«

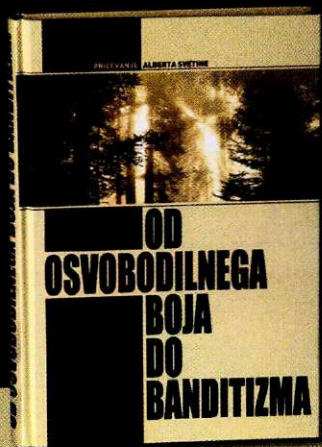
prodajo tudi v avtohiši Rutar. Le Barbara Mesec iz avtohiše Seliškar je dejala, da je prodaja enih in drugih podobna, pri čemer nekateri dizelski modeli šele prihajajo v prodajo.

Pred nakupom avtomobila se je torej treba vprašati, koliko kilometrov letno prevozimo in kako pazimo na svoje vozilo. Seveda pa so poleg zmogljivosti in maloprodajne cene pomembni tudi servisni stroški, razlika v ceni in porabi goriva ter stroški registracije avtomobila. Pri nas še vedno prisegamo na jeklene konjičke z bencinskim pogonom. Verjetno nas od nakupa dizelskih odvrne višja začetna cena. Vendarle je odločitev za enega ali drugega stvar tehtnega premisleka, koliko se bomo vozili in kako ga bomo vzdrževali. Sam nakup je pri avtomobilih marsikdaj še najmanjši strošek ■

DIZELSKI MOTOR	BENCINSKI MOTOR
Velik in težak	Lahek in manjših dimenzij
Teže se ogreje.	Hitro se ogreje.
Ne doseže visoke temperature.	Dosega višje temperature.
Je hrupen.	Če so izpušni plini dobro pridušeni, je tišji.
Ni primeren za veliko število vrtljajev.	Lahko obratuje z velikim številom vrtljajev.
Počasi pospešuje.	Hitro pospešuje.
Potrebna je večja moč, da ga zaženemo.	Hitro ga spravimo v pogon.
Je zelo občutljiv na nečistočo goriva.	Je manj občutljiv na nečistočo goriva.
Daljša življenjska doba	Krajša življenjska doba
Večja ekonomičnost	Manjša ekonomičnost
Višja nakupna cena in dražje vzdrževanje	Nižja nakupna cena
Cenejše gorivo	Dražje gorivo

„RUBIČIČ JE IZVAJAL PRAKTIČNO VSE.“

ZADNJI
IZVODI

+ DARILO*

Albert Svetina

*(Od osvobodilnega boja do banditizma,
str. 205)*

Albert Svetina

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. 367 strani, 27,95 EUR / 6.700,00 SIT. Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,64 SIT. Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naročnik. Vse cene so z DDV.

*OB NAROČILU KNJIGE VAM PODARIMO DARILO V VREDNOSTI 10,02 EUR / 2.400,00 SIT.

Naročila sprejemamo na telefon 01/ 23 00 666
ali po e-pošti knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA